

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ναυτική Επιθεώρηση

Τεύχος 627

Τόμος 184^{ος}

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Μάρτιος - Απρίλιος - Μάιος 2024

Ναυτική Επιθεώρηση

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝ/ΔΕΔΗΣ

Εκδηλώσεις - φωτογραφίες.....4

Κωνσταντίνος Πολίτης

Πλοίαρχος (Μ) ΠΝ

Β' Χρηματικό Βραβείο διαγωνισμού μελετών 2023

Οι Επιπτώσεις της

Ανεπαρκούς Επιτελικής Εκπαίδευσης

στη Διαμόρφωση Ρεαλιστικής Πολιτικής

Εθνικής Άμυνας και Συνετής

Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής

(Περιπτώσιολογική Μελέτη της

Μικρασιατικής Εκστρατείας) 26

Κωνσταντίνος Μιχαήλ

Αντιπλοίαρχος ΠΝ

Διερεύνηση Απαιτήσης Δημιουργίας

Στρατοχωροφυλακής στην Ελλάδα στο

Νέο Περιβάλλον Ασφαλείας

Κατά τα Πρότυπα των

Λοιπών Δυτικών Κρατών..... 44

Εμμανουήλ .Χ. Μουρτζάκης

Αντιπλοίαρχος ΠΝ

Κατευθυνόμενα βλήματα τύπου Cruise Τεχνολογία

Αιχμής με Γεωπολιτικές Προεκτάσεις..... 66

Κωνσταντίνος Σχοινάς

Αντισυνταγματάρχης (Γ)

Η Στρατηγική Επικοινωνία ως Συντελεστής

Ήθιας Ισχύος κατά τη Διαδικασία

Διαχείρισης Κρίσεων..... 80

Ναυτικές Ιστορίες..... 92

Το Πολεμικό Ναυτικό με Άλλη Ματιά

Ο κύριος Μικρούλης

του Σημαιοφόρου (Ε) Αθανάσιου Τσαούση ΠΝ..... 104

Ναυτικά Ξένων Χωρών

Αντιπλοίαρχος Εμμανουήλ Μουρτζάκης ΠΝ..... 110

Δελτίο Ενημέρωσης..... 116

ΕΤΟΣ 102^ο - ΤΕΥΧΟΣ 627 - ΤΟΜΟΣ 184^ο

Μάρτιος - Απρίλιος - Μάιος 2024

Διεύθυνση περιοδικού:

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού

Μαρκόνι 20 Βοτανικός - Αθήνα 10447

Τηλ: 210 3484233 - Φαξ: 210 3484234

e-mail: yin_naftep@navy.mil.gr

Ιδιοκτήτης

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Εκδότης

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού

Διευθυντής σύνταξης

Αρχιπλοίαρχος Ιωάννης Καμπόλης ΠΝ

Επιτροπή έκδοσης

Αρχιπλοίαρχος Κωνσταντίνος Πιτυκάκης ΠΝ

Αρχιπλοίαρχος Ιωάννης Καμπόλης ΠΝ

Πλοίαρχος Αλκιβιάδης Ιωάννου ΠΝ

Επιμέλεια ύλης

Πλωτάρχης (ΕΕ) Αθανάσιος Παπαδημητρόπουλος ΠΝ

Πλωτάρχης (ΕΕ) Παναγιώτης Γέροντας ΠΝ

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Βλάσιος Οικονόμου ΠΝ

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Μιχαήλ Κατσικαρέλης

ΜΠΥ Α' Αγγελική Αθανασακοπούλου

Εικαστική επιμέλεια - ηλεκτρονική σελιδοποίηση

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Ιωάννης Κορακάκης ΠΝ

Γραφείο Ναυτικής Επιθεώρησης

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Βλάσιος Οικονόμου ΠΝ

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Ιωάννης Κορακάκης ΠΝ

Τηλ: 210 3484233 - 243

Εκδόσεις βιβλίων Υ.Ι.Ν.

Σημαιοφόρος (Ε) Φωτεινή Κωτσιοπούλου ΠΝ

e-mail: f.kotsiopolou@hellenicnavy.gr

Τηλ: 210 3484244-210 3484151

Συνδρομές Περιοδικού

Ετήσια Στρατ. Προσωπικού ε.ε. και ε.α. και

Πολιτικού Προσωπικού (Πολεμικού Ναυτικού).....10€

Ετήσια Συνδρομή Ιδιωτών, Νομικών Προσώπων...12€

Ετήσια Συνδρομή εξωτερικού.....30€

Τιμή Τεύχους..... 3€

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Οι απόψεις που εκφράζονται στη «Ν.Ε.», είναι προσωπικές και δεν δεσμεύουν το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, ούτε και ερμηνεύουν την πολιτική ή τις αποφάσεις του.

Εξώφυλλο

Το «ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» πρυμοδετημένο στη νήσο

Καστελόριζο,

του Αρχικελευστή (ΗΝ/ΔΒ) Γεώργιου Πέππα.

Εκτύπωση printfair
we give soul to ideas

Αγαπτιοί-ες συνάδελφοι και αναγνώστες,

Σε αυτό το τεύχος οι μελέτες έχουν έναν κοινό παρανομαστή: την εξέταση θεμάτων που άπτονται έμμεσα ή άμεσα τόσο των στρατιωτικών επιχειρήσεων όσο και των θεμάτων ασφαλείας. Η πρώτη μελέτη του Πλοιάρχου (Μ) Κωνσταντίνου Πολίτη ΠΝ, η οποία έλαβε και το Β΄ Χρηματικό Βραβείο διαγωνισμού μελετών Ναυτικής Επιθεώρησης του 2023, αναλύει την Μικρασιατική Εκστρατεία υπό το πρίσμα της ανεπαρκούς εκπαίδευσης στην διαμόρφωση ρεαλιστικής πολιτικής Εθνικής Άμυνας και συνετής Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής. Από το κείμενο απορρέει η έμπρακτη και ιστορική απόδειξη της σημαντικότητας της διασύνδεσης της ρεαλιστικής πολιτικής Εθνικής Άμυνας με την επιτελική «παιδεία», γνώση του Αξιωματικού.

Ο Αντιπλοίαρχος Κωνσταντίνος Μιχαήλ ΠΝ αναλύει την απαίτηση δημιουργίας στρατοχωροφυλακής στην Ελλάδα. Με την έξαρση των ασύμμετρων απειλών, η ανάγκη δημιουργίας στρατοχωροφυλακής αποκτά ξεχωριστή και ζωτική σημασία για την εσωτερική ασφάλεια. Τονίζεται μάλιστα, ότι είναι δυνατόν να υπάρξει εναντίον του κράτους συνδυασμός ασύμμετρων και κινητικών απειλών (περίπτωση υβριδικού πολέμου), οπότε γίνεται κατανοητό ότι η εξωτερική και η εσωτερική ασφάλεια έχουν άρρηκτη σχέση.

Ο Αντιπλοίαρχος Εμμανουήλ Μουρτζάκης ΠΝ αναλύει την λειτουργία των κατευθυνόμενων βλημάτων τύπου Cruise ως τεχνολογία αιχμής με γεωπολιτικές προεκτάσεις, ενώ ο Αντισυνταγματάρχης (Γ) Κωνσταντίνος Σχοινάς την Στρατηγική Επικοινωνία ως Συντελεστής Ήπιος Ισχύος κατά την Διαδικασία Διαχείρισης Κρίσεως.

Σε αυτό το τεύχος εγκαινιάζονται δύο ακόμη μόνιμες στήλες. Η πρώτη φιλοδοξεί να ενημερώνει για τις εξελίξεις στα Πολεμικά Ναυτικά άλλων χωρών, ενώ η δεύτερη θα επικεντρώνεται στην παρουσίαση νέων βιβλίων και εκδόσεων που άπτονται άμεσα ή έμμεσα με την ελληνική και παγκόσμια ναυτική και ναυτιλιακή ιστορία.

Ευελπιστούμε ότι και αυτό το τεύχος θα ανταποκριθεί στις προσδοκίες σας. Τονίζουμε ότι η καλοπροαίρετη κριτική σας δεν είναι απλά χρήσιμη αλλά και αναγκαία προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Η Επιτροπή Σύνταξης

Ακολουθείστε μας στο facebook και στη σελίδα μας στο διαδίκτυο για να ενημερώνεστε έγκαιρα για τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις της ΥΙΝ

Εκδηλώσεις

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Συνεδρίαση Νεοσυσταθέντος ΑΝΣ στο Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ»

Την Τετάρτη 06 Μαρτίου 2024, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου (ΑΝΣ) υπό τη νέα του σύνθεση, επί του Θ/Κ «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ».

Η νέα σύνθεση του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου είναι η ακόλουθη:

Αντιναύαρχος Δημήτριος – Ελευθέριος Κατάρας ΠΝ, Αρχηγός ΓΕΝ
Αντιναύαρχος Πολυχρόνης Κουλούρης ΠΝ, Αρχηγός Στόλου
Αντιναύαρχος Χρήστος Σασιάκος ΠΝ, Υπαρχηγός ΓΕΕΘΑ
Αντιναύαρχος (Μ) Παναγιώτης Δημητρόγλου ΠΝ, Διοικητής ΔΔΜΝ
Υποναύαρχος Κωνσταντίνος Βλάχος ΠΝ, ΓΕΕΘΑ
Υποναύαρχος Γεώργιος Φλώρος ΠΝ, Υπαρχηγός ΓΕΝ
Υποναύαρχος Θεόδωρος Μικρόπουλος ΠΝ, ΓΕΕΘΑ
Υποναύαρχος Σπυρίδων Λαγάρας ΠΝ, Υπαρχηγός ΑΣ
Υποναύαρχος Λεωνίδας Αναγνωστόπουλος ΠΝ, Αρχιεπιστολέας ΓΕΝ
Υποναύαρχος Φώτιος Μπότσας ΠΝ, Διοικητής ΣΝΔ
Υποναύαρχος Θεοκάρης Χατζόπουλος ΠΝ, Υποδιοικητής ΣΕΘΑ
Υποναύαρχος Βασίλειος Γρυπάρης ΠΝ, Διοικητής EUNAVFOR ASPIDES
Υποναύαρχος Γεώργιος Αγγουράς ΠΝ, Διοικητής ΔΝΕ
Υποναύαρχος (Μ) Σωτήριος Τσαμίλης ΠΝ, ΓΕΝ/ΓΕΠΝ
Υποναύαρχος (Μ) Βασίλειος Βασιλογιαννακόπουλος ΠΝ, Διευθυντής ΓΕΝ/ΔΕΞ
Υποναύαρχος (ΥΙ) Αντώνιος Παπαγεωργίου ΠΝ, Διευθυντής ΓΕΝ/ΔΥΓ
Υποναύαρχος (Ο) Γεώργιος Σκρέκας ΠΝ, Διευθυντής ΔΟΥ/ΟΕΠΝ ΓΕΝ

Την Τετάρτη 06 Μαρτίου 2024, πραγματοποιήθηκε στον Ναύσταθμο Σαλαμίνας, η τελετή παράδοσης παραλαβής Διοικητού Διοικητικής Μέριμνας Ναυτικού (ΔΔΜΝ) παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ, Αντιναυάρχου Δημήτριου-Ελευθέριου Κατάρτα ΠΝ.

Καθήκοντα Διοικητού της ΔΔΜΝ παρέλαβε ο Αντιναύαρχος (Μ) Παναγιώτης Δημητρόγλου ΠΝ από τον Αντιναύαρχο (Μ) Χαρίλαο Παπαδημητρίου ΠΝ.

Στην τελετή παρέστησαν μέλη του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου καθώς και εν ενεργεία και εν αποστρατεία στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού.

Τη Δευτέρα 11 Μαρτίου 2024, πραγματοποιήθηκε στο Ναυτικό Οχυρό Σκαρμαγκά, η τελετή παράδοσης-παραλαβής καθηκόντων Διοικητού Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΔΝΕ) από τον Αντιναύαρχο Πολυχρόνη Κουλούρη ΠΝ στον Υποναύαρχο Γεώργιο Αγγουρά ΠΝ.

Στην τελετή παρέστησαν μέλη του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου καθώς και εν ενεργεία και εν αποστρατεία στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού.

Την Πέμπτη 14 Μαρτίου 2024, πραγματοποιήθηκε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (ΣΝΔ), η τελετή παράδοσης - παραλαβής καθηκόντων Διοικητού ΣΝΔ, παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ, Αντιναυάρχου Δημήτριου-Ελευθέριου Κατάρρα ΠΝ.

Καθήκοντα Διοικητού της ΣΝΔ παρέλαβε ο Υποναύαρχος Φώτιος Μπότσας ΠΝ, από τον Αντιναύαρχο Χρήστο Σασιάκο ΠΝ.

Την Παρασκευή 15 Μαρτίου 2024, πραγματοποιήθηκε στο Ναυτικό Οχυρό Βοτανικού, η τελετή παράδοσης - παραλαβής καθηκόντων του Γενικού Επιθεωρητή Πολεμικού Ναυτικού (ΓΕΠΝ), παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ, Αντιναυάρχου Δημήτριου-Ελευθέριου Κατάρρα ΠΝ.

Καθήκοντα Γενικού Επιθεωρητή Πολεμικού Ναυτικού παρέλαβε ο Υποναύαρχος (Μ) Σωτήριος Τσαμίλης ΠΝ, από τον Αντιναύαρχο (Μ) Παναγιώτη Δημητρόγλου ΠΝ.

Την Τετάρτη, 20 Μαρτίου 2024, πραγματοποιήθηκε η τελετή υποδοχής και ένταξης στη Διοίκηση Αεροπορίας Ναυτικού των νέων Ελικοπτέρων ΜΗ-60 ROMEO, στην περιοχή του Ναυτικού Οχυρού Κοτρωνίου.

Στην τελετή παρέστησαν ο Πρωθυπουργός κ. Κυριάκος Μητσοτάκης, ο Βουλευτής κ. Νικόλαος Βλαχάκος ως εκπρόσωπος του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων, ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Νίκος Δένδιας, ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Ιωάννης Κεφαλογιάννης, μέλη του κοινοβουλίου, ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ Στρατηγός Δημήτριος Χούπης, ο Δήμαρχος Μαραθώνα κ. Στέργιος Τσίρκας, ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠΕΘΑ κ. Αντώνιος Οικονόμου, ο Αρχηγός ΓΕΣ Αντιστράτηγος Γεώργιος Κωστίδης, ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Δημήτριος Ελευθέριος Κατάρας ΠΝ, ο Αρχηγός ΓΕΑ Αντιπύραρχος (Ι) Δημοσθένης Γρηγοριάδης, ο Αρχηγός Λ.Σ-ΕΛ.ΑΚΤ. Αντιναύαρχος Λ.Σ. Γεώργιος Αλεξανδράκης, ο Πρέσβης των Η.Π.Α στην Ελλάδα κ. Γιώργος Τζ. Τσουνής, η Αντιπεριφερειάρχης Αν. Αττικής κα Βίκυ Καβαλλάρη, Επίτιμοι Αρχηγοί ΓΕΕΘΑ, ΓΕΝ και ΑΣ, μέλη του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου, εκπρόσωποι της κατασκευάστριας εταιρείας και λοιποί προσκεκλημένοι.

Το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού ευχαριστεί το κοινό για το μεγάλο ενδιαφέρον και την ανταπόκριση που επέδειξε για ακόμη μια φορά στο κάλεσμά του, να επισκεφθεί τα Πολεμικά Πλοία που κατέπλευσαν στον Πειραιά από την Παρασκευή 22 έως και τη Δευτέρα 25 Μαρτίου 2024, στο πλαίσιο του εορτασμού της Εθνικής Επετείου της 25ης Μαρτίου 1821.

Η πολυπληθής παρουσία του κόσμου, η οποία ξεπέρασε κάθε προηγούμενο, η στήριξή του και η θέρμη με την οποία περιέβαλε τα πληρώματα των Πολεμικών Πλοίων, συμβάλλει στην εμπύχωση των στελεχών του Πολεμικού Ναυτικού στο δύσκολο και απαιτητικό έργο τους και ενισχύει τους ήδη ισχυρούς δεσμούς της ελληνικής κοινωνίας με το Πολεμικό Ναυτικό.

Από τη Δευτέρα 01 έως την Παρασκευή 05 Απριλίου 2024, διεξήχθη η προγραμματισμένη εθνική Άσκηση «ΛΑΙΛΑΨ 1/24» του Πολεμικού Ναυτικού, στη θαλάσσια περιοχή Μυρτώου Πελάγους, Κυκλάδων και ανατολικού Αιγαίου, με συμμετοχή Πλοίων των Διοικήσεων, Φρεγατών (ΔΦΓ), Ταχέων Σκαφών (ΔΤΣ), Υποβρυχίων (ΔΥ), Πλοίων Επιτήρησης (ΔΠΕ), Αεροπορίας Ναυτικού (ΔΑΝ), Υποβρυχίων Καταστροφών (ΔΥΚ), αεροσκαφών της Πολεμικής Αεροπορίας, καθώς και μέσων και προσωπικού από τη Διοίκηση Ειδικού Πολέμου.

Η εν λόγω εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος επιχειρησιακής εκπαίδευσης των Μονάδων του Αρχηγείου Στόλου, με σκοπό τη διατήρηση και περαιτέρω επαύξηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας και μαχητικής ικανότητας των συμμετεχόντων.

Την Τετάρτη 03 Απριλίου 2024, παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ Αντιναυάρχου Δημήτριου – Ελευθέριου Κατάρτα ΠΝ, πραγματοποιήθηκε στο ΠΝΜ Θ/Κ «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ» εκδήλωση για την μετά θάνατον απονομή ευφήμου μνείας, στον Πλοίαρχο (Μ) ε.α. Αghσίλαο (ΓΗΣΗ) Παπαγεωργίου ΠΝ.

Ο Πλοίαρχος (Μ) ε.α. Αghσίλαος Παπαγεωργίου ΠΝ συνέδραμε στην αποτύπωση πτυχών της Ιστορίας του Πολεμικού Ναυτικού, καθώς με προσωπικό ενδιαφέρον και επιμέλεια εργάσθηκε για την προβολή αυτών στο ευρύτερο κοινό. Στο πλούσιο πνευματικό του έργο περιλαμβάνεται η συγγραφή βιβλίων με θέματα τους Φάρους και τις Στολές του Πολεμικού Ναυτικού, εικονογραφία, σκιτσογραφία, ζωγραφική, και λαογραφία.

Στην εκδήλωση παρέστησαν, ο βουλευτής κ. Διονύσιος Χατζηδάκης, μέλη του «καρέ Φαλήρου» – ομίλου φίλων ΓΗΣΗ, η οικογένεια του Πλοίαρχου (Μ) ε.α. Αghσίλαου Παπαγεωργίου ΠΝ, καθώς και λοιποί προσκεκλημένοι. Έργα του εκτέθηκαν στο ΠΝΜ Θ/Κ «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ» έως 21 Απριλίου 2024.

Το Σάββατο 06 και την Κυριακή 07 Απριλίου 2024, το Ταχύ Περιπολικό Κατευθυνομένων Βλημάτων (ΤΠΚ) «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ», διατέθηκε για τη μεταφορά τεσσάρων (4) στελεχών Υγειονομικού προσωπικού της Μονάδας Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (ΜΙΥΑ) του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών (ΝΝΑ), καθώς και τεσσάρων (4) μελών της μη κερδοσκοπικής εταιρείας HOPEgenesis, στη Σχοινούσα, στα Κουφονήσια και στη Δονούσα αντίστοιχα, στο πλαίσιο των κοινών τους δράσεων και της κοινωνικής τους προσφοράς.

Σύμφωνα με υφιστάμενο Μνημόνιο Συνεργασίας, το Πολεμικό Ναυτικό παρέχει μέσω της ΜΙΥΑ του ΝΝΑ, υπηρεσίες αντιμετώπισης υπογονιμότητας σε γυναίκες που είναι μόνιμοι κάτοικοι είκοσι τεσσάρων (24) ακριτικών νήσων, ενώ η εταιρεία HOPEgenesis τους παρέχει υπηρεσίες όπως κάλυψη εξόδων τοκετού, εξετάσεων, μεταφορικών, διαμονής κλπ.

Την Κυριακή 21 Απριλίου 2024, διοργανώθηκε από το Δήμο Αίγινας, εκδήλωση Μνήμης για τη Βύθιση του Αντιτορπιλικού «ΥΔΡΑ» τον Απρίλιο του 1941, στη θαλάσσια περιοχή βορείως της νήσου Αίγινας.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, πραγματοποιήθηκε ρίψη στεφάνων στο σημείο βύθισης από τον Κυβερνήτη του ΣΑΠ «ΑΣΤΡΑΠΗ», Υποπλοίαρχο Ευάγγελο Αρβανιτάκη ΠΝ και από τον Δήμαρχο Αίγινας Ιωάννη Ζορμπά, ο οποίος επέβαινε σε πλωτό του Λιμενικού Σώματος.

Το Σάββατο 27 και την Κυριακή 28 Απριλίου 2024, η Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (ΣΝΔ), συμμετείχε στην παραδοσιακή «Ρεγκάτα Ναυτικών Ακαδημιών» και στο Πανιταλικό Κύπελλο στο πλαίσιο της Διεθνούς Ιστιοπλοϊκής Εβδομάδας, με σκάφη κλάσης «TRIDENT 16», στο Λιβόρνο της Ιταλίας.

Στους αγώνες συμμετείχαν 35 πληρώματα από 30 χώρες από όλο τον κόσμο. Η ΣΝΔ συμμετείχε με ομάδα αποτελούμενη από τους κάτωθι:

- α. Ταγματάρχης (Τ/Χ) Χριστόφορος Παννίρης (Αρχηγός αποστολής και προπονητής).
- β. Ναυτικός Δόκιμος (IV) Βησσαρίων Παππάς (Κυβερνήτης πληρώματος).
- γ. Ναυτικός Δόκιμος (III) Σπυρίδων-Ελευθέριος Παπανικίτας (πλήρωμα).
- δ. Ναυτικός Δόκιμος (III) Γεώργιος Λιώτσας (πλήρωμα).

Το πλήρωμα της ΣΝΔ, κατέκτησε την πρώτη θέση στην «Ρεγκάτα Ναυτικών Ακαδημιών» για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά και την πρώτη θέση στο Πανιταλικό Κύπελλο αποσπώντας ιδιαίτερως ευμενή σχόλια για την απόδοση και τη συνολική του παρουσία.

Την Κυριακή 12 Μαΐου 2024, διοργανώθηκε από τον Δήμο Μεγαρέων εκδήλωση Μνήμης για τη Βύθιση του Αντιτορπιλικού «ΨΑΡΑ» τον Απρίλιο του 1941, στη θαλάσσια περιοχή Πάχης Μεγάρων. Από το Πολεμικό Ναυτικό παρέστη ο Αρχηγός Στόλου Αντιναύαρχος Πολυχρόνης Κουλούρης ΠΝ, ως εκπρόσωπος του Αρχηγού ΓΕΝ, ενώ στην εκδήλωση συμμετείχε το Ταχύ Περιπολικό Κατευθυνομένων Βλημάτων (ΤΠΚ) «ΔΑΝΙΟΛΟΣ».

Μετά την ολοκλήρωση των ομιλιών, πραγματοποιήθηκε ρίψη στεφάνων στο σημείο βύθισης από τον Αρχηγό Στόλου, τους Αντιπεριφερειάρχες Δυτικής Αττικής Κλεάνθη Βαρελά και Ελευθέριο Κοσμόπουλο και τον Δήμαρχο Μεγαρέων Παναγιώτη Μαργέτη, οι οποίοι επέβησαν στο ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ».

Την Τρίτη 21 Μαΐου 2024, πραγματοποιήθηκε στη Σχολή Πολέμου Πολεμικού Ναυτικού (ΣΠΠΝ), η απονομή πτυχίων Σχολείου Διοίκησης και Επιτελών ΠΝ Αξιωματικών Ειδικοτήτων (ΣΔΙΕΠΝ-Ε) Εκπαιδευτικής Σειράς 49/24, από τον Διοικητή Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΔΝΕ), Υποναύαρχο Γεώργιο Αγγουρά ΠΝ.

Την Τετάρτη 22 Μαΐου 2024, πραγματοποιήθηκε στο Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών (NNA), η τελετή ονοματοδοσίας της Πτέρυγας 4B σε Πτέρυγα 4B «Υποναύαρχου (ΥΝ) Γλυκερίας Μεμεκίδου ΠΝ».

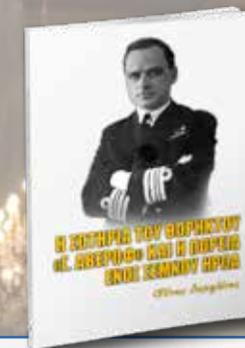
Στην τελετή παρέστησαν, ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ Στρατηγός Δημήτριος Χούπης, ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Δημήτριος – Ελευθέριος Κατάρας ΠΝ, επίτιμοι Αρχηγοί ΓΕΝ, εκπρόσωποι των Αρχηγών των Γενικών Επιτελείων και των Σωμάτων Ασφαλείας, μέλη της οικογένειας, Ανώτατοι Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό του NNA.

Η Υποναύαρχος (ΥΝ) Γλυκερία Μεμεκίδου ΠΝ έχασε τη ζωή της την Κυριακή 17 Σεπτεμβρίου 2023 εν ώρα καθήκοντος, συμμετέχοντας σε αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας στη Λιβύη.

Η Αρχικελευστής (Δ/Υπ/Γραμ) Φανή Μυτιληνού έχει λάβει μέρος σε αρκετούς αγώνες δρόμου και η σημαντικότερή της διάκριση ήταν η πρώτη θέση σε 24ωρο αγώνα στο Sparta City Ultra στη Σπάρτη τον Φεβρουάριο του 2024, όπου διάνυσε 158,600 χιλιόμετρα. Ακολουθούν οι αγώνες που έχει λάβει μέρος: 19/09/2021, Run Rome The Marathon, 14/11/2021 Athens Marathon The Authentic, 13/11/2022 Athens Marathon The Authentic, 11/12/2022 Quantum Nicosia Marathon 2022, 22/01/2023 Βυζαντινός Αγώνας 50 χλμ, 18/02/2023 Σαρωνικός Δρόμος 61χλμ, 19/03/2023 Limassol Marathon, 08/04/2023 Atromitos Ultra 12Hours, 07/05/2023 Δρόμος Μουσών 59χλμ, 15/07/2023 Κρόνιο Πέρασμα 70χλμ, 23/09/2023 Asgata Running Festival 70χλμ, 21/10/2023 Δρόμος Αθανάτων 142χλμ, 12/11/2023 Athens Marathon, The Authentic, 25/11/2023 Δρόμος Νότιας Κυνουρίας 51χλμ, 10/12/2023 Quantum Nicosia Marathon 2023, 21/01/2024 Βυζαντινός Αγώνας 50km, 17/02/2024 Sparta City Ultra 24Hours, 13/04/2024 Atromitos Ultra 24Hours, 18/05/2024 Ευχίδειος Άθλος 107.5 χλμ.

Την Πέμπτη 23 Μαΐου 2024, στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου του Υποναυάρχου ε.α. ΠΝ Ιωάννη-Νικολάου Δαμπλάτη, «Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΘΩΡΗΚΤΟΥ Γ. ΑΒΕΡΩΦ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΟΣ ΣΕΜΝΟΥ ΗΡΩΑ, Πότσης Δαμπλάτης», το οποίο εκδόθηκε από την Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού.

Στην εκδήλωση, παρέστη η ηγεσία του ΠΝ με επικεφαλής τον Αρχηγό ΓΕΝ, Αντιναύαρχο Δημήτριο-Ελευθέριο Κατάρτα ΠΝ, συνοδευόμενο από τον Αρχηγό Στόλου, Αντιναύαρχο Πολυχρόνη Κουλούρη ΠΝ και τον Κυβερνήτη-Διευθυντή του Πλωτού Ναυτικού Μουσείου Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ», Αντιναύαρχο Ιωάννη Καλογερόπουλο ΠΝ.

Τον Αρχηγό ΓΕΕΘΑ, Στρατηγό Δημήτριο Χούπη, εκπροσώπησε ο Υποναύαρχος Θ. Μικρόπουλος ΠΝ, Διευθυντής Α΄ Κλάδου ΓΕΕΘΑ. Τον Αρχηγό ΓΕΣ, Αντιστράτηγο Γεώργιο Κωστίδη, εκπροσώπησε ο Ταξίαρχος Θ. Ζήκος, Διευθυντής ΓΕΣ/ΔΥΠ. Τον Αρχηγό ΓΕΑ, Αντιπτέραρχο (Ι) Δημοσθένη Γρηγοριάδη, εκπροσώπησε ο Σμήναρχος (Ι) Σπ. Σιμιτζής.

Τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμο Β΄, εκπροσώπησε ο αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος π. Ηλίας Δροσινός, Προϊστάμενος Ιερού Ναού Ζωοδόχου Πηγής Αθηνών.

Στην εκδήλωση ενώπιον πολλών στελεχών του ΠΝ, εν ενεργεία και εν αποστρατεία, όπως και πολλών φίλων και μελετητών της πρόσφατης ιστορίας, αποτυπώθηκε το έντονο ενδιαφέρον για την καταγραφή του δεύτερου «ΟΧΙ» των Ελλήνων, μετά την κατάληψη της Ελλάδος από τους Γερμανούς κατακτητές, με την αποδημία του Στόλου για τη Μέση Ανατολή, με προπομπό το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» που απέπλευσε πρώτο από την Ελευσίνα.

Σε αυτό, λοιπόν, το δεύτερο «ΟΧΙ» των Ελλήνων, στη στάση τιμής και καθήκοντος που επέδειξε το ΠΝ, δίχως ποτέ να υποστείλει τη Σημαία από τον ιστό των πλοίων του, είναι αφιερωμένο το βιβλίο «Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΘΩΡΗΚΤΟΥ Γ. ΑΒΕΡΩΦ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΟΣ ΣΕΜΝΟΥ ΗΡΩΑ, Πότσης Δαμπλάτης», του Υποναυάρχου ε.α. ΠΝ Ιωάννη-Νικολάου Δαμπλάτη, με το οποίο και μεταφέρεται η μοναδική εποποιΐα του πατέρα του, Πλοιάρχου Πότση Δαμπλάτη ΠΝ.

Μέσω αυτής της έκδοσης, η ΥΙΝ και δι' αυτής το εν γένει ΠΝ, προβάλλει και ως αδιφιλονίκητος θεματοφύλακας των ναυτικών παραδόσεων και ιστορίας του Έθνους των Ελλήνων.

Στην εκδήλωση που άνοιξε, με σύντομο χαιρετισμό του συντονιστή της όλης εκδήλωσης, Πλωτάρχης (ΕΕ) Παναγιώτης Γέροντας ΠΝ, Επιτελής-Ιστορικός ΥΙΝ, έλαβαν διαδοχικώς το λόγο:

- Ο Διευθυντής της ΥΙΝ, Αρχιπλοίαρχος Ιωάννης Καμπόλης ΠΝ.
- Η «οικοδέσποινα» της εκδήλωσης, Γενική Γραμματέας του ΔΣ του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου-φιλόλογος Χαρίκλεια Δημακοπούλου.
- Ο Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ Αλέξανδρος Διακόπουλος, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΑΒ, πρώην Σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Πρωθυπουργού και Επίτιμος Διοικητής ΣΕΘΑ.
- Ο Βουλευτής ΝΔ-Δημοσιογράφος Ιωάννης-Μιχαήλ Λοβέρδος.
- Ο Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, Μιχαήλ Μαρτσέκης, Πρόεδρος Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Ελλάδος.
- Ο Συγγραφέας του βιβλίου, Υποναύαρχος ε.α. ΠΝ Ιωάννης Νικόλαος Δαμπλάτης.

«Σ' αυτόν τον τόπο όπου όλοι είμαστε τόσο τραγικά αυτοδίδακτοι...»

Γιώργος Σεφέρης

Οι Επιπτώσεις της Ανεπαρκούς Επιτελικής Εκπαίδευσης στη Διαμόρφωση Ρεαλιστικής Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και Συνετής Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής

(Περιπτωσιολογική Μελέτη της Μικρασιατικής Εκστρατείας)

Β' Χρηματικό Βραβείο διαγωνισμού μελετών 2023

Του **Κωνσταντίνου Πολίτη**,
Πλοίαρχου (Μ) ΠΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εκτενή βιβλιογραφία για τη Μικρασιατική Καταστροφή, έχουν αναλυθεί σε βάθος τόσο τα πολιτικά όσο και τα στρατιωτικά λάθη. Η αιτιολόγηση των στρατιωτικών λαθών, όμως, δεν έχει αναλυθεί επαρκώς. Ειδικότερα, δεν έχει αναλυθεί ο ρόλος της ανεπαρκούς επιτελικής εκπαίδευσης των αξιωματικών, εν προκειμένω του ΣΞ, στη διαμόρφωση ρεαλιστικής Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και συνετής Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής κατά τη Μικρασιατική Εκστρατεία.

Η επιτελική εκπαίδευση θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική από όλες τις σύγχρονες Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ). Το μοντέλο επιτελικής εκπαίδευσης που έχει καθιερωθεί διεθνώς είναι το πρωσικό. Οι Πρώσοι διαμόρφωσαν την επιτελική τους εκπαίδευση με στόχο να αναπτύσσεται μια «ομαδική ευφυΐα» στα επιτελεία τους ανώτερη από κάθε μεγάλη ατομική ευφυΐα, όπως αυτή του Μέγα Ναπολέοντα που τους ταπείνωσε στη μάχη της Jena (Ιένας) το 1806. Δηλαδή, η κύρια επιδίωξη της επιτελικής εκπαίδευσης δεν είναι η ίδια η επιμόρφωση των εκπαιδευομένων, αλλά, η συνολική αλλαγή της στάσης – νοοτροπίας τους.

Ο πολύ μικρός αριθμός των πρώτων Ελλήνων αξιωματικών, που εκπαιδεύτηκαν σε σχολές επιτελών του εξωτερικού, υπήρξε αναμφισβήτητα ευεργετικός στην αναμόρφωση του Ελληνικού Στρατού μετά το 1897 και στους νικηφόρους Βαλκανικούς Πολέμους. Όμως, όπως αποδείχθηκε εκ του αποτελέσματος, δεν ήταν αρκετός για την αλλαγή της νοοτροπίας και τη σωστή λειτουργία των επιτελείων κατά τη Μικρασιατική εκστρατεία, όταν το γεωπολιτικό, το γεωστρατηγικό και το επιχειρησιακό περιβάλλον ήταν πολύ πιο πολύπλοκα.

Αν υπήρχε αξιόλογη και καθολική εθνική επιτελική εκπαίδευση στις ελληνικές ΕΔ, τότε κατά πάσα πιθανότητα θα είχαν αποφευχθεί σημαντικά λάθη και μαζί τους και η Μικρασιατική Καταστροφή. Η συντεταγμένη αποχώρηση των Ελληνικών ΕΔ από τη Μικρά Ασία, θα αποτελούσε το πιο δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί στις συνομιλίες που θα ακολουθούσαν την αποχώρηση και το αποτέλεσμά τους θα ήταν ευνοϊκότερο για την Ελλάδα.

Εξάλλου, το βασικό όπλο της αδιαλλαξίας της τουρκικής πλευράς στις συνομιλίες στη Lausanne (Λωζάννη) ήταν η απειλή επίθεσης στη δυτική Θράκη. Χάριν της ταχύτατης ανασύσταξης της Στρατιάς του Έβρου, τόσο οι Έλληνες όσο και οι Σύμμαχοι χρησιμοποίησαν την απειλή ενός νέου ελληνοτουρκικού πολέμου και έτσι ολοκληρώθηκαν οι συνομιλίες και υπογράφηκε η Συνθήκη της Lausanne.

Σήμερα, η επιτελική εκπαίδευση στις ΕΔ είναι κυρίως διακλαδική. Επίσης, η όποια διεξαγωγή επιχειρήσεων τελεί υπό τον έλεγχο του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις παραμέτρους, εκτιμάτε, ότι η περιπτωσιολογική μελέτη της Μικρασιατικής εκστρατείας, μιας επιχειρήσεως του ΣΞ, είναι εξόχως διδακτική για κάθε κλάδο των ΕΔ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2023 συμπληρώθηκαν εκατό (100) χρόνια από τη Συνθήκη της Lausanne (Λωζάννης). Με τη συνθήκη αυτή, «γεννήθηκε» το διάδοχο κράτος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, το Τουρκικό, καθορίστηκαν τα σύνορά του και ρυθμίστηκαν ορισμένα ακόμη θέματα. Ένα από αυτά αφορούσε την ανταλλαγή των πληθυσμών, δηλαδή τον «ειρηνικό» ξεριζωμό του Ελληνισμού από τις αλψιμόντες πατρίδες του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης μετά από σχεδόν τρεις χιλιάδες (3.000) έτη αδιάλειπτης παρουσίας σε αυτές. Για πολλούς ιστορικούς, μεταξύ αυτών ο Mark Mazower, στη Λωζάννη τερματίστηκε ο απελευθερωτικός Αγώνας των Ελλήνων του 1821.

Το 2023, επίσης, συμπληρώθηκαν είκοσι (20) χρόνια από την ίδρυση της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ), ένα σημαντικό σταθμό στην εξέλιξη της στρατιωτικής επιτελικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Αυτή η σύμπτωση των εποχών είναι ενδιαφέρουσα, καθώς αρκετοί ερευνητές συνδέουν τη Μικρασιατική Καταστροφή, η οποία υπήρξε το γενεσιουργό αίτιο της Συνθήκης της Lausanne και με τα στρατιωτικά λάθη που διαπράχθηκαν. Τα λάθη αυτά, όπως θα αναλυθεί, υπήρξαν το αποτέλεσμα του ανεπαρκούς παραχθέντος επιτελικού έργου και οφειλόταν κυρίως στην απουσία οργανωμένης και μαζικής επιτελικής

εκπαίδευσης των Ελλήνων αξιωματικών εξαιτίας της μη έγκαιρης θεμελίωσης εθνικής στρατιωτικής επιτελικής εκπαίδευσης στις αρχές του 20ου αι.

Η διασύνδεση της επιτελικής οργάνωσης και εκπαίδευσης με την καινοτόμο και νικηφόρα δράση των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ), για πρώτη φορά, έγινε μετά τον Γαλλοπρωσικό πόλεμο του 1870-71. Τότε, η ανέλπιστα νίκη των Πρώσων επί του ισχυρότερου γαλλικού στρατού αποδόθηκε στον ρόλο του πρωσικού Μεγάλου Γενικού Επιτελείου και στην εξαιρετική και πολυετή εκπαίδευση των αξιωματικών του. Η πρωσική επιτελική εκπαίδευση δεν αφορούσε αμιγώς μόνο στρατιωτικά αντικείμενα αλλά και θέματα γενικής παιδείας¹, με στόχο την ανάπτυξη ατομικής κριτικής σκέψης και «συνεργατικής» ευφυΐας. Έκτοτε, το πρωσικό μοντέλο επιτελικής οργάνωσης και εκπαίδευσης κυριάρχησε σε όλες σχεδόν τις ΕΔ.

Η ανεύρεση των επιτελικών δυσλειτουργιών και λαθών, που οδήγησαν στην διαμόρφωση μιας πολύ φιλόδοξης Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και μιας ασύνεπτης Στρατιωτικής Στρατηγικής, και που εν τέλει δεν απέτρεψαν τη Μικρασιατική Καταστροφή, στην παρούσα περιπτωσιολογική μελέτη, στηρίζεται στην ακόλουθη βασική **παραδοχή**. Εκείνη την εποχή, ξεκινούσε η σύγχρονη περίοδος των εθνών-κρατών και είχε, ήδη διαμορφωθεί η εθνική τουρκική πολιτική της εξόντωσης των μειονοτήτων. Έτσι, αποτελούσε μονόδρομο για την Ελλάδα η επέκταση των επιχειρήσεων στην Μικρά Ασία².

Η εργασία αναλύει το θέμα της παραγωγικά. Αναφέρεται γενικά στην εισαγωγή της επιτελικής εκπαίδευσης στις ελληνικές ΕΔ, τα λάθη που έγιναν και τα αρνητικά αποτελέσματά τους. Ακολούθως, αναφέρεται σε συγκεκριμένα κρίσιμα λάθη που διαπράχθηκαν από τους Έλληνες επιτελείς κατά την διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας. Η μελέτη δεν καταλήγει σε επιμέρους συμπεράσματα, αλλά σε ένα γενικό συμπέ-

Ο εθνολογικός χάρτης «Σωτηριάδης», 1918 ο οποίος στήριξε τις ελληνικές διεκδικήσεις μετά τον Α' ΠΠ (<https://www.timesnews.gr/georgios-sotiriadis-1852-1942-filologos-archaiologos-kai-panepistimiakos/>)

ρασμα, που μπορεί να αποδοθεί συνοπτικά από τα ακόλουθα λόγια μιας ομιλίας του Χαρίλαου Τρικούπη στην ελληνική Βουλή, «*πάσα δαπάνη δια τον στρατόν ήτις δεν απολήγει εις μόρφωσιν καλών στελεχών είναι δαπάνη ματαιά*».

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κατά τη διάρκεια του 19ου αι., «*επικρατούσε η άποψη ότι ένας μελλοντικός πόλεμος με την Οθωμανική Αυτοκρατορία θα πραγματοποιείτο στα πρότυπα της επανάστασης του 1821 και θα στηριζόταν σε ανταρτικά σώματα και σε εθελοντές που θα υποκινούσαν τις εξεγέρσεις στις αλύτρωτες περιοχές*»³. Έτσι, οι ελληνικές ΕΔ (ΕΕΔ) είχαν παραμεληθεί και υστερούσαν σε οργάνωση, εκπαίδευση και εξοπλισμό. Η πολύ κακή τους κατάσταση αποκαλύφθηκε κατά τον ατυχή πόλεμο του 1897.

Για να κατανοηθεί το μέγεθος της παραμέλησης των ΕΕΔ, αρκεί η ακόλουθη σύγκριση με τις τουρκικές ΕΔ (ΤΕΔ) στο αντικείμενο της

επιτελικής εκπαίδευσης⁴. Το 1848, ιδρύθηκε στην Κωνσταντινούπολη η οθωμανική Ανωτέρα Ακαδημία Πολέμου (Erkân-ı Harbiye Mektebi), η οποία αναβαθμίστηκε κατά το πρότυπο της πρωσικής Ακαδημίας Πολέμου το 1882. Αντίστοιχα, οι πρώτες «κανονικές» Σχολές Πολέμου των ΕΕΔ, Στρατιωτική και Ναυτική, λειτούργησαν για πρώτη φορά το 1925. Επίσης, οι Τούρκοι επιτελείς επιλέγονταν με αυστηρά κριτήρια και για αυτόν τον λόγο, μετά την εκπαίδευσή τους, είχαν αξιοσημείωτη ιδεολογική και πολιτική ομοιογένεια. Απόφοιτος της τριετούς Οθωμανικής Σχολής Πολέμου, το 1905, υπήρξε και ο ιδρυτής του τουρκικού κράτους, Μουσταφά Κεμάλ.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις έστρεψαν για πρώτη φορά το ενδιαφέρον τους στις ΕΔ, αμέσως μετά τη δημιουργία της Μεγάλης Βουλγαρίας, η οποία με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου έφτανε έως τις παρυφές της Κωνσταντινούπολης. Ύστερα, όμως, από τον ατυχή πόλεμο του 1897, αντιλήφθηκαν ότι έπρεπε να ενισχύσουν ταχύτατα τις ΕΔ. Στο πλαίσιο αυτό, με τη βοήθεια και ξένων αποστολών, μετά το κίνημα στο Γουδί, πραγματοποίησαν εξοπλισμούς, εκσυγχρόνισαν την οργάνωση των ΕΔ και αναμόρφωσαν την εκπαίδευσή τους. Ένα μικρό αλλά ιδιαίτερα σημαντικό μέτρο της αναδιοργάνωσης των ΕΕΔ, ήταν η επιτελική εκπαίδευση στο εξωτερικό ενός πολύ μικρού αριθμού αξιωματικών του Στρατού Ήρας (ΣΞ).

Εκείνη την εποχή, οι αξιωματικοί του ΣΞ υπηρετούσαν μόνο σε μάχιμες μονάδες και σχηματισμούς του στρατού και οι αξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού (ΠΝ) σε πλοία ή τον Ναύσταθμο. Στον ΣΞ υπήρχε, έως το 1880, ένα ξεχωριστό Σώμα, το Σώμα των Επιτελών το οποίο στελέχωνε τις υπηρεσίες του Υπουργείου των Στρατιωτικών. Στο Υπουργείο των Ναυτικών, δεν υπήρξε ποτέ αντίστοιχο σώμα επιτελών αξιωματικών αφενός, επειδή τα περισσότερα θέματα υποστήριξης του Στόλου διαχειριζόταν απευθείας ο Ναύσταθμος και αφετέρου, επειδή το Υπουργείο δεν ασχολείτο αποκλειστικά με θέματα του ΠΝ αλλά, κυρίως,

με τα ζητήματα της ελληνικής ναυτιλίας. Οπότε, η εκ περιτροπής στελέχωση του Υπουργείου από ένα μικρό αριθμό αξιωματικών του ΠΝ θεωρούταν επαρκής.

Η επιτελική εκπαίδευση μικρού αριθμού αξιωματικών στο εξωτερικό, σχετιζόταν άμεσα με τη μεταρρύθμιση της δημιουργίας των Γενικών Επιτελείων (ΓΕ) στα Υπουργεία των Στρατιωτικών (ν. 2977/1903) και των Ναυτικών (ν. 3227/1907) και με τη δημιουργία της Γενικής Διοίκησης όλων των μάχιμων σχηματισμών του ΣΞ με επικεφαλής τον Διάδοχο (ν. 2700/1900). Τόσο στα ΓΕ όσο και στη Γενική Διοίκηση προβλεπόταν η διοργάνωση επιτελικών υπηρεσιών και αυτός ήταν ο λόγος που το 1904 (ν.3019) είχε ανασυσταθεί στο ΣΞ το Σώμα των Επιτελών αξιωματικών για τη στελέχωση των ανωτέρω επιτελικών υπηρεσιών (Δημακόπουλος, 2000, σ. 161).

Η ουσιαστική αναβάθμιση του ΓΕ Ναυτικού (ΓΕΝ) και η θεμελίωση της ναυτικής επιτελικής εκπαίδευσης έγινε με το Β.Δ. της 10ης Απριλίου του 1921⁵. Σε αυτό, προβλέφθηκε η ίδρυση Ανωτέρας Σχολής Πολέμου «*προς ευρύτεραν κατάρτιση των ανωτέρων μαχίμων αξιωματικών και ιδία του Γενικού Επιτελείου και των αξιωματικών εν γένει των αναλαμβανόντων επιτελικά καθήκοντα*». Διεθνώς, η οργάνωση σταθερών ΓΕ που βρίσκονται μόνιμα εντός των υπουργείων και επακόλουθα, η οργάνωση της επιτελικής εκπαίδευσης αξιωματικών προηγήθηκαν στο ΣΞ. Κύρια αιτία ήταν ο τηλεγράφος που επέτρεψε την απομακρυσμένη Διοίκηση των στρατευμάτων. Στη θάλασσα η απομακρυσμένη Διοίκηση & Έλεγχος έγινε πραγματικότητα μετά την έλευση του ασύρματου⁶.

Η ανάγκη ουσιαστικής αναβάθμισης της εκπαίδευσης των αξιωματικών που θα στελέχωναν το νεοσύστατο ΓΕ και τη Γενική Διοίκηση στο ΣΞ έγινε, αρχικά, αντιληπτή από τον Διάδοχο Κωνσταντίνο. Ο ίδιος, προσωπικά, ασχο-

1 Το πρόγραμμα σπουδών της τριετούς πρωσικής Σχολής ήταν εντυπωσιακό. Περιελάμβανε μαθήματα ιστορίας, φιλολογίας, ξένων γλωσσών, ιστορίας της φιλοσοφίας κτλ. (Newland, 2005, p. 56)

2 Συρίγος, Α., & Χατζηβασιλείου, Ε. (2022), *Μικρασιατική Καταστροφή, 50 ερωτήματα και απαντήσεις*, σ. 81

3 Παντουβάκης, Μ., (2019), *Στρατός & Εθνικό Ζήτημα στην Ελλάδα [1880-1909]*, σ. 23.

4 Οι ρίζες της επιτελικής εκπαίδευσης βρίσκονται στις μεταρρυθμίσεις των Στρατηγών Scharnhorst, και Gneisenau αμέσως μετά την ήττα του πρωσικού στρατού από τον Μέγα Ναπολέοντα το 1806.

5 Η Αγγλική αποστολή που είχε προσκληθεί για την αναδιοργάνωση του ΠΝ, πρότεινε το 1911 την ίδρυση Σχολής Πολέμου, αλλά αυτό δεν επιτεύχθηκε λόγω των πολέμων που ακολούθησαν (<https://hellenicnavy.gr/dioikisi-naytikis-ekpaideysis-dne/naytiki-scholi-polemy/>), 18/1/23).

6 Έως τότε, οι Ναύαρχοι βρισκόταν «εν πλω» και εκτός από τακτικές ελάμβαναν και στρατηγικές αποφάσεις, χωρίς δυνατότητα διαβούλευσης με την πολιτική ηγεσία τους.

Οι τρεις πρώτοι σπουδαστές της Πρωσικής Σχολής Πολέμου.

λήθηκε μετά το 1897 με την αναδιοργάνωση του ΣΞ και πρωτοστάτησε στην ανασύσταση του Σώματος των Αξιωματικών Επιτελών, υπό μορφή «στρατιωτικής αυλής» του⁷. Στο πλαίσιο αυτό, προώθησε την αποστολή τριών έμπιστων σε αυτόν αξιωματικών για φοίτηση στην πρωσική Σχολή Πολέμου ήδη από το 1899 (Μεταξάς, Παπαβασιλείου, Στρατηγός⁸).

Το μοντέλο ενός ξεχωριστού και κλειστού Σώματος Επιτελών Αξιωματικών θεωρείτο ξεπερασμένο, ήδη, από τα τέλη του 19ου αι. και το εγκατέλειπαν σταδιακά όλες οι ΕΔ. Εντυπωσιάζει λοιπόν το γεγονός ότι ούτε ο Διάδοχος ούτε οι επιτελείς του ήθελαν να αποκτήσουν επιτελική εκπαίδευση περισσότεροι αξιωματικοί, πιθανώς, «μήπως τυχόν χάσουν το μο-

νοπώλιον της σοφίας οι άλλοι ευνοούμενοι. Καθ' όλην την πενταετή περίοδον της Γενικής Διοικήσεως ουδέ είς αξιωματικός εστάλη εις Ευρώπην προς εκπαίδευσιν» (Μαζαράκης-Αινιανός, 1948, σ. 95).

Ευτυχώς, μετά το κίνημα του 1909 και κατόπιν ενεργειών του επικεφαλής του κινήματος και Υπουργού των Στρατιωτικών Σχη (ΠΒ) Νικόλαου Ζορμπά, φοίτησαν στη γαλλική Σχολή Πολέμου ολίγοι ακόμη αξιωματικοί του ΣΞ (Θεόδωρος Πάγκαλος, Πτολεμαίος Σαρηνγιάννης, Μιχαήλ Πάσσαρης, Κωνσταντίνος Μαζαράκης, Δημήτριος Καθενιώτης κ.ά.). Ο Ζορμπάς, όπως και πολλοί άλλοι, αντιλαμβάνονταν ότι είχε σημαντιστεί μια «αυλή» γερμανομαθών επιτελών αξιωματικών στο περιβάλλον του Διαδόχου. Επειδή, προφανώς, εκτιμούσαν τις γαλλικές ΕΔ και την προσπάθεια αναδιοργάνωσης του ΣΞ, το 1884, από την πρώτη γαλλική αποστολή του Στρατηγού Vossier (Βοσσέρ), επέλεξαν να στείλουν αρκετούς αξιωματικούς για επιτελική εκπαίδευση στην γαλλική Σχολή Πολέμου (Πάγκαλος, 1950, σ. 141). Ο Βασιλιάς διαφώνησε με την πρωτοβουλία του Ζορμπά, αλλά δεν μπόρεσε να αντιδράσει, διότι το έμαθε καθυστερημένα⁹.

Επιπρόσθετα, ο Ζορμπάς, έχοντας συνείδηση της επείγουσας ανάγκης για την παροχή επιτελικής εκπαίδευσης σε πολύ περισσότερους αξιωματικούς προς αντιστάθμιση της κατάρτησης του σώματος των επιτελών το 1909, ανέλαβε πρωτοβουλίες και ιδρύθηκε το Σχολείο Λοχαγών το 1910. Ωστόσο, με παρέμβαση της άρτι αφιχθείσας γαλλικής αποστολής για τον εκσυγχρονισμό του ΣΞ, πριν ακόμη ξεκινήσει η λειτουργία του σχολείου, αυτό «μετεξελίχθηκε» στην Προπαρασκευαστική Σχολή Επιτελών και δεν λειτούργησε ως μια «κανονική» Σχολή Πολέμου.

Έργο της «νέας» σχολής ήταν αφενός η παροχή στοιχειώδους επιτελικής εκπαίδευσης σε Έλληνες αξιωματικούς και αφετέρου η προετοιμασία όσων αποφοίτων της επιλέγονταν με εξετάσεις, για να συνεχίσουν τη φοίτηση τους

9 Μετά το 1908 η Γερμανία άλλαξε πολιτική (δες 6η υποσημείωση) και ο Κάιζερ υποσχέθηκε στον Γεώργιο Α' την αποστολή στρατιωτικών για αναδιοργάνωση των ΕΕΔ (Καραμπελιάς, 2022, σ. 67).

στη γαλλική Σχολή Πολέμου. Μετά το 1912, η Προπαρασκευαστική Σχολή Επιτελών μετονομάστηκε σε Σχολείο Ανωτέρων Σπουδών και λειτούργησε έως την έναρξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου (Α' ΠΠ) το 1914 (Δημακόπουλος, 2000, σσ. 167-171).

Πριν από τη συντεταγμένη αποστολή Ελλήνων αξιωματικών σε ξένες Σχολές Πολέμου, οι ΕΕΔ δεν διατηρούσαν αξιόλογες σχέσεις με τις ΕΔ άλλων χωρών. Τις εξελίξεις της πολεμικής τέχνης παρακολουθούσαν, κυρίως μέσω κάποιων μεμονωμένων αξιωματικών που επισκέπτονταν ξένες ΕΔ και υπηρετούσαν για μικρά διαστήματα σε μονάδες ή σχολές τους¹⁰, ακόμη και με δικά τους έξοδα (Νικόλαος Ζορμπάς, Κωνσταντίνος Σαπουντζάκης, Παναγιώτης Δαγκλής, Γεώργιος Χατζηνανέστης, Λεωνίδας Παρασκευόπουλος κ.ά. στο ΣΞ, Πέτρος Γκίνης, Περικλής Αργυρόπουλος¹¹ κ.ά. στο ΠΝ)! Στο ΠΝ, επιπλέον, όποιος πρώτρευε στη Σχολή Δοκίμων δικαιούτο υποτροφία για συνέχιση των σπουδών του στο εξωτερικό (λχ ο Κακουλίδης, υπηρέτησε στο καταδρομικό «Ναύαρχος Ναχίμωφ»).

Όλοι αυτοί, οι εκπαιδευμένοι στο εξωτερικό αξιωματικοί, στελέχωσαν τα στρατηγεία των ΕΔ και, κυρίως, το νεοσύστατο ΓΕ στο Υπ. των Στρατιωτικών και, αν και ολιγάριθμοι, συνέβαλαν σε πολύ μεγάλο βαθμό, στην αναμόρφωση των ΕΕΔ και στο «θαύμα» των Βαλκανικών πολέμων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των καλών πρακτικών που εισήγαγαν οι απόφοιτοι της Πρωσικής Σχολής Πολέμου, ήταν το πολεμικό

10 Ιδιαίτερη και μοναδική περίπτωση επιτελικής εκπαίδευσης πριν την επίσημη αποστολή αξιωματικών στη πρωσική και τη γαλλική Σχολή Πολέμου, αποτελεί ο Νικόλαος Τρικούπης. Πιο αγωνιστή του 1821, ολυμπιονίκης στη σκοποβολή και ξάδελφος του Χαρίλαου Τρικούπη, αποφοίτησε από την Σχολή Ευελπίδων το 1888. Μεταξύ 1890 και 1895 υπηρέτησε αρχικά σε γαλλικό σύνταγμα πυροβολικού, μετά στο σχολείο εφαρμογής του όπλου στο Φοντενεμπλώ, σε ιππευτική σχολή και τέλος στη Σχολή Πολέμου στο Παρίσι. Ακολούθως, απέκτησε μεγάλη πολεμική εμπειρία, αλλά τελικά, συνεπεία και δικών του λαθών, είχε την τραγική κατάληξη να αιχμαλωτισθεί ως Διοικητής του Α' ΣΣ από τους Τούρκους την 20η Αυγούστου 1922 στο Αλή Βεράν!

11 Ο Περικλής Αργυρόπουλος (1881-1966) υπήρξε ουσιαστικά ο πρώτος επιτελικός αξιωματικός του ΠΝ (δεν υπήρχαν ακόμη ναυτικές σχολές πολέμου για να φοιτήσει) με εξαιρετικές μελέτες και ρόλο στην πρόσκτηση του Θ/Κ Γεώργιος Αβέρωφ και στη ναυτική τακτική των Βαλκανικών πολέμων.

παίγνιο (Πάγκαλος, 1950, σ. 34). Το πρώτο παίγνιο οργανώθηκε το 1907 στο ΓΕΣ και αργότερα στις Μεραρχίες (ΔΙΣ, 1957, σ. 101).

Πολλαπλασιαστής των ευεργετικών επιπτώσεων από την εκπαίδευση στο εξωτερικό μιας μικρής ομάδας αξιωματικών στις ΕΕΔ υπήρξε η σχετική ομόνοια μεταξύ των δυο κυρίαρχων πολιτικών παρατάξεων, χάριν του κοινού στόχου τους για την απελευθέρωση της Κρήτης και της Μακεδονίας. Δυστυχώς, όταν οι δυο παρατάξεις «σήκωσαν το βλέμμα τους στην απέναντι ακτή του Αιγαίου» μετά το 1913 (Συρίγος & Χατζηβασιλείου, 2022, σ. 25) αλλά με διαφορετική στρατηγική, τότε ο Εθνικός Διχασμός διέλυσε την αξιοκρατία, την πειθαρχία και τη συνεργατικότητα που υπήρχαν στις ΕΕΔ πριν και κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων¹². Οι διαφορές υπήρχαν επειδή οι μεν συντάσσονταν με την εθνοκεντρική εκδοχή της «Μεγάλης Ιδέας» του Βενιζέλου και οι δε με την αυτοκρατορική – πολυεθνική εκδοχή της συνύπαρξης Ελλήνων και Τούρκων, της προσέγγισης του Ίωνα Δραγούμη και αρκετών επιφανών Κωνσταντινουπολιτών (Σκοπετιά, 1988, σ. 311) και επειδή αξιολογούσαν διαφορετικά τις διεθνείς εξελίξεις στο πλαίσιο του επερχόμενου Α' ΠΠ.

ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΠΡΟΙΜΗΣ ΕΠΙΤΕΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΕΔ

Η είσοδος της επιτελικής εκπαίδευσης στις ΕΕΔ αφενός καθυστέρησε και αφετέρου δεν έγινε με τον βέλτιστο τρόπο, καθώς διαπράχθηκαν σημαντικά λάθη. Αυτά δεν έγιναν αμέσως αντιληπτά, διότι οι ΕΕΔ ήταν σε πολύ καλύτερη κατάσταση από αυτήν του 1897 και διεξήγαγαν νικηφόρες μάχες κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους και διότι το γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό περιβάλλον εκείνης της εποχής δεν ήταν σύνθετα συγκρινόμενα, εν προκειμένω, με αυτά της Μικρασιατικής Εκστρατείας¹³.

12 Ο διχασμός επηρέασε καιρία τις ΕΔ, επειδή οι Αξιωματικοί εκείνης της εποχής ήταν έντονα πολιτικοποιημένοι. Πιο συγκεκριμένα, εν ενεργεία αξιωματικοί γίνονταν βουλευτές, υπουργοί κτλ!

13 Όπως εύστοχα παρατήρησε ο Ίων Δραγούμης μετά την αφυπηρέτησή του ως πολιτικός σύμβουλος στο Επιτελείο

Τα κυριότερα λάθη της αρχικής επιτελικής εκπαίδευσης στις ΕΕΔ, ήταν:

- ο πολύ μικρός αριθμός των εκπαιδευομένων επιτελών αξιωματικών και η έλλειψη αξιολόγησής τους
- η αμέλεια της ίδρυσης Σχολών Πολέμου ταυτόχρονα με την ίδρυση των Γενικών Επιτελείων την πρώτη δεκαετία του 20ου αι.

Το σημαντικότερο αποτέλεσμα των ανωτέρω λαθών ήταν: η αδυναμία επιμόρφωσης της πλειονότητας των ανωτέρων και ανωτάτων Αξιωματικών¹⁴ και η απουσία ενός φορέα καλλιέργειας συνεργατικού πνεύματος. Αυτά με την σειρά τους οδηγούσαν στην έλλειψη ομοιογένειας στις βασικές θεωρήσεις¹⁵ μεταξύ τους. Αυτή η ομοιογένεια ήταν ένας από τους κύριους στόχους της πρωσικής¹⁶ επιτελικής εκπαίδευσης και μετά τον γαλλο-πρωσικό πόλεμο του 1870-71 είχε υιοθετηθεί σταδιακά από όλες τις σύγχρονες ΕΔ.

Μια ακόμη αξιοσημείωτη επίπτωση των ανωτέρω λαθών ήταν ότι, από το μικρό αριθμό των εκπαιδευομένων Επιτελών, όλοι απέκτησαν επιτελικές γνώσεις, αλλά λίγοι την επιτελική νοοτροπία, δηλαδή τη διαρκή διάθεση για καλλιέργεια πρωτοπόρου σκέψης μέσω της διαρκούς μελέτης των στρατιωτικών ζητημάτων.

Δεν εκπλήσσει, λοιπόν, ότι οι ΕΕΔ, ατυχώς, δεν μελέτησαν και δεν εξήγαγαν χρήσιμα διδάγματα για την εξέλιξη της στρατηγικής και της πολεμικής τέχνης κατά τον Α' ΠΠ¹⁷ και επιπλέ-

ον, υπέπεσαν σε πολλά λάθη που θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί. Η κύρια αιτία, όπως αναλύεται αμέσως παρακάτω, ήταν η καθυστέρηση της ίδρυσης κανονικών Εθνικών Σχολών Πολέμου. Αυτές οι Σχολές, αφενός αποτελούν τον κατεξοχήν φυσικό χώρο μελέτης της στρατιωτικής τέχνης και επιστήμης και αφετέρου, μέσω της άμιλλας καλλιεργούν την επιτελική νοοτροπία. Βέβαια, ο Α' ΠΠ δεν μελετήθηκε από τις ΕΕΔ για τον πρόσθετο λόγο, επειδή αρκετοί επιτελείς είτε αποστρατεύθηκαν ή διώχθηκαν εξαιτίας του Εθνικού Διχασμού είτε, λόγω της μακράς επιστράτευσής τους στο μακεδονικό μέτωπο του Α' ΠΠ, παρέμειναν «αδρανείς» σε μονάδες εκστρατείας αντί της στελέχωσης του Γενικού Επιτελείου.

Η επεξήγηση της αιτίας, που ο μικρός αριθμός των εκπαιδευομένων επιτελών οδήγησε στην ουσιαστική έλλειψη αξιολόγησής τους και αποτέλεσε μείζον πρόβλημα, δόθηκε εύστοχα από τον Στρατηγό Αλέξανδρο Μαζαράκη: *«Εἰς ἀξιωματικὸς σπουδᾶσας εἰς τὴν ἀνωτέραν σχολὴν τοῦ πολέμου, ἐν Γαλλίᾳ πᾶς εἶναι σύννηθες εἰς μετὰ δύο ἢ τριῶν χιλιάδων διπλωματούχων, μὴ ἔχων συνεπὼς λόγους νὰ ἀποθαυμάζεται ... ἐπὶ πλέον ἔχει ολόκληρον τὴν ἱεραρχίαν τῶν ἀνωτέρων τοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες συνήθως τὴν ἰδίαν μόρφωση δὲν θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν ἐκτροπὴ ... ὅλως ἀντίθετα ἦσαν καὶ εἶναι ἀκόμη τὰ πράγματα ἐν Ἑλλάδι. Πρὶν μετὰβῶμεν εἰς Γαλλίαν ὑπῆρχον εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν 4-5 ἀξιωματικοὶ σπουδᾶσαντες εἰς τὴν στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου, οἱ ὁποῖοι καίτοι ἀνθυπολοχαγοὶ καὶ ὑπολοχαγοὶ ὑπῆρξαν οἱ ὀργανωταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ εἶναι αὐτονόητον πόσον το ἐπῆραν ἐπὶ τῶν... καὶ οὕτω κατήντησαν ὅσοι θὰ εθεωροῦντο κοινοὶ καὶ συνήθεις τύποι ἐν Γαλλίᾳ, νὰ παίξουν ρόλον σπουδαίων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀντὶ νὰ χαλιναγωγηθῶν τουναντίον ἀνεπιτύχθησαν ὁ ἐγωῖσμός καὶ ὁ ἀρριβισμός τῶν»* (Μαζαράκης-Αἰνιανός, 1948, σσ. 106-7).

Η ουσία των λεγομένων του Στρατηγού Μαζαράκη είναι η γενική θέση ότι οι θεωρητι-

¹⁴ την διάρκεια του Α' ΠΠ και εξαγωγής χρήσιμων διδαγμάτων, παρόλο που ο Γερμανικός Στόλος είχε παραδοθεί και βυθιστεί στο «Scapa Flow» το 1919 (Marder, 1972).

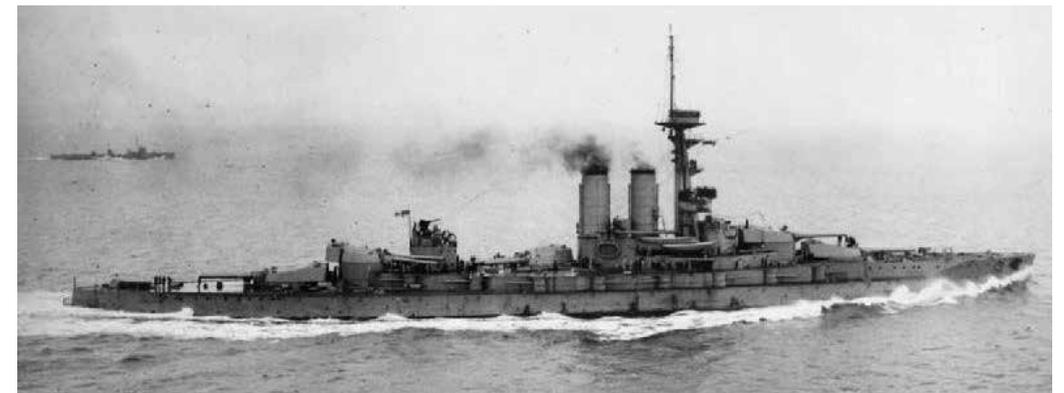
κές γνώσεις από μόνες τους δεν επαρκούν για την αξιολόγηση των ικανοτήτων των αξιωματικών και ότι οι ικανότητες πρέπει να αποδεικνύονται στην πράξη. Ενδεικτικό παράδειγμα, που επαληθεύει την ανωτέρω θέση, αποτελεί το ακόλουθο γεγονός. Στο πλαίσιο προμήθειας των ΕΕΔ με νέα πυροβόλα, ο Τχης (ΠΒ) Λεωνίδας Παρασκευόπουλος εστάλη στη Γαλλία και τη Γερμανία για την επιλογή του υπό προμήθεια πυροβόλου. Σύμφωνα με τον Μεταξά, ο εν λόγω αξιωματικός ήταν ακατάλληλος λόγω ανεπάρκειας εξειδικευμένων γνώσεων. Βέβαια, εκείνη την εποχή υπήρχαν ελάχιστοι με καλύτερες σπουδές στον ΣΞ.

Ωστόσο, εξίσου σημαντικές με τις θεωρητικές γνώσεις είναι και η εμπειρία, η ευστροφία και η τιμιότητα, στοιχεία που διέκριναν τον Παρασκευόπουλο. Αν και η γερμανική εταιρεία του έταξε αυτοκρατορικό παράσημο (!), ο Παρασκευόπουλος δεν δελεάστηκε και, μη μπορώντας να επιλέξει τη βέλτιστη λύση, σωστά αποφάσισε και έπεισε τις εταιρείες να προσέλθουν στην Ελλάδα για δοκιμές σε πεδία βολών και μάλιστα με δικά τους έξοδα! (Παρασκευόπουλος, 1934, σσ. 63-4)

Ορθά λοιπόν, η αρχική επιλογή γίνεται με βάση τις σπουδές, αλλά, αμέσως μετά θα πρέπει να πιστοποιείται ότι οι γνώσεις που αποκτούνται από τις σπουδές παράγουν αντίστοιχες ικανότητες παραγωγής έργου. Χαρακτηριστικό γεγονός που επαληθεύει αυτή την άποψη αποτελεί η επιλογή του Ιωάννη Μεταξά ως συμβούλου του Βενιζέλου στο Υπουργείο των Στρατιωτικών.

Ο Βενιζέλος επέλεξε τον Μεταξά στηριζόμενος προφανώς και στις άριστες επιδόσεις του στην πρωσική Σχολή Πολέμου. Ωστόσο, τον διατήρησε χάριν της διαρκώς εξαιρετικής επιτελικής εργασίας του. Ακόμα και λίγο πριν από την οριστική σύγκρουση τους το 1915, όταν προτάθηκε από τους Άγγλους η προοπτική της παραχώρησης τμημάτων της δυτικής Μικράς Ασίας, ο Βενιζέλος εμπιστεύτηκε τον Μεταξά, για να συντάξει μελέτη για τον διαμελισμό της Μικράς Ασίας. Η εργασία του αυτή θεωρείται υπόδειγμα στρατηγικής μελέτης και εντυπωσιάζει για την πληρότητα και τις παραδοχές της σχετικά με το ιδιαίτερο γεωπολιτικό περιβάλλον της εποχής του Α' ΠΠ (Συρίγος & Χατζηβασιλείου, 2022, σ. 159).

Προϊόν εξίσου ύψιστης επιτελικής εργασίας του Μεταξά υπήρξε και το σχέδιο που εκπονήθηκε το 1914 για την κατάληψη των Δαρδανελίων δια αιφνιδιαστικής αποβάσεως στην Καλλιπόλη, παρακάμπτοντας την εκθρική Βουλγαρική Δυτική Θράκη. Το σχέδιο αυτό εκπονήθηκε ως απάντηση, αφενός στην επικείμενη τουρκική απειλή, αμέσως μετά την απόκτηση ναυτικής υπεροχής με την επικείμενη παραλαβή των δυο υπερσύγχρονων θωρηκτών από την Αγγλία (Sultan Osman και Resadiye), και αφετέρου στους διωγμούς των Χριστιανικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας που συστηματικά οργάνωνε η Τουρκία, ως αντίδρασή της στους Βαλκανικούς πολέμους (Καραμπελιάς, 2022, σ. 92). Εξάλλου, δεν είναι καθόλου τυχαία η εγκατάσταση των μουσουλμανικών πληθυσμών που εγκατέλειπαν τη Μακεδονία και την Κρήτη

Το Resadiye μετά την ακύρωση παράδοσης του στην Τουρκία ως HMS Erin

σε περιοχές όπως η Σμύρνη, ώστε να ανατραπεί η κυριαρχία των Ελληνικών πληθυσμών.

Μια ακόμη, απρόβλεπτη αρνητική επίπτωση της απουσίας εθνικής επιτελικής εκπαίδευσης, κατά το πρώτο τέταρτο του 20ου αι., και της επιτελικής εκπαίδευσης μικρού αριθμού αξιωματικών σε Σχολές Πολέμου ξένων χωρών υπήρξε ο επηρεασμός εκάστου εκπαιδευόμενου από την οργάνωση και το στρατηγικό – επιχειρησιακό δόγμα των ΕΔ της αντίστοιχης χώρας. Ενδεικτικό γεγονός, που επαληθεύει αυτή την παρατήρηση, αναφέρει ο Μαζαράκης στα απομνημονεύματά του. Από τη θέση του επιτελάρχη σε κάποια Μεραρχία, ασχολείτο με την εκπαίδευση των Λοχαγών του και τους *«ανέπτυξε τον προσφάτως εκδοθέντα εν Γαλλία κανονισμόν της εν εκστρατεία υπηρεσίας του στρατού»* (Μαζαράκης-Αινιανός, σ. 181).

Περισσότερο χαρακτηριστική είναι η περίπτωση Μεταξά. Την 14η Αυγούστου του 1914, προβαίνει στην ακόλουθη, εξαιρετικά ακριβή όπως κρίνεται εκ του αποτελέσματος του Α' ΠΠ¹⁸, εκτίμηση: *«οι Γερμανοί θα νικήσουν Ρώσους και Γάλλους αλλά θα είναι εξαντλημένοι νικητές και, καθώς δεν θα καταφέρουν να αμφισβητήσουν την βρετανική ναυτική κυριαρχία, ο ναυτικός αποκλεισμός θα τους αναγκάσει να συνθηκολογήσουν!»* (Καραμπελιάς, 2022, σ. 296) Στη συνέχεια, όμως, όπως ο ίδιος φέρεται να αναγνωρίζει λίγο πριν από τον θάνατο του, θα πάψει να είναι αντικειμενικός. Μετά την παραίτηση του από τις ΕΔ το 1915, θα οδηγηθεί σε «τυφλή» γερμανοφιλία που θα επηρεάσει την ευθυκρισία του και θα βλάψει σε μέγιστο βαθμό τα εθνικά θέματα (Μεταξάς, 1963, σ. 556).

Ωστόσο, το ζητούμενο, διαχρονικά για τις ΕΕΔ, δεν είναι η αντιγραφή ξένων πρακτικών ούτε η υιοθέτηση ξένων στρατηγικών, αλλά, αφενός η προσαρμογή των πλέον βέλτιστων από αυτές στις εθνικές μας ανάγκες και αφετέρου η διαμόρφωση εθνικής οργάνωσης και εθνικού στρατηγικού και επιχειρησιακού δόγματος, με ανεξάρτητη κριτική και δημιουργική σκέψη.

18 Το Γερμανικό σχέδιο, στηριζόταν σε ένα γρήγορο πόλεμο, πρώτα νίκη επί της Γαλλίας μετά επί της Ρωσίας και αντικατάσταση των θαλάσσιων επικοινωνιών από τις χερσαίες.

Τα προαναφερθέντα φαίνεται ότι ενστερνιζόταν ο Βενιζέλος, όταν το 1914 διόρισε τον Ανχη (ΜΧ) Ιωάννη Μεταξά¹⁹, ως Διοικητή και τον Τχη (ΠΖ) Ελευθέριο Βερνάδρο (απόφοιτο Γαλλικής Σχολής Πολέμου) ως Υποδιοικητή στην αναδιοργανωμένη Σχολή των Λοχαγών²⁰. Δυστυχώς, αυτή η Σχολή Λοχαγών, όπως και η πρώτη, ποτέ δεν λειτούργησε πλήρως. Εάν λειτούργουσε, θα ήταν ίσως μια εξαιρετική Σχολή Επιτελών αφενός, διότι στο πρόγραμμα σπουδών της θα είχε τα καλύτερα στοιχεία από τα αντίστοιχα προγράμματα Γάλλων και Γερμανών και αφετέρου, επειδή θα διαμόρφωνε το Ελληνικό «δόγμα», μέσω της επιλογής των βέλτιστων στοιχείων και πρακτικών του γερμανικού και γαλλικού δόγματος για το ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον (Δημακόπουλος, 2000, σ. 172)!

Σήμερα, οι ΕΕΔ αποδέχονται αυτή τη συνθετική λογική και γι' αυτόν τον λόγο υπάρχει η απαίτηση για φοίτηση στην ΑΔΙΣΠΟ όλων των αξιωματικών των ΕΕΔ, ακόμη και όσων έχουν, ήδη, αποφοιτήσει από αντίστοιχες σχολές του εξωτερικού. Οι απόφοιτοι των ξένων σχολών φοιτούν μαζί με τους υπολοίπους αξιωματικούς, ως «μπόλι» για τη διαμόρφωση και βελτίωση της εθνικής επιτελικής νοοτροπίας.

ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ & ΛΑΘΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

Υπάρχουν, συγκεκριμένα γεγονότα της Μικρασιατικής εκστρατείας που μπορούν να επαληθεύσουν όσα προαναφέρθηκαν; Με άλλα λόγια, αν υπήρχε επαρκής επιτελική εκπαίδευση και αξιολόγηση στις ΕΕΔ, ποια συγκεκριμένα στρατιωτικά λάθη θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί κατά τη Μικρασιατική εκστρατεία; Και επίσης, αν δεν είχαν διαπραχθεί αυτά τα λάθη θα εξελισσόταν διαφορετικά η καταστροφική αποχώρηση των ΕΕΔ από τη Μικρά Ασία;

Η περίοδος την οποία θα ερευνήσουμε για

19 ...απόφοιτος της Πρωσιακής Σχολής Πολέμου και Δ/ντης της 1ης Διεύθυνσης της Επιτελικής Υπηρεσίας Στρατού στο Υπουργείο των Στρατιωτικών.

20 ...η οποία είχε επανιδρυθεί μετά την διάλυση της Σχολής Ανωτέρων Σπουδών και την αναχώρηση της γαλλικής αποστολής από την Ελλάδα

στρατιωτικά λάθη είναι από το 1919 έως το 1921, με έμφαση στο 1921, καθώς τότε διεξήχθησαν δυο πολύ κρίσιμες για τις εξελίξεις στη Μικρά Ασία εκστρατείες. Η περίοδος του 1922 δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσης μελέτης, επειδή τα κυριότερα γεγονότα της περιόδου δεν σχετίζονται με τις ΕΔ, αλλά την αμήχανη διπλωματική διαχείριση του εχθρικού για την Ελλάδα διεθνούς περιβάλλοντος που είχαν διαμορφώσει οι εκστρατείες του 1921. Μετά, δε, την αποτυχία της τελευταίας διεθνούς προσπάθειας για διπλωματική επίλυση του Μικρασιατικού, η Ελληνική πλευρά, αντί να λάβει δύσκολες αλλά σωτήριες αποφάσεις σχετικά με την ανασύνταξη των ΕΕΔ, οδηγήθηκε σε δυο απεγνωσμένες πρωτοβουλίες: την ίδρυση αυτόνομου Μικρασιατικού Κράτους και αργότερα την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης.

ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το γενικό πρόβλημα του μικρού αριθμού των εκπαιδευμένων επιτελών στις ΕΕΔ είχε ως αποτέλεσμα να υπάρχουν ακόμη λιγότεροι επιτελείς με αξιόλογη στρατηγική σκέψη, με οργανωτικές ικανότητες και με δυνατότητες κατανόησης των διεθνών εξελίξεων και του συνόλου των παραγόντων της εθνικής ισχύος. Αυτό, βέβαια, οφείλεται και στο γεγονός ότι οι περισσότεροι Έλληνες επιτελείς μετά την επάνοδο τους, στελέχωσαν επιτελεία μονάδων και συμμετείχαν στους Βαλκανικούς πολέμους, σε αντίθεση με τους ξένους «συμμαθητές» τους που, μετά τις σπουδές τους, υπηρετούσαν σε Γ.Ε. και εκεί μετέτρεπαν τις θεωρητικές τους γνώσεις σε δεξιότητες. Επί παραδείγματι, στο πρωσικό ΓΕ υπήρχαν τμήματα που παρακολουθούσαν τις «εχθρικές» χώρες και αξιολογούσαν τις στρατιωτικές τους ικανότητες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της έλλειψης ικανών επιτελών με στρατηγική σκέψη μπορεί να θεωρηθεί και η αδυναμία του Βενιζέλου να βρει άξιο αντικαταστάτη του Μεταξά, μετά την αποστρατεία του τελευταίου. Το αποτέλεσμα αυτής της αδυναμίας, ίσως, οδήγησε τον Βενιζέλο, μετά το 1919, να διαχειριστεί μόνος του ακόμη και επιχειρησιακά ζητήματα, «ώστε

να μην είναι όργανο και δούλος των στρατιωτικών παραγόντων» και να δηλώσει ότι «τα ζητήματα τα στρατιωτικά δεν είναι ζητήματα τα οποία γνωρίζουν οι στρατιωτικοί, αλλά και' εσχολήν οι πολιτικοί άνδρες»! (Σβολόπουλος, 2009, σσ. 51-52). Παρόμοια αδυναμία εύρεσης ικανών στρατιωτικών συμβούλων είχαν, μετά τον Βενιζέλο, και οι επόμενοι Πρωθυπουργοί και Υπουργοί Στρατιωτικών. Έως τη Μικρασιατική καταστροφή, δεν έχει καταγραφεί η ύπαρξη κάποιων άλλων επιτελών που να εκπόνησαν, αντίστοιχα, σημαντικές μελέτες και να συμβούλευαν επωφελώς τις πολιτικές αρχές.

Οι ανωτέρω γενικές απόψεις του Βενιζέλου ήταν προφανώς λανθασμένες. Υπήρξαν το φυσικό αποτέλεσμα της δυσχερούς συνεργασίας του με τις στρατιωτικές αρχές²¹, όπως φανερώνει και το ακόλουθο γεγονός. Στην αρχή της Μικρασιατικής Εκστρατείας, υπήρξε σύγκρουση του Βενιζέλου με τον Αρχιστράτηγο και απώλεια της εμπιστοσύνης προς το πρόσωπό του. Αποτέλεσμα αυτού υπήρξε η έκδοση διαταγής για τη μεταστάθμευση του Γενικού Στρατηγείου στην Αθήνα, ώστε να του ασκείται έλεγχος! Η αιτία της απώλειας εμπιστοσύνης ήταν οι επιθετικές πρωτοβουλίες του Αρχιστρατήγου και η κατάληψη του Ουσάκ τον Σεπτέμβριο του 1920, ενώ, στο πλαίσιο του συντονισμού της Ελλάδας με τους συμμάχους της, είχε προσωρινά απορριφθεί η πρότασή του στα τέλη Αυγούστου για μια επιθετική επιχείρηση μέχρι την Άγκυρα (Καραμπελιάς, 2022, σ. 110). Ευτυχώς, η απομάκρυνση του Στρατηγείου διήρκεσε μόνο ένα μήνα (Σπυρίδωνος, 1957, σ. 93).

Η ανωτέρω πρόταση του Αρχιστρατήγου για επιθετική επιχείρηση έως την Άγκυρα στηριζόταν στην άποψή του ότι η ισχύς του Κεμάλ ήταν περιορισμένη και ότι μια επιθετική επιχείρηση θα είχε ως αποτέλεσμα, «*το (Κεμαλικό) κίνημα*

21 Ο Υπουργός των Ναυτικών της Βρετανίας Winston Churchill (Ουίνστον Τσώρτσιλ), μετά την καταστροφική αποτυχία της εκστρατείας της Καλλίπολης, διατύπωσε παρόμοιες απόψεις περί αδυναμίας κατανόησης στρατηγικών θεμάτων από τους υψηλόβαθμους στρατιωτικούς επιτελείς και γι' αυτόν τον λόγο πρωτοστάτησε στην ίδρυση της πρώτης Σχολής Εθνικής Άμυνας το 1927 (Imperial Defence College).

Συνομιλίες Συνθήκης των Σεβρών.

να εκπνεύσει οριστικώς». (Λουμιώτης, 2019, σ. 39). Η άποψη αυτή είχε τηλεγραφηθεί απευθείας στον Πρωθυπουργό την 18η Ιουνίου 1920.

Το ίδιο το γεγονός της άμεσης επικοινωνίας του Βενιζέλου με τον Παρασκευόπουλο είναι εντυπωσιακό και ενδεικτικό δυσλειτουργίας της Κυβέρνησης και ειδικότερα του Υπουργείου των Στρατιωτικών και του Γενικού Επιτελείου του. Δυστυχώς, είχε λησμονηθεί ένα κρίσιμο γεγονός των Βαλκανικών πολέμων, όταν το επιτελείο του Διαδόχου σχεδίαζε την προώθηση των στρατευμάτων προς το Μοναστήρι αντί της Θεσσαλονίκης, χωρίς την πρότερη συνεννόηση του με τον Υπ. των Στρατιωτικών και την έγκριση της Κυβέρνησης. Η αιτία αυτού του λάθους ήταν η απόφαση, μετά το 1911, της ανάληψης της αρχιστρατηγίας από τον Γενικό Επιθεωρητή Στρατού και της υπαγωγής του ΓΕΣ στον Αρχιστράτηγο, ενέργεια που άφηνε την Κυβέρνηση χωρίς στρατιωτικούς συμβούλους (ΔΙΣ, 1957).

Ατυχώς, καθ' όλη τη Μικρασιατική εκστρατεία ο ρόλος του ΓΕ ήταν υποβαθμισμένος. Ίσως, η πλέον ενδεικτική πράξη αυτής της υποβάθμισης ήταν η χρήση επιτελών της Στρατιάς αντί του ΓΕ ως στρατιωτικών πραγματογνωμόνων σε διάφορες σημαντικές διπλωματικές αποστολές.

Αποτέλεσμα της υποβάθμισης ήταν η εκπόνηση και η απευθείας υποβολή της Στρατιωτικής Αξιολόγησης Κατάστασης (ΣΑΚ) και της Στρατιωτικής Στρατηγικής από τη Γενική Διοίκηση της Στρατιάς στην Κυβέρνηση, «παρακάμπτοντας» το ΓΕ. Για να διορθωθεί αυτή η λανθασμένη πρακτική, ο νεοδιόριστος Αρχηγός του ΓΕ Υποστράτηγος Βίκτωρας Δούσμανης φέρεται να πρότεινε τον Ιούνιο του 1921, στον Αρχιστράτηγο Παπούλα να τεθεί ο ίδιος επικεφαλής τόσο του ΓΕ όσο και του επιτελείου της Στρατιάς (Δούσμανης, 1946, σ. 212)!

Επίσης, συνέπεια της ανωτέρω πρακτικής ήταν ότι όλες οι σημαντικές στρατιωτικές στρατηγικές αποφάσεις της Κυβέρνησης λαμβάνονταν πρόχειρα, χωρίς την αναλυτική συνεξέταση του συνόλου των διατιθέμενων πληροφοριών και εκτιμήσεων και τον συντονισμό όλων των επιμέρους στρατηγικών της Εθνικής Στρατηγικής. Ακόμη και ο απλός έλεγχος των εισηγήσεων της Στρατιάς για τυχόν λάθη ή παραλήψεις, μετά την υποβολή τους στην Κυβέρνηση, καθίστατο δυσχερές.

Το σημαντικότερο επιτελικό λάθος που επανειλημμένα διαπράχθηκε κατά την Μικρασιατική Εκστρατεία, ήταν η λανθασμένη ΣΑΚ. Αυτή, με τη σειρά της, οδήγησε την Κυβέρνηση τόσο στη χάρση μιας πολύ φιλόδοξης

Πολιτικής Εθνικής Άμυνας (ΠΕΑ) όσο και στην έγκριση μιας άστοχης Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής (ΕΘΣΣ) για την επίτευξη των υψηλών Εθνικών στόχων της ΠΕΑ. Όχι άδικα, η σύνταξη της ΣΑΚ και η σχεδίαση της ΕΘΣΣ θεωρούνται τα σημαντικότερα επιτελικά έργα των ΕΔ και απαιτούν άρτια εκπαίδευση, εμπειρία και ικανότητες.

Απόδειξη ότι η ΣΑΚ που συνέταξε το επιτελείο της Στρατιάς και έγινε από- δεκτή από την Ελληνική Κυβέρνηση ήταν εσφαλμένη αποτελεί τόσο η μεγάλη απόκλιση της από την ΣΑΚ της Συμμαχικής Στρατιωτικής Επιτροπής όσο και η διαφωνία του Α/ΓΕΣ Υποστράτηγου Δούσμανη επί αρκετών σημείων της (Δούσμανης, 1928, σ. 170).

Η Συμμαχική Στρατιωτική Επιτροπή είχε συσταθεί στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων που προηγήθηκαν της Συνθήκης των Σεβres και ασχολούνταν, κυρίως, με το θέατρο πολέμου της Μικράς Ασίας. Είχε ομόφωνα εκτιμήσει, ήδη από τον Απρίλιο του 1920 και πριν από την ενίσχυση του Κεμάλ, ότι για την εφαρμογή της Συνθήκης των Σεβres, δηλαδή την εξουδετέρωση του Κεμάλ, θα απαιτούνταν συνολικά τουλάχιστον είκοσι επτά (27) Μεραρχίες (Ριζάς, 2022, σσ. 139-142).

Την ίδια χρονιά, όπως προαναφέρθηκε, το επιτελείο της Ελληνικής Στρατιάς εισηγείτο στον Βενιζέλο τη διενέργεια αιφνιδιαστικών επιθετικών επιχειρήσεων εναντίον του Κεμάλ χωρίς την αξιόλογη ενίσχυση των δυνάμεων της Στρατιάς, δηλαδή με μόνο επτά (7) Μεραρχίες! Προφανώς, το επιτελείο της Στρατιάς εστίαζε στην περιορισμένη εικόνα της στρατιωτικής κατάστασης στη δυτική Μικρά Ασία και δεν ελάμβανε υπόψη του το σύνολο των εξελίξεων σε όλα τα ανοικτά μέτωπα στα οποία διατηρούσαν δυνάμεις οι Τούρκοι και, εν προκειμένω, τη θέση που θα τηρούσαν τα Ρωσικά, Γαλλικά και Ιταλικά στρατεύματα.

Η πολιτική αλλαγή μετά τις εκλογές του 1920, και οι επακόλουθες αλλαγές στην στρατιωτική ιεραρχία των ΕΕΔ δεν άλλαξαν τις απόψεις του επιτελείου. Στη σύσκεψη του Λονδίνου για τον συμβιβασμό Ελλάδας – Τουρκίας, τον Φεβρουάριο του 1921, τα στρατιωτικά μέλη της Ελληνικής αντιπροσωπείας

υποστήριξαν την άποψη ότι οι ΕΕΔ μπορούσαν άμεσα να ξεκινήσουν επιχειρήσεις εναντίον του Κεμάλ, δηλαδή με μόνο εννέα (9) υποστελεχωμένες Μεραρχίες! Ο αντίλογος των Γάλλων εμπειρογνομόνων, που συμμετείχαν στην σύσκεψη και που διέθεταν εμπειρίες από την αντιμετώπιση των Τούρκων στην Κιλικία, ότι ο ελληνικός στρατός στερείτο των αναγκαίων μέσων, δεν άλλαξε την εκτίμηση της Ελληνικής αντιπροσωπείας (Ριζάς, 2022, σσ. 221, 225).

Ακόμη χειρότερα, μετά την αποτυχία της ανωτέρω προσπάθειας των Συμμάχων για συμβιβασμό, εξαιτίας της σθεναρής στάσης του Κεμάλ, η Ελληνική Κυβέρνηση αποφάσισε, στις αρχές Μαρτίου, βεβιασμένα και μονομερώς, την ανά- ληψη επιθετικών επιχειρήσεων από τη Στρατιά. Ο Αντικειμενικός Σκοπός (ΑΝΣΚ) των επιχειρήσεων, σχετικά ασαφής, ήταν η δημιουργία κάποιων εδαφικών τετελεσμένων με σκοπό την άσκηση πίεσης – εκφοβισμού στον Κεμάλ και την ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης της Ελλάδας (Τσιριγώτης, 2010, σ. 297). Για την εκτέλεση της επίθεσης, η Στρατιά είχε ζητήσει την ενίσχυση μόνο με τέσσερις χιλιάδες (4.000) στρατιώτες! (Σπυρίδωνος, 1957, σ. 122).

Η διοίκηση της Στρατιάς προσέβλεπε σε εύκολη νίκη, παρόλο που αναγνώριζε το μείζον σημείο της τρωτότητας μιας επιθετικής στρατιωτικής στρατηγικής που ήταν ο ανεφοδιασμός και η γενική Διοικητική Μέριμνα (ΔΜ) του στρατεύματος, επειδή εκτιμούσε ότι ο αιφνιδιασμός θα επέτρεπε την περικύκλωση και την εκμηδένιση των εχθρικών δυνάμεων (Τσιριγώτης, 2010, σ. 298).

Η επιθετική δράση της Στρατιάς εκδηλώθηκε την 10η Μαρτίου και κατέληξε σε ανακοπή και σύμπτυξη σε αμυντικές θέσεις την 22η Μαρτίου 1921. Αυτή η απότυχία, ανέδειξε σημαντικές τρωτότητες οι οποίες, δυστυχώς, δεν είχαν ληφθεί σοβαρά υπόψη κατά τον σχεδιασμό της επιχείρησης και κυρίως, την υποτίμηση των κινδύνων μιας ήττας, εν προκειμένω, της δραματικής εξασθένησης της ελληνικής διπλωματικής θέσης και της ενδυνάμωσης της διπλωματικής ισχύος του Κεμάλ.

Όπως, εκ των υστέρων, αναφέρει ο Πρω-

τοπαπαδάκης, στην συνάντηση του με τους Ιωάννη Μεταξά, Δημήτριο Γούναρη, Γεώργιο Θεοτόκη και Αθανάσιο Εξαδάκτυλο την 29η Μαρτίου 1921, οι στρατιωτικοί του είχαν δηλώσει ότι για αμυντικό πόλεμο στην περιοχή της Σμύρνης χρειάζονται δεκαεπτά (17) μεραρχίες. Την ίδια στιγμή, όμως, αποδέχονταν την προαναφερθείσα πρόθεση της κυβέρνησης για επιθετική επιχείρηση εναντίον του Κεμάλ με μόνο πέντε (5) μεραρχίες στην πρώτη γραμμή! (Μεταξάς, 1963, σ. 86). Στην ίδια συζήτηση, ο Γούναρης αναφέρει: «*ηπατήθην από τας διαβεβαιώσεις των στρατιωτικών ότι η επίθεσις θα ήτο ασφαλώς νικηφόρος και η εκστρατεία βραχεία. Πεισθείς εις τας διαβεβαιώσεις των, εβεβαίωσα και εγώ τους Άγγλους περί του ασφαλούς και επιτυχούς της εκστρατείας*»!

Η πρώτη οργανωμένη επίθεση της Μικρασιατικής Στρατιάς εναντίον του Κεμάλ υπήρξε ανεπιτυχής, κυρίως, εξαιτίας της λανθασμένης ΣΑΚ. Δυστυχώς, αυτή η αποτυχία δεν ήταν αρκετή για ουσιαστική επικαιροποίηση της ΣΑΚ και για μια προσεκτικότερη επανεξέταση της ΠΕΑ και της ΕΘΣΣ. Αμέσως μετά, ακολούθησε δεύτερη και, πλέον, κρίσιμη εκστρατεία εναντίον του Κεμάλ, μετά από μικρή ενίσχυση της Στρατιάς!

ΛΑΘΗ ΣΤΗ ΧΑΡΑΞΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η δυσχερής διπλωματική θέση, στην οποία είχε περιέλθει η Ελληνική Κυβέρνηση έναντι των συμμάχων της, εξαιτίας της αποτυχίας της πρώτης εκστρατείας του Μαρτίου εναντίον του Κεμάλ, την οδήγησε στη βεβιασμένη και τραγική απόφαση για συνέχιση της επιθετικής της στρατηγικής και την υιοθέτηση ενός περισσότερο συγκεκριμένου και πολύ πιο φιλόδοξου ΑΝΣΚ. Διέταξε τη «*διενέργεια νέας εκστρατείας προς κατάληψιν του Αφιών Καραχισάρ, Κιουτάχειας και Εσκή Σεχίρ με απώτερον σκοπόν την συντριβήν και την εξουθένωσιν του εχθρού*» (Τσιριγώτης, 2010, σ. 302)! Όπως προαναφέρθηκε, από το 1920 υπήρχαν σκέψεις για μια επιθετική εκστρατεία, αλλά πρώτη φορά αποφασίστηκε η διενέργεια θερινής εκστρατείας για την «*συντριβή*» του Κεμάλ.

Η Στρατιά, ως διατάχθηκε, κατέλαβε τις ανωτέρω περιοχές, αλλά δεν εξουδετέρωσε τις δυνάμεις του Κεμάλ, οι οποίες υποχώρησαν προς την Άγκυρα. Τότε, πραγματοποιήθηκε πολεμικό συμβούλιο στη Στρατιά με βασικό θέμα Συζήτησης, το αν ο Ελληνικός Στρατός έπρεπε να συνεχίσει την κίνηση του προς τα ανατολικά ή όχι. Ο Διευθυντής Επιχειρήσεων της Στρατιάς (Σχης Σαρηνιάννης, απόφοιτος γαλλικής Σχολής Πολέμου) θεωρούσε ότι η συνέχιση της εκστρατείας αποτελούσε επιτακτική ανάγκη. Αντίθετα, ο Διευθυντής ΔΜ της Στρατιάς (Ανχης Σπυρίδωνος επικεφαλής του 4ου ΕΓ) πίστευε ότι θα προέκυπταν προβλήματα ανεφοδιασμού και η πορεία μέσα από την αφιλόξενη Αλμυρά Έρημο θα ήταν πολύ δύσκολη. Ο Επιτελάρχης της Στρατιάς (Σχης Πάλλης, απόφοιτος πρωσικής Σχολής Πολέμου) συμφώνησε με τον Σαρηνιάννη, παρά όλα τα στοιχεία που παρέθεσε ο Σπυρίδωνος και αποδείκνυαν το ανέφικτο του ανεφοδιασμού της Στρατιάς στην Αλμυρά έρημο και παρά την παραίτησή που υπέβαλε για την υποστήριξη της θέσης του. Η παραίτηση του δεν έγινε αποδεκτή (Σπυρίδωνος, 1957, σ. 159).

Η παραμέληση του παράγοντα της ΔΜ από τους επιτελείς της Στρατιάς, δικαιολογείται εν μέρει με τα δεδομένα εκείνης της εποχής. Ο Στρατάρχης Foch (Φος), που πρώτος αυτός είχε διατυπώσει, ως εκπαιδευτής της γαλλικής Σχολής Πολέμου στα τέλη του 19ου αι., την έννοια των θεμελιωδών Αρχών Πολέμου, δεν αναφερόταν ξεκάθαρα στην ΔΜ (economy of effort), καθώς αναγνώριζε μόνο τις ακόλουθες τέσσερις αρχές: «*economy of forces*», «*freedom of action*», «*free disposition of forces*», και «*security*». Γενικά, οι Μεγάλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις έχοντας ισχυρές οικονομίες και επαρκή υποστήριξη ελάμβαναν υπόψη τους κατά τον σχεδιασμό των επιχειρήσεων τον παράγοντα ΔΜ, αλλά μόνο μετά τα διδάγματα και από τον Β΄ ΠΠ ανήγαγαν τη ΔΜ ως μια θεμελιώδη Αρχή των πολέμων.

Ωστόσο, ο Α΄ ΠΠ είχε προσφέρει κάποια πολύ σημαντικά διδάγματα σχετικά με τη διεξαγωγή των πολέμων και, αμέσως μετά τη λήξη του, οι Βρετανοί, με πρωτοβουλία του J.

F. C. Fuller (Φούλερ), ήδη μιλούσαν²² για ακόμη τέσσερις αρχές πολέμου. Από αυτές, ίσως η σημαντικότερη για το μέτωπο της Μικράς Ασίας, ήταν η αρχή του καθορισμού ξεκάθαρα ΑΝΣΚ και η εμμονή σε αυτόν.

Τίθενται, λοιπόν, τα ερωτήματα. Πώς οι ΕΕΔ θα συνέτριβαν τον Κεμάλ; Πόσο και πώς μπορούσαν να επιμείνουν στην επίτευξη του ΑΝΣΚ τους;

Αμέσως μετά το προαναφερθέν πολεμικό συμβούλιο της Στρατιάς, συγκλήθηκε το πολεμικό συμβούλιο της Κιουτάχειας (15/7) με την συμμετοχή των αρχών της Κυβέρνησης και του Στρατού. Εκεί, ο Α/ΓΕΣ Υποστράτηγος Δούμανης ορθά παρατήρησε ότι για να εξουδετερωθεί ο Κεμάλ θα έπρεπε η Στρατιά να μπορεί να διεξάγει επιχειρήσεις ακόμη μακρύτερα και από την Άγκυρα, έως τον Άλη ποταμό (Δούμανης, 1928, σ. 83)! Λέγεται, ότι ο Θεοτόκης του απάντησε εκνευρισμένα: «*Εσύ θες σιγά σιγά να φτάσουμε στην Περσία*». Δηλαδή, στην Ελληνική πλευρά πολλοί θεωρούσαν απόλυτα εφικτή μια γρήγορη και αποφασιστική νίκη, υποτιμούσαν τις δυνατότητες του αντιπάλου και αμελούσαν να συντάξουν και εναλλακτικά σχέδια με τα οποία θα εξασφαλιζόταν η συντριβή του Κεμάλ.

Είναι πιθανό το επιτελείο της Στρατιάς να μην αντιλήφθηκε ότι είχε υπερβεί το σημείο κορύφωσης της επίθεσης, όταν συζητούσε τη συνέχιση των επιχειρήσεων. Κατανοούσε, βέβαια, τις δυσχέρειες του εγχειρήματος, δηλαδή αναγνώριζε ότι η εκστρατεία βρισκόταν πολύ κοντά στο σημείο κορύφωσής της, αλλά ευελπιστούσε ότι η συνέχισή της έως την Άγκυρα θα είχε ως αποτέλεσμα και την υπέρβαση του κορυφαίου σημείου της άμυνας του Κεμάλ και την κατάρρευση της αντίστασής του. Όμως, ακόμη και αυτή η εκτίμηση δεν ήταν ακριβής, επειδή παρέβλεπε την ικανότητα για διεξαγωγή ανταρτοπολέμου των Τούρκων (τον οποίον είχαν, ήδη, εφαρμόσει επιτυχώς στις περιοχές της Γαλλικής και Ιταλικής «εντολής»), την απο-

²² Στην έκδοση Field Service Regulations του 1920 είχαν υιοθετηθεί/ τροποποιηθεί οι αρχές πολέμου μετά από πρόταση του J. F. C. Fuller, στις εξής: Maintenance of the Objective, Offensive action, Surprise, Concentration, Economy of force, Security, Mobility, Cooperation.

φασιστικότητα της τουρκικής ηγεσίας για συνέχιση του αγώνα επιβίωσης και τη δυνατότητα εξωτερικής εξισορρόπησης των δυνάμεων του Κεμάλ, κυρίως με την υλική υποστήριξη του από Ρωσία, Γαλλία και Ιταλία.

Από την άλλη, η Κυβέρνηση κατανοούσε ότι οι ΕΕΔ είχαν υπερβεί το σημείο κορύφωσης και γι' αυτόν τον λόγο, στην αρχή του πολεμικού συμβουλίου της Κιουτάχειας, ζητούσε από τις στρατιωτικές αρχές την επιβεβαίωση της επίτευξης του ΑΝΣΚ της εκστρατείας. Επιζητούσε, δηλαδή, διαβεβαιώσεις ότι η τακτική υποχώρηση του Τουρκικού Στρατού από το Εσκή Σεχίρ (Δορύλαιο) προς τον Σαγγάριο και την Άγκυρα σήμαινε τη συντριβή του, ώστε να προχωρήσουν σε τμηματική αποστράτευση του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος (Τσιριγώτης, 2010, σ. 309). Όταν έγινε κατανοητό ότι ο ΑΝΣΚ δεν είχε επιτευχθεί και ότι η Ελλάδα συνέχιζε να βρίσκεται σε δυσχερή διπλωματική θέση, ελήφθη η απόφαση για συνέχιση της εκστρατείας προς την Άγκυρα, χωρίς, ωστόσο, να έχει επικαιροποιηθεί με σαφήνεια ο ΑΝΣΚ της εκστρατείας και να μελετηθεί προσεκτικά ο προσδοκώμενος τρόπος επίτευξής του. Οι πολιτικοί, μάλλον απελπισμένοι, παρασύρθηκαν από τους στρατιωτικούς που ήλπιζαν ότι η συνέχιση της επίθεσης θα ήταν νικηφόρος και η εκστρατεία βραχεία.

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι, για ακόμη μια φορά, επιθετικές επιχειρήσεις σχεδιάζονταν πρόχειρα και είχαν αγνοηθεί αρκετές από τις θεμελιώδεις αρχές του πολέμου, όπως, η ύπαρξη ξεκάθαρα ΑΝΣΚ, η δυνατότητα εμμονής σε αυτόν, ο παράγοντας του αιφνιδιασμού, η υποστήριξη των επιχειρήσεων (ΔΜ), η έλλειψη ευελιξίας των ΕΕΔ σε αντίθεση με τις αντίπαλες δυνάμεις που μπορούσαν να ελίσσονται λόγω του μεγάλου στρατηγικού βάθους της Μικράς Ασίας κτλ.

Επιπρόσθετα των προαναφερθέντων, η μορφολογία της Μικράς Ασίας αναδείκνυε έτι περαιτέρω τη μεγάλη αξία μιας ακόμη σύγχρονης αρχής πολέμου, αυτής της Διοίκησης και του Ελέγχου. Οι Πρώσοι επιτελείς, μάλιστα, υπολόγιζαν αυτό τον παράγοντα²³, πολύ πριν

²³ Η Πρωσία προετοιμαζόταν για αγώνα σε δυο ταυτόχρονα

Βάση των De Havilland D.H.9 της Ναυτικής Αεροπορίας στο Αφιόν Καραχισάρ.

θεσπιστεί ως θεμελιώδης αρχή πολέμου, ενώ αντίθετα εντυπωσιάζει η παραμέλησή της από τις ΕΕΔ και τους γερμανομαθείς επιτελείς.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα σοβαρού διοικητικού προβλήματος υπήρξε το θέμα της Ναυτικής Αεροπορίας, η οποία ενώ είχε διατεθεί στο Μικρασιατικό Μέτωπο εξακολουθούσε να υπάγεται απευθείας στο Υπουργείο Ναυτικών, ακόμη και λίγο πριν από την Τουρκική αντεπίθεση (ΔΙΣ, 1960, σ. 200). Η μη άμεση διοικητική υπαγωγή της Ναυτικής Αεροπορίας στο Μικρασιατικό Εκστρατευτικό Σώμα, δημιούργησε σοβαρά διοικητικά και επιχειρησιακά προβλήματα.

Το πρόβλημα της Διοίκησης & Ελέγχου στο μέτωπο της Μικρασίας οφειλόταν κυρίως στις δυσχέρειες επικοινωνίας μεταξύ των σχηματισμών – μονάδων²⁴. Αυτό είχε έγκαιρα δια-

γνωστεί, αλλά όπως φαίνεται δεν έτυχε της δέουσας προσοχής, δεν επιλύθηκε και επηρέασε αρνητικά το σύνολο των επιχειρήσεων στη Μικρά Ασία.

Ωστόσο, το μεγαλύτερο επιτελικό λάθος, ενδεχομένως, σχετίζεται με την αδιαφορία των επιτελών για το ηθικό των δυνάμεων. Μετά τον Β' ΠΠ, το ηθικό θεωρείται πλέον και αυτό ως μια από τις θεμελιώδεις αρχές του πολέμου. Η αξία του βέβαια είχε έμμεσα αναγνωριστεί ήδη από τον Α' ΠΠ. Έως τότε, οι στρατιώτες ήταν «αναλώσιμοι» και όπως είχε διατυπώσει κυνικά ο Στρατάρχης Foch για τις απώλειες του δυτικού μετώπου: «*απαιτούνται δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) νεκροί για να εκπαιδευτεί ένα Στρατηγός*».

Το ηθικό επηρεάστηκε σημαντικά από τις εκλογές που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής εκστρατείας. Τόσο τα στε-

λέχη όσο και οι στρατιώτες είχαν μειωμένο ηθικό και αυτό είχε τονισθεί από πολλούς Διοικητές μονάδων.

Αμέσως μετά τις εκλογές, απομακρύνθηκαν από τον Στρατό περίπου πεντακόσιοι (500) Βενιζελικοί αξιωματικοί και επανήλθαν περίπου χίλιοι πεντακόσιοι (1.500) απότακτοι. Πολλοί από τους επανερχόμενους, αν και είχαν διακριθεί στο παρελθόν, δίδεταν μόνο την πείρα των Βαλκανικών πολέμων και δυσκολευόταν να αντιληφθούν τις εξελίξεις στην πολεμική τέχνη (Συρίγος & Χατζηβασιλείου, 2022, σ. 171). Επίσης, αρκετοί από τους επανερχόμενους αξιωματικούς έπρεπε να προαχθούν κατά ένα ή και δυο βαθμούς και να στελεχώσουν θέσεις για τις οποίες δεν είχαν την κατάλληλη προπαρασκευή.

Ακόμη και το επόμενο έτος των εκλογών, πραγματοποιήθηκε «*αθρόα παραγωγή Στρατηγών, χωρίς μάλιστα να κηρεύουσι θέσεις*» [«είκοσι οκτώ (28) Υποστρατήγων, εξ ων μόνον δέκα (10) εκ των μετασχόντων της παρούσης εκστρατείας» (ΔΙΣ, 1960, σ. 263)] και επίσης, ελήφθησαν και άλλες λανθασμένες αποφάσεις σε θέματα διαχείρισης προσωπικού (μεταθέσεις, ανυπότακτοι, μισθοί, άδειες κτλ), οι οποίες επηρέασαν αρνητικά το ηθικό και την πειθαρχία όλου του εκστρατευτικού σώματος της Μικράς Ασίας (ΔΙΣ, 1960, σ. 275).

Παρόλα τα προαναφερθέντα λάθη, που ήταν πολλά, στη δεύτερη εκστρατεία του 1921 τα ελληνικά στρατεύματα κατέφθασαν νικηφόρα έως τον Σαγγάριο. Βέβαια, η εκστρατεία δεν υπήρξε επιτυχής, διότι δεν επιτεύχθηκε ο ΑΝΣΚ της για «*συντριβή και εξουθένωση του εχθρού*». Μετά την οριστική απόφαση για διακοπή της εκστρατείας, τον Σεπτέμβριο του 1921, το στρατιωτικό επιτελείο διέπραξε το μεγαλύτερο έως τότε λάθος, που ήταν η υποτίμηση της αντίδρασης του Κεμάλ. Επομένως, για μια ακόμη φορά η ΣΑΚ υπήρξε λανθασμένη. Ακολούθως, τόσο η ΠΕΑ όσο και η ΕΘΣΣ που διαμόρφωσε η Ελληνική πλευρά το 1922, ήταν λανθασμένες, αλλά, όπως προαναφέρθηκε, τα γεγονότα του 1922 δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας μελέτης.

Το λάθος της ΣΑΚ, μετά τον τερματισμό

της εκστρατείας, ήταν ότι δεν αντιλήφθηκε πως για τον Κεμάλ ήταν μονόδρομος η οργάνωση μια αντεπίθεσης όσο πιο γρήγορα γινόταν, επιβεβαιώνοντας τις υποθέσεις του Clausewitz (Κλαούσεβιτς) ότι: «*κάθε άμυνα θα αναζητά τις απαραίτητες δυνάμεις για να περάσει στην επίθεση, από τη στιγμή που θα εξαντλήσει τα πλεονεκτήματα της άμυνας*» και ότι: «*καταφεύγουμε σε αυτήν (την άμυνα), μόνον αν μας το επιβάλλει η αδυναμία μας, και πρέπει να την εγκαταλείψουμε από τη στιγμή που αισθανόμαστε αρκετά ισχυροί για να αποβλέψουμε σ' ένα θετικό αντικειμενικό στόχο*» (Κλαούσεβιτς, 1997, σσ. 359, 273).

Η ιστορία δεν ξαναγράφεται, αλλά τα προαναφερθέντα αποτελούν ισχυρές ενδείξεις που ενισχύουν την άποψη ότι, αν υπήρχε αξιόλογη εθνική επιτελική εκπαίδευση στις ΕΕΔ, τότε θα είχαν αποφευχθεί αρκετά λάθη και μαζί τους και η Μικρασιατική Καταστροφή. Η συντεταγμένη αποχώρηση των ΕΕΔ από τη Μικρά Ασία θα αποτελούσε το πιο δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί στις συνομιλίες που θα ακολουθούσαν την αποχώρηση.

Εξάλλου, όπως είναι γνωστό το βασικό όπλο της αδιαλλαξίας της τουρκικής πλευράς στις συνομιλίες στη Λωζάνη ήταν η απειλή επίθεσης στη Θράκη. Χάριν, όμως, της ταχύτητας ανασύνταξης της Στρατιάς του Έβρου, στην απειλή ενός νέου ελληνοτουρκικού πολέμου, την χρησιμοποίησαν τόσο οι Έλληνες όσο και οι Σύμμαχοι. Ειδικά μετά τον Φεβρουάριο του 1923, όταν οι συνομιλίες διακόπηκαν εξαιτίας της Τουρκικής αδιαλλαξίας, η Ελλάδα προετοιμάσθηκε για επίθεση και, μάλιστα, ακόμη και ο Βενιζέλος²⁵, είχε την ελπίδα ότι οι Τούρκοι θα έδιναν την αφορμή, για να ξεκινήσουν οι επιχειρήσεις.

μέτωπα, το ανατολικό και το δυτικό και αυτό σήμαινε αυξημένες απαιτήσεις Διοίκησης & Ελέγχου των στρατευμάτων.

24 «*Μεγίστη δυσχέρεια παρουσιάσθη δια τον σύνδεσμον των διαφόρων φαλλάγων. Αι αποστάσεις, το τραχύ της χώρας, η έλλειψις συγκοινωνιών, η έλλειψις καταλλήλου χάρτου και ιδία η εχθρότης των κατοίκων και η ύπαρξις ατάκτων καθιστάσιν την δι' αγγελιοφόρων μεταβίβασιν των διαταγών δυσχερεστάτη. ... Ο δια τηλεφώνου σύνδεσμος*

δύνανται επιτευχθή ... εφόσον ο εχθρός δεν καταστρέψει τας τηλεγραφικάς γραμμάς τουθ' όπερ συνέβη κατά την προκείμενην επίθεσιν ... παραμένει όθεν ως μόνον μέσον συνδέσμου ασφαλώς ο ασύρματος» (Εκθεσις Περιληπτική Επί της Μεγάλης Επιτετικής Αναγνωρίσεως Γ' ΣΣ προς Εσκή Σεχρή, Ιαν. 1921).

25 «*Λύσις τρομερού προβλήματος εξαρτάται από κατάσταση στρατού μας. Δύνανται ούτος εντός μιας εβδομάδος εξορμών να φθάση όχι Βόσπορον τουλάχιστον εις Τσαλάτζα; Θρασύτης Τούρκων Συνδιασκέψει είναι τοιαύτη, ώστε Σύμμαχοι, αν δεν διαρρήξωσι διαπραγματεύσεις μετ' αυτών εν περιπτώσει συνεχίσεως ελληνοτουρκικού πολέμου, θα μείνωσιν ουδέτεροι και θα προσδώσι μάλλον ευμενώς προς ενδεχόμενην νίκην μας, ουδέ θα θελήσωσι να στερήσωσιν ημάς καρπών αυτών...» (ημερολόγιο Βενιζέλου (Δαφνής, 1997, σ. 267)*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, εκείνες τις δύσκολες στιγμές, κρίσιμο καθοριστικό ρόλο έπαιξε η ιδιαίτερα κακή επιτελική λειτουργία των ΕΕΔ. Τα σημαντικότερα επιτελικά λάθη υπήρξαν η υπερτιμημένη εικόνα των ημετέρων δυνάμεων και η υποτιμημένη εικόνα του εχθρού²⁶. Οι αιτίες των λανθασμένων εικόνων που είχαν διαμορφώσει τα στρατιωτικά επιτελεία ήταν η έλλειψη σημαντικών πληροφοριών, η απουσία επεξεργασμένων πληροφοριακών προϊόντων, η απόκρυψη προβλημάτων, η υποτίμηση του ηθικού παράγοντα και άλλων θεμελιωδών αρχών του πολέμου, η αναβλητικότητα, η απουσία λεπτομερούς επιτελικού σχεδιασμού για κάθε πιθανή εξέλιξη, κίνδυνου ή ευκαιρίας κτλ.

Δυστυχώς, όλες μαζί οι προαναφερθείσες επιτελικές ανεπάρκειες είχαν πολλαπλασιαστικές αρνητικές επιπτώσεις. Αυτές αφενός οδήγησαν στην αποτυχία της συντριβής των δυνάμεων του Κεμάλ, κατά την «πύρρειο» νίκη της θερινής εκστρατείας των ΕΕΔ του 1921 έως τον Σαγγάριο ποταμό, και αφετέρου υποτίμησαν την αναμενόμενη Τουρκική αντεπίθεση αμέσως μετά, και αμέλησαν να λάβουν δύσκολες αποφάσεις ανασύνταξης και προετοιμασίας του στρατεύματος για την αντιμετώπιση της.

Το κρίσιμο 1922, όλες αυτές οι επιτελικές ανεπάρκειες συνδυάστηκαν και με την ατομία της πολιτικής ηγεσίας που απέφυγε να λάβει συγκεκριμένες αποφάσεις σε θέματα αναδίπλωσης των ΕΕΔ και άφησε το βάρος αυτό μετά την άνοιξη, στον νεοδιόριστο Αρχιστράτηγο των Ελληνικών ΕΔ²⁷.

Εάν η επιτελική λειτουργία των ΕΕΔ ήταν άρτια, τότε οι όποιες επιχειρήσεις πραγματοποιούνταν το 1921 θα διαμόρφωναν μια δι-

αφορετική κατάσταση. Ως αποτέλεσμα, οι ΕΕΔ στη χειρότερη περίπτωση θα αποχωρούσαν το 1922 από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη συντεταγμένα και η «αντίστοιχη» συνθήκη της Lausanne θα ήταν, σε κάθε περίπτωση, πιο δίκαια έναντι των Ελλήνων του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης και, κυρίως, έναντι των Ελλήνων της Πόλης και του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Δυστυχώς, οι πολεμικές επιχειρήσεις της περιόδου 1919 – 1922 απέδειξαν την ορθότητα των λεγομένων του Χαριλάου Τρικούπη στη Βουλή των Ελλήνων την 26η Δεκεμβρίου του 1882: «πάσα δαπάνη δια τον στρατόν ήτις δεν απολήγει εις μόρφωσιν καλών στελεχών είναι δαπάνη ματαία».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Marder, A. (1972). The Influence of History on Sea Power: The Royal Navy and the Lessons of 1914-1918. *PACIFIC HISTORICAL REVIEW*, σσ. 413-443.
- Newland, S. (2005). *Victories are not Enough*. US Army War College Press. Ανάκτηση 01/13/2023, από <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1369&context=monographs>
- Δαφνής, Γ. (1997). *Η ΕΛΛΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ΠΟΛΕΜΩΝ 1923-1940*. Εκδ. Κάκτος.
- Δημακόπουλος, Γ. (2000). Στρατιωτική Θεσμική Αναδιοργάνωση 1909-1916. *Κ' Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας*. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.
- ΔΙΣ. (1957). *Ιστορία της Οργανώσεως του Ελληνικού Στρατού 1821-1954*. ΓΕΣ.
- ΔΙΣ. (1960). Τα προ της Τουρκικής Επίθεσης Γεγονότα, τόμος 6ος. Στο *Η Εκστρατεία εις Μικράν Ασίαν 1912-1922*. ΓΕΣ.
- Δούσμανης, Β. (1928). *Η Εσωτερική Όψις της Μικρασιατικής Εμπλοκής*. ΠΥΡΣΟΣ.
- Δούσμανης, Β. (1946). *Απομνημονεύματα, ιστορικά σελίδες τας οποίας έζησα*. Πέτρος Δημητράκος.
- Καραμπελιάς, Γ. (2022). *1909-1922 Επανάσταση και Αντεπανάσταση στην Ελλάδα*. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.
- Κλαούζεβιτς, Κ. (1999). *Περί του Πολέμου*. Εκδ. Βάνιας.

- Λουμιώτης, Β. (2019). Η Ανώτατη Διεύθυνση των Επιχειρήσεων της Στρατιάς της Μικράς Ασίας του Δεκεμβρίου 1920 και του Μαρτίου 1921. *ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΝ*, σσ. 33-78.
- Μαζαράκης-Αιλιανός, Α. (1948). *Απομνημονεύματα*. Ίκαρος.
- Μεταξάς, Ι. (1963). *Το προσωπικό του Ημερολόγιο, 1921-1932*. Γκοβόστη. Πάγκαλος, Θ. (1950). *Τα Απομνημονεύματά μου 1897-1947*. Αετός ΑΕ.
- Παντουβάκης, Μ. (2019). *Στρατός & Εθνικό Ζήτημα στην Ελλάδα [1880-1909]*. Ασίνας.
- Παρασκευόπουλος, Λ. (1934). *Αναμνήσεις 1896-1920*. Πυρσός ΑΕ. Ριζάς, Σ. (2022). *Το Τέλος της Μεγάλης Ιδέας*. ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ.

- Σβολόπουλος, Κ. (2009). *Η απόφαση για την επέκταση της Ελληνικής κυριαρχίας στη Μικρά Ασία*. Ίκαρος.
- Σκοπετέα, Έ. (1988). *Το Πρότυπο Βασίλειο και η Μεγάλη Ιδέα*. Πολύτυπο.
- Σολιώτης, Σ. Γ. (1922). *Μόρφωσις των Ανωτάτων Στελεχών*. Υπουργείο Στρατιωτικών.
- Σπυρίδωνος, Γ. (1957). *ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ*, η Μικρασιατική Εκστρατεία όπως την είδα. ΑΘΗΝΑΙ: Ιδιωτική Έκδοση.
- Συρίγος, Α., & Χατζηβασιλείου, Ε. (2022). *Μικρασιατική Καταστροφή, 50 ερωτήματα και απαντήσεις*. Πατάκης.
- Τσιριγώτης, Δ. (2010). *Η ελληνική στρατηγική στη Μικρά Ασία 1919-1922*. Ποιότητα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Πλοίαρχος (Μ) Κωνσταντίνος Πολίτης ΠΝ γεννήθηκε στις Σέρρες το 1968 και εισήχθη στην Σχολή Ναυτικών Δοκίμων το 1987, από την οποία αποφοίτησε και ονομάστηκε Σημαιοφόρος Μηχανικός το 1991. Υπηρέτησε σε διάφορες μονάδες και υπηρεσίες του Πολεμικού Ναυτικού και του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, με πιο σημαντικές θέσεις αυτές του Αου Μηχανικού στις Τ/Α «ΤΥΦΩΝ», ΤΠΚ «ΜΑΡΙΑΔΑΚΗΣ» και Φ/Γ «ΣΑΛΑΜΙΣ», του Τμηματάρχη στη Διεύθυνση Ηλεκτρονικών του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Δ3-Ι), του Τεχνικού Διευθυντή στο Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών και στο Κέντρο Εφοδιασμού Ναυτικού και του Προϊσταμένου στο Τμήμα Εκπαίδευσης και στα Γραφεία Διατριβών και Εκπαίδευσης της ΑΔΙΣΠΟ. Σήμερα υπηρετεί ως προϊστάμενος του Γραφείου Δημοσίων Σχέσεων στην ΑΔΙΣΠΟ. Είναι απόφοιτος της ΣΔΙΕΠΝ, της ΑΔΙΣΠΟ και της ΣΕΘΑ, και κάτοχος τίτλου Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης στον «Ηλεκτρονικό Αυτοματισμό» από το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Κατέχει όλα τα προβλεπόμενα από τον βαθμό του Μετάλλια των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και έχει τιμηθεί με έκφραση ικανοποίησης από τον Α/ΓΕΝ και με συγχαρητήρια από τρεις Διοικητές της ΑΔΙΣΠΟ. Είναι παντρεμένος με την Άννα Κουσιουπούλου και έχουν μια κόρη.

*«Αυτός που αγωνίζεται μπορεί να χάσει,
όμως αυτός που δεν αγωνίζεται ήδη έχει χάσει»*

Διερεύνηση Απαίτησης Δημιουργίας Στρατοχωροφυλακής στην Ελλάδα στο Νέο Περιβάλλον Ασφαλείας Κατά τα Πρότυπα των Λοιπών Δυτικών Κρατών

Του **Κωνσταντίνου Μιχαήλ**,
Αντιπλοίαρχου ΠΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι γεωπολιτικές αλλαγές που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια, τα πρόσφατα γεγονότα στον Έβρο με την προσπάθεια μαζικής εισβολής λαθρομεταναστών στην Ελλάδα, τα γεγονότα στο Αιγαίο, οι νέες απειλές υβριδικού και ασύμμετρου χαρακτήρα, δημιουργούν ένα νέο περιβάλλον ασφάλειας στη χώρα, στο οποίο καλούνται να ανταπεξέλθουν από κοινού οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) και τα Σώματα Ασφαλείας (Σ.Α.).

Το γεγονός αυτό έχει γίνει αντιληπτό και στην Ευρώπη και ήδη από το 2006, με πρωτοβουλία της γαλλικής προεδρίας έχει δημιουργηθεί η Ευρωπαϊκή Χωροφυλακή (European Gendarmerie Force – EGF). Επιπρόσθετα, σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχουν συσταθεί σώματα Χωροφυλακής, με πλούσιο ιστορικό, προς όφελος της εσωτερικής ασφάλειας και του εθνικού αμυντικού τους σχεδιασμού.

Υπό αυτό το πρίσμα έχουν δημιουργηθεί οι δυνάμεις Χωροφυλακής της Γαλλίας (Gendarmerie Nationale Francaise), της Ιταλίας (Carabinieri), της Ισπανίας (Guardia Civil), της Ολλανδίας (Royal Marechaussee), της Πορτογαλίας (Guarda Nacional Republicana), της Πολωνίας (Zandarmeria Wojskowa), της Ρουμανίας (Jandarmeria Romana), της Αυστρίας (Gendarmerie) αλλά και της Τουρκίας (Jandarma).

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, θα επιχειρηθεί να γίνει μία μικρή ιστορική αναδρομή της Χωροφυλακής στην Ελλάδα μέχρι και την οριστική κατάργησή της το 1984. Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα αναλυθεί η παρούσα κατάσταση στην Ευρώπη καθώς και το πλαίσιο οργάνωσης, λειτουργίας και εκτέλεσης της αποστολής της Χωροφυλακής στην γηραιά ήπειρο.

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα αναφερθούμε στις τρεις πιο αντιπροσωπευτικές δυνάμεις Χωροφυλακής στην Ευρώπη (Γαλλίας, Ιταλίας και Ισπανίας) με κοινά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αλλά και αρκετές διαφοροποιήσεις στον χαρακτήρα και τον τρόπο λειτουργίας τους. Στο τέταρτο κεφάλαιο, θα επιδιώξουμε να αναλύσουμε την κατάσταση σε τρίτες χώρες, οι οποίες

παρουσιάζουν διαφορετικό πνεύμα και επίπεδο ασφαλείας σε σχέση με τις ευρωπαϊκές. Θα αναφερθούμε στην κατάσταση που επικρατεί σε τρεις χώρες της Βόρειας Αφρικής (Τυνησία, Αλγερία, Μαρόκο), αλλά και στη γειτονική μας Τουρκία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, έχοντας πρώτα αναλύσει την κατάσταση, η οποία επικρατεί στο εγγύς περιβάλλον της Ελλάδας, θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε την παρούσα κατάσταση στην χώρα μας, ενώ στο έκτο κεφάλαιο, μετά από την ανάλυση των δεδομένων, θα καταλήξουμε και θα απαντήσουμε στο ερώτημα το οποίο αποτελεί και το θέμα της παρούσας διατριβής, ήτοι η «Διερεύνηση απαίτησης δημιουργίας Στρατοχωροφυλακής στο νέο περιβάλλον ασφαλείας κατά τα πρότυπα των λοιπών δυτικών κρατών (Gendarmerie Guardia Civil κλπ)». Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο, θα παρουσιάσουμε τα συμπεράσματα και τις προτάσεις και θα ολοκληρώσουμε με τον επίλογο της παρούσας μελέτης.

Το θέμα, με το άκουσμα του τίτλου του, ενδεχομένως να εγείρει αρνητικά συναισθήματα όσο αφορά στη δράση της Χωροφυλακής σε ορισμένες μελανές στιγμές της ελληνικής ιστορίας. Από την άλλη, αποτελεί και ένα σημαντικό κομμάτι της ένδοξης ιστορίας του ελληνικού έθνους, το οποίο, όπως προαναφέραμε, θα επιχειρηθεί να περιγραφεί περιληπτικά στο πρώτο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στις 3 Ιουνίου του 1833, δημοσιεύεται το διάταγμα της «Αντιβασιλείας» του νεαρού βασιλιά της Ελλάδος Όθωνα «Περί σχηματισμού ελληνικής Χωροφυλακής»¹. Το πρώτο συγκροτημένο Σ.Α. με στρατιωτική μορφή και ιεραρχία είναι γεγονός.

Το νέο σώμα, με την ονομασία Βασιλική Χωροφυλακή (Β.Χ.) και δύναμη 1100 ανδρών με έδρα το Ναύπλιο, καλείται να φέρει εις πέρας τη δύσκολη αποστολή της επιβολής της τάξης και της πάταξης της εγκληματικότητας

¹ (dimokratianews.gr 2015)

στο νεοσύστατο ταλαιπωρημένο ελληνικό κράτος, μετά την επανάσταση κατά του τούρκικου ζυγού. Πρώτος αρχηγός ορίζεται ο Γάλλος φιλέλληνας Συνταγματάρχης Φραγκίσκος Γκαγιάρ (1792-1863), ο οποίος μετά τις Ναπολεόντειες εκστρατείες, θα βρεθεί στην Πελοπόννησο, στο πλευρό των επαναστατημένων Ελλήνων και στη συνέχεια επικεφαλής της φρουράς του Όθωνα.

Το ιδρυτικό Βασιλικό Διάταγμα προέβλεπε, μεταξύ άλλων, πως η Β.Χ. συγκροτήθηκε για να διαφυλάττει την ασφάλεια, να προλαμβάνει τη διατάραξη της κοινής ψυχίας, να εμποδίζει τις εγκληματικές ενέργειες, να προβαίνει στην ανακάλυψη και στη σύλληψη των κακοποιών². Επίσης, ορίστηκε πως η Χωροφυλακή όφειλε να μεριμνά για την τήρηση των νόμων σε όλη την εθνική επικράτεια, όπως και εντός των στρατιωτικών μονάδων και του στρατιωτικού προσωπικού, εκτελώντας και καθήκοντα στρατονομίας.

Η Β.Χ. από την ίδρυσή της υπήρξε άρρηκτα συνδεδεμένη με τον στρατό, γεγονός που αποτυπώνεται και στις διατάξεις του ιδρυτικού Βασιλικού Διατάγματος, το οποίο όριζε πως ήταν συμπληρωματικό σώμα του στρατού και υπόκειντο στους στρατιωτικούς κανονισμούς και νόμους αλλά και πως οι αξιωματικοί της ήταν ισότιμοι με τους αξιωματικούς του στρατού³.

Το 1893, με τον Νόμο 2188/1893 «περί μεταβολής του συστήματος Αστυνομικής Διοικήσεως», η Β.Χ. επιφορτίστηκε και με την άσκηση αστυνόμευσης της υπαίθρου, την οποία προηγουμένως διαχειρίζονταν οι δήμοι με τη Δημοτική Αστυνομία (Δ.Α.). Το 1920, δημιουργείται η Αστυνομία Πόλεων (Α.Π.), με καθήκον την παροχή υπηρεσιών αστυνόμευσης στα όρια των αστικών πόλεων, ενώ η Β.Χ. διατηρεί την ευθύνη της υπαίθρου.

Μετά την ίδρυση της Α.Π., η Β.Χ. πέρασε σε νέα εποχή, η οποία αποτυπώθηκε με την καθιέρωση των νέων οργανωτικών διαδικασιών λειτουργίας. Με το 1ο άρθρο του «Οργανισμού της Χωροφυλακής» του 1935, ορίστηκε πως η Χωροφυλακή ήταν ένα εκ των Όπλων

του στρατού, με ειδικό προορισμό την τήρηση της Δημοσίας Τάξης και ασφάλειας της χώρας, την άσκηση αστυνομικών καθηκόντων και την εκτέλεση υπηρεσιών της Στρατονομίας.

Η Χωροφυλακή επίσης, επιφορτίστηκε με την εκτέλεση καθηκόντων Ειδικής Ασφαλείας και ειδικότερα με τη συλλογή πληροφοριών και την ενημέρωση της Κυβέρνησης για κάθε ξένη προπαγανδιστική ενέργεια, για τις πράξεις ατόμων, ομάδων οργανώσεων, που στρέφονταν κατά του κράτους, κατά του πολιτεύματος, κατά επισήμων ή υψηλών προσώπων ή κατά της κοινωνικής τάξης⁴.

Το 1946, ο διοικητικός έλεγχος της Χωροφυλακής περνάει στην ηγεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και το 1969, κατά την επταετία της δικτατορίας των συνταγματαρχών, μετονομάζεται από Β.Χ. σε Ελληνική Χωροφυλακή (Ε.Χ.). Το 1984, η Ε.Χ. καταργείται ως συνέπεια της στρατιωτικής δομής του σώματος και των καταλοίπων της δικτατορίας.

Η Β.Χ. συμμετείχε ενεργά σε όλους τους αγώνες του ελληνικού έθνους, όπως η κρητική Επανάσταση 1896-97, ο πόλεμος του 1897, ο Μακεδονικός Αγώνας, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, οι επιχειρήσεις ανακατάληψης της Μακεδονίας και της απελευθέρωσης της δυτικής Θράκης, η μικρασιατική εκστρατεία, ο ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940 και η μάχη της Κρήτης το 1941.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ο όρος Χωροφυλακή (gendarmerie) εντοπίζεται με διαφορετικές ερμηνείες, στην παγκόσμια βιβλιογραφία και δεν υπάρχει ένας κοινός αποδεκτός ορισμός ή περιγραφή. Ο ευρωπαϊκός όρος gendarmerie προέρχεται από την γαλλική λέξη gendarme που σημαίνει άνδρες των όπλων.

Παρόλο που το πρότυπο της γαλλικής χωροφυλακής έχει επικρατήσει ως το ιδανικότερο και κοινώς αποδεκτό σημείο αναφοράς, για να αποδοθεί η έννοια του όρου αυτού, περιγραφές όπως «Παραστρατιωτικές Δυνάμεις» ή

«Μονάδες Καταστολής» χρησιμοποιούνται από αναλυτές ή ειδικούς στον τομέα της ασφάλειας, με αποτέλεσμα να δημιουργείται περισσότερο σύγχυση και όχι αποσαφήνιση.

Σύμφωνα με τον Lutterbeck η Χωροφυλακή είναι μία αστυνομική δύναμη με θεσμοθετημένα στρατιωτικά χαρακτηριστικά, η οποία υπάγεται στην δικαιοδοσία του Υπουργείου Άμυνας ή εν μέρει σε άλλα Υπουργεία, με συνθετότερο το Υπουργείο Εσωτερικών, ανάλογα με την αποστολή⁵. Αυτό για παράδειγμα ισχύει στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης με τη γαλλική (Gendarmerie Nationale) ή την ιταλική Χωροφυλακή (Carabinieri) .

Μία ευρύτερη χρήση του όρου υποδεικνύει ότι οποιαδήποτε αστυνομική δύναμη με ορισμένα στρατιωτικά χαρακτηριστικά στην οργάνωση, τη δομή, το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας ή τον διατιθέμενο οπλισμό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί Χωροφυλακή. Υπό αυτό το πρίσμα λειτουργεί πλέον η ομοσπονδιακή Χωροφυλακή της Αυστρίας και η ομοσπονδιακή δύναμη συνοριοφυλακής της Γερμανίας, δυνάμεις οι οποίες έχουν αποστρατικοποιηθεί και υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Η πρώτη Χωροφυλακή στην Ευρώπη, με τη σύγχρονη μορφή την οποία γνωρίζουμε σήμερα, αναπτύχθηκε στη Γαλλία την περίοδο της γαλλικής Επανάστασης. Το 1791, ιδρύεται η γαλλική Χωροφυλακή (Gendarmerie Nationale) και εν συνεχεία, κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, ιδρύονται αντίστοιχα σώματα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες οργανώθηκαν κατά τα πρότυπα της Γαλλίας.

Αντίστοιχα σώματα ιδρύονται παράλληλα και εκτός Ευρώπης κυρίως στις γαλλικές αποικίες της Αφρικής, αλλά και σε χώρες όπου δεν υφίστατο η γαλλική επιρροή, όπως η Τουρκία και οι χώρες της λατινικής Αμερικής, οι οποίες, επίσης ακολούθησαν τα γαλλικά πρότυπα. Όπως αναφέραμε στο πρώτο κεφάλαιο η ελληνική Χωροφυλακή ιδρύθηκε το 1833, σύμφωνα με τον γαλλικό τρόπο οργάνωσης.

Σώματα Χωροφυλακής δεν συναντάμε σε αγγλοσαξονικές και σκανδιναβικές χώρες. Η κουλτούρα των χωρών αυτών συναινεί στην

ύπαρξη διαφορετικών οργανισμών, όπως για παράδειγμα ο θεσμός των Εθνοφυλάκων στις ΗΠΑ, ο οποίος παρουσιάζει ομοιότητες με αυτόν της Χωροφυλακής, ή στη μη ύπαρξη στρατιωτικού στοιχείου σε αστυνομικές δυνάμεις.

Τα σώματα της Χωροφυλακής αποτελούνταν από στρατιωτικούς, αλλά η κύρια αποστολή τους ήταν η τήρηση της τάξης και του νόμου στο εσωτερικό της χώρας, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο και στους κεντρικούς άξονες, οι οποίοι ένωσαν την ύπαιθρο με την αστική περιοχή. Τα εν λόγω σώματα διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία και τη σύσταση, ως κρατική και εθνική οντότητα, των σύγχρονων ευρωπαϊκών κρατών και αποτέλεσαν πυλώνες σταθερότητας και ασφάλειας ενάντια στην συχνά «ανυπότακτη» ύπαιθρο.

Εκτός από την συμβολή στην εσωτερική ασφάλεια της χώρας, οι δυνάμεις της Χωροφυλακής έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εξωτερική ασφάλεια και άμυνα. Για παράδειγμα, η γαλλική Χωροφυλακή έχει λάβει ενεργό ρόλο σε πολέμους τόσο ως στρατιωτική αστυνομία όσο και ως στρατιωτική δύναμη. Το ίδιο συναντάμε και στην περίπτωση της χώρας μας, όπως αναφέραμε στο πρώτο κεφάλαιο.

Ακολούθως παρατίθενται τα κύρια χαρακτηριστικά της Χωροφυλακής των σύγχρονων Δυτικών Κρατών:

α. Η δομή, η οργάνωση και η ιεραρχία ακολουθούν τα στρατιωτικά πρότυπα.

β. Είναι εξοπλισμένη με βαρύτερο οπλισμό και εξοπλισμό (θωρακισμένα οχήματα, ελικόπτερα, μικρά αεροσκάφη κ.α.) και έχουν αυξημένες δυνατότητες καταστολής σε σχέση με την πολιτική αστυνομία.

γ. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι δυνάμεις Χωροφυλακής υπάγονται στο Υπουργείο Άμυνας, ενώ λόγω αρμοδιότητας, σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν να εμπλακούν και άλλα υπουργεία με συνθετότερο το Υπουργείο Εσωτερικών.

δ. Ως στρατιωτικό σώμα, το προσωπικό της Χωροφυλακής δεν έχει το δικαίωμα της απεργίας, δεν δύναται να συγκροτούνται συνδικάτα και το ωράριο εργασίας τους, όπως και στις Ε.Δ., πολλές φορές δεν δύναται να τεθεί σε ένα χρονικό πλαίσιο.

2 (Κουσουλίνης 2016, 14)

3 (Κουσουλίνης 2016, 14)

4 (Κουσουλίνης 2016, 16)

5 (Lutterbek 2013, 7)

ε. Σε χώρες με διπλή αστυνομική σύνθεση (Χωροφυλακή- Πολιτική Αστυνομία), όπως η Γαλλία, οι δυνάμεις Χωροφυλακής αναλαμβάνουν την αστυνόμευση της υπαίθρου, τη διαφύλαξη των συνόρων καθώς και σοβαρές αποστολές αντιμετώπισης εσωτερικής ασφάλειας, όπως αντιμετώπιση τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος και ταραχών. Επίσης, σε περίπτωση πολέμου, αναλαμβάνουν αποστολές εξασφάλισης εσωτερικής άμυνας και ασφάλειας, ενώ δύναται να συμμετάσχουν σε πολεμικές επιχειρήσεις.

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να τονίσουμε ότι, ενώ ο θεσμός των Ε.Δ. και της πολιτικής Αστυνομίας είναι ευρέως αποδεκτοί από τις κοινωνίες των Δυτικών Κρατών, η λειτουργία της Χωροφυλακής, λόγω του υβριδικού της χαρακτήρα, έχει προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις και προβληματισμούς σε πολλές δεξαμενές σκέψης, οργανισμούς και ιδρύματα που ασχολούνται με το θέμα της εσωτερικής τάξης και ασφάλειας στην Ευρώπη.

Πολλοί αναλυτές θεωρούν τον θεσμό αυτό ως αναχρονιστικό, ο οποίος αντιπροσωπεύει τη στρατικοποίηση της εσωτερικής ασφάλειας μιας χώρας. Θεωρούν ότι ο νόμος και η εσωτερική ασφάλεια, στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη του δυτικού κόσμου, αποτελεί υπόθεση της πολιτικής Αστυνομίας και οποιαδήποτε ανάμιξη στρατιωτικών ή ημιστρατιωτικών σωμάτων είναι ασύμβατη με τις αρχές της δημοκρατίας. Ως παράδειγμα αναφέρουν την εμπλοκή της ισπανικής (Guardia Civil) και ιταλικής (Carabinieri) στις φασιστικές επιδιώξεις του Φράνκο και του Μουσολίνι αντίστοιχα.

Η εν λόγω άποψη υφίσταται από μεγάλη μερίδα του ελληνικού λαού και στη χώρα μας, ταυτίζοντας τη δράση της Χωροφυλακής με φασιστικά και δικτατορικά καθεστώτα στο παρελθόν. Σύμφωνα με αυτές τις απόψεις, οι δυνάμεις της Χωροφυλακής στην Ευρώπη θα πρέπει είτε να αποστρατικοποιηθούν είτε να ενσωματωθούν στην πολιτική Αστυνομία.

Πέρα των ανωτέρω, σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν υπάρχει κάποιο θεσμικό πλαίσιο το οποίο να καθορίζει ότι οι αστυνομικές δυνάμεις πρέπει να είναι πολιτικές και όχι στρατιωτικές. Στο άρθρο 13 του ευρωπαϊκού αστυνομικού κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος ψηφίστηκε από

το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2001, υποδηλώνει ότι *οι αστυνομικές δυνάμεις θα πρέπει να υπάγονται υπό τον έλεγχο πολιτικών αρχών*⁶, κρατώντας παράλληλα μία σιωπηρή στάση το εάν το καθεστώς των δυνάμεων αυτών, των χωρών μελών της ΕΕ, θα πρέπει να είναι πολιτικό ή στρατιωτικό.

Στον αντίποδα, υπάρχει η άποψη η οποία υποστηρίζει το θεσμό της Χωροφυλακής καθώς ενισχύει τη δημοκρατία και την ελευθερία των πολιτών. Η άποψη αυτή στηρίζεται σε δύο πυλώνες με την ακόλουθη προσέγγιση:

α. Ο θεσμός της Χωροφυλακής καλύπτει το κενό το οποίο δημιουργείται μεταξύ της εγχώριας και της διεθνούς ασφάλειας. Ο συνδυασμός στρατιωτικής και πολιτικής αστυνομίας πιστεύεται ότι αποτελεί έναν πιο αποτελεσματικό και αποτρεπτικό παράγοντα στο νέο διαμορφωμένο περιβάλλον ασφάλειας στην ΕΕ καθόσον η μία μορφή επικαλύπτει την άλλη.

β. Η ύπαρξη αστυνομικών δυνάμεων με πολιτικό και στρατιωτικό χαρακτήρα, σε εθνικό επίπεδο, βοηθάει στην αποφυγή του κινδύνου της υπέρ-συγκέντρωσης του συστήματος ασφάλειας μιας χώρας σε έναν φορέα με αποτέλεσμα να προστατεύονται καλύτερα οι πολιτικές ελευθερίες των πολιτών.

Ανάπτυξη της Χωροφυλακής στην Ευρώπη

Τα τελευταία σαράντα χρόνια έχει παρατηρηθεί μία αύξηση των δυνάμεων της Χωροφυλακής στην Ευρώπη με ταυτόχρονη μείωση των Ε.Δ. Στον πίνακα 1 του Παραρτήματος «ΑΣΤΗΡ», παραθέτουμε συγκριτικά στοιχεία των δυνάμεων αυτών στην Ευρώπη για εννέα κράτη μεταξύ των οποίων και για την Ελλάδα.

Τα στοιχεία αυτά αποκαλύπτουν ότι, έχει παρατηρηθεί κατά μέσο όρο μείωση του αριθμού των στελεχών των Ε.Δ. κατά 40%, από το 1980 έως το 2010, τη στιγμή που οι αντίστοιχες δυνάμεις της Χωροφυλακής έχουν σημειώσει αύξηση κατά 30% για την ίδια περίοδο. Αύξηση παρατηρείται και στις πολιτικές αστυνομικές δυνάμεις, μικρότερη όμως από την αντίστοιχη της Χωροφυλακής.

6 (PC-PO, The European Code of Police Ethics 2001)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (EUROSTAT), το 1989, η Ευρώπη αριθμούσε 3.387.000 στρατιωτικούς (armed forces), ενώ το 2018 ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε 1.919.805 (μείωση κατά 46%). Η δύναμη των αστυνομικών δυνάμεων στην ΕΕ ανέρχεται πλέον στο 1.520.000, με την Κύπρο να βρίσκεται στην πρώτη θέση με 572 αστυνομικούς ανά 100.000 κατοίκους, την Ελλάδα στην τρίτη θέση με 492 αστυνομικούς ανά 100.000 κατοίκους, ενώ Ιταλία, Ισπανία και Γαλλία με 453, 361 και 326 αστυνομικούς ανά 100.000 κατοίκους αντίστοιχα. Τα σχετικά στοιχεία παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος «ΑΣΤΗΡ» .

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι η τάση που ακολουθείται στην Ευρώπη, τα τελευταία τουλάχιστον σαράντα χρόνια, είναι μία σταδιακή μείωση των στρατιωτικών δυνάμεων με ταυτόχρονη αύξηση των αστυνομικών (πολιτικού ή στρατιωτικού τύπου). Τα τελευταία χρόνια, οι δυνάμεις αυτές έρχονται αντιμέτωπες με νέες προκλήσεις όπως η φύλαξη των συνόρων, η λαθρομετανάστευση, η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, η αντιμετώπιση ταραχών σε εθνικό επίπεδο αλλά και η συμμετοχή τους σε διεθνείς ειρηνευτικές αποστολές. Αντίστοιχες προκλήσεις καλείται να αντιμετωπίσει και η χώρα μας, οπότε στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν εκτενέστερα.

Φύλαξη Συνόρων και αντιμετώπιση λαθρομετανάστευσης

Τα τελευταία χρόνια, οι δυνάμεις της Χωροφυλακής των ευρωπαϊκών κρατών έχουν εμπλακεί πιο ενεργά με τη διαφύλαξη των συνόρων και την αποτροπή της λαθρομετανάστευσης. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γερμανίας, όπου το προσωπικό των συνοριοφυλάκων αυξήθηκε κατά 60% μέσα σε μία δεκαετία (από 25.000 άτομα το 1990 σε 40.000 το 2000), ενώ ο προϋπολογισμός τριπλασιάστηκε από τα 1,3 σε 3,2 δισεκατομμύρια Ευρώ⁷. Αντίστοιχη αύξηση παρατηρήθηκε και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Ιταλία και η Ισπανία.

7 (Lutterbek 2013, 14)

Το γεγονός ότι οι μονάδες της Χωροφυλακής, σε αντίθεση με τις πολιτικού τύπου αστυνομικές δυνάμεις, διαδραματίζουν πλέον καθοριστικό ρόλο στην διαφύλαξη των συνόρων (χερσαίων ή θαλασσίων) και την αποτροπή της παράνομης μετανάστευσης, οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος στον υβριδικό χαρακτήρα αυτών καθώς και του βαρύτερου εξοπλισμού που χρησιμοποιούν.

Αντιμέτωπιση της τρομοκρατίας

Τα ειδικά τμήματα αντιμετώπισης τρομοκρατικών ενεργειών αποτελούν ξεχωριστό και ιδιαίτερο κομμάτι της Χωροφυλακής των ευρωπαϊκών κρατών. Τα τμήματα αυτά άρχισαν να δημιουργούνται μετά το τρομοκρατικό χτύπημα εναντίον της ισραηλινής αποστολής στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου το 1972, αλλά και υπό το πνεύμα της κοινής ευρωπαϊκής ανησυχίας για την έξαρση της τρομοκρατίας παγκοσμίως.

Η φημισμένη Groupement d'Intervention (GIGN) της γαλλικής Χωροφυλακής, η Grenzschutzgruppe 9 (GSG 9) της γερμανικής Συνοριοφυλακής και η Gruppo Intervento Speciale (GIS) της ιταλικής Carabinieri, αποτελούν μερικά από τα επίλεκτα ευρωπαϊκά σώματα, τα οποία έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και εξοπλισμό, για να αντιμετωπίζουν εξαιρετικά επικίνδυνες και ιδιαίτερες εγκληματικές πράξεις.

Αντιμέτωπιση ταραχών σε εθνικό επίπεδο

Άλλη μία αποστολή, την οποία έχουν αναλάβει κατά κόρον τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη που διαθέτουν δυνάμεις Χωροφυλακής. Η καταστολή των διαδηλώσεων στην Ευρώπη πριν από τον 20^ο αιώνα εκτελούνταν συνήθως από στρατιωτικές δυνάμεις. Η τακτική αυτή αναπόφευκτα άλλαξε, καθόσον οι Ε.Δ έπρεπε να αντικατασταθούν από τμήματα τα οποία θα ταίριαζαν περισσότερο με τις «δημοκρατικές αρχές και αξίες».

Η Χωροφυλακή, λόγω του υβριδικού της χαρακτήρα, αποτέλεσε το πλέον κατάλληλο σώμα και όργανο των κρατών, το οποίο θα αναλάμβανε την τήρηση της τάξης σε οργα-

νωμένες ταραχές με συμμετοχή πολιτών. Στη Γαλλία η απόφαση για αντιμετώπιση των διαδηλώσεων με έναν πιο «δημοκρατικό τρόπο», οδήγησε στην ίδρυση της Κινητής Χωροφυλακής το 1920, η οποία σταδιακά αποτέλεσε το κύριο σώμα καταστολής των λαϊκών δράσεων και κινητοποιήσεων.

Ειρηνευτικές Αποστολές

Καθοριστικός είναι πλέον ο ρόλος της Χωροφυλακής των ευρωπαϊκών κρατών στις διεθνείς ειρηνευτικές αποστολές. Από τις αρχές του 1990, δεν έχει σημειωθεί μόνο αύξηση στον αριθμό των αποστολών, αλλά έχει μεταβληθεί και ο τύπος αυτών.

Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις του Ψυχρού Πολέμου (μέχρι το 1990) περιοριζόταν συνήθως στην ανάπτυξη μίας δύναμης μεταξύ των δύο αντιμαχόμενων πλευρών. Από το 1990 και εντεύθεν, οι αποστολές αυτές, στο κράτος στο οποίο εκτελούνται, δεν περιορίζονται σε μία απλή στρατιωτική παρουσία, αλλά έχουν επεκταθεί και σε δράσεις πολιτικές, ανθρωπιστικές, εσωτερικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης.

Συνεπώς, η νέα τάξη πραγμάτων επιβάλλει την ανάπτυξη ειρηνευτικών αποστολών αστυνομικών δυνάμεων με στρατιωτικό χαρακτήρα. Τέτοιες δυνάμεις είναι οι δυνάμεις Χωροφυλακής, γιατί διαθέτουν την ικανότητα, τα χαρακτηριστικά και τον εξοπλισμό αστυνομικών και στρατιωτικών δυνάμεων και μπορούν να αναπτυχθούν είτε από πολιτική είτε από στρατιωτική διοίκηση.

Το γεγονός ότι το προσωπικό της Χωροφυλακής έχει λάβει κάποιου είδους στρατιωτική εκπαίδευση και χρησιμοποιεί βαρύτερο οπλισμό, σε σχέση με τις κοινές αστυνομικές δυνάμεις, το καθιστούν το πλέον κατάλληλο σώμα επιβολής της τάξης σε αποσταθεροποιημένες μεταπολεμικές περιοχές ανά την υφήλιο.

Απόδειξη της σπουδαιότητας ύπαρξης τέτοιων δυνάμεων αποτελεί η δημιουργία και η θεσμοθέτηση Πολυεθνικών Εξειδικευμένων Μονάδων (Multinational Specializes Units – MSUs), οι οποίες είναι ειρηνευτικές αποστολές αποτελούμενες από αμιγώς αστυνομικές δυνάμεις στρατιωτικού τύπου.

Οι δυνάμεις αυτές αντικατέστησαν τις στρατιωτικές μονάδες του NATO στη Βοσνία το 1998, προκειμένου να συμμετάσχουν σε αποστολές επιβολής του νόμου και της δημόσιας τάξης. Έκτοτε, οι MSUs αποτελούν το κύριο όργανο, ανάπτυξης ειρηνευτικών αποστολών στον κόσμο, από τους διεθνείς οργανισμούς. Υπό αυτό το πρίσμα δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Δύναμη Χωροφυλακής (European Gendarmierie Force – EGF) το 2005.

Ευρωπαϊκή Δύναμη Χωροφυλακής (European Gendarmierie Force – EGF)

Η EGF έχει ως έδρα την Βισσέντσα της Ιταλίας και σε αυτήν συμμετέχουν 7 κράτη (Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Πολωνία), 1 κράτος (Λιθουανία) ως Εταίρος και 1 κράτος (Τουρκία) ως Παρατηρητής. Αποτελείται από βασικό προσωπικό περίπου 900 ατόμων, με επιπλέον 2.300 διαθέσιμα σε κατάσταση αναμονής⁸.

Προς το παρόν, η συμμετοχή είναι δυνατή μόνο από κράτη τα οποία διαθέτουν αστυνομικές δυνάμεις στρατιωτικού χαρακτήρα (Χωροφυλακή). Η δύναμη αυτή έχει διατεθεί στην ΕΕ αλλά και στα Ηνωμένα Έθνη, το NATO και άλλους διεθνείς οργανισμούς, για να συμμετάσχει σε επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσης.

Η δημιουργία της EGF ήταν πρόταση της Γαλλίας. Το σκεπτικό της δημιουργίας της στηρίχτηκε στην κατεύθυνση να υφίσταται μια αστυνομική δύναμη με στρατιωτικά χαρακτηριστικά, εντός της ΕΕ, η οποία θα μπορούσε να υποστηρίξει διεθνείς ανθρωπιστικές αποστολές υπό την αιγίδα της ΕΕ ή άλλων διεθνών οργανισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΤΩΝ ΔΥΤΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ (GENDARMERIE NATIONALE)

Η Εθνική Χωροφυλακή της Γαλλίας ιδρύθηκε το 1791. Αποτελεί κλάδο των γαλλικών ΕΔ με αστυνομικά καθήκοντα. Από το 2009, υπά-

8 (eurogendfor.org n.d.)

γεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και μαζί με την Εθνική Πολιτική Αστυνομία είναι υπεύθυνη για την εξασφάλιση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Για τον σκοπό αυτό, συνεργάζεται με τις υπηρεσίες πληροφοριών και ασφάλειας αλλά και με τις ΕΔ. Από το 2004 τη διοίκησή της αναλαμβάνει ανώτατος αξιωματικός του στρατού.

Η γαλλική Χωροφυλακή είναι ένα αστυνομικό σώμα με στρατιωτικοποιημένο προφίλ. Παρά τις αλλαγές και την αλλαγή δικαιοδοσίας από το Υπουργείο Άμυνας στο Υπουργείο Εσωτερικών το 2009, το καταστατικό του σώματος, (Charte du Gendarme) ορίζει ότι η Χωροφυλακή είναι μία ένοπλη δύναμη και ότι τα μέλη της ανήκουν στη στρατιωτική κοινότητα⁹. Οι επιμέρους αποστολές της γαλλικής Χωροφυλακής περιλαμβάνουν:

α. Την αστυνόμευση της επαρχιακής ζώνης της χώρας, των ποταμών, των παράκτιων περιοχών, χωριών, κωμοπόλεων με πληθυσμό μικρότερο των 20.000 κατοίκων.

β. Τη διεύρυνση εγκλημάτων υπό δικαστική επίβλεψη, χρόνος που καταλαμβάνει το 40% του συνολικού χρόνου δράσης του εν λόγω σώματος.

γ. Την ασφάλεια αεροδρομίων και στρατιωτικών εγκαταστάσεων.

δ. Τη συμμετοχή σε τελετές υποδοχής ξένων ηγετών.

ε. Καθήκοντα στρατονομίας για το σύνολο των γαλλικών ΕΔ.

Η γαλλική Χωροφυλακή διαχωρίζεται σε Στατική Χωροφυλακή (Departmental Gendarmerie) και Κινητή Χωροφυλακή (Gendarmerie Mobile). Το πεδίο δράσης της Στατικής Χωροφυλακής επεκτείνεται στο σύνολο της γαλλικής επικράτειας με εξαίρεση τα αστικά κέντρα. Η Στατική Χωροφυλακή περιλαμβάνει ειδικές ομάδες για εκτέλεση συγκεκριμένου είδους αποστολής και έργου. Πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνει:

α. Τις Ομάδες επιτήρησης και άμεσης επέμβασης.

β. Μηχανοκίνητες μονάδες και τμήματα μοτοσικλετιστών για επιτήρηση του οδικού δικτύου.

9 (police-nationale.net/gendarmerie n.d.)

γ. Τις ομάδες έρευνας με αποστολή την εξιχνίαση εγκληματικών ενεργειών.

δ. Ομάδες εφέδρων οι οποίες αποτελούν τις μονάδες ενίσχυσης (Ομάδες Εφεδρείας Στατικής Χωροφυλακής PRGD)

Η περιοχική ευθύνης της Κινητής Χωροφυλακής χωρίζεται σε επτά αμυντικές ζώνες (Zone de Difence). Οι ζώνες αυτές περιλαμβάνουν την περιοχή γύρω από το Παρίσι και τις περιοχές νοτιοδυτικά, νοτιοανατολικά, νότια, βόρεια, ανατολικά και δυτικά της γαλλικής πρωτεύουσας. Τα κύρια καθήκοντά της είναι:

α. Ο έλεγχος πλήθους και η καταστολή οχλοκρατικών καταστάσεων.

β. Η φρούρηση δημόσιων κτιρίων.

γ. Αστυνομική επέμβαση με απαίτηση μεγάλου αριθμού προσωπικού.

Η Κινητή Χωροφυλακή διαθέτει τις παρακάτω εξειδικευμένες μονάδες:

α. Την Ομάδα Επέμβασης Εθνικής Χωροφυλακής (GIGN) η οποία από το 2007 είναι προϊόν συγχώνευσης της παλαιάς GIGN, της Μοίρας Επεμβάσεως Αλεξιπτωτιστών της Εθνικής Χωροφυλακής και της ομάδας ασφαλείας του Προέδρου της γαλλικής Δημοκρατίας, της οικογένειας του και των καλεσμένων του.

β. Τη μονάδα τεθωρακισμένων οχημάτων.

γ. Τη ρεπουμπλικανική φρουρά του Παρισιού η οποία είναι υπεύθυνη για την φρούρηση σημαντικών δημόσιων κτιρίων στο Παρίσι, καθώς και την υποστήριξη σε επιχειρήσεις καταστολής πλήθους με ομάδες επέμβασης και έφιππες περιπολίες.

δ. Τη Ναυτική Χωροφυλακή η οποία εκτελεί καθήκοντα ακτοφυλακής.

ε. Τη Χωροφυλακή εναέριων μεταφορών η οποία είναι υπεύθυνη για τη φύλαξη των πολιτικών αεροδρομίων.

στ. Την Υπεράκτια Χωροφυλακή η οποία εκτελεί υπηρεσίες αστυνόμευσης σε γαλλικές κτήσεις ή σε περιοχές γαλλικών συμφερόντων ανά την υφήλιο.

ζ. Τη Χωροφυλακή για την ασφάλεια των πυρηνικών όπλων (GSAN) η οποία είναι υπεύθυνη, έναντι του Υπουργού Άμυνας, για τον κυβερνητικό έλεγχο και την ασφάλεια των πυρηνικών όπλων της χώρας.

Χωροφυλακή της Ιταλίας (Carabinieri)

Αποτελεί τη μεγαλύτερη δύναμη Χωροφυλακής στην ΕΕ, αριθμώντας πάνω από 100.000 στελέχη. Έχει αρκετά κοινά χαρακτηριστικά με την αντίστοιχη της Γαλλίας, αλλά παράλληλα και αρκετές διαφορές. Παρόλο που το σώμα αυτό ανήκει στις τάξεις των ΕΔ, οι περισσότερες αποστολές της Carabinieri αφορούν την αστυνόμευση και τη διασφάλιση της τάξης και της ασφάλειας στο εσωτερικό της χώρας.

Μέχρι το 2000, το σώμα ανήκε στον ιταλικό στρατό, στη συνέχεια διαχωρίστηκε και αποτέλεσε ξεχωριστό τμήμα των ΕΔ με δική της οργάνωση και κανονισμό (*forza armata*). Με αυτόν τον τρόπο, η ιταλική Carabinieri αποτελεί το τέταρτο σώμα των ΕΔ της χώρας. Εκτός από το γεγονός ότι η Carabinieri υπάγεται κατά γενικό κανόνα στο Υπουργείο Άμυνας, έχει πίο έντονα στρατιωτικά χαρακτηριστικά σε σχέση με την αντίστοιχη Χωροφυλακή της Γαλλίας.

Έως το 2004, ο διοικητής ήταν ανώτατος αξιωματικός του Στρατού Ήπρας (ΣΞ), ενώ από το 2004 μέχρι σήμερα, προέρχεται από τις τάξεις των Carabinieri. Επιπρόσθετα, το σώμα χρησιμοποιεί βαρύτερο οπλισμό και εξοπλισμό όπως ελαφρού τύπου θωρακισμένα και οπλισμένα οχήματα, αεροσκάφη ή πολυβόλα και συμμετέχει ενεργά σε περισσότερες ειρηνευτικές αποστολές του τύπου και του χαρακτήρα που περιγράψαμε στο δεύτερο κεφάλαιο.

Η ιταλική Χωροφυλακή αναλαμβάνει και αποστολές, εντός πόλεων, οι οποίες εκφεύγουν των δυνατοτήτων και ικανοτήτων της Πολιτειακής Αστυνομίας. Το γεγονός αυτό οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος στην ύπαρξη οργανωμένου εγκλήματος και της Μαφίας, σε πολλές πόλεις της Ιταλίας, ιδιαίτερα στη νότια Ιταλία και Σικελία. Ως αποτέλεσμα έχουμε το 45% της συνολικής περιφέρειας της χώρας να καλύπτεται από τα δύο αυτά σώματα, ενώ το υπόλοιπο 55% να καλύπτεται από την Carabinieri.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι το στρατιωτικό στοιχείο στην Χωροφυλακή της Ιταλίας είναι ιδιαίτερα έντονο και κατά έναν τρόπο αναγκαίο, λόγω των έντονων απαιτήσεων που

έχουν προκύψει από το οργανωμένο έγκλημα, αλλά και την έξαρση της λαθρομετανάστευσης τα τελευταία χρόνια στην χώρα.

Οποιαδήποτε προσπάθεια αλλαγής του στρατιωτικού Status της Carabinieri έχει προκαλέσει την έντονη αντίδραση όχι μόνο του σώματος αλλά και της ίδιας της κοινωνίας καθώς, στη νοοτροπία και την κουλτούρα του λαού, η Χωροφυλακή έχει καθιερωθεί ως ένας βασικός πυλώνας ασφάλειας και σταθερότητας στη χώρα.

Χωροφυλακή της Ισπανίας (Guardia Civil)

Αποτελεί την τρίτη σε μέγεθος δύναμη Χωροφυλακής στην ΕΕ. Σε αντίθεση με τις προηγούμενες, η Χωροφυλακή της Ισπανίας τείνει σε ένα πολιτικού τύπου αστυνομικό σώμα. Διοικείται από πολιτικό προσωπικό και υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Κατέχει ελαφρύτερο, μη στρατιωτικού τύπου οπλισμό και ένα μικρό μέρος του προσωπικού λαμβάνει στρατιωτική εκπαίδευση.

Το πεδίο δράσης της Guardia Civil είναι οι αγροτικές κυρίως περιοχές και οι περιφέρειες, με την Εθνική Αστυνομία (Policia Nacional), να αναλαμβάνει την αστυνόμευση των πόλεων. Επίσης, η ισπανική Χωροφυλακή επιλαμβάνεται επί σοβαρών αξιόποινων θεμάτων και αποστολών όπως λαθρεμπόριο όπλων, ναρκωτικών, έλεγχο κερσαίων και θαλάσσιων συνόρων και καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ Β. ΑΦΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Εκτός από τα κράτη των Δυτικών Χωρών, δυνάμεις Χωροφυλακής συναντάμε και στις χώρες του Αναπτυσσόμενου Κόσμου, στη Μέση Ανατολή, στην Λατινική Αμερική αλλά και στην Τουρκία. Η σπουδαιότητα ύπαρξης μίας υβριδικής δύναμης, στις χώρες αυτές, τονίστηκε το 1977 για πρώτη φορά από τον Morris Janowitz, ο οποίος είχε σημειώσει ότι από το 1960 είχαν δημιουργηθεί σώματα Χωροφυλακής, που αναπτύσσονταν ταχύτερα από τον τακτικό στρατό, με σκοπό να χρησιμοποιούνται από αυταρχικά καθεστώτα (πολιτικά ή στρατι-

ωτικά), ώστε να διατηρούνται στην εξουσία¹⁰.

Η χρήση του στρατεύματος, για την επιβολή της τάξης και της εσωτερικής ασφάλειας στις χώρες αυτές, θεωρούνταν πιο επιβεβλημένη λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών αστάθειας που επικρατούσαν. Από την άλλη, η επικράτηση των δημοκρατικών αρχών και κανόνων στον Δυτικό Κόσμο λειτούργησε ως μοχλός πίεσης στα καθεστώτα αυτά, ώστε τα ένοπλα στρατιωτικά σώματα να αντικατασταθούν από υβριδικού τύπου δυνάμεις, ώστε από τη μία να μπορούν να επιβάλουν την τάξη και από την άλλη πλευρά να είναι πιστά στις αρχές.

Αλγερινή Χωροφυλακή

Αποτελεί την μεγαλύτερη δύναμη Χωροφυλακής της Βόρειας Αφρικής και μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο με προσωπικό που ξεπερνάει τις 130.000. Το σώμα είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το στρατιωτικό καθεστώς, το οποίο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το πολιτικό σύστημα της χώρας.

Οι συνεχείς εμφύλιοι πόλεμοι, από την ανεξαρτησία της χώρας το 1962, με αποκορύφωμα τη δεκαετία 1990-2000, με τις ισλαμιστικές εξεγέρσεις οι οποίες στοίχισαν τη ζωή περισσότερων από 200.000 ανθρώπων, ανάγκασε τις αρχές να δημιουργήσουν ισχυρά ένοπλα στρατιωτικά τμήματα επιβολής της εσωτερικής τάξης.

Η αλγερινή Χωροφυλακή στάθηκε στην πρώτη γραμμή του μετώπου ενάντια στους ισλαμιστές, γιατί ήταν το μόνο σώμα το οποίο εκπαιδεύτηκε και εξοπλίστηκε, ώστε να δύναται να αντιμετωπίσει δυνάμεις ανταρσίας, την ίδια στιγμή που στην αρχή της κρίσης οι ΕΔ της χώρας φάνηκαν ανήμπορες να αντιμετωπίσουν τέτοιες εγχώριες προκλήσεις.

Μετά την καταστολή της επανάστασης, η Χωροφυλακή ανέλαβε την επιβολή και την τήρηση του νόμου στις αγροτικές περιοχές, ενώ σημαντική είναι η συνεισφορά της στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας με τις ειδικές μονάδες που συγκροτεί.

Βασιλική Χωροφυλακή του Μαρόκο

Η Βασιλική Χωροφυλακή του Μαρόκο ιδρύθηκε

10 (Janowitz 1977)

το 1957 και αριθμεί περίπου 22.000 προσωπικό. Αποτελεί την ελίτ των μαροκινών ΕΔ της χώρας, καθώς σε αυτό το σώμα κατατάσσονται μόνο οι άριστοι απόφοιτοι από τις στρατιωτικές ακαδημίες. Ακολουθεί, επίσης, το γαλλικό σύστημα και είναι υπεύθυνη για την επιβολή της τάξης στις αγροτικές περιοχές. Επίσης, διαθέτει επίλεκτα τμήματα μεταξύ των οποίων το ειδικό αντιτρομοκρατικό σώμα (*groupe d' intervention gendarmerie royale*).

Η επιτυχής αντιμετώπιση των δύο αποτυχημένων στρατιωτικών πραξικοπημάτων, στις αρχές της δεκαετίας του 1970, εξασφάλισε μία υψηλή θέση στην εκτίμηση του Βασιλιά απέναντι στην Βασιλική Χωροφυλακή. Από τότε ένα από τα κύρια και με μεγάλη σπουδαιότητα καθήκοντα είναι ο έλεγχος και η παρακολούθηση του τακτικού στρατού με σκοπό την αποτροπή συννομωσία ενάντια στον Βασιλιά. Στρατιωτικοί αναλυτές περιγράφουν ότι η Βασιλική Χωροφυλακή του Μαρόκου είναι το «μάτι του βασιλιά στο στράτευμα»¹¹.

Εθνική Φρουρά της Τυνησίας

Η Εθνική Φρουρά της Τυνησίας ιδρύθηκε το 1957 και αριθμεί περίπου 15.000 προσωπικό. Τα πρώτα χρόνια αποτελούσε ένα ένοπλο στρατιωτικό τμήμα το οποίο υπαγόταν στο Υπουργείο Άμυνας. Σταδιακά όμως και λίγα χρόνια μετά την ίδρυση της, πέρασε στην δικαιοδοσία του Υπουργείου Εσωτερικών και μετασχηματίστηκε σε αστυνομική δύναμη πολιτικού τύπου.

Μαζί με την Εθνική Αστυνομία (Surete Nationale) αποτελούν τα δύο βασικά τμήματα επιβολής της τάξης και της ασφάλειας της χώρας. Αμέσως μετά τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης, εξελίχθηκε ακόμη περισσότερο σε αστυνομική δύναμη πολιτικού τύπου, με αποκορύφωμα τη δυνατότητα συμμετοχής σε σωματεία αλλά και στο δικαίωμα της απεργίας από το 2011.

Τουρκική Χωροφυλακή (Jandarma)

Αποτελεί την μεγαλύτερη δύναμη Χωροφυλακής στην περιοχή της Ευρώπης και της Μεσο-

11 (Lutterbek 2013, 42)

γείου και μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο με προσωπικό περί τις 270.000. Αποτελεί κλάδο των τουρκικών ΕΔ, εκπαιδεύεται από αυτές και είναι υπεύθυνη για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης σε περιοχές που δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των αστυνομικών δυνάμεων (γενικά στις αγροτικές περιοχές), καθώς και για την εξασφάλιση της εσωτερικής ασφάλειας και γενικά για τον έλεγχο των συνόρων.

Είναι ουσιαστικά μια κυβερνητική ένοπλη υπηρεσία επιβολής του νόμου, στρατιωτικής φύσης. Στη Γενική Διοίκηση Χωροφυλακής, υπάγεται η Στρατονομία (Askeri İnzibat), υπεύθυνη για την αστυνόμευση των ΕΔ και δύο ταξιαρχίες ειδικών δυνάμεων¹². Παράλληλα, χρησιμοποιεί στρατιωτικό εξοπλισμό, από οποιαδήποτε άλλη δύναμη αυτού του τύπου στον κόσμο, όπως τεθωρακισμένα οχήματα διαφόρων μορφών (ΤΟΜΠ, ΤΟΜΑ, άρματα μάχης) βάρεια πολυβόλα, χειροβομβίδες, εκτοξευτές ρουκετών και επιθετικά ελικόπτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ - ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Η Εθνική Άμυνα περιλαμβάνει το σύνολο των λειτουργιών και δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται από το Κράτος, με σκοπό την προστασία της εδαφικής ακεραιότητας, της εθνικής ανεξαρτησίας και κυριαρχίας και της ασφάλειας των πολιτών εναντίον οποιασδήποτε εξωτερικής επίθεσης ή απειλής, καθώς και την υποστήριξη των εθνικών συμφερόντων¹³.

Την απόλυτη ευθύνη για την άμυνα της χώρας την έχει η Κυβέρνηση, η οποία έχει καθορίσει την Πολιτική Εθνικής Άμυνας (ΠΕΑ) και ασκεί την διοίκηση των ΕΔ. Για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής, η Κυβέρνηση διαθέτει κυρίως το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α.) και τις υπαγόμενες σε αυτό ΕΔ της χώρας: Στρατό Ήφρας (ΣΞ), Πολεμικό Ναυτικό (ΠΝ), Πολεμική Αεροπορία (ΠΑ). Διαθέτει, επίσης και όλα τα υπόλοιπα υπουργεία, σώματα, οργανισμούς

και υπηρεσίες, τα οποία με οποιονδήποτε τρόπο συμβάλλουν στην Εθνική Άμυνα¹⁴.

Το κυριότερο έργο των ΕΔ κατά την περίοδο της ειρήνης είναι η συνεχής επιχειρησιακή εκπαίδευση του προσωπικού με σκοπό τη δημιουργία αξιόμαχων και ετοιμοπόλεμων μονάδων και σχηματισμών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διακλαδικότητα της εκπαίδευσης, ώστε να γίνεται πλήρως αντιληπτό το ενιαίο επιχειρησιακό περιβάλλον.

Αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας

Η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ) δημιουργήθηκε με τη σημερινή της μορφή το 1984 μετά την συγχώνευση της Α.Π. και της Ε.Χ. Συγκροτείται από Κεντρικές και Περιφερειακές Διευθύνσεις με το Αρχηγείο της Αστυνομίας να αποτελεί την προϊστάμενη αρχή αυτών. Με τον νόμο 2800/2000, χαρακτηρίζεται ως Σ.Α. και έχει ως αποστολή:

α. Την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας και της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης και τροχαίας.

β. Την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και την προστασία του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος, στα πλαίσια της συνταγματικής τάξης, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας δημόσιας και κρατικής ασφάλειας.

γ. Την πρόληψη και αποτροπή της παράνομης εισόδου – εξόδου αλλοδαπών στην Ελλάδα και τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την είσοδο, έξοδο, παραμονή και εργασία των αλλοδαπών στη χώρα, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας αλλοδαπών και προστασίας συνόρων¹⁵.

Αποστολή του Λιμενικού Σώματος - Ελληνική Ακτοφυλακή

Το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (ΛΣ-ΕΛ. ΑΚΤ.) υπάγεται στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και έχει ως αποστολή την

εφαρμογή του νόμου στις περιοχές και τους χώρους στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του¹⁶.

Στα ειδικότερα καθήκοντα περιλαμβάνεται η καταστολή του εγκλήματος και κυρίως του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο λειτουργεί εις βάρος της δημόσιας και κρατικής ασφάλειας. Επίσης, λαμβάνει μέτρα για την παρακολούθηση, την αστυνόμευση και των έλεγχο των θαλάσσιων συνόρων.

Ανάλυση

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι οι ΕΔ και τα Σ.Α. είναι οι δύο βασικοί πυλώνες που συνεισφέρουν στην άμυνα και την ασφάλεια της χώρας μας. Επιπρόσθετα η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας συνεπικουρεί στο ανωτέρω έργο, όταν απαιτηθεί και στο πλαίσιο των καθοριζόμενων από τον νόμο αρμοδιοτήτων της. Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφηκε η διαμορφωμένη κατάσταση στην Ευρώπη και πώς οι δυνάμεις Χωροφυλακής ανταποκρίνονται και αντιμετωπίζουν τις νέες προκλήσεις στην ασφάλεια των χωρών τους εστιάζοντας στη φύλαξη συνόρων, την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, της τρομοκρατίας, των ταραχών σε εθνικό επίπεδο καθώς και την αποστολή δυνάμεων σε ειρηνευτικές αποστολές.

Οι παραπάνω προκλήσεις δεν αποτελούν μόνο αντικείμενο δραστηριοποίησης αλλά ουσιαστικά και λόγο ύπαρξης των δυνάμεων Χωροφυλακής του Δυτικού Κόσμου. Καθόσον αντίστοιχες προκλήσεις καλείται να αντιμετωπίσει και η χώρα μας, στο κεφάλαιο αυτό, θα καταβληθεί προσπάθεια να αναλύσουμε την αποτελεσματικότητα αντιμετώπισής τους με βάση τις υφιστάμενες δυνάμεις και να εντοπίσουμε τυχόν αδυναμίες, οι οποίες θα μπορούσαν να καλυφθούν από νέες μονάδες υβριδικού τύπου, όπως αυτές της Χωροφυλακής του Δυτικού Κόσμου.

Φύλαξη Συνόρων και αντιμετώπιση λαθρομετανάστευσης

Η Φύλαξη των συνόρων της χώρας (χερσαίων και θαλασσιών) είναι επιφορτισμένη από κοι-

νού από την ΕΛ.ΑΣ, τις ΕΔ και το ΛΣ-ΕΛ. ΑΚΤ. Η ΕΛ.ΑΣ έχει συγκροτήσει την Υπηρεσία Συνοριακής Φύλαξης η οποία έχει ως έργο την αντιμετώπιση του φαινομένου της παράτυπης μετανάστευσης και την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος (Ν 2622/98)¹⁷.

Ο Ελληνικός Στρατός (ΕΣ) έχει αναλάβει το κρίσιμο έργο της επιτήρησης και φύλαξης των χερσαίων ελληνικών συνόρων, ενώ το ΛΣ-ΕΛ. ΑΚΤ. την επιτήρηση και έλεγχο των θαλάσσιων συνόρων σε συνεργασία με το ΠΝ.

Αντιμετώπιση της τρομοκρατίας

Για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στη χώρα έχει συγκροτηθεί η Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα (ΕΚΑΜ). Η ΕΚΑΜ αποτελεί ένα ιδιαίτερα επίλεκτο σώμα, ανήκει στην Διεύθυνση Ειδικών Αστυνομικών Δυνάμεων (Δ.Ε.Α.Δ) και υπάγεται απευθείας στον Υπαρχηγό της ΕΛΑΣ, ενώ στην ίδια Διεύθυνση υπάγονται η Υπηρεσία Εναέριων Μέσων και η υπηρεσία Εξουδετέρωσης Εκρηκτικών Μηχανισμών και Συνοδών Αστυνομικών Σκύλων.

Αποστολή της ΕΚΑΜ είναι η αντιμετώπιση σοβαρών και εξαιρετικά επικίνδυνων καταστάσεων όπως τρομοκρατικές ενέργειες, πειρατείες σε μέσα μεταφοράς, απαγωγές ομήρων, συλλήψεις επικίνδυνων κακοποιών, προστασία σε πρόσωπα υψηλής επικινδυνότητας κλπ. Επίσης, συμμετέχει, εφόσον κληθεί, σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης σε δύσβατες περιοχές, καθώς και σε απεγκλωβισμό θυμάτων σε μεγάλες φυσικές ή τεχνολογικές καταστροφές ή μεγάλα ατυχήματα.

Η Μονάδα συγκροτείται από ομάδες εφόδου, ελεύθερους σκοπευτές, ειδικούς παραβιάσεων (θυρών, τοίχων κλπ), αλεξιπτωτιστές, βατραχανθρώπους, αναρριχητές.

- καταρριχητές, χιονοδρόμους και νοσοκόμους πεδίου μάχης. Συνεργάζεται με την Μονάδα Υποβρυχίων Καταστροφών του Λιμενικού Σώματος αλλά και την Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΜΑΚ) του Πυροσβεστικού Σώματος (ΠΣ) εκτελώντας από κοινού επιχειρησιακά σενάρια και ασκήσεις. Επίσης, συνεργάζεται με τις Ειδικές Δυνάμεις

12 (economy365.gr 2018)
13 (e-nomothesia.gr 1995)

14 (e-nomothesia.gr 1995)
15 (mopocp.gov.gr 2013)

16 (ynanp.gr n.d.)

17 (astynomia.gr n.d.)

των ΕΔ σε εξειδικευμένα αντικείμενα επιχειρησιακής εκπαίδευσης.

Η ΕΚΑΜ είναι μέλος του ευρωπαϊκού δικτύου ειδικών δυνάμεων των εθνικών αστυνομικών των μελών κρατών της ΕΕ, με την ονομασία ATLAS. Συνεργάζεται με μονάδες της Χωροφυλακής της Γαλλίας της Ισπανίας και της Ιταλίας αλλά και με την Scotland Yard, την ομάδα Cobra της Αυστρίας, την ομάδα GSG 9 της γερμανικής Συνοριοφυλακής κλπ, ενώ σε διεθνές επίπεδο με την F.B.I./Hostage Rescue Team, την US Marshals Special Operation Group κ.α.

Αντιμετώπιση Δημόσιων Συναθροίσεων

Τον Ιανουάριο του 2021, παρουσιάστηκε από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη της χώρας, το νέο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης των Δημόσιων Συναθροίσεων. Σύμφωνα με αυτό, το προσωπικό που θα χρησιμοποιεί η ΕΛΑΣ για τη διαχείριση των συναθροίσεων χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

α. Τις δυνάμεις ήπιας αστυνόμευσης (Τροχαία, Αστυνομικοί σε μέτρα Τάξης, Διαμεσολαβητές).

β. Τις ευέλικτες μονάδες με δυνατότητα δυναμικής παρέμβασης (ΔΡΑΣΗ, ΔΙΑΣ, ΟΠΚΕ).

γ. Τις δυνάμεις επιβολής και αποκατάστασης της τάξης [Διμοιρίες Υποδιεύθυνσης Μέτρων Τάξης (ΥΜΕΤ) και Υποδιεύθυνση Αποκατάστασης Τάξης (ΥΑΤ)].

Το νέο δόγμα της ΕΛΑΣ εστιάζεται στον περιορισμό των εντάσεων, στην πρόληψη των συγκρούσεων και τη χρήση ήπιων μεθόδων. Η καταστολή περιορίζεται στο ελάχιστο και μόνο ύστερα από εξάντληση των ηπιότερων τρόπων αντιμετώπισης¹⁸.

Ειρηνευτικές Αποστολές

Η χώρα μας συμμετέχει, με προσωπικό και μέσα των ΕΔ, σε ειρηνευτικές αποστολές με βάση τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ, του ΝΑΤΟ, της ΕΕ και άλλων διεθνών οργανισμών. Η συμμετοχή της χώρας μας σε αυτές τις αποστολές αποτελεί πολιτική απόφαση της κυ-

βέρνησης, λαμβανομένου υπόψη των διεθνών υποχρεώσεων αλλά και του συμφέροντος της πατρίδας μας.

Σήμερα, προσωπικό των ΕΔ (άνδρες και γυναίκες) συμμετέχουν σε επιχειρήσεις υποστήριξης ειρήνης σε τρεις ηπείρους με σημαντικότερες από αυτές την ΚFOR στο Κοσσυφοπέδιο, την ISAF στο Αφγανιστάν και την ALTHEA στην Βοσνία Ερζεβοβίνα.

Επιχειρησιακό σχέδιο «Α.Ε.Τ.Ο.Σ.» της ΕΛ.ΑΣ

Το επιχειρησιακό σχέδιο Α.Ε.Τ.Ο.Σ. (Αστυνόμευση-Επιτήρηση Τοπικών Οικισμών και Συνόρων) τέθηκε πιλοτικά σε εφαρμογή τον Μάιο του 2015 στους νομούς Ιωαννίνων, Ξάνθης, Αρκαδίας και Ευβοίας. Στην συνέχεια και μετά την επιτυχή εφαρμογή επεκτάθηκε και σε άλλους 33 νομούς σε όλη την επικράτεια και ιδιαίτερα στα σύνορα και τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου.

Σύμφωνα με το σχέδιο, στις ανωτέρω περιοχές, αναπτύσσονται Κινητές Αστυνομικές Μονάδες (ΚΑΜ). Οι ΚΑΜ αποτελούνται από ειδικά διαμορφωμένα οχήματα με κατάλληλο εξοπλισμό και στελεχώνονται από μικτή ομάδα τριών ένστολων αστυνομικών (τάξης, ασφάλειας και τροχαίας). Εκτελούν εβδομαδιαίο πρόγραμμα περιπολίας σε απομακρυσμένες περιοχές με σκοπό την παροχή επιτόπιων υπηρεσιών στους πολίτες ή οτιδήποτε άλλο εκτάκτως απαιτηθεί¹⁹.

Ειδικές Υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ

Πλέον των ανωτέρω στην ΕΛ.ΑΣ έχουν συγκροτηθεί ειδικές υπηρεσίες οι οποίες επιδιώκουν την προστασία της καθημερινότητας του πολίτη από κάθε μορφή απειλής (οργανωμένο έγκλημα, εξτρεμισμός, τρομοκρατία, διάφορες μορφές βίας), αλλά και από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και ατυχήματα. Οι βασικότερες από αυτές είναι:

α. Άμεση Δράση. Η αποστολή της επικεντρώνεται στην άμεση και συνεχή παροχή υπηρεσιών ασφαλείας προς τους πολίτες, την άμεση επέμβαση στα συμβάντα αστυνομικής

φύσεως, τη συνεχή περιπολία για την εξασφάλιση της δημόσιας τάξης²⁰.

β. Ομάδα Δίκυκλης Αστυνόμευσης (ΔΙ.ΑΣ). Αποτελείται από δύναμη 2500 αστυνομικών και ειδικών φρουρών, με εξειδικευμένη εκπαίδευση, οι οποίοι αναλαμβάνουν την πρόληψη και την καταστολή βίαιων και εγκληματικών ενεργειών, όπως είναι οι ληστείες, οι βιασμοί, οι συμπλοκές και οι ανθρωποκτονίες, σε περιοχές της Αττικής και Θεσσαλονίκης.

γ. Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (Δ.Α.Ε.Ε.Β.). Η Αντιτρομοκρατική έχει ως αποστολή την αντιμετώπιση ειδικών Εγκλημάτων Βίας, υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ και έχει εδαφική αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια της χώρας.

δ. Διεύθυνση Εγκληματολογικών Υπηρεσιών (Δ.Ε.Υ.). Αποτελεί την Εθνική Εγκληματολογική Υπηρεσία της χώρας, η οποία παρέχει σημαντική επιστημονική υποστήριξη και συνδρομή στο έργο όχι μόνο της αστυνομίας, αλλά και όλων των διωκτικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου.

ε. Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας (Δ.Δ.Α.Σ.). Αποτελεί τον θεσμικό φορέα επικοινωνίας με τις αστυνομικές Αρχές και Κρατικές Υπηρεσίες όλων των κρατών, καθώς και τους Διεθνείς και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, επί θεμάτων συνεργασίας που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ.

στ. Διεύθυνση Πληροφορικής (ΔΙ.ΠΛΗ). Έχει ως αποστολή τον σχεδιασμό μηχανογραφημένων πληροφοριακών συστημάτων, τη δημιουργία και υποστήριξη της κατάλληλης τεχνικής και λειτουργικής υποδομής και των αναγκαίων εφαρμογών πληροφορικής για την υποβοήθηση του έργου των Υπηρεσιών της ΕΛ.ΑΣ.

ζ. Υπηρεσία Εναέριων Μέσων Ελληνικής Αστυνομίας (Υ.Ε.Μ.Ε.Α.). Έχει ως αποστολή την από αέρος υποστήριξη και ενίσχυση του έργου της ΕΛ.ΑΣ και ιδιαίτερα την από αέρος αστυνόμευση όλης της Ελλάδας για θέματα πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας, την επιτήρηση – φύλαξη των εξωτερικών συνόρων για αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης²¹.

20 (astynomia.gr n.d.)

21 (astynomia.gr n.d.)

η. Γενική Διεύθυνση Προστασίας Επισήμων και Ευπαθών Στόχων (Γ.Δ.Π.Ε.&Ε.Σ.). Έχει ως αποστολή την παροχή προστασίας και ασφάλειας σε υψηλά πρόσωπα και αξιωματούχους της χώρας μας

θ. Διεύθυνση Τροχαίας. Έχει ως αποστολή τη λήψη των αναγκαίων μέτρων τόσο σε προληπτικό όσο και σε κατασταλτικό επίπεδο για την ασφαλή κίνηση όλων των τροχοφόρων καθώς και των πεζών σε όλη την χώρα.

ι. Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.ΔΙ.Κ.). Με τις διατάξεις του Π.Δ. 178/2015, ορίζεται ως κεντρική Υπηρεσία του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ, που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης, εποπτεύεται και ελέγχεται από τον Υπαρχηγό του Σώματος και έχει ως αποστολή το συντονισμό και την επίτευξη της διαλειτουργικότητας των Υπηρεσιών της ΕΛ.ΑΣ, για την αντιμετώπιση κάθε μορφής εγκληματικότητας και κυρίως του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και τον επιτελικό σχεδιασμό, την οργάνωση και τη δοκιμασία του συστήματος χειρισμού κρίσιμων περιστατικών²².

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δημιουργία «Στρατοχωροφυλακής» ή Χωροφυλακής στην Ελλάδα δεν είναι κάποια καινούργια απαίτηση ή προσδοκία. Μετά την κατάργηση της Ε.Χ. το 1984 και με το πέρασμα του χρόνου, σταδιακά έγινε αντιληπτό, από την ελληνική κοινωνία, το κενό ασφάλειας, το οποίο είχε δημιουργηθεί στην ελληνική ύπαιθρο. Τα τελευταία μάλιστα 30 χρόνια, με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, το άνοιγμα των συνόρων από βορρά καθώς και την ολοένα αυξανόμενη μεταναστευτική ροή η κατάσταση τείνει επιδεινούμενη.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η τάση η οποία επικρατεί στον δυτικό κόσμο είναι η αύξηση των αστυνομικών δυνάμεων (πολιτικού ή στρατιωτικού τύπου, με παράλληλη μείωση των ΕΔ. Τα

22 (astynomia.gr n.d.)

σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη, με εξαίρεση αναμφισβήτητη την απειλή, η οποία προέρχεται από τις αναθεωρητικές τάσεις της Τουρκίας απέναντι στην Ελλάδα, δεν απειλούνται από κρατικές οντότητες ή από οργανωμένους στρατούς. Η μεγαλύτερη απειλή προέρχεται από την τρομοκρατία και άλλα εξτρεμιστικά στοιχεία τα οποία λυμαίνονται όχι μόνο την Ευρώπη αλλά και ολόκληρη την υφήλιο.

Ακόμη και στην περίπτωση της Ιταλίας, όπου το σώμα των Carabinieri αποτελεί το τέταρτο σώμα των ιταλικών ΕΔ, ο όρος Χωροφυλακή είναι πιο δόκιμος και κατάλληλος για ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος, το οποίο δεν εμπλέκεται σε ένοπλη σύγκρουση με άλλο κράτος ή οργάνωση. Αντιθέτως, η τουρκική Jandarma (αλλά και η αλγερινή Χωροφυλακή παλαιότερα), η οποία πλέον των συνηθισμένων καθηκόντων, τα οποία αναλαμβάνει ως δύναμη Χωροφυλακής, εμπλέκεται σε πολεμικές επιχειρήσεις με συνέπεια ο όρος Στρατοχωροφυλακή να κρίνεται πιο δόκιμος στην περίπτωση αυτή.

Η Ελλάδα τα τελευταία πενήντα περίπου χρόνια δεν έχει συμμετάσχει σε ένοπλες συγκρούσεις και παραμένει προσπλωμένη σε ένα αμυντικό δόγμα αποτροπής. Εάν συμφωνούσαμε ότι απαιτείται η δημιουργία ενός τέτοιου σώματος, αυτό θα ταίριαζε στον όρο Χωροφυλακή, ευθυγραμμισμένοι έτσι στις αντιλήψεις και της δημοκρατικές αρχές ενός σύγχρονου Δυτικού κράτους.

Ανάλυση

Από την ιστορική αναδρομή της δραστηριότητας αλλά και της συγκρότησης τη Χωροφυλακής στην Ελλάδα και την οργάνωση της γαλλικής Χωροφυλακής, παρατηρούμε σημαντικές ομοιότητες στο τρόπο λειτουργίας. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο θεσμός αυτός στην Ελλάδα, από την ίδρυση της το 1833 και μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, λειτουργούσε με τη λογική λειτουργίας των σύγχρονων μορφών Χωροφυλακής στην Ευρώπη. Η άποψη αυτή μπορεί να ενισχυθεί από το γεγονός ότι η ελληνική Χωροφυλακή δημιουργήθηκε κατά τα πρότυπα της αντίστοιχης γαλλικής, η οποία ήδη προϋπήρχε και υπό την καθοδήγηση, ως πρώτου Διοικητή, ενός Γάλλου επιτελή.

Η κατάργηση της Ε.Χ., το 1984, συνέπεσε σε μία περίοδο όπου οι μετακινήσεις του πληθυσμού της χώρας από την ύπαιθρο στα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης) ευρίσκονταν στο απόγειό τους. Σήμερα, ο μισός περίπου πληθυσμός της Ελλάδας είναι συγκεντρωμένος στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα των περιφερειών Αττικής και Θεσσαλονίκης.

Την σημερινή εποχή, το περιβάλλον ασφαλείας στην Ελλάδα τείνει επιδεινούμενο με κύρια σημεία προβληματισμού τα ακόλουθα:

α. Τα ανησυχητικά γεγονότα προσπάθειας μαζικής εισροής μεταναστών στον Έβρο τον Μάρτιο του 2020 και η απαίτηση παρουσίας στην περιοχή ειδικών σωμάτων αποτροπής παράνομης εισόδου και προστασίας των συνόρων από μονάδες των ΕΔ και των Σ.Α.

β. Οι αυξητικές μετακινήσεις μεγάλου αριθμού μεταναστών στην χώρα, τα τελευταία χρόνια και η προώθησή τους στην ενδοχώρα.

γ. Η πιθανότητα διείσδυσης, μέσω του μεταναστευτικού ρεύματος, εξτρεμιστικών στοιχείων και πυρήνων, που ενδεχομένως να προκαλέσουν προβλήματα εθνικής ασφάλειας στο εσωτερικό της χώρας και ιδιαίτερα σε περιοχές της υπαίθρου, όπου βρίσκονται κρίσιμες εγκαταστάσεις αλλά περιορισμένη αστυνομική δύναμη.

δ. Η φύλαξη κρίσιμων εγκαταστάσεων και υποδομών της χώρας, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεως ή πολεμικών επιχειρήσεων.

ε. Η καταστολή και αποτροπή παράνομων δραστηριοτήτων (διακίνηση ναρκωτικών, όπλων κ.α.), οι οποίες τα τελευταία χρόνια είναι σε έξαρση, ειδικά στην ύπαιθρο.

στ. Η αποτελεσματικότερη επιτήρηση των θαλάσσιων και χερσαίων συνόρων.

ζ. Η αναθεωρητική στάση της Τουρκίας και κατά πόσο επηρεάζει την εσωτερική ασφάλεια της χώρας, λαμβανομένου υπόψη και τις νέες υβριδικές απειλές οι οποίες έχουν προκύψει.

η. Η απειλή της Τουρκίας, η οποία θεωρείται συμβατική, εξελίσσεται σε υβριδική και ενδεχομένως στο μέλλον να μετατραπεί σε πυρηνική.

Στο προηγούμενο κεφάλαιο, με οδηγό τους βασικούς πυλώνες δραστηριοποίησης

της Χωροφυλακής των ευρωπαϊκών κρατών, αναφερθήκαμε στο περιβάλλον ασφαλείας της χώρας μας και τις δυνάμεις οι οποίες συνδράμουν σε αυτό. Από την ανάλυση διαφαίνεται ότι η ΕΛ.ΑΣ με την παρούσα οργάνωση και διάταξη μπορεί να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες απειλές ασφαλείας, χωρίς να απαιτείται η δημιουργία ενός νέου σώματος. Επιπρόσθετα, οι ΕΔ και το ΛΣ-ΕΛ-ΑΚΤ αποτελούν σημαντικό βάρομετρο και εγγυητής της διαφύλαξης των χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων της χώρας

Η δημιουργία ενός νέου σώματος, έστω και μέσω μετατάξεων από τα Σ.Α. και τις ΕΔ, εκτιμάται ότι δεν θα διαφοροποιήσει το υφιστάμενο δόγμα της ΕΛ.ΑΣ, το οποίο είναι ευθυγραμμισμένο με αυτό των αντίστοιχων σωμάτων (πολιτικού ή στρατιωτικού τύπου) των ευρωπαϊκών κρατών, ενώ το δημοσιονομικό κόστος για μία μικρή χώρα, όπως είναι η Ελλάδα θα ήταν δυσβάσταχτο.

Από τα παραπάνω, λοιπόν και λαμβανομένου υπόψη την παρούσα κατάσταση στην Ευρώπη, συνάγεται ρητά η άποψη ότι τα όποια προβλήματα ασφαλείας, υπάρχουν στην χώρα μας, δεν θα λυθούν με τη δημιουργία ενός νέου σώματος, αλλά με τη βελτίωση και την αναβάθμιση των υφισταμένων δομών και οργανισμών. Τα προτεινόμενα μέτρα και λύσεις θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι μια μικρή χώρα 11 εκατομμυρίων, όπως η Ελλάδα, δεν χρειάζεται τη δημιουργία ενός νέου εξειδικευμένου οργανισμού, προκειμένου να καλύψει υφιστάμενα κενά ασφαλείας στην περιοχή μας.

Η αναδιοργάνωση των Σ.Α. σε συνδυασμό με την επίτευξη στενότερης συνεργασίας με τις ΕΔ σε θέματα εκπαίδευσης, ανταλλαγής πληροφοριών, κυβερνοάμυνας, τεχνολογίας, τεχνονομίας κλπ, θεωρείται μία ολιστική και ρεαλιστική λύση του ζητήματος, σε σχέση με την αναζήτηση και δημιουργία νέων δομών δυνάμεων με τις παραδοχές, οι οποίες έχουν τεθεί για την παρούσα διατριβή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Υπό το πνεύμα των όσων αναλύθηκαν και αναπτύχθηκαν στην παρούσα μελέτη προτείνονται τα ακόλουθα μέτρα:

α. Η αναβάθμιση των δυνατοτήτων του ΛΣ-ΕΛ-ΑΚΤ, σε μέσα και οπλισμό, ώστε σταδιακά να μετατραπεί σε ένα ισχυρό Ναυτικό παράκτιων υδάτων, ικανό να αντιμετωπίζει ανά πάσα στιγμή τις προκλητικές ενέργειες και κινήσεις της αντίστοιχης πανίσχυρης τουρκικής ακτοφυλακής.

β. Η τροποποίηση του επιχειρησιακού σχεδίου ΑΕΤΟΣ της ΕΛ.ΑΣ με την δημιουργία ΚΑΜ με αναβαθμισμένες αστυνομικές υπηρεσίες και δυνατότητες πάταξης της εγκληματικότητας, καθώς και την αύξηση των δρομολογίων και περιπολιών στην ύπαιθρο.

γ. Η δημιουργία ενός ολιγάριθμου σώματος Χωροφυλακής με κατηρητισμένα και άριστα εκπαιδευμένα στελέχη προερχόμενα από τα Σ.Α. και τις ΕΔ. Το νέο αυτό σώμα θα υπάγεται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ενώ τα στελέχη του θα εκπαιδεύονται και θα προετοιμάζονται προκειμένου να συμμετέχουν σε ειρηνευτικές αποστολές της ΕΕ, του ΝΑΤΟ ή του ΟΗΕ υπό την Διοίκηση της ΕΓΦ.

Η Ελλάδα, έχοντας πλέον διαθέσιμο ένα τέτοιο Σώμα, θα μπορούσε να υποβάλει αίτημα συμμετοχής στην ΕΓΦ, αναβαθμίζοντας τη θέση της στον ευρωπαϊκό αλλά και διεθνή χώρο, αποκομίζοντας παράλληλα πολλαπλά οφέλη όπως συμμετοχή Ελλήνων στελεχών σε εκπαιδευτικά κέντρα της Γαλλίας και άλλων ευρωπαϊκών χωρών ή συμμετοχή σε χρηματοδοτούμενα προγράμματα [πχ χρηματοδότηση μέσω του μηχανισμού «EPF (European Peace Facility)» της ΕΕ²³].

δ. Η εξέταση δυνατότητας αναβάθμισης της Δ.Α. και των υπηρεσιών της, με διοικητική υπαγωγή στους δήμους και τις περιφέρειες

23 Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη (EPF) αποτελεί μέρος της συνολικής προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά στη χρηματοδότηση της εξωτερικής δράσης, η οποία αποσκοπεί στη διαμόρφωση μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ και στη δημιουργία συνεργειών με άλλες πολιτικές και μέσα, όπως ο Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (NDICI-Global Europe), συμπεριλαμβανομένης της διάστασης της ανάπτυξης ικανοτήτων για την ασφάλεια και την ανάπτυξη.

και επιχειρησιακή υπαγωγή στην ΕΛ.ΑΣ, ώστε να δύνανται να εκτελεί, κατόπιν ανάλογης εκπαίδευσης, γενικά αστυνομικά καθήκοντα καθώς και τροχαίας εντός πόλεων. Με αυτόν τον τρόπο, η ΕΛ.ΑΣ εξασφαλίζει έμφυχο δυναμικό, το οποίο θα μπορεί να αξιοποιήσει σε μάχιμες θέσεις εντός πόλεων αλλά και στην περιφέρεια και τις περιοχές της υπαίθρου.

ε. Η επέκταση του θεσμού της Ομάδας ΔΙ.ΑΣ και ΔΡΑΣΗ, εκτός από την Αττική και τη Θεσσαλονίκη, σε άλλους μεγάλους δήμους της χώρας (ιδιαίτερα σε όσους υφίστανται αυξημένα ποσοστά εγκληματικότητας), με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και της αύξησης του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών.

στ. Η εξέταση σκοπιμότητας εξοπλισμού και μέσω των ειδικών δυνάμεων της ΕΛ.ΑΣ και του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ., με βαρύτερο οπλισμό, κατά τα πρότυπα της Χωροφυλακής της Ιταλίας (Carabinieri) ή της Γαλλίας (Gendarmerie Nationale).

ζ. Η βελτίωση της υφιστάμενης διύπηρεσιακότητας²⁴ μεταξύ ΕΛ.ΑΣ και ΕΔ, ιδίως στο έργο της φύλαξης των συνόρων, στρατοπέδων και κρίσιμων εγκαταστάσεων της χώρας, καθώς και η εκτέλεση αντικειμένων επιχειρησιακής εκπαίδευσης μεταξύ των ειδικών δυνάμεων της ΕΛ.ΑΣ, του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ. και των δυνάμεων της Διακλαδικής Διοίκησης Ειδικών Επιχειρήσεων του ΓΕΕΘΑ.

η. Η δυνατότητα μετάταξης στελεχών των ΕΔ, με εμπειρία σε ειρηνευτικές αποστολές, φύλαξη συνόρων, εκτέλεση ειδικών επιχειρήσεων κλπ, στις Υπηρεσίες Συνοριακής Φύλαξης της ΕΛ.ΑΣ, με συγκεκριμένα θεσμοθετημένα κριτήρια επιλογής όπως εντοπιότητα, οικογενειακή κατάσταση, συμπλήρωση συντάξιμου χρόνου ή υπηρεσιακές ανάγκες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Ελλάδα είναι μία σύγχρονη, δημοκρατική χώρα, μέλος της μεγάλης ευρωπαϊκής κοινότητας, πιστή στους κανόνες και τους νόμους του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου.

Οι προκλήσεις και οι απειλές είναι δεδομένες και υπαρκτές σε μία χώρα η οποία αποτελεί το σταυροδρόμι των τριών ηπείρων και των πέντε θαλασσών και μία από τις κύριες πύλες εισόδου προς την ΕΕ.

Το μέγεθος και η δημοσιονομική κατάσταση της χώρας μας, δεν επιτρέπουν την «γιγάντωση» των Σ.Α, αλλά ούτε και τη δημιουργία ενός νέου σώματος.

Το θέμα της εθνικής ασφάλειας είναι σημαντικότατο, πολυδιάστατο και κρίσιμο για την επιβίωση μίας χώρας. Είναι πλέον κοινώς αποδεκτό ότι έχουμε εισέλθει σε μία νέα εποχή, όπου η ασφάλεια δεν αποτελεί πλέον μόνο στρατιωτική υπόθεση, ενώ πολλές φορές οι εξωτερικές με τις εσωτερικές απειλές εθνικής ασφάλειας δεν είναι πάντοτε διακριτές.

Μέσα σε αυτό το νέο διαμορφωμένο περιβάλλον, η κατανόηση των απειλών και η απόκτηση κουλτούρας ασφάλειας κρίνεται κρίσιμη και επιβεβλημένη.

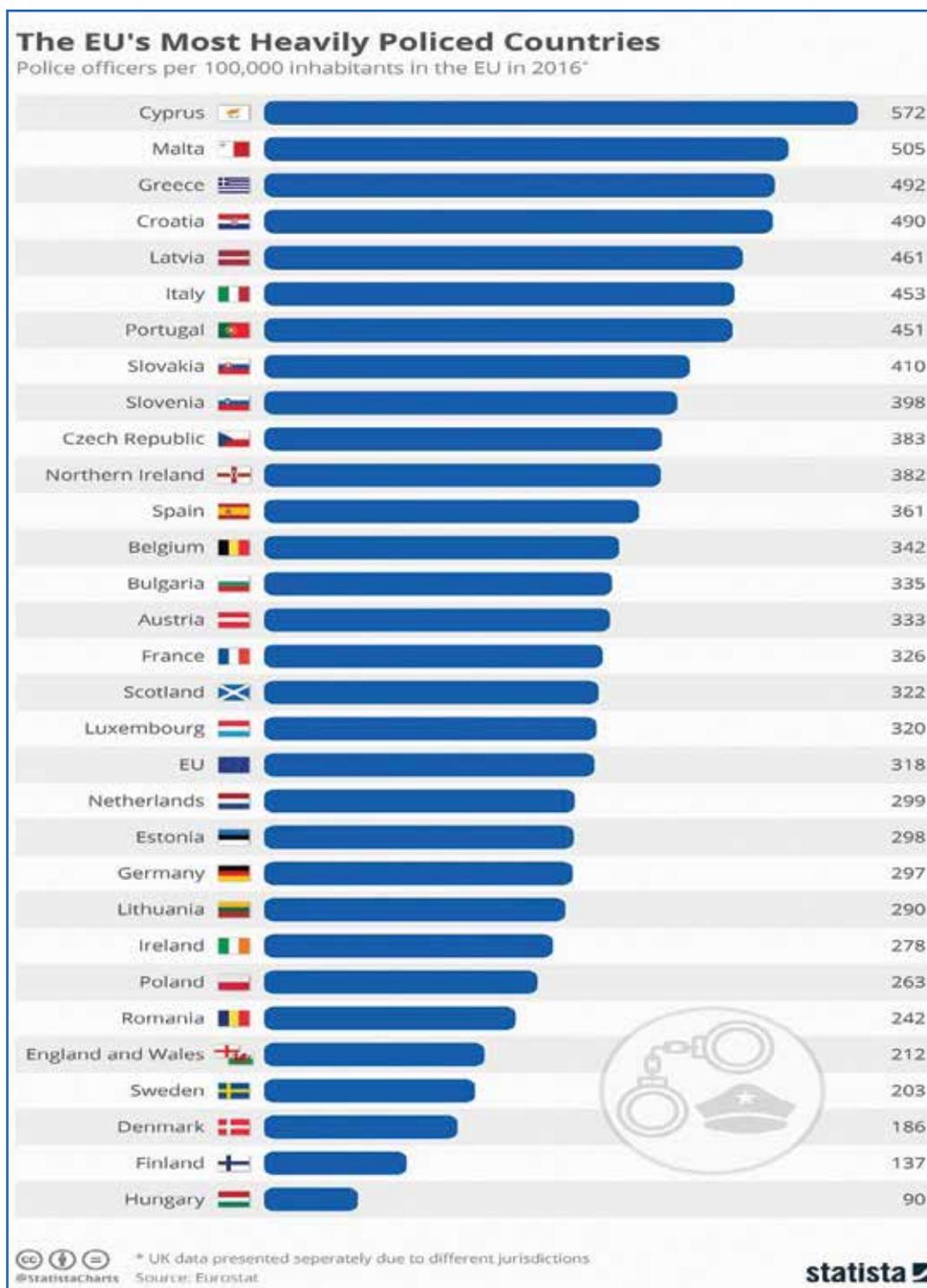
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΑΣΤΗΡ»

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΔ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΕΝΝΕΑ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ (1980-2010)

		1980	1990	2000	2010
Austria	Armed forces	50,300	42,500	35,500	34,900
	Gendarmerie	11,000	11,794	15,751	Disbanded
Belgium	Armed forces	87,900	92,000	39,250	38,844
	Gendarmerie	16,300	16,800	Disbanded	Disbanded
France	Armed forces	494,730	461,250	294,430	238,591
	Gendarmerie	78,000	91,800	94,950	103,376
Germany	Armed forces	495,000	469,000	321,000	244,324
	Federal (Border) Police	23,564	25,187	39,240	41,000
Greece	Armed forces	181,500	162,500	159,170	156,600
	National Guard	26,000	26,500	34,000	34,500
Italy	Armed forces	366,000	389,600	250,600	292,983
	Carabinieri	84,000	111,400	110,000	107,967
Netherlands	Guardia di Finanza	52,150	52,280	66,983	61,286
	Armed forces	114,980	102,600	51,940	40,537
	Mauréchausée	3,900	4,700	5,200	5,953
Portugal	Armed forces	59,540	68,000	44,650	42,910
	Republican Guard	13,000	19,000	25,300	26,100
Spain	Armed forces	342,000	274,500	166,050	221,750
	Guardia Civil	64,000	63,000	75,000	72,600

²⁴ Διύπηρεσιακότητα (interagency) ορίζεται ως η εμπλοκή ή αντιπροσώπηση 2 ή περισσότερων υπηρεσιών, ιδιαίτερα κρατικών. Στις ΕΔ η διύπηρεσιακότητα εξετάζεται σε δύο επίπεδα: Στο πρώτο επίπεδο ως την κατάσταση εντός του ΓΕΕΘΑ σε σχέση με τους κλάδους του, η οποία αποδίδεται με τον όρο διακλαδικότητα και σε δεύτερο επίπεδο ως η κατάσταση μεταξύ του ΓΕΕΘΑ και βασικών υπηρεσιών του κράτους (ΕΛ.ΑΣ, ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ., Πολιτική Προστασία κλπ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΑΝΑ 100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. AJP-3.10-Allied Joint Doctrine For Information Operations. North Atlantic Organization, 2009.
2. Arcudi, Giovanni, και Michael Smith. «The Eropean Germanderie Force: A solution in search of problems?» European Security, 03 Ιανουάριος 2013: 1-20.
3. armyvoice.gr. 22 Ιούλιος 2019. <https://www.armyvoice.gr/2019/07/chrysochoidis-i-fy-laxi-synoron-astynomiki-ochi-stratiotiki-yprothesi/> (πρόσβαση Φεβρουάριος 22, 2021).
4. astynomia.gr. http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=56&Itemid=47&lang (πρόσβαση Μάρτιος 01, 2021).
5. astynomia.gr. http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=52&Itemid=43&lang (πρόσβαση Μάρτιος 02, 2021).
6. Bolduc, Nicholas S. «Global Insecurity: How Risk Theory Gave Rise to Global Police Militarization.» Indiana Journal Global Legal Studies, 2016: 267-292.
7. civilprotection.gr. <https://www.civilprotection.gr/el/αποστολή> (πρόσβαση Μάρτιος 01, 2021).
8. Cook, Steven A. Ruling But Not Governing: The Military and Political Development in Egypt, Algeria and Turkey. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2007.
9. De Weger, Michiel. The Potential of the European Gendamerie Force. The Netherlads Institute of International Relations Clingendael, 2009.
10. defence-point.gr. 13 Δεκέμβριος 2015. <https://www.defence-point.gr/news> (πρόσβαση Νοέμβριος 18, 2020).
11. defencereview.gr. 21 Ιανουάριος 2021. <https://defencereview.gr/elliniki-astynomia-to-neo-plaisio-dia/> (πρόσβαση Μάρτιος 03, 2021).
12. dimokratianews.gr. 27 Νοέμβριος 2015. <https://www.dimokratianews.gr/dimokratia/i-endoxi-istoria-tis-ellinikis-chorofylakis1/> (πρόσβαση Μάρτιος 03, 2021).
13. dimokratiki.gr. 27 Νοέμβριος 2020. <https://www.dimokratiki.gr/27-11-2020/to-schedio-gia-tin-anavathmisi-tis-ethnofylakis/> (πρόσβαση Μάρτιος 20, 2021).
14. economy365.gr. 16 Μάρτιος 2018. <http://www.economy365.gr/article/69673/pos-o-erntogan-metetrepre-ti-stratorhorofylaki-se-praitoriani-froyra> (πρόσβαση Μάρτιος 10, 2021).
15. e-nomothesia.gr. 15 Φεβρουάριος 1995. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-enoples-dynameis/n-2292-1995.html> (πρόσβαση Μάρτιος 01, 2021).
16. ethnofilaki.army.gr. <https://ethnofilaki.army.gr/el/i-ethnofylaki-apo-ti-dimioyrgia-tis-mehri-simera> (πρόσβαση Μάρτιος 10, 2021).
17. eurogendfor.org. <https://eurogendfor.org/> (πρόσβαση Μάρτιος 03, 2021).
18. geetha.mil.gr. <https://geetha.mil.gr/imerida-eidikon-epicheiriseon-quot-oi-eidikes-epicheiriseis-sto-sygchrono-stratigiko-perivallon-quot/> (πρόσβαση Απρίλιος 19, 2021).
19. Gobinet, Pierre. journals.sagepub.com. 01 Δεκέμβριος 2008. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1350/ijps.2008.10.4.098> (πρόσβαση Ιανουάριος 13, 2021).
20. Janowitz, Morris. «Military Institutions and Coercion in the Developing Nations.» Chicago: University of Chicago Press, 1977.
21. kathemerini.gr. 17 Σεπτέμβριος 2004. <https://www.kathimerini.gr/world/194575/dimioyrgieitai-eyropaiki-chorofylaki/> (πρόσβαση Μάρτιος 03, 2021).
22. Lieblich, Eliav, και Adam Shinar. «The Case Against Police Militarization.» Michigan Journal of Race and Law, 2018: 105-153.
23. Lutterbek, Derek. "Between Police and Military: The New Security Agenda and the Rise of Germanderies, Cooperation and Conflict." 2004.
24. Lutterbek, Derek. The Paradox of Gendarmeries: Between Expansion, Demilitarization and Dissolution. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), 2013.
25. mod.mil.gr. 24 Οκτώβριος 2016. <http://www.mod.mil.gr/>

- www.mod.mil.gr/koinoboyleytikos- eleghos/apantisi-yetha-panoy-kammenoy-se-eroti-si-koinoboyleytikoy-eleghoy-yp-158 (πρόσβαση Φεβρουάριος 22, 2021).
26. mod.mil.gr. 22 Μάρτιος 2010. <http://www.mod.mil.gr/koinoboyleytikos- eleghos/eyropaiki-horofylaki> (πρόσβαση Μάρτιος 01, 2021).
27. morosp.gov.gr. 05 'Αυγουστος 2013. <http://www.opengov.gr/yptp/?p=959> (πρόσβαση Ιανουάριος 27, 2021).
28. morosp.gov.gr. 19 Μαΐος 2016. http://www.morosp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5826&Itemid=630&lang= (πρόσβαση Μάρτιος 10, 2021).
29. PC-PO, Committee of Experts on Police Ethics and Problems of Policing. The European Code of Police Ethics. Στρασβούργο, Σεπτέμβριος 19, 2001.
30. roaasa.gr. 03 Νοέμβριος 2015. <http://www.roaasa.gr/istoria-ellinikis-xorophulakis> (πρόσβαση Μάρτιος 03, 2021).
31. police-nationale.net/gendarmeri. <https://www.police-nationale.net/gendarmerie/#missions-gendarmerie-francaise> (πρόσβαση Ιανουάριος 12, 2021).
32. Porter, Sonya. independencedaily.co.uk. 16 Φεβρουάριος 2015. <https://independencedaily.co.uk/eurogendfor-european-gendarmerie-force/> (πρόσβαση Ιανουάριος 2021, 2021).
33. ptisidiastima.com. 08 Μάιος 2018. <https://www.ptisidiastima.com/ekam-annual-warrior-competition-2018/> (πρόσβαση Μάρτιος 01, 2021).
34. ptisidiastima.com. 08 Φεβρουάριος 2021. <https://www.ptisidiastima.com/hell-coast-guard-weaponized-parliam-cntrl/> (πρόσβαση Φεβρουάριος 22, 2021).
35. Steeves, Kevin, and Van der Wal. "The European Gendarmerie Force: Beyond Potential." CPU Policy Brief, Νοέμβριος 24, 2012: 1-8.
36. tanea.gr. 1 Σεπτέμβριος 2019. <https://www.tanea.gr/2019/09/01/greece/enoples-dynameis-to-sxedio-gia-anavathmisi-tis-ethnofylakis/> (πρόσβαση Μάρτιος 19, 2020).
37. ynanp.gr. (<https://www.ynanp.gr/el/ypoyrgeio/limeniko-swma/>) (πρόσβαση Μάρτιος 02, 2021).
38. Καρβουνόπουλος, Πάρις. pagenews.gr. 24 Μάρτιος 2020. <https://www.pagenews.gr/2020/03/24/apopsi/roioi-theloun-ton-strato-sto-dromo/> (πρόσβαση Νοέμβριος 17, 2020).
39. Κουσουλίνης, Παναγιώτης. Η Χωροφυλακή, η εθνοφυλακή, και η Εθνοφρουρά στην μετακατοχική Ελλάδα 1944-1949. Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2016.
40. Λάζος, Ευθύμιος. defencereview.gr. 05 Μάρτιος 2020. <https://defencereview.gr/ethniki-adiriti-anagki-i-syggrotisi-cho/> (πρόσβαση Νοέμβριος 17, 2020).
41. Λευκή Βίβλος Προστασίας του Πολίτη. Αθήνα, Μάρτιος 2021.
42. Νάστος, Παναγιώτης. defencenet.gr. 07 'Αυγουστος 2020. https://www.defencenet.gr/asfaleia/esoteriki-asfaleia/901056_analysi-giati-einai-epitaktiki-i-dimioyrgia-strato-horofylakis (πρόσβαση Νοέμβριος 12, 2020).

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αντιπλοίαρχος Κωνσταντίνος Μιχαήλ γεννήθηκε στις 17 Αυγούστου 1976, στην Χαλκίδα. Το 1995 εισήχθη στην Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, από την οποία αποφοίτησε το 1999, ως Σημαιοφόρος Μάχιμος. Από το 1999 έως και το 2008 υπηρέτησε στην Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ», στα Υ/Β «ΠΟΣΕΙΔΩΝ» και Υ/Β «ΑΜΦΙΤΡΙΤΗ» και στην ΔΥ ως επιτελής γραφείου SAR και ΘΕ/ΔΥ. Από το 2010 έως και το 2016 υπηρέτησε στην Φ/Γ «ΑΔΡΙΑΣ», ως Δντής ΗΝ Συστημάτων, Δντής Επιχειρήσεων και Ύπαρχος. Από το 2016 έως το 2018 υπηρέτησε στο ΝΣ/ΔΝΟ ως Τμηματάρχης Τμήματος Υφάλων Όπλων, από το 2018 έως το 2019 στο ΠΦΑ «ΛΥΚΟΥΔΗΣ» ως Κυβερνήτης και από το 2019 έως και το 2020 στο ΣΔΑΜ ως Διευθυντής Επιχειρήσεων. Από το 2021 έως το 2022 υπηρέτησε στο ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ και από τον Αύγουστο του 2022 υπηρετεί στην Διεύθυνση Επικοινωνιών και Πληροφορικής του ΓΕΝ. Έχει φοιτήσει από όλα τα σταδιοδρομικά Σχολεία του Πολεμικού Ναυτικού, ενώ από το 2008 έως το 2010 φοίτησε στο NPS στις ΗΠΑ, όπου απέκτησε τον μεταπτυχιακό τίτλο «Master of Science in Physics». Είναι παντρεμένος με την Αργυρώ Μαστρογιάννη, έχει δυο υιούς (17 και 15 ετών) και ζει μόνιμα στην Χαλκίδα.

Κατευθυνόμενα βλήματα τύπου Cruise Τεχνολογία Αιχμής με Γεωπολιτικές Προεκτάσεις

Του **Εμ.Χ.Μουρτζάκη**,
 Αντιπλοίαρχου ΠΝ,
 MSc ECE NPS Monterey USA California, Διπλωματούχος Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ΤΨΣ Πανεπιστημίου Πειραιά και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Diploma Τμήματος Διπλωματικών & Γεωπολιτικών Σπουδών CEDES

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) διαθέτουν στο οπλοστάσιο τους κατευθυνόμενα βλήματα (Κ/Β) Cruise. Το Πολεμικό Ναυτικό (ΠΝ) είναι πιθανό να αποκτήσει μελλοντικά τέτοια όπλα, τα οποία θα του προσδώσουν πρωτόγνωρες επιχειρησιακές δυνατότητες στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. Σκοπός του παρόντος άρθρου, είναι να παρουσιάσει βασικά σημεία της τεχνολογίας αυτών των βλημάτων και τις επιχειρησιακές/στρατηγικές προεκτάσεις από τη χρήση τους. Οδηγός, σε αυτή τη σύντομη σχετικά ανάλυση, αποτελεί η χρήση τέτοιας κατηγορίας Κ/Β από τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και το γειτονικό μας Ισραήλ.

1. Κ/Β CRUISE

Κ/Β αυτού του τύπου αποτελούνται από τέσσερα βασικά μέρη. Το σύστημα κατεύθυνσης, το σύστημα προώθησης (turbojet ή turbofan), την κεφαλή μάχης (συμβατική ή πυρηνική) και το τμήμα των ηλεκτρονικών του. Ανάλογα με τη χρήση, η διαμόρφωση δύναται να αλλάξει. Η ανάπτυξή τους ξεκίνησε το 1950 από τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ ως μέρος του τεχνολογικού και στρατιωτικού ανταγωνισμού των δύο υπερδυνάμεων της εποχής. Σχεδιάστηκαν για χρήση πρωτίστως εναντίον στόχων ξηράς και δευτερευόντως εναντίον στόχων θαλάσσης, τα οποία εκτοξεύονται από μεγάλες αποστάσεις. Η τροχιά που ακολουθούν είναι υψηλής ταχύτητας (υπερηχητική ή υποχητική) αλλά χαμηλού ύψους πτήσης. Λόγω του μεγέθους και της ταχύτητάς τους είναι δύσκολο να εντοπισθούν από παθητικά και ενεργητικά μέσα και να καταρριφθούν. Χαρακτηριστικό βλήμα αυτής της κατηγορίας είναι το αμερικανικό Tomahawk, το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί επιχειρησιακά σε όλες σχεδόν τις πολεμικές συγκρούσεις που έχουν συμμετάσχει οι ΗΠΑ μετά το 1990¹. Οι φορείς εκτόξευσης που χρησιμοποιούνται ως σήμερα είναι κυρίως τα πλοία και τα υποβρύχια (Υ/Β) του Αμερικανικού Ναυτικού (USN), αν και μπορεί να εκτοξευτεί και από μαχητικά αεροσκάφη διαφόρων τύπων.

¹ Πρώτη περιορισμένη δοκιμαστική χρήση υπήρξε η προσβολή βάσεων του καθεστώτος Καντάφι της Λιβύης κατά την επίχειρηση El Dorado Canyon με πενιχρά όμως αποτελέσματα.

Συγκριτική απεικόνιση των Κ/Β Cruise της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ και των εμβελειών τους σε χιλιόμετρα (πηγή: IHS Conflict Monitor).

Η ανάπτυξη των Κ/Β και στις δύο χώρες διήλθε από διάφορες φάσεις. Τα τελευταία χρόνια του Ψυχρού Πολέμου ο κύριος χρήστης τους από την πλευρά της ΕΣΣΔ ήταν η Σοβιετική Αεροπορία Ναυτικού². Σύμφωνα με τους Αμερικανούς ειδικούς, ένα σμήνος από 18 ή 24 στρατηγικά βομβαρδιστικά αεροσκάφη τύπου *Backfire* ή *Badger* θα επιτίθεντο μαζικά εναντίον των ομάδων μάχης των αμερικανικών αεροπλανοφόρων εξαπολύοντας τα Κ/Β από αποστάσεις μεγαλύτερες των 300 ν.μ. Ο πέραν του ορίζοντα (Over The Horizon, OTH) εντοπισμός και αναγνώριση των στόχων εκτελούνταν από αεροσκάφη ηλεκτρονικού πολέμου και υποκλοπών σε συνδυασμό με τα σοβιετικά δορυφορικά συστήματα Radar Ocean Reconnaissance Satellite (RORSAT) και Electronic Intelligence Ocean Reconnaissance Satellite (EORSAT). Αντίστοιχα, οι ΗΠΑ είχαν ανέπτυξει το Κ/Β Cruise BGM-109B Tomahawk Anti Ship Missile ή TASM εναντίον των σοβιετικών ναυτικών μονάδων επιφανείας. Διέθετε σύστημα αδρανειακής ναυτιλίας και ένα περίπλοκο συνδυασμό ενεργητικού και παθητικού seeker χωρίς όμως ιδιαίτερα επιτυχή αποτελέσματα στην αρχή. Η αμερικανική ηγεσία αποδέχτηκε την παραλα-

² Υπαγόταν οργανικά στο Σοβιετικό Ναυτικό. Στα μέσα της δεκαετίας του '80, η συνολική της δύναμη ξεπερνούσε τα 1.600 αεροσκάφη και ελικόπτερα, με τη συντριπτική πλειοψηφία να επιχειρεί από βάσεις ξηράς. Βασική αποστολή της ήταν η αναγνώριση, ο έγκαιρος εντοπισμός των εχθρικών μονάδων και η ναυτική κρούση. Το ικανότερο αεροσκάφος για αυτή την κατηγορία αποστολών ήταν το Tu-22M Backfire, ενώ για αποστολές ναυτικής αναγνώρισης το Tu-95 Bear με εμβέλεια που ξεπερνούσε τα 3.400ν.μ. Το ίδιο αεροσκάφος, από το 1988 και έπειτα, μπορούσε να φέρει τον πύραυλο AS-15 εμβέλειας 1.600ν.μ για ναυτική κρούση. Στα τέλη του 1989, είχε ολοκληρωθεί η κατασκευή του πρώτου στρατηγικού βομβαρδιστικού Tu-160 Blackjack με εμβέλεια 3.600 ν.μ .

Αεροσκάφος Tupolev Tu-22M Backfire C της Σοβιετικής Αεροπορίας Ναυτικού εξοπλισμένο με το υπερηχητικό K/B Kitchen AS-4 (ταχύτητα Mach 3, εμβέλεια 500χλμ) αποτελούσε τον θανάσιμο κίνδυνο για τα Carrier Battle Group του Αμερικανικού Ναυτικού την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου (πηγή: Redstar).

βή του K/B Cruise TASM μετά από δέκα χρόνια εξαντλητικών δοκιμών και αφού προηγήθηκε συνολικός επανασχεδιασμός του τμήματος των ηλεκτρονικών του αυξάνοντας όμως δραματικά το κόστος τους.

1.1 Κατηγορίες K/B Cruise

Οι κατηγορίες των K/B Cruise καθορίζονται με βάση την αποστολή τους και διακρίνονται στους Land Attack Cruise Missile (LACM) για προσβολή στόχων ξηράς και στους Ati-Ship Cruise Missile (ASCM) εναντίον πλοίων επιφανείας. Υποκατηγορία των δύο παραπάνω βασικών ομάδων καθορίζεται με βάση τον φορέα εκτόξευσης του K/B, ο οποίος μπορεί να είναι πλοίο, αεροσκάφος, Υ/Β ή και επάκτια συστοιχία. Οι υποκατηγορίες ονομάζονται ALCM, δηλαδή Air Launched Cruise Missile και SLCM δηλαδή Sea/Submarine Launched Ballistic Missile. Σε όλες τις κατηγορίες K/B Cruise, κύριο ρόλο για την αποτελεσματικότητα του συστήματος αποτελούν τα χαρακτηριστικά του βλήματος αλλά και το είδος του φορέα. Παράλληλα, η ποιότητα των δεδομένων στόχευσης και το είδος της γεωγραφίας της περιοχής των προσβολών τροποποιεί το ποσοστό επιτυχίας των προσβολών. Η στοχοποίηση, ιδιαίτερα εναντίον κινούμενων στόχων σε αποστάσεις πέραν του οριζοντία (OTH: Over The Horizon), αποτελεί τη μεγαλύτερη τεχνολογική πρόκληση.

a. Land Attack Cruise Missile

Το K/B Cruise LACM είναι επί της ουσίας ένα οπλισμένο, μη επανδρωμένο εναέριο όχημα, το οποίο διανύει μεγάλη απόσταση σε χαμηλό

ύψος πτήσης με σκοπό να προσβάλει ένα προεπιλεγμένο στόχο βαθιά στην εχθρική ενδοχώρα. Συνήθως ένα K/B Cruise LACM χρησιμοποιεί μια προεπιλεγμένη διαδρομή μέχρι τον στόχο και χρησιμοποιεί για την προώθηση του κινητήρα gas turbine. Η πτήση του K/B χωρίζεται σε τρία μέρη, την εκτόξευση, την ενδιάμεση διαδρομή και την τελική φάση. Στην πρώτη φάση, η κατεύθυνση του βλήματος γίνεται με χρήση ενός inertial navigation system (INS), το οποίο φέρει πάνω του, ενώ στη δεύτερη γίνεται συνδυασμός INS και κάποιου δορυφορικού συστήματος προσδιορισμού, θέσεως ώστε να επιτυγχάνεται η επιθυμητή ακρίβεια. Στην τελική φάση, η κατεύθυνση του K/B λαμβάνει στοιχεία από τα δύο προαναφερθέντα συστήματα, αλλά οι τελικές διορθώσεις γίνονται από το terrain contour matching (TERCOM) σύστημα ή από σύστημα radar ή οπτικό σύστημα (TV/IR) που διαθέτει, ώστε να επιτυγχάνεται ακρίβεια προσβολής και υψηλό ποσοστό επιτυχίας. Τα τελευταία χρόνια οι νέες εκδόσεις των K/B Cruise LACM διαθέτουν σύστημα μετάδοσης εικόνας TV σε πραγματικό χρόνο, ώστε ο χειριστής του K/B να μπορεί να μεταβάλει τα στοιχεία κίνησης του βλήματος, καθώς και ψηφιακούς αλγορίθμους αναγνώρισης στόχων για αυτόματο εντοπισμό.

Τα K/B Cruise LACM αποτελούν ένα δύσκολο αντίπαλο ακόμα και για τα πιο εξελιγμένα συστήματα αεράμυνας. Ήταν σε πολύ χαμηλό ύψος, για να αποφύγουν τον εντοπισμό τους και ανάλογα με τη σχεδίαση της αποστολής χρησιμοποιούν κατάλληλα το γεωγραφικό ανάγλυφο για την επίτευξη αιφνιδιασμού. Συνήθως, η χρήση τους γίνεται με βολές salvo (παραπάνω από δύο βλήματα) ακολουθώντας διαφορετικές διαδρομές με στόχο τον κορεσμό της εχθρικής αεράμυνας. Με την συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας, υφίστανται K/B αυτής της κατηγορίας με χαρακτηριστικά μειωμένης ηλεκτρομαγνητικής υπογραφής (χρήση ειδικών χρωμάτων και κραμάτων κατασκευής) καθώς και άλλα που μπορούν να φέρουν αερόφυλλα.

Παράδειγμα τέτοιας αποστολής ήταν η προσβολή θέσεων του ISIS στη Συρία από κορβέτες του Ρωσικού Ναυτικού οι οποίες έπλεαν στην Κασπία Θάλασσα σε απόσταση 900 ν.μ από τον στόχο. Χρησιμοποιήθηκαν τα K/B Cruise LACM

Εκτόξευση K/B Cruise LACM 3M14 Kalibr εμβέλειας 1.600 ν.μ από κορβέτα του Ρωσικού Ναυτικού στην Κασπία Θάλασσα εναντίον στόχων του ISIS στη Συρία (πηγή: IHS Conflict Monitor).

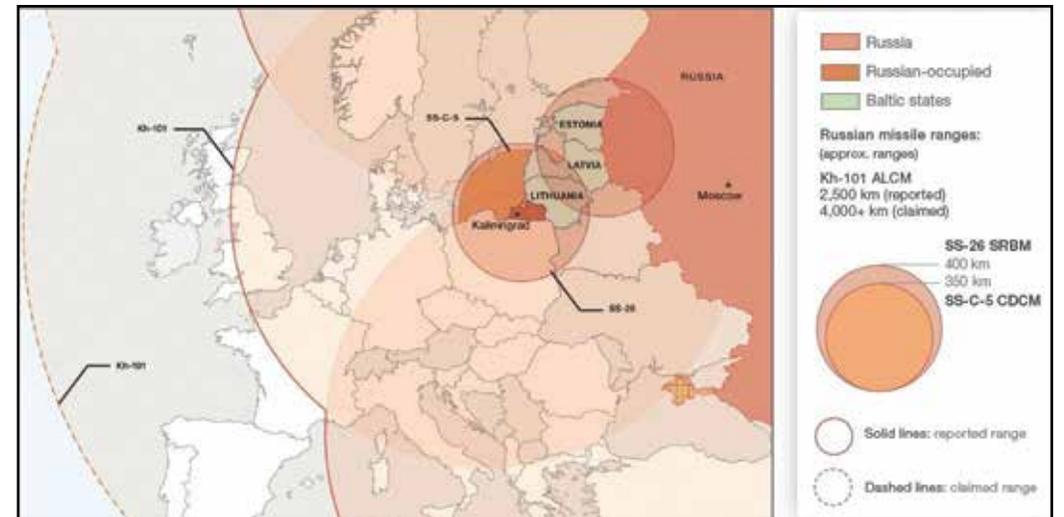
3M14 Kalibr εμβέλειας 1.600 ν.μ, ser 3 μέτρων, μήκους 8,9 μέτρων, με πολεμική κεφαλή 450Kg και ταχύτητα 0.8 Mach. Το ύψος πτήσης τους δεν ξεπέρασε τα 20 μέτρα από την επιφάνεια του εδάφους, ενώ διήλθαν άνωθεν του εναερίου χώρου του Ιράκ και του Ιράν χωρίς να εντοπιστούν.

Όμως, το πιο διάσημο μέλος αυτής της κατηγορίας είναι αναμφισβήτητο το αμερικανικό K/B Cruise BGM-109 Tomahawk Land Attack Missile (TLAM), το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί σε μια σειρά από νατοϊκές στρατιωτικές επιχειρήσεις μετά το 1995, όπως Operation Deliberate Force (ODF, Βοσνία), Operation Allied Force (OAF, Κόσσοβο) και Operation Unified Protector (OUP, Λιβύη). Χρήστες του είναι παγκοσμίως

μόνο οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο (από Υ/Β), ενώ ο συνολικός αριθμός που έχουν κατασκευαστεί ως σήμερα φθάνει τα 3.500 βλήματα. Έχουν χρησιμοποιηθεί σε διάφορες γνωστές ή άγνωστες προσβολές περί τα 2.000. Εταιρεία κατασκευής είναι η Raytheon και έχει βάρος 1.315Kg, μήκος 5,56 μέτρα, εμβέλεια μεγαλύτερη των 1400ν.μ και χρησιμοποιεί κινητήρα turbojet για την πτήση του.

Η ανάπτυξη του ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970 με πρωταρχικό στόχο την πυρηνική κρούση και εναντίον καλά προστατευμένων εχθρικών στόχων. Μετά από αρκετά χρόνια προσπαθειών, μόλις το 1983, κατέστη επιχειρησιακό και τοποθετήθηκε στα επιθετικά Υ/Β κλάσης Los Angeles. Η πρώτη επίσημη χρήση του έγινε κατά τον Πόλεμο του Κόλπου το 1991, όπου εκτοξεύθηκαν 291 K/B από πλοία επιφανείας κυρίως και αεροσκάφη στρατηγικού βομβαρδισμού B-1B.

Οι βελτιώσεις του K/B TLAM είναι συνεχείς και καλύπτονται από μυστικότητα για προφανείς λόγους. Από τα μέχρι τώρα διαθέσιμα στοιχεία, από το 1986 και έπειτα έχουν κατασκευασθεί τέσσερα διαφορετικά είδη με εμβέλεια ως 1.400 ν.μ, τα οποία φέρουν συμβατική ή πυρηνική κεφαλή. Η μέθοδος καθοδήγησης είναι συνδυασμός INS, GPS, TERCOM και DSMAC μέσω διαβαθμισμένου λογισμικού.

Χάρτης της Ευρώπης με απεικόνιση της εμβέλειας των K/B Cruise Kh-101 ALCM εμβέλειας 2.500χλμ ως 4.000χλμ (πηγή:RAND/July2021).

β. Anti Ship Cruise Missile

Το πρώτο παγκοσμίως Κ/Β αυτής της κατηγορίας ήταν το σοβιετικό SS-N-2 *Styx*. Εμφανίστηκε το 1959 και κατασκευάστηκε σε μεγάλους αριθμούς. Η εμβέλεια του δεν ξεπερνούσε τα 22 ν.μ και η τροχιά που ακολουθούσε ήταν τοποθετημένη ήδη στο Κ/Β. Το ύψος πτήσης του ήταν μόλις 30-50 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, αποτελώντας καινοτόμο όπλο για την εποχή του. Μεγάλος αριθμός χωρών όπως η Κίνα, η Ινδία, η Βόρεια Κορέα, η Αγκόλα, η Σερβία, η Κροατία, η Λιβύη, η Ρουμανία και η Βουλγαρία κατασκεύασαν διάφορες εκδόσεις του με την άδεια της ΕΣΣΔ. Η πρώτη επιχειρησιακή χρήση του SS-N-2 *Styx* έγινε στις 21 Οκτωβρίου 1967 κατά τον Πόλεμο Αράβων - Ισραήλ και προκάλεσε μεγάλη αίσθηση. ΤΠΚ του Αιγυπτιακού Ναυτικού προσέβαλε πλοίο του λιμένα Port Said τη ναυαρχίδα του Ισραηλινού Ναυτικού, το Α/Τ *Eilat* με τρία Κ/Β του τύπου και το βύθισε. Ο συνδυασμός μικρού εκτοπίσματος σκαφών υψηλής ταχύτητας και Κ/Β άλλαξε ριζικά τον τρόπο διεξαγωγής ναυτικών επιχειρήσεων από τότε και αποτελεί ως σήμερα τον πιο επικίνδυνο θαλάσσιο αντίπαλο ιδιαίτερος σε κλειστές θάλασσες, όπως το Αιγαίο Πέλαγος.

Η ΕΣΣΔ εξακολουθούσε να είναι πρωτοπόρος στον συγκεκριμένο τομέα κατασκευάζοντας τύπους Κ/Β με σαφώς καλύτερα χαρακτηριστικά συγκριτικά με τα δυτικά καθόλη τη

διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Το Κ/Β SS-N-22 *Sunburn* και η αεροπορική του έκδοση Kh-41 *Moskit* αποτέλεσαν το βασικότερο Κ/Β Cruise της Σοβιετικής Αεροπορίας και του Σοβιετικού Ναυτικού τη δεκαετία 1980 με στοιχεία σαφώς ανώτερα από κάθε αμερικανικό ή δυτικό σύστημα. Παραμένουν σε χρήση ως σήμερα με εμβέλεια 150 ν.μ, φέρουν κεφαλή μάχης 250kg, ίπτανται πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας σε ύψος μόλις 5-20 μέτρα και πετυχαίνουν ταχύτητα 2.1 Mach με αποτέλεσμα να είναι αδύνατον πρακτικά να αντιμετωπισθούν ακόμα και από τα Α/Τ του Αμερικανικού Ναυτικού εξοπλισμένα με το σύστημα Aegis.

2. Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Το Ρωσικό Ναυτικό αποτελεί σήμερα τον κύριο ρωσικό φορέα Κ/Β Cruise με πληθώρα συστημάτων να βρίσκονται σε χρήση αλλά και σε φάση ανάπτυξης. Οι κατηγορίες τους ανήκουν στους ASCM και στους sea-launched LACM. Οι νέες σχεδιάσεις στόχο έχουν να αυξήσουν την ταχύτητα, την εμβέλεια και την ικανότητα ελιγμών των συστημάτων, ώστε να μπορούν να διαπεράσουν την εχθρική άμυνα. Επιπλέον, σχεδόν όλα τα ρωσικά Κ/Β μπορούν να εκτοξευθούν από πλοία επιφανείας (μεγάλους κορβέτας και άνω), αεροσκάφη, υποβρύχια και επάκτιες συστοιχίες, προσφέροντας τακτική ευελιξία στον χρήστη τους. Σημείο προσοχής είναι

Block	Designation	IOC	Guidance	Warhead	Range
Block I	TLAM-N	1986	INS, TERCOM	Nuclear Warhead	1350 NM
Block III	TLAM-C	1994	INS, TERCOM, DSMAC, GPS	1,000 Pound Class Unitary Warhead	900 NM
Block III	TLAM-D	1994	INS, TERCOM, DSMAC, GPS	Conventional Submunitions Dispenser with Combined Effect	700 NM
Block IV	TLAM-E	2004	INS, TERCOM, DSMAC, GPS	1,000 Pound Class Unitary Warhead	1400 NM

Οι εκδόσεις του αμερικανικού Κ/Β BGM-109 Tomahawk Land Attack Missile (TLAM), μέγιστη εμβέλεια 1.400ν.μ (πηγή:USNavy).

Το αμερικανικό Α/Τ κατευθυνόμενων βλημάτων USS Chafee κλάσος Arleigh Burke εκτελεί βολή Κ/Β BGM-109 Tomahawk Land Attack Missile (TLAM) (πηγή:USNavy)

ότι όλες οι κύριες μονάδες του Ρωσικού Ναυτικού εξοπλίζονται με Κ/Β Cruise αυξάνοντας κατακόρυφα τις ρωσικές επιθετικές δυνατότητες.

Ειδικά, η χρήση Κ/Β Cruise ASCM από συμβατικά και πυρηνικά Υ/Β υπήρξε επιθυμία του Ρωσικού Ναυτικού ήδη από την εποχή του Ψυχρού Πολέμου. Τέτοια ικανότητα απολάμβαναν για πολλές δεκαετίες μόνο το Αμερικανικό Ναυτικό και το Βρετανικό Ναυτικό σε παγκόσμια κλίμακα. Μετά από χρόνια παρακμής, η Ρωσία θεωρεί τον υποβρύχιο στόλο ως το πρωταρχικό σημείο ανάδειξης της δυναμικής επιστροφής της στο σύγχρονο γεωπολιτικό πεδίο. Η ναυπήγηση νέων σύγχρονων σχεδιάσεων και ο ριζικός εκσυγχρονισμός των παλαιότερων είναι συνεχής και περιλαμβάνει τον εμπλουτισμό του οπλισμού τους με Κ/Β Cruise ASCM/LACM διαφόρων τύπων. Τα φονικότερα Κ/Β Cruise του ρωσικού οπλοστασίου είναι τα παρακάτω:

α. SS-N-26 STROBILE (YAKHONT/ONIKS)

Το Κ/Β SS-N-26 STROBILE αποτελεί την εξέλιξη όλων των προηγούμενων σοβιετικών/ρωσικών βλημάτων της κατηγορίας. Έχει εμβέλεια 160 ν.μ έως 340 ν.μ και η ταχύτητα του ξεπερ-

νάει τα 2,5 Mach. Το radar seeker, που φέρει, θεωρείται από τα πιο εξελιγμένα σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα κάνιστρα τοποθέτησης και εκτόξευσης του είναι κάθετα τόσο στα πλοία που έχει τοποθετηθεί όσο και στις επάκτιες συστοιχίες τύπου Bastion-P. Αυτό το χαρακτηριστικό μειώνει τον χρόνο αντίδρασης του φορέα του Κ/Β, ενώ ειδικά για τα πλοία συμβάλλει στην επίτευξη μειωμένης ηλεκτρομαγνητικής και οπτικής υπογραφής (χαρακτηριστικά *stealth*). Μπορεί να εκτοξευθεί σε διαμόρφωση salvo με χρόνο μεταξύ διαδοχικών εκτοξεύσεων μικρότερο από 30 sec, ενώ οι κλάσεις των ρωσικών πλοίων που μπορούν να το φέρουν εξαπολύουν ως και οκτώ Κ/Β αυτού του τύπου.

β. Οικογένεια βλημάτων Kalibr (εξαγωγική έκδοση Klub)

Το Κ/Β Kalibr είναι ουσιαστικά δύο διαφορετικά βλήματα με αρκετές παραλλαγές και βελτιώσεις. Το Κ/Β Cruise LACM 3M14 Kalibr (SS-N-30) και το Κ/Β Cruise ASCM 3M54 Sizzler (SS-N-27). Το πρώτο φέρει εκρηκτική κεφαλή 450 Kg, έχει εμβέλεια 150 ν.μ έως 1.100 ν.μ και χρησιμοποιείται εναντίον στόχων στη ξηρά. Χρησιμοποιεί το σύστημα GLONASS (ρωσικό αντίστοιχο

Βολή K/B Oniks (SS-N-26 Strobile) από επάκτια συστοιχία Bastion-P. Τέτοια συστήματα έχουν εγκατασταθεί στη Κριμαία, στη Σιβηρία και στις ακτές της Συρίας (πηγή:navalnews).

Το δεύτερο (K/B Cruise ASCM 3M54 Sizzler (SS-N-27)) ανήκει στη κατηγορία των K/B Cruise ASCM αποτελούμενο από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος είναι το booster, το δεύτερο είναι το subsonic cruise μέρος και το τρίτο είναι το υπερηχητικό τελικό μέρος. Έχει εμβέλεια που ξεπερνά τα 170ν.μ, φέρει συμβατική εκρηκτική κεφαλή 400Kg και επιτυγχάνει 3 Mach ταχύτητα σε τροχιά see skimming. Όλες οι εκδόσεις των K/B εκτοξεύονται από vertical launch system (VLS), ενώ είναι διαθέσιμα και κατάλληλα διαμορφωμένα εμπορικά εμπορευματοκιβώτια (container) από τα οποία μπορούν να εκτοξευθούν. Τα τελευταία μπορούν να τοποθετηθούν σε εμπορικά πλοία, σε πλοία υποστήριξης αλλά και σε κατάλληλα διαμορφωμένες σιδηροδρομικές αμαξοστοιχίες.

του GPS), ενώ διαθέτει και δυνατότητα καθοδήγησης με χρήση TV και σύστημα αποφυγής του ανάγλυφου της Γης. Η κατεύθυνση όλων των εκδόσεων γίνεται με δορυφορικό σύστημα ναυτιλίας, ενώ οι πιο εξελιγμένες εκδόσεις μπορούν να ανανεώνουν τα στοιχεία του στόχου με πληροφορίες από αεροσκάφη και UAV. Το ser που επιτυγχάνεται είναι μικρότερο από τα 5 μέτρα.

3. ΙΣΡΑΗΛ

Το Ισραήλ επιβεβαιωμένα κατέχει K/B Cruise, τα οποία εκτοξεύονται από μαχητικά αεροσκάφη και Υ/Β. Αντίθετα με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, η χρήση τους προορίζεται κατά κύριο λόγο για πυρηνική κρούση, αλλά και για προσβολή υψηλής σημασίας εχθρικών στόχων στο πλαίσιο του ισραηλινού αμυντικού δόγματος.

3.1 Το «Σιδηρούν Τείχος»

Η Εθνική Στρατηγική του Ισραήλ μέχρι σήμερα βασίζεται στο «Σιδηρούν Τείχος» και στους πυλώνες εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας που περιγράφει, στους οποίους περιλαμβάνεται και η πυρηνική κρούση. Πιο συγκεκριμένα, η διαρκής απειλή από γειτονικά κράτη καθώς και το μικρό του μέγεθος επιβάλλουν στο Ισραήλ την υιοθέτηση της στρατηγικής του “πρώτου πλήγματος” εναντίον των επίδοξων εισβολέων του. Αφορά την προληπτική επίθεση εναντίον του «Κέντρου Βάρους» και των στόχων υψηλής αξίας του αντιπάλου (αεροπορικές μονάδες, σταθμούς ραντάρ, πολεμικά πλοία, στρατηγικές εφεδρείες, κρίσιμες υποδομές), έτσι ώστε να καταρρακωθεί το ηθικό του και να μην είναι ικανός να συνεχίσει τον πόλεμο. Πρόκειται εν ολίγοις για την εκδήλωση μίας και μόνο «χειρουργικής» επίθεσης, η οποία θα τερματίσει τον πόλεμο σε μικρό χρονικό διάστημα και με τις μικρότερες δυνατές απώλειες. Η επιλογή της παθητικής άμυνας ως στρατηγικής δεν συμβάλλει στην εθνική του ασφάλεια, καθώς

η χώρα στερείται στρατηγικού βάθους (το μέγιστο πλάτος του είναι μόλις 265 χλμ). Η απουσία φυσικών κωλυμάτων και ορεινών όγκων στη χώρα, δυσκολεύουν ακόμα περισσότερο τη διεξαγωγή αμυντικού αγώνα. Επίσης, σε περίπτωση ήττας και υποχώρησης, ο άμαχος πληθυσμός και οι αιχμάλωτοι πολέμου που θα περιέρχονταν στον εχθρό δεν θα τύγχαναν της «διακριτικής» μεταχείρισης που προβλέπεται στο Διεθνές Δίκαιο – κάτι για το οποίο το Ισραήλ προβληματίζεται ιδιαίτερα.

Στο εσωτερικό πεδίο, έγινε εξαρχής κατανοητή η αξία της εσωτερικής ασφάλειας, της ισχύς του Νόμου έναντι όλων, της υψηλής επαγγελματικής εκπαίδευσης (στρατιωτικής και πολιτικής), τα πλεονεκτήματα της τεχνολογικής υπεροχής έναντι των πολυπληθών γειτονικών αραβικών κρατών αλλά και η οικονομική πρόοδος και ευημερία σε περιβάλλον τάξης και ασφάλειας. Αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό του δόγματος του «Σιδηρούν Τείχος» είναι επίσης η επιμονή στην ισονομία των πολιτών και στην «ηθική ανωτερότητα» των IDF, η οποία επικρατεί ως σήμερα.

Το K/B Cruise LACM Novator 3M14 Kalibr (SS-N-30) έχει εμβέλεια ως 1.100ν.μ. Στο χάρτη απεικονίζονται οι περιοχές υπό την εμβέλεια του όπλου στις αμερικανικές ακτές του Ατλαντικού Ωκεανού, (πηγή:CSIS).

Ο Ζέεφ Γιαμποτίνσκυ (Ze'ev Jabotinsky) στο μέσον με μέλη της Εβραϊκής Λεγεώνας υπήρξε υπέρμαχος και θεμελιωτής της θεωρίας του «Σιδηρούν Τείχος» (πηγή:wikipedia).

Ο Ζέεφ Γιαμποτίνσκυ (Ze'ev Jabotinsky) (1880-1940) ήταν σιωνιστής ακτιβιστής, ρήτορας και συγγραφέας, που διατύπωσε και υποστήριξε σθεναρά σε όλη τη ζωή του τη θεωρία του «Σιδηρού Τείχους». Ανέλαβε αρχικά, ηγετικό ρόλο στην οργάνωση μονάδων προστασίας κατά του πογκρόμ των εβραϊκών μειονοτήτων στη Ρωσία. Υπολοχαγός στην Εβραϊκή Λεγεώνα, η οποία είχε συσταθεί από τους Βρετανούς, συμμετείχε το Σεπτέμβριο του 1918 στην επίθεση στις Διαβάσεις του Ιορδάνη Ποταμού και στην κατάκτηση του Es Σαλι (Es Salt), στο πλαίσιο της βρετανικής εκστρατείας για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης από την οθωμανική κυριαρχία. Το 1923, ίδρυσε το νεανικό κίνημα Μπετάρ με στόχο να εκπαιδεύσει τα μέλη του με στρατιωτικό και εθνικιστικό πνεύμα, ενώ αποτέλεσε τον πυρήνα για την ίδρυση των ισραηλινών Ε.Δ. μετά το 1948, τις γνωστές Israel Defense Forces (IDF) ή Hagana.

3.2 Μικρό κράτος με Στρατηγική Υπερδύναμη

Η ισραηλινή στρατηγική εμπεριέχει έντονα στοιχεία προληπτικού και παρεμποδιστικού πολέμου, όπως μιας υπερδύναμης. Παράδειγμα προληπτικού πολέμου, αποτελεί η επίθεση του Ισραήλ κατά της Αιγύπτου το 1967, που σήμανε και την έναρξη του Πολέμου των Έξι Ημερών. Οι στοχευόμενες ανθρωποκτονίες κατά Αράβων, οι οποίοι είτε αποτελούν άμεση ή εν δυνάμει απειλή για την ασφάλειά του περιλαμβάνονται στην έννοια του πρόωρου πολέμου καθώς αποτελούν είτε προληπτικά ή παρεμποδιστικά πλήγματα. Παράλληλα, δικλείδα στρατηγικής ασφάλειας αποτελούν οι πυρηνικές του δυνατότητες. Χρήση, τέτοιου ισχύος όπλων θα ήταν αποδεκτή από την ισραηλινή ηγεσία μόνο αν υπήρχε ζήτημα υπαρκτό για το ισραηλινό κράτος. Οι K/B Cruise αποτελούν το εργαλείο χρήσης της πυρηνικής ισχύος, καθώς είναι απαραίτητοι, ώστε το πλήγμα στον αντίπαλο να είναι επιτυχές και απόλυτα καταστρεπτικό.

3.3 Ισραηλινοί K/B Cruise

Κοινό χαρακτηριστικό των ισραηλινών K/B Cruise είναι η εγχώρια ανάπτυξη καθώς και η

K/B Cruise της κατηγορίας ALCM και SLCM Popeye σε αεροσκάφος F-4E (πηγή:wikipedia).

χρήση τους σε πραγματικές συνθήκες/επιχειρήσεις στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Συχνά, η ισραηλινή αμυντική βιομηχανία κατασκευάζει διάφορες εκδόσεις των K/B ενσωματώνοντας επιχειρησιακά και τακτικά διδάγματα, ενδεικτικά των τεχνικών δυνατοτήτων της και της στενής συνεργασίας με το IDF. Οι σημαντικότεροι τύποι ισραηλινών K/B Cruise είναι οι παρακάτω:

α. Popeye

Πρόκειται για K/B Cruise της κατηγορίας ALCM και SLCM ο οποίος φέρεται από αεροσκάφη και Y/B και κατασκευάζεται από την Rafael Advanced Defense Systems. Η έκδοση Popeye Turbo εξοπλίζει τα Y/B κλάσης Dolphin και Dolphin-II του Ισραηλινού Ναυτικού με δυνατότητα πυρηνικής κρούσης, ενώ η ανάπτυξη και παραγωγή του ξεκίνησε το 1985. Η εμβέλεια του ξεπερνάει τα 200 ν.μ, φέρει εκρηκτική κεφαλή 360 Kg και επιτυγχάνει 2 Mach ταχύτητα σε τροχιά see skimming. Διαθέτει σύστημα αδρανειακής κατεύθυνσης σε συνδυασμό με IR/TV για υψηλότερης ακρίβειας προσβολή. Η έκδοση Turbo έχει εμβέλεια 930 ν.μ και δύναται να φέρει πυρηνική κεφαλή, όπως επιβεβαιώθηκε από δοκιμές που έγιναν με το Αμερικανικό Ναυτικό το 2002 στον Ινδικό Ωκεανό. Η ανάπτυξη της έκδοσης αυτής εκτιμάται ότι καλύπτει τη στρατηγική απαίτηση προσβολής στόχων στο Ιράκ και στο Ιράν καθώς και τη δυνατότητα πυρηνικής κρούσης. Κύριος φορέας του όπλου είναι τα Y/B κλάσης Dolphin και Dolphin-II, των οποίων οι τορπιλοσωλήνες έχουν τροποποιηθεί ανάλογα. Το συγκεκριμένο K/B έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορες χρονικές στιγμές για προσβολές στόχων. Παραδειγματικά μπορεί

K/B Cruise της κατηγορίας ALCM Delilah (πηγή:IMI/systems).

να αναφερθεί αυτή που πραγματοποιήθηκε το 2013, εναντίον συστοιχίας συριακών πυραύλων P-800 Oniks στη ναυτική βάση της Λατάκια, το 2014 και το 2016 εναντίον θέσεων στη Συρία και τον Λίβανο από αεροσκάφη F-15I της Ισραηλινής ΠΑ. Το εν λόγω K/B διαθέτει και η Τουρκική ΠΑ, στο πλαίσιο προμήθειας, ύψους 500 εκατομμυρίων δολαρίων και ως μέρος του εκτεταμένου εκσυγχρονισμού των αεροσκαφών F-4E³.

Y/B κλάσης Dolphin-II του Ισραηλινού Ναυτικού το οποίο φέρει τους K/B Cruise της κατηγορίας SLCM Popeye Turbo (πηγή:navalnews).

F-16 SUFA της Ισραηλινής Αεροπορίας εξοπλισμένο με K/B Cruise της κατηγορίας ALCM Delilah. Αξιοσημείωτο είναι ότι το συγκεκριμένο αεροσκάφος φέρει μεγάλου ισχύος Jamming Pod (πηγή:airrecognition).

3 Ανάλογες προμήθειες έχουν γίνει από την Αυστραλία, την Νότια Κορέα, την Ινδία και τις ΗΠΑ.

β. Delilah

Αναπτύχθηκε και κατασκευάζεται από την Israel Military Industries (IMI) και ανήκει στην κατηγορία των ALCM. Κατέστη πλήρως επιχειρησιακός από το 1995 και μετά, παρότι η ανάπτυξη του ξεκίνησε στην αρχή της δεκαετίας του '80. Η βασική του διαφορά και καινοτομία είναι ότι μπορεί να πλήξει και κινούμενους στόχους, χαρακτηριστικό που του προσδίδει επιχειρησιακή ευελιξία. Η χρήση του υπήρξε έντονη κατά τη διάρκεια του Συριακού εμφυλίου, όταν η Ισραηλινή Αεροπορία έπληξε με επιτυχία στόχους της Χεζμπολάχ εντός συριακής επικράτειας, οι οποίοι προστατεύονταν από υψηλής τεχνολογίας AA συστήματα (ρωσικής κατασκευής SA-5, SA-22 and SA-2)⁴. Η εμβέλεια του ξεκινάει από τα 130 ν.μ, ενώ υπάρχουν και εκδόσεις μεγαλύτερης εμβέλειας. Τα βασικά του χαρακτηριστικά είναι: εκρηκτική κεφαλή (συμβατική) 30 Kg, ταχύτητα πτήσης 0,3-0,7 Mach και βύθιση στον στόχο με 0,75 Mach. Η ακρίβειά του είναι μικρότερη από 1 μέτρο και το σύστημα κατεύθυνσης είναι συνδυασμός GPS/INS καθώς και TV/IR.

4. LONGA MANUS (ΜΑΚΡΥ ΧΕΡΙ) K/B CRUISE ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟ

Το μοναδικό K/B Cruise σε ελληνική υπηρεσία είναι το γαλλικής κατασκευής Scalp EG/Storm Shadow, το οποίο μπορούν να φέρουν τα μαχητικά αεροσκάφη Mirage 2000-5 Mk2 της ΠΑ. Το συγκεκριμένο K/B αναπτύχθηκε αρχικά για τη Γαλλική Αεροπορία και εν συνεχεία παρουσιάστηκαν βελτιωμένες εκδόσεις του για το Γαλλικό Ναυτικό (Marine Nationale). Στη λήψη αυτής της απόφασης, συνέβαλε και η άρνηση των Αμερικανών στο γαλλικό αίτημα για την προμήθεια πυραύλων Tomahawk. Κατασκευαστής του K/B Scalp EG/Storm Shadow είναι η MBDA Missile Systems και έχει βάρος 1.300 Kgr, μήκος 5,1 μέτρα, εμβέλεια μεγαλύτερη των 250 ν.μ, χρησιμοποιεί για την κατεύθυνση του INS,

4 "Israel just released footage of one of its missiles hitting an air-defense system in Syria". *Business Insider*. 10 May 2018. Retrieved 15 May 2018.(http://www.businessinsider.com/israel-releases-video-of-missile-strike-on-a-pantsirs1-in-syria-2018- 5).

Καλλιτεχνική απεικόνιση της εμβέλειας του K/B Cruise Scalp EG/Storm Shadow, το οποίο φέρουν τα αεροσκάφη Mirage 2000-5 Mk2 της ΠΑ (πηγή: περιοδικό Πτήση & Διάστημα).

GPS και Terrain Reference Navigation και για την πτήση του κινητήρα turbojet. Στην τερματική του φάση, ενεργοποιείται ο IR Seeker και το σύστημα Automatic Target Recognition (ATR) που φέρει. Το K/B Scalp EG/Storm Shadow μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκτός από τα αεροσκάφη τύπου Mirage, από τα αεροσκάφη τύπου Eurofighter Typhoon, τα αεροσκάφη τύπου Rafale και τα αεροσκάφη τύπου Tornado. Είναι σε χρήση από την Ιταλική, Βρετανική και τη Γαλλική Αεροπορία. Έχει χρησιμοποιηθεί κατά τις επιχειρήσεις στο Ιράκ, στη Συρία και στη Λιβύη. Η προσθήκη του στο ελληνικό οπλοστάσιο είχε ως συνέπεια την απόκτηση δυνατότητας στρατηγικής προσβολής για την ΠΑ βαθιά στην εχθρική ενδοχώρα. Αντίστοιχο K/B δεν διαθέτει καμία αεροπορία στην περιοχή πλην της Ισραηλινής (K/B Popeye). Σχεδόν το σύνολο των στρατιωτικών και στρατηγικών πολιτικών εγκαταστάσεων (διυλιστήρια, σταθμοί παραγωγής ενέργειας, κέντρα διοίκησης και ελέγχου κ.α) της Τουρκίας δυτικά της Άγκυρας βρίσκονται εντός της εμβέλειας του όπλου. Χωρίς να απαιτείται η έκθεση των ελληνικών μαχητικών, είναι δυνατή η προσβολή στόχων υψηλής σημασίας από σημεία εντός ελληνικού FIR, αυξάνοντας την ελληνική αποτρεπτική ικανότητα. Παράλλη-

λα, και στο πλαίσιο του NATO, η Ελλάδα μπορεί να συμμετάσχει σε πολυεθνικές επιχειρήσεις με αυτό το οπλικό σύστημα αν της ζητηθεί, αυξάνοντας το ειδικό της βάρος και αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία από πραγματικές πολεμικές επιχειρήσεις.

5. FIDEI DEFENSOR

Η επιλογή K/B Cruise για το ΠΝ έχει δύο σκέλη. Το πρώτο είναι η επιλογή βλήματος και το δεύτερο η επιλογή του κατάλληλου φορέα. Η εγχώρια ανάπτυξη K/B αυτής της κατηγορίας δεν είναι απαγορευτική, αλλά απαιτεί μακροχρόνιο σχεδιασμό, ενώ υπάρχει κίνδυνος να καταλήξει σε αδιέξοδο. Ασφαλέστερη κρίνεται η προμήθεια από το εξωτερικό, με το γαλλικό K/B Scalp Naval (ή κάποιας νεώτερης έκδοσης) και το αμερικανικό Tomahawk να αποτελούν τα δύο υποψήφια βλήματα. Η προμήθεια ρωσικού ή κινεζικού K/B Cruise δεν εξετάζεται, καθώς θεωρείται σχεδόν αδύνατη για λόγους γεωπολιτικούς και διεθνών ισορροπιών.

K/B Cruise για το ΠΝ

Η τελευταία και πιο εξελιγμένη έκδοση K/B Tomahawk είναι η έκδοση Block IV, η οποία έχει χρησιμοποιηθεί στη Συρία και στη Λιβύη.

K/B Cruise Scalp EG/Storm Shadow, από το οποίο προέρχεται το K/B Scalp Naval, χρησιμοποιείται από την ελληνική ΠΑ με αεροσκάφη Mirage 2000-5 Mk2, στη φωτογραφία διακρίνεται στην κοιλιά του αεροσκάφους (πηγή:haf).

Το A/T κατευθυνόμενων βλημάτων USS Sterret (DDG-104) κλάσος Arleigh Burke εκτοξεύει K/B Tomahawk (πηγή:USNavy).

Έχει μήκος 6,25 μέτρα, άνοιγμα πτερυγίων 2,67 μέτρα, μέγιστη εμβέλεια 1.400 ν.μ, ταχύτητα πτήσης 0.84 Mach και συμβατική κεφαλή μάχης βάρους 450 Kg.

Βασική διαφορά ως προς τις προηγούμενες εκδόσεις είναι η δυνατότητα αλλαγής στόχου κατά τη διάρκεια πτήσης του K/B και η χρήση υποσυστημάτων εμπορικού τύπου με αποτέλεσμα τη μείωση της τιμής του κατά ένα τρίτο συγκριτικά με την έκδοση Block III. Παραμένει άγνωστο, αν οι ΗΠΑ αποδεσμεύσουν ένα τέτοιο οπλικό σύστημα. Τα K/B αυτού του τύπου (όπως και οι προηγούμενες εκδόσεις) έχουν πιστοποιηθεί για τα A/T κατευθυνόμενων βλημάτων Arleigh Burke, τα καταδρομικά μάχης DDG-1000 Zumwalt καθώς και για τα A/T αεράμυνας περιοχής Type 45 του Βασιλικού Ναυτικού του Ηνωμένου Βασιλείου. Η τυχόν τοποθέτησή τους σε άλλης κλάσος πλοίο επιφανείας απαιτεί εργασιακή και επιχειρησιακή πιστοποίηση, η οποία αυξάνει δυσθεώρητα το κόστος προμήθειάς τους.

Ο γαλλικής κατασκευής Scalp Naval είναι ένας πύραυλος υποηχητικός (0.8 Mach), fire and forget, που βασίζεται στην τεχνολογία APACHE-AI, και τροφοδοτείται από τον στροβιλοκινητήρα (turbojet) 66 kg Micro- turbo TRI 60-30, ο οποίος είναι σε θέση να χρησιμοποιεί καύσιμα JP5, JP8 ή JP10, με μέγιστη ώθηση 550 daN και με ειδική κατανάλωση καυσίμου JP8 <1,05 kg/daN.h. Είναι διαμορφωμένος σε ένα βασικό κυτίο, με μια διατομή περίπου στη μέση, από όπου εισάγεται αέρας, κατά μήκος της κάτω πλευράς του σώματος του πυραύλου. Τα πλαιϊνά πτερύγια βρίσκονται στην ίδια

θέση που τα έχουν όλοι σχεδόν οι πύραυλοι και μπορούν να διπλώνουν για μεταφορά, όπως και το ζεύγος των έξι πίσω πτερυγίων. Το τμήμα κατευθύνσεως του πυραύλου περιέχει το ραντάρ Thomson-CSF PROMETHEE, το ραντάρ Matra/SAGEM αδρανειακής πλοήγησης, το σύστημα Micro BAE Systems για αναγνώριση εδάφους και ηλεκτρονικά συστήματα συσχέτισεως ύψους. Στο κάτω μέρος του βλήματος, βρίσκεται ένα σύστημα απεικόνισης υπέρυθρης καθοδήγησης, με αυτόματη αναγνώριση στόχου, όπως επίσης και μια δεξιαμενή καυσίμου πάνω και πίσω από αυτό. Η εκρηκτική κεφαλή 400 kg βρίσκεται πίσω από τον χώρο του καυσίμου.

Παράλληλα, το τμήμα κατευθύνσεως, αποτελείται από ένα seeker υπέρυθρης ακτινοβολίας, ενώ οι πλατφόρμες εκτόξευσης πρέπει να έχουν εξοπλισμό παρόμοιο με εκείνο που χρησιμοποιείται στο SCALP/Storm Shadow και λαμβάνουν δεδομένα για την εκτόξευση, μέσω δορυφόρου, από ένα εθνικό κέντρο στόχευσης. Τα δεδομένα από αυτό και από το σύστημα διευθύνσεως του πλοίου τροφοδοτούνται στον πύραυλο, ενώ ο GPS δέκτης του συντονίζεται πριν από την εκτόξευση. Μετά την εκτόξευση, ο πύραυλος κάνει μια υψηλού ή μεσαίου ύψους προσέγγιση στην ξηρά με το αδρανειακό σύστημα πλοήγησής του. Πάνω από το έδαφος, το όπλο ελέγχεται μέσω ενός συνδυασμού GPS και του συστήματος πλοήγησης αναφοράς εδάφους (terrain reference navigation), χρησιμοποιώντας ένα ψηφιακό χάρτη εδάφους ως σύστημα σύγκρισης, για να πετά σε ύψη από 30 έως 40 μέτρα με ακρίβεια

προσβολής 2m. Υπάρχουν εκδόσεις του Scalp Naval και με χαμηλότερο ύψος πτήσης. Οι δορυφορικοί χάρτες που χρησιμοποιεί είναι του ευρωπαϊκού συστήματος κοινοπραξίας Hellios II, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα.

Κατά την τερματική φάση, οι εικόνες που έχουν ήδη αποθηκευτεί στο K/B συγκρίνονται και συγχωνεύονται με εκείνες από το σύστημα θερμικής απεικόνισης. Το K/B εκτελεί μια 'pop-up' επίθεση με CEP έως 2m ή και μικρότερο. Στις 29 Ιουλίου 2013, η Γαλλία ολοκλήρωσε τις πρώτες επιτυχείς δοκιμές της νέας γενιάς K/B Cruise, Missile de Croisière Naval (MdCN), το οποίο θα μπορεί να φέρεται από τα αεροσκάφη Rafale, τις Φ/Γ Belharra και τα πυρηνικά Υ/Β κλάσης Barracuda (Suffren). Παράλληλα, Γαλλία και Ηνωμένο Βασίλειο αναπτύσσουν από κοινού τις νέες γενιές K/B, τα οποία αναμένεται να τεθούν σε υπηρεσία μετά το 2025 χωρίς όμως να είναι γνωστές περισσότερες λεπτομέρειες. Το βλήμα Scalp Naval έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με το Scalp EG, όπως το σύστημα κατεύθυνσης και την κεφαλή μάχης BROACH. Η κύρια διαφορά πηγάζει από τη επιχειρησιακή εμβέλεια, η οποία είναι μεγαλύτερη των 500 ν.μ και την απαίτηση για καταστροφή στόχων ξηράς καλά προστατευμένων (κέντρα διοίκησης και αεράμυνας). Επομένως, η έκδοση αυτή του K/B είναι μεγαλύτερη σε μέγεθος και μπορεί να εκτοξευθεί από πλοία που φέρουν τους εκτοξευτές SYLVER A70 της εταιρείας MBDA. Οι εκτοξευτές γενιάς SYLVER φέρονται από τις φρεγάτες *Horizon*, *Fremm* και *Belharra*, τις οποίες σύντομα θα αποκτήσει το Ελληνικό Ναυτικό.

«Κάθε γη βατή και κάθε θάλασσα πλωτή»

Διόδωρος Σικελιώτης

Τα K/B Cruise αποτελούν όπλα στρατηγικής διάστασης και ως τέτοια θα πρέπει να αντιμετωπίζονται. Η πιθανή μελλοντική απόκτηση τους από το ΠΝ όχι μόνο δεν μειώνει τις επιχειρησιακές προτεραιότητες του ελληνικού στόλου, αλλά αντίθετα τις εμπλουτίζει και τις αναβαθμίζει. Πέραν των έργων που επιτελεί, αποκτά πλέον δυνατότητες στρατηγικής κρού-

σης προσφέροντας επιπρόσθετες επιλογές αποτροπής στην ανώτατη πολιτική και στρατιωτική ηγεσία. Από τη θάλασσα του Αιγαίου, είναι δυνατή η προσβολή στόχων υψηλής αξίας από τα πλοία του ΠΝ εντός της τουρκικής ενδοχώρας παράλληλα με την ΠΑ. Ολόκληρη η περιοχή επιχειρήσεων της Ανατολικής Μεσογείου, της Κύπρου, των προσβάσεων της Μαύρης Θάλασσας και του Λιβυκού Πελάγους καλύπτεται πλέον επιχειρησιακά χωρίς οι ελληνικές ναυτικές δυνάμεις να απαιτείται να κινηθούν μακράν του Αιγαίου Πελάγους. Αντίθετα, οι τουρκικές δυνάμεις θα πρέπει να επιλέξουν είτε να πλέουν υπό συνεχή βληματική απειλή ή να παραμείνουν στην ασφάλεια των βάσεων τους. Ο εντοπισμός και η κατάρριψη ενός K/B ASCM είναι εξαιρετικά δύσκολη επιχείρηση με ελάχιστο χρόνο αντίδρασης για το πλοίο-στόχος. Επιπλέον, η απόκτηση K/B Cruise επιτρέπει στο ΠΝ να σταθεί ισάξια μαζί με τις ναυτικές δυνάμεις προηγμένων χωρών σε ενδεχόμενη μελλοντική επιχείρηση στην ταραχώδη Μέση Ανατολή, αντίστοιχη με αυτή στη Λιβύη και τη Συρία, αναβαθμίζοντας την ελληνική διπλωματική αξία στους διεθνείς οργανισμούς.

Καλλιτεχνική απεικόνιση της Φ/Γ τύπου Belharra του ΠΝ (πηγή:wikipedia).

Τέλος, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι ιστορικά το ΠΝ έχει αποδειχτεί καινοτόμο Όπλο με την υιοθέτηση συστημάτων σε παγκόσμια πρωτοτυπία, όπως αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας, Υ/Β τ.209 και ΤΠΚ αλλάζοντας τα δεδομένα στις ναυτικές επιχειρήσεις. Τεχνολογική υπεροχή, κατάλληλος οπλισμός και υψηλό ηθικό θα εγγυηθούν και πάλι νέες σελίδες λαμπρής ναυτικής ιστορίας και εθνικής υπερηφάνειας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

1. Barber, Arthur H. III και Delwin L. Gilmore, *Maritime Access: Do Defenders Hold All the Cards?*, *Defense Horizons*. National Defense University, October 2001.
2. Bolkcom, Christopher, *Cruise Missile and UAV Threats to the United States*, Hearing Before the International Security, Proliferation and Federal Services Subcommittee, June 11, 2002.
3. Fitzgerald, Mary, 1991, *The Soviet Military and the new air war in the Persian Gulf*, *Airpower Journal*, Winter.
4. Fitzgerald, Mary C., *The Russian Image of Future War*. *Comparative Strategy*, XIII, No. 2, Spring.
5. Friedman, Norman, *Globalization of Antiaccess Strategies*, *Globalization and Maritime Power*, National Defense University, 2002.
6. Kipp, Jacob W., 1995, *The Russian Military and the Revolution in Military Affairs: A Case of the Oracle of Delphi or Cassandra?*, Fort Leavenworth, Kansas: U.S. Army Foreign Military Studies Office.
7. Kipp, Jacob W., 1997, *Confronting the RMA in Russia*, *Military Review*, May-June.
8. Komev, Dmitry, 2016, *Russian High-Precision Weapons in Syria*, *Moscow Defence Brief*, No. 3.
9. Lavrov, Anton, 2014, *Russian Again: The Military Operation for Crimea*, East View Ruslan Press, Washington.
10. McDermott, Roger, 2016, *Russia's Network-Centric Warfare Experiment in Syria*, *Eurasia Daily Monitor*, Volume 13, Issue 76, 19 April.
11. Ronald O'Rourke, *Navy Network-centric Warfare Concept: Key Programs and Issues for Congress*, RS20557 (Washington, D.C.: CRS, 6 June 2001)
12. Zhikhaskiy, V. V., *On the Issue of Wars of the Future*, *Military Thought*, No. 4, July –August 2000.
13. Pike, John, *AGM-142 Raptor / Have Nap / Pop-eye - Smart Weapons*, (<http://www.globalsecurity.org/military/systems/munitions/agm-142.htm>).
14. Bar-Joseph, U. Variations on a Theme: The Conceptualization of Deterrence in Israeli Strategic Thinking. *Security Studies*, Vol. 7, No. 3, 1998.
15. Ben-Horin, Y. and Posen, B. Israel's strategic doctrine. 1st ed. Santa Monica, CA: RAND, 1981.
16. Caddis, L. Surprise, Security and the American Experience. Cambridge: Harvard University Press, 2005.
17. Mueller, Karl; Castillo, Jasen; Morgan, Forrest; Pegahi, Negeen; Rosen, Brian. *Striking First*. Santa Monica, RAND Corporation: 2006.
18. Oren, Michael. *Six Days of War: June 1967 And The Making Of The Modern Middle East*. 1st ed. New York: Ballantine Books, 2012.
19. RAND. *Striking First*. Washington: Research and Development, 2006.
20. Reichberg, G., Syse, E., Begby E. *The Ethics of War*. Malden: Blackwell Publishing, 2006.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αντιπλοίαρχος Εμμανουήλ Μουρτζάκης ΠΝ γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Ηράκλειο Κρήτης. Το 1998 εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων από όπου αποφοίτησε το 2002 ως Μάχιμος Σημαιοφόρος. Έχει υπηρετήσει σε Φ/Γ και Υ/Β, καθώς και ως Υπαρχος και Κυβερνήτης σε Π/Φ. Έχει αποφοιτήσει από όλα τα προβλεπόμενα για τον βαθμό του Σχολεία, καθώς και από τη Ναυτική Σχολή Πολέμου με Άριστα. Έχει διατελέσει Επιτελής της Ελλάδος στην έδρα του ΟΗΕ στο Λίβανο συγκεκριμένα, στο UN Joint Operations Center/NOC/Naqoura-South Lebanon παράλληλα ως Εθνικός Αντιπρόσωπος. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών του Τμήματος Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά με εξειδίκευση στην Ασφάλεια Επικοινωνιών και την Κυβερνοτρομοκρατία, Master of Science in Electrical Engineering Naval Postgraduate School of Monterey California USA με εξειδίκευση σε Radar and Sensors. Έχει λάβει επίσης πιστοποίηση ως EW Warfare Expertise I & II από το Αμερικανικό Ναυτικό. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Diploma του Τμήματος Γεωπολιτικών και Διπλωματικών Σπουδών του Γαλλικού Ινστιτούτου CEDES υπό την αιγίδα της Γαλλικής Πρεσβείας. Υπηρέτησε στον ΊΓ Κλάδο του ΓΕΝ ως Επιτελής. Την παρούσα περίοδο είναι σπουδαστής στην Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ). Γνωρίζει άπταιστα Αγγλικά, Ιταλικά και λίγα Αραβικά. Είναι παντρεμένος και έχει μία κόρη, τη μικρή Στυλιανή-Αναστασία.

Η Στρατηγική Επικοινωνία ως Συντελεστής Ήπιας Ισχύος κατά τη Διαδικασία Διαχείρισης Κρίσεων

Του **Κωνσταντίνου Σχοινά**,
Αντισυνταγματάρχη (Γ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο σύγχρονο περιβάλλον των στρατιωτικών επιχειρήσεων, η επικοινωνία απαιτεί ισχυρές ικανότητες και άμεσες αντιδράσεις, προκειμένου να επιτευχθεί η επιρροή στην κοινή γνώμη, στους παράγοντες ισχύος, στα κράτη και στους διεθνείς οργανισμούς. Τα εμπλεκόμενα μέρη είθισται να χρησιμοποιούν το περιβάλλον πληροφόρησης για την προώθηση των στόχων και υποβάθμιση των ικανοτήτων του αντίπαλου. Η *επικοινωνιακή υπεροχή αποτελεί «αναγκαία προϋπόθεση επιτυχίας»* ενώ «η στρατηγική επικοινωνία αποτελεί ένα αδιαμφισβήτητο κέντρο βαρύτητας» (Ραγιές 2014, 125). *Οι μάχες δεν κερδίζονται μόνο με οικονομικά, διπλωματικά ή στρατιωτικά μέσα.* Η επιρροή των μέσων ενημέρωσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης είναι καθοριστική και πολλαπλασιάζεται σε περιόδους κρίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική επικοινωνία έχει καταστεί απαραίτητη για τη συνοχή της στρατηγικής, των δραστηριοτήτων, των θεμάτων και μηνυμάτων, καθώς και στη νομιμοποίηση και υποστήριξη των ενεργειών. Μια επιτυχημένη στρατηγική επικοινωνία απαιτεί το συντονισμό των κρίσιμων θεμάτων και δράσεων, τη διανομή πληροφοριών και την επιρροή επιλεγμένων ακροατήριων με σκοπό την προώθηση των εθνικών ή διεθνικών συμφερόντων.

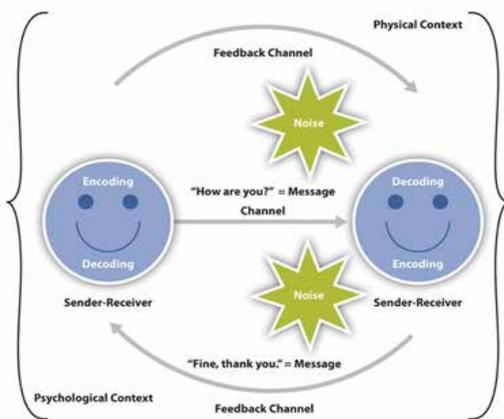
Η ήπια ισχύς αποτελεί μια έννοια που δύναται να χρησιμοποιηθεί μέσω της στρατηγικής επικοινωνίας, για να διευκολύνει τους εθνικούς στρατηγικούς στόχους. Η ήπια ισχύς αναζητά εναλλακτικά μονοπάτια επιρροής στις σχέσεις των χωρών, προτείνοντας δράσεις που εδράζονται σε μια φιλική προσέγγιση παρά σε βίαιες ενέργειες ή πόλεμο. Μια χώρα μπορεί να πετύχει τους στόχους της χωρίς την επιβολή σκληρής ισχύος, αλλά επειδή οι άλλες χώρες θαυμάζουν τις αξίες ή επιδιώκουν την ευημερία της. Κεντρικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία διαδραματίζουν τα μέσα ενημέρωσης και κυρίως το τηλεοπτικό μέσο. Στο περιβάλλον της κρίσης, οι διαχειριστές θα πρέπει να προσπαθήσουν να αξιοποιήσουν την επικοινωνία στρατηγικά, ώστε να ερμηνεύσουν τα μηνύματα και τη στάση των ακροατηρίων, να

αναλύσουν τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης και να αντιμετωπίσουν τα πιθανά προβλήματα από τη δημόσια κριτική και την αρνητική δημοσιότητα μέσω της ήπιας μορφής της ισχύος.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η επικοινωνία αποτελεί μια σύνθετη και πολύπλοκη γνωσιακή διαδικασία που είναι δύσκολο να ερμηνευτεί. Όλα τα γνωστά μοντέλα επικοινωνίας, παρότι διαφέρουν ως προς την ερμηνεία της επικοινωνίας, περιλαμβάνουν κοινά στοιχεία, όπως οι συμμετέχοντες (αποστολέας, παραλήπτης), το μήνυμα, η κωδικοποίηση, η αποκωδικοποίηση και το κανάλι επικοινωνίας. Η κωδικοποίηση μετατρέπει τις σκέψεις σε επικοινωνία, ενώ η αποκωδικοποίηση την επικοινωνία σε σκέψεις. Για την αποστολή του μηνύματος χρησιμοποιείται ένα κανάλι επικοινωνίας. Στο μοντέλο της μετάδοσης (transmission model), η επικοινωνία περιγράφεται ως μια γραμμική, μονόδρομη διαδικασία κατά την οποία ένας αποστολέας μεταδίδει σκόπιμα ένα μήνυμα σε ένα παραλήπτη. Η διαδικασία αυτή μπορεί να επηρεαστεί από θόρυβο. Ως θόρυβος καλείται οτιδήποτε παρεμβαίνει στο μήνυμα και μπορεί να παρεμποδίσει την αποκωδικοποίηση του μηνύματος και διακρίνεται σε περιβαλλοντικό και σημασιολογικό.

Στο μοντέλο της αλληλεπίδρασης (interaction model), η επικοινωνία περιγράφεται ως μια διαδικασία κατά την οποία οι συμμετέχοντες εναλλάσσουν ρόλους ως αποστολείς και δέκτες και παράγουν νοήματα, στέλνοντας μηνύματα και λαμβάνοντας ανατροφοδότηση μέσα σε φυσικά ή ψυχολογικά πλαίσια. Το μοντέλο αυτό ενσωματώνει την ανατροφοδότηση, καθιστώντας την επικοινωνία πιο διαδραστική και αμφίδρομη. Τέλος, στο μοντέλο της συναλλαγής (transaction model), η επικοινωνία αποτελεί ένα πακέτο πληροφοριών, που αποστέλλεται από το ένα μέρος στο άλλο. Η επικοινωνία, δηλαδή, ορίζεται ως η αποστολή και η λήψη μηνυμάτων. Το μοντέλο συναλλαγής βλέπει την επικοινωνία ως μια διαδικασία κατά την οποία οι επικοινωνούντες

Το μοντέλο αλληλεπίδρασης της επικοινωνίας (interaction model)

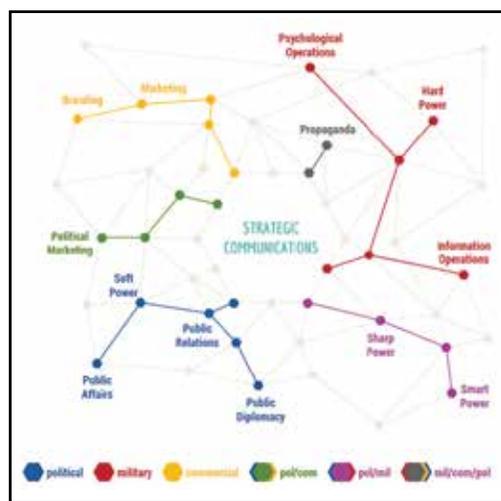
δημιουργούν κοινωνικές πραγματικότητες μέσα σε κοινωνικά, σχεσιακά και πολιτισμικά πλαίσια. Η επικοινωνία υλοποιείται, όχι μόνο για την ανταλλαγή μηνυμάτων, αλλά για να διαμορφωθούν αντιλήψεις, να δημιουργηθούν σχέσεις, και να εμπλακούμε με άλλους συμμετέχοντες σε διάλογο για τη δημιουργία κοινοτήτων (University of Minnesota 2013).

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η Στρατηγική Επικοινωνίας (Strategic Communication-StratCom) αποτελεί μια προσέγγιση του NATO για την ολιστική αντιμετώπιση της επικοινωνίας. Ο όρος εισήχθη για πρώτη φορά στον πόλεμο του Αφγανιστάν το 2009 με σκοπό το συντονισμό των επιχειρήσεων επηρεασμού σημαντικών προσωπικοτήτων, πληροφοριακών επιχειρήσεων, ψυχολογικών επιχειρήσεων και των στρατιωτικών δημοσίων σχέσεων. Σύμφωνα με την MC0628, Στρατηγική Επικοινωνίας ορίζεται «η ενσωμάτωση των επικοινωνιακών δυνατοτήτων και πληροφοριακών επιτελικών λειτουργιών στις λοιπές στρατιωτικές δραστηριότητες, με σκοπό την κατανόηση και τη διαμόρφωση του πληροφοριακού περιβάλλοντος, προς υποστήριξη των στόχων και σκοπών της Συμμαχίας» (NRDC-GR 2023). Το Πληροφοριακό Περιβάλλον (Information Environment) αποτελείται από την ίδια την πληροφορία, τα πρόσωπα, τους οργανισμούς και τα συστήματα που τη λαμβάνουν, την επεξεργάζονται, τη μεταφέρουν και την εκπέμπουν, αλλά και το

νοητικό, εικονικό και φυσικό χώρο όπου αυτό λαμβάνει χώρα (NRDC-GR 2023). Οι δραστηριότητες επικοινωνίας περιλαμβάνουν, επίσης, τη Δημόσια Διπλωματία (Public Diplomacy), τις Δημόσιες Σχέσεις (Public Affairs), τις Στρατιωτικές Δημόσιες Σχέσεις (Military Public Affairs), τις Πληροφοριακές Επιχειρήσεις (Information Operations-InfoOps) και τις Ψυχολογικές Επιχειρήσεις (Psychological Operations-PsyOps)

Ο όρος «στρατηγική» φανερώνει την αξία της επικοινωνίας και καταδεικνύει στόχους που απαιτούν σχέδιο δράσης με προτεραιότητες και πόρους, για να επιτευχθούν. Η στρατηγική επικοινωνία επιβάλλει τη δημιουργία αφηγήματος. Ως αφήγημα (Narrative) καλείται «μία προφορική ή γραπτή παράθεση γεγονότων και πληροφοριών σε λογική σειρά, που σκοπό έχει να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός ακροατηρίου-στόχου». Ακροατήριο νοείται «κάθε πρόσωπο, ομάδα ή οντότητα, του οποίου η ερμηνεία των γεγονότων και η συνεπακόλουθη συμπεριφορά μπορεί να επηρεάσει την επίτευξη της Επιθυμητής Τελικής Κατάστασης (ETK)» (NRDC-GR 2023). Στη στρατιωτική διάσταση της επικοινωνίας, το ακροατήριο αποτελείται από το κοινό, τους δρώντες και τους παράγοντες ισχύος. Η δημιουργία αφηγήματος δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση και απαιτεί χρόνο και πόρους, ενώ παράλληλα, απαιτείται η κατανόηση του ακροατηρίου και η επίγνωση του πληροφοριακού περιβάλλοντος (NATO 2018).

Πλέγμα υλοποίησης των δραστηριοτήτων στρατηγικής επικοινωνίας

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΗΠΙΑ ΙΣΧΥΣ

Ο Joseph Nye όρισε την έννοια της ισχύος ως «την ικανότητα να επηρεάζεις τους άλλους ώστε να πετύχεις τα αποτελέσματα που προτιμάς, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί με εξαναγκασμό, πληρωμή ή έλξη και πειθώ» (Nye 2017, 1). Σύμφωνα με τον ίδιο, η ισχύς διακρίνεται σε ήπια και σε σκληρή. Ως ήπια ισχύς (soft power) καλείται «η ικανότητα μιας χώρας να προσελκύει και να πείθει, δηλαδή να πετυχαίνει τους σκοπούς της με τη δύναμη των συμμαχιών (διπλωματία), των πολιτικών ιδανικών (ιδεολογία) και της δυνατότητας να εμπνεύσει άλλα έθνη (πολιτισμός)» (Ραγιές 2014, 39). Η ήπια ισχύς αντλεί επιρροές από θεωρητικά πεδία, όπως η ψυχολογία, η επικοινωνία και οι διεθνείς σχέσεις, ενώ βρίσκει εφαρμογή σε τομείς όπως, η δημόσια διπλωματία, η στρατηγική επικοινωνία και η προπαγάνδα (Μπαλωμένος 2016, 182). Είναι μια μορφή εξουσίας που καταφέρνει να πείθει χωρίς τη χρήση του εξαναγκασμού. Η ήπια ισχύς προτείνει ότι οι επιδιώξεις των χωρών δεν πρέπει να επιτυγχάνονται μόνο μέσα από βίαιες ενέργειες ή πόλεμο αλλά και μέσω δράσεων που εδράζονται σε μια πιο φιλική προσέγγιση. Μια χώρα μπορεί να πετύχει τους στόχους της, επειδή οι άλλες χώρες θαυμάζουν τις αξίες της ή επιδιώκουν την ευημερία και την ειλικρίνειά της.

Σύμφωνα με τον Joseph Nye (2005), η ήπια ισχύς εκπορεύεται από κάποιες πηγές. Αυτές είναι η κουλτούρα, οι αξίες και οι πολιτικές στο εσωτερικό, η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής και οι επιδόσεις στην έρευνα και στην τεχνολογία. Η κουλτούρα βασίζεται στις κοινές εμπειρίες και στις κοινές αξίες των μελών που την ενστερνίζονται. Μια χώρα που διαθέτει κουλτούρα διεθνώς δύναται να θέτει πρότυπα συμπεριφοράς και σύστημα αξιών σύμφωνα με τα δικά της συμφέροντα. Η κυβερνητική πολιτική στο εσωτερικό χαρακτηρίζει μια χώρα και προκαλεί θετικές ή αρνητικές συνειρμικές αντιδράσεις. Ένα υποδειγματικό και κοινωνικό κράτος ευνοεί την άσκηση ήπιας ισχύος και επιρροής. Η εξωτερική πολιτική έχει άμεσο αντίκρυσμα στην ήπια ισχύ,

επειδή καθορίζει τις σχέσεις της χώρας σε διεθνές επίπεδο. Τέλος, τα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα χαρακτηρίζουν ως πρωτοπόρα μια χώρα και προκαλούν αισθήματα σεβασμού προς αυτή.

ΣΚΛΗΡΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗ ΙΣΧΥΣ

Η σκληρή ισχύς (hard power) είναι η αρχαιότερη μορφή ισχύος και βασίζεται στην παρακίνηση ή στην απειλή. Σχετίζεται με την οικονομική και τη στρατιωτική ισχύ που μπορεί να ωθήσουν τους άλλους να αλλάξουν τη στάση τους (Nye 2004, 5). Σύμφωνα με ένα εναλλακτικό ορισμό, ως σκληρή ισχύς ορίζεται η ικανότητα να παίρνει κάποιος αυτό που θέλει μέσω της οικονομικής του ισχύος ή με τη χρήση στρατιωτικής βίας, απειλώντας τους άλλους ότι θα χρησιμοποιήσει εναντίον τους την οικονομική του υπεροχή ή τις ικανότητές του για εξαναγκασμό (Pallaver 2011, 81). Ο ορισμός αυτός φανερώνει τη στενή σχέση της σκληρής ισχύος με τις έννοιες του καταναγκασμού και της επιβολής. Η σκληρή ισχύς παραμένει αποφασιστική σε ένα κόσμο κρατών που προσπαθούν να διαφυλάξουν την ανεξαρτησία τους και σε μη κρατικές ομάδες αποφασισμένες να στραφούν στη βία.

Η σκληρή και η ήπια ισχύς αποτελούν πτυχές της ικανότητας να επηρεάζει κάποιος τη στάση και τη συμπεριφορά των άλλων. Η ειδοποιός διαφορά τους έγκειται στη φύση της συμπεριφοράς και στην απτότητα των πόρων. Ένας δρων που εφαρμόζει σκληρή ισχύ στηρίζεται στον εξαναγκασμό ή στην παρακίνηση, και έχει ανάγκη να συγκεντρώσει τους αναγκαίους πόρους, για να υλοποιήσει τη θέλησή του. Οι πόροι αυτοί πρέπει να είναι αποτί και χειροπιαστοί και όχι ιδέες, απόψεις και γνώμες που χρησιμοποιεί η ήπια ισχύς. Η σκληρή ισχύς μετράται με κριτήρια στρατιωτικής δύναμης, πληθυσμού, οικονομίας, γεωγραφίας και φυσικών πόρων. Αντιθέτως, η ήπια ισχύς στηρίζεται στην ελκυστικότητα της κουλτούρας και των αξιών μιας χώρας ή στην ικανότητα να χειραγωγεί την ατζέντα των πολιτικών επιλογών με τρόπο που να κάνει τους άλλους να μην εκφράζουν προτιμήσεις, επειδή φαίνονται μη ρεαλιστικές. Το κύριο μειονέκτημα της

σκληρής ισχύος είναι η οικονομική διάσταση της άσκησης αυτής, δεδομένου ότι η στρατιωτική ισχύς απαιτεί εξοπλισμούς που κοστίζουν, ενώ η ήπια ισχύς είναι ανέξοδη και τα μέσα αυτής δεν περιορίζονται μόνο στον κρατικό μηχανισμό. Η αποτυχία της ήπιας ισχύος να αντιμετωπίσει τις εννοιολογικές, θεσμικές και πολιτικές διαστάσεις της πρόκλησης εισήγαγε μια νέα μορφή ισχύος, την έξυπνη ισχύς (smart power), η οποία ορίζεται ως «η ικανότητα ενός δρώντα να συνδυάζει στοιχεία σκληρής και ήπιας ισχύος με τρόπους που αλληλοενισχύονται, έτσι ώστε οι σκοποί του να προωθούνται αποτελεσματικά και αποδοτικά» (Wilson 2008, 110).

Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Για τον ορισμό της κρίσης έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί. Ωστόσο, επειδή οι κρίσεις αποτελούν έκτακτες καταστάσεις που χαρακτηρίζονται από διαφορετικούς παράγοντες, συνθήκες και προτεραιότητες δεν μπορεί να υιοθετηθεί ένας ενιαίος ορισμός. Σύμφωνα με τη Διεύθυνση Ενημέρωσης Τύπου του ΓΕΕΘΑ, «*Κρίση είναι ένα επεισόδιο ή μια κατάσταση, που απειλεί τη χώρα μας και ειδικότερα την ευημερία των πολιτών, την εδαφική ακεραιότητα, την εθνική ανεξαρτησία και τα εθνικά συμφέροντα αυτής. Εξελίσσεται με ταχύτητα και δημιουργεί απαίτηση πολιτικών, διπλωματικών, οικονομικών και στρατιωτικών ενεργειών, προκειμένου να αντιμετωπισθεί επιτυχώς και να επιτευχθούν οι ΑΝΣΚ*» (ΓΕΕΘΑ 2023α). Σύμφωνα με τον Δασκαλάκη (2022), κρίση θεωρείται «*μια κατάσταση υψηλής έντασης σύγκρουσης που προκύπτει εξαιτίας της οξείας επιδείνωσης των σχέσεων δύο ή περισσότερων κρατών. Χαρακτηρίζεται από την αιφνιδιαστική εμφάνιση και ταχύτατη εξέλιξη των γεγονότων, την άμεση απειλή βασικών εθνικών συμφερόντων, την υψηλή πιθανότητα πολέμου, τον πιεστικό χρόνο αντίδρασης και την αποσταθεροποίηση της δομής του συστήματος στο οποίο τα αντιμαχόμενα μέρη ανήκουν*».

Για τη διαχείριση μιας κρίσης η επικοινωνία είναι το πιο σημαντικό εργαλείο. Η επικοινωνία της κρίσης αφορά τη διαχείριση των αποτελε-

σμάτων, επιπτώσεων και των αντιλήψεων του κοινού. Μια κρίση απαιτεί έγκαιρη και αποτελεσματική επικοινωνία προκειμένου να διευκολυνθεί η διάδοση των πληροφοριών στους εμπλεκόμενους και να σχηματιστεί μια θετική πρώτη εικόνα για τον οργανισμό, από τα ακροατήρια και την κοινή γνώμη. Η στρατηγική επικοινωνία είναι αναγκαία και πρέπει να βασίζεται σε μια συνεκτική υπερασπιστική επιχειρηματολογία, με ένα ξεκάθαρο και σαφές μήνυμα που ο οργανισμός θα πρέπει να μεταδώσει, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες πληροφόρησης της κοινής γνώμης και των μέσων ενημέρωσης και να αντιμετωπιστούν οι πιθανές επικρίσεις ή η αρνητική δημοσιότητα (Μπαλωμένος 2016, 18). Για την επικοινωνιακή διαχείριση της κρίσης, προτείνονται δύο προσεγγίσεις, η αντιδραστική λειτουργία επικοινωνία, και η προληπτική και μακροπρόθεσμη διαδικασία επικοινωνίας (Μαρούλη 2020, 54).

Η αντιδραστική λειτουργία επικοινωνίας υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τα συμβαλλόμενα μέρη κατά την εκδήλωση της κρίσης και θεωρεί ότι η πλειοψηφία των επικοινωνιακών αποφάσεων θα πρέπει να λαμβάνεται όταν εκδηλώνεται η κρίση. Από την άλλη, η προληπτική προσέγγιση, δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην προληπτική προετοιμασία των οργανισμών στη διαχείριση και αντιμετώπιση μίας κρίσης, και επικεντρώνεται σε συστήματα αποτελεσματικής επικοινωνίας και ανάπτυξης σχέσεων εμπιστοσύνης με τα συμβαλλόμενα μέρη, προτού αναπτυχθεί η κρίση. Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, η επικοινωνία θα πρέπει να αποτελεί μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού ενός οργανισμού, ενώ κρίνεται σημαντική η επικοινωνία και μετά το πέρας της κρίσης, επισημαίνοντας ότι οι οργανισμοί θα πρέπει, όχι μόνο να παρέχουν κατάλληλη πληροφόρηση στα συμβαλλόμενα μέρη, αλλά και να αφουγκράζονται τις ανησυχίες τους και να απαντούν στα ερωτήματά τους (Μαρούλη 2020, 54).

ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΡΙΣΕΩΝ

Η στρατηγική επικοινωνίας που θα επιλέξει ένας οργανισμός κατά τη διάρκεια μιας κρίσης θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα σχέδιο

επικοινωνίας, ως οδηγός αναφορικά με τις πληροφορίες που θα πρέπει να είναι διαθέσιμες, όταν εκδηλωθεί η κρίση. Τα σχέδια αυτά παρέχουν καθοδήγηση στους διαχειριστές της κρίσης, για να περιορίσουν τη ζημία που πιθανόν να έχει προκληθεί και βοηθούν τους οργανισμούς να μοιραστούν τις απαραίτητες πληροφορίες εγκαίρως. Παρότι η επικοινωνία της κρίσης μοιάζει δευτερευούσης σημασίας σε σχέση με τη διαχείριση της ίδιας της κρίσης, είναι βέβαιο ότι η αποτυχία ενός οργανισμού να επικοινωνήσει αποτελεσματικά με το ακροατήριο, τα μέσα ενημέρωσης και την κοινή γνώμη πρόκειται να έχει αρνητικά αποτελέσματα. Για την υλοποίηση μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας κατά τη διάρκεια των κρίσεων έχουν αναπτυχθεί διάφορα μοντέλα, με πιο γνωστά το μοντέλο αποκατάστασης της εικόνας, το μοντέλο της κατά περίπτωση επικοινωνίας και το μοντέλο της πραγματικής απολογίας (Μαρούλη 2020, 56), όπως αυτά περιγράφονται παρακάτω.

Το **μοντέλο αποκατάστασης της εικόνας** αφορά την ανάπτυξη, διατήρηση και προστασία της εικόνας ατόμων ή οργανισμών και περιγράφει στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αποκατάσταση της εικόνας σε περίπτωση που η φήμη αυτών έχει πληγεί. Το μοντέλο επικεντρώνεται στο περιεχόμενο των μηνυμάτων επικοινωνίας που θα εκπέμψει ένας οργανισμός, προκειμένου να απαντήσει στις κατηγορίες που του καταλογίζονται. Θεωρεί ότι, όταν η εικόνα ενός ατόμου ή οργανισμού απειλείται, τότε είναι απαραίτητο να υπάρξει μια δήλωση ή απάντηση, προκειμένου να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη του ακροατηρίου και να ελαχιστοποιηθεί η αρνητική δημοσιότητα και ο οργανισμός να επιστρέψει στην προ κρίσης λειτουργική του σταθερότητα.

Το **μοντέλο της κατά περίπτωση επικοινωνίας** αντιλαμβάνεται τις κρίσεις ως αρνητικά γεγονότα που πλήττουν την εικόνα και τη φήμη ενός οργανισμού, με αποτέλεσμα τα ακροατήρια να προβαίνουν σε υποθέσεις ως προς τον υπεύθυνο. Η υπόθεση απόδοσης της ευθύνης επηρεάζει θετικά ή αρνητικά τη στάση των ακροατηρίων και της κοινής γνώμης έναντι του οργανισμού και καθορίζει τον

τρόπο με τον οποίο θα αξιολογηθεί η επικοινωνιακή ρητορική και η διαδικασία αντιμετώπισης της κρίσης από μέρους του. Η θεωρία επισημαίνει ότι ένα αρνητικό ιστορικό ενισχύει τη ζημία στη φήμη και προτείνει μια σειρά επικοινωνιακών στρατηγικών με βάση το πλαίσιο και τους παράγοντες της κρίσης, προκειμένου οι διαχειριστές αυτής να αντιμετωπίσουν και να μειώσουν την απόδοση της ευθύνης σχετικά με τα αίτια της κρίσης.

Τέλος, το **μοντέλο της πραγματικής απολογίας** χρησιμοποιείται σε κρίσεις που αφορούν σε ένα άτομο, σε ένα οργανισμό ή στο ίδιο το κράτος. Η έννοια της απολογίας αφορά τη δικαιολόγηση ή την υπεράσπιση της αλήθειας, μιας πράξης ή μιας ιδέας, μέσω γραπτής ή προφορικής απόκρουσης μιας κατηγορίας. Σε μια εναλλακτική ερμηνεία, ο όρος απολογία αναφέρεται στην αναγνώριση της ενοχής και στην έκφραση της συγγνώμης για κάποια αρνητική ενέργεια ή περιστατικό. Με βάση το βαθμό της ενοχής και ευθύνης ενός δρώντος, προτείνονται τέσσερις απολογητικές στάσεις που δύναται να υιοθετηθούν: η άρνηση, η αντεπίθεση, η διαφοροποίηση, και η πλήρης απολογία. Πέραν αυτών, παρέχεται η δυνατότητα τήρησης μιας στάσης που δεν σχετίζεται με την επικοινωνία και αυτή είναι η προσφυγή στη δικαιοσύνη κατά του κατηγορού.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

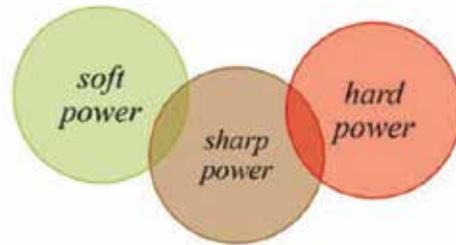
Στις 24 Φεβρουαρίου 2022, η Ρωσία αποφάσισε να εισβάλει στην Ουκρανία προφασισμένη την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το καθεστώς του Κιέβου (Wikipedia 2023). Ως βαθύτερο αίτιο πίσω από την εισβολή θεωρείται η επεκτατική πολιτική του NATO σε χώρες επιρροής της Ρωσίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπάθησε αρχικά να επέμβει για την επίλυση της κρίσης, επιβάλλοντας κυρώσεις στη Ρωσία. Οι κυρώσεις αυτές προστέθηκαν στα μέτρα που είχαν ήδη επιβληθεί από το 2014, λόγω της προσάρτησης της Κριμαίας, και περιλάμβαναν περιοριστικά και οικονομικά μέτρα προκειμένου να ανακο-

πούν οι ικανότητες της Ρωσίας να συνεχίσει την επίθεση (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2023). Η επιβολή κυρώσεων ώθησε τη Μόσχα να επαναπροσανατολίσει την επικοινωνιακή της πολιτική, κλιμακώνοντας την αντιπαράθεση με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συγκεκριμένα, η Ρωσία ενέτεινε την προπαγάνδα, ενισχύοντας τον ρόλο της στο περιβάλλον των ευρωπαϊκών μέσων ενημέρωσης, με στόχο να επιτευχθεί η πολιτική στήριξη της ρωσικής δράσης από την κοινή γνώμη και να υπονομευθεί η συνοχή της εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ρωσικό αφήγημα υποστήριζε ότι «θα λάβουμε όλα τα αναγκαία μέτρα για την ασφάλεια της πατρίδας μας και θα υποστηρίξουμε με κάθε τρόπο τα αδέρφια μας που κινδυνεύουν με γενοκτονία στην Ουκρανία για να επαναφέρουμε την ειρήνη και την ασφάλεια σε ολόκληρη την περιοχή». Από τη μεριά της, η Ουκρανία προέβαλε το δικό της αφήγημα τονίζοντας ότι «Η Ουκρανία είναι μια ανεξάρτητη δημοκρατική χώρα η ύπαρξη της οποίας απειλείται συνεχώς από τη Ρωσία η οποία δεν αναγνωρίζει το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής της Ουκρανίας σε θέματα ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής». Το ΝΑΤΟ, ως έμμεσο εμπλεκόμενο μέλος στην κρίση, επεσήμανε ως αφήγημα ότι «Δεν θα εμπλακούμε στην εξελισσόμενη σύγκρουση αλλά θα εφαρμόσουμε το Άρθρο 5 αν χρειαστεί και θα υποστηρίξουμε την εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου στην περιοχή» (ΓΕΕΘΑ 2023β). Όλα τα παραπάνω αφηγήματα αναπτύχθηκαν, για να δικαιολογήσουν την ισχύ που θα επιβαλλόταν στη συνέχεια μέσω της στρατηγικής επικοινωνίας.

ΟΙ ΡΩΣΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΙΣΧΥΟΣ

Από την προσάρτηση της Κριμαίας μέχρι και την εισβολή στην Ουκρανία, η Ρωσία έχει καταφέρει να διεξάγει με επιτυχία τη στρατηγική επικοινωνία ως ήπια μορφή ισχύος μέσα από μια σειρά από δράσεις. Τα μέσα που χρησιμοποιεί περιλαμβάνουν δεξαμενές σκέψης (think tanks), ιδρύματα όπως το Russkiy Mir, κρατικές αρχές όπως η Rosstrudnichestvo, τηλεοπτικούς σταθμούς όπως το RT (πρώην Russia Today), πρακτορεία ειδήσεων και υπη-

Η σχέση ήπιας, σκληρής και οξείας ισχύος

ρεσίες πολυμέσων όπως το Sputnik, καθώς και διασυννοριακές κοινωνικές και θρησκευτικές ομάδες. Τα παραπάνω μέσα συνέβαλλαν στην επικοινωνία του ρωσικού αφηγήματος προκειμένου να προσελκύσουν και να πείσουν την κοινή γνώμη, προβάλλοντας τη Ρωσία ως υπερασπιστή των παραδοσιακών χριστιανικών αξιών. Η ήπια ισχύς ακολουθήθηκε και στις κατ' ιδίαν επαφές με ομολόγους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να αποδυναμωθεί δημοσίως η θέση αυτής και όχι για να διεξαχθεί ουσιαστικός διάλογος (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016).

Με την ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media), η Ρωσία εγκατέλειψε την ελκυστικότητα της ήπιας ισχύος και εισήγαγε μια νέα μορφή ισχύος που καλείται οξεία ή αιχμηρή ισχύς (sharp power) και η οποία προσπαθεί να χειραγωγήσει την κοινή γνώμη μέσω των δικτύων της επικοινωνίας (Skonieczny & Cacko 2021). Μεταξύ των άλλων, η Ρωσία χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για να επικοινωνήσει το αφήγημά της και επιχειρεί με τρολάριασμα (trolling) να αμφισβητήσει τις δυτικές αξίες και να δημιουργήσει την αντίληψη ότι τα κράτη της ανατολικής γειτονίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αποτύχει. Στην ίδια κατεύθυνση, επενδύει οικονομικούς πόρους σε μέσα παραπληροφόρησης και προπαγάνδας, που χρησιμοποιούνται είτε άμεσα από το κράτος είτε από εταιρείες και οργανισμούς που ελέγχονται από το Κρεμλίνο, και χρηματοδοτεί πολιτικά κόμματα και οργανώσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να υπονομεύσει την πολιτική της συνοχή, και να στοχοποιήσει συγκεκριμένα άτομα, κυρίως πολιτικούς και δημοσιογράφους (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2016).

Think Tank	Abbrev.	Year Established	Permanent Research Staff	Annual Budget (USD 2019)	Current Leadership
Center for Political Research in Russia	PIR	1994	5-10	N/A ¹	Vladimir Orlov Yevgeny Buzhinsky
Center for the Analysis of Strategies and Technologies	CAST	1997	5-10	0.5 - 0.7 million ²	Ruslan Pukhov Konstantin Makienko
Center for Energy and Security Studies	CENESS	2009	<5	N/A ³	Anton Khlopkov

¹ From 1994 to 2004, PIR received the largest parts of its funding from foreign organizations, including the MacArthur Foundation (\$3.4 million between 1995 and 2002). <https://www.macfound.org/grantees/132/>. After its initial inclusion and later removal from the registry of foreign agents, PIR had to renounce its foreign sponsorship. This loss has been only partially compensated by domestic sources coming mainly from the Alexander Gornovskiy Public Economy Fund and the Presidential Grants Foundation.

² Based on the annual accounting reports delivered by CAST to the Russian Federal State Statistic Service from 2014 to 2017. The annual budget fluctuates between 38 and 45 million rubles.

³ CENESS exists as an autonomous non-profit (non-commercial) organization. Although it is registered with the Ministry of Justice, there is no public information available about its budget. In 2012 it received \$400,000 from the MacArthur Foundation. <https://www.macfound.org/grantees/159/>.

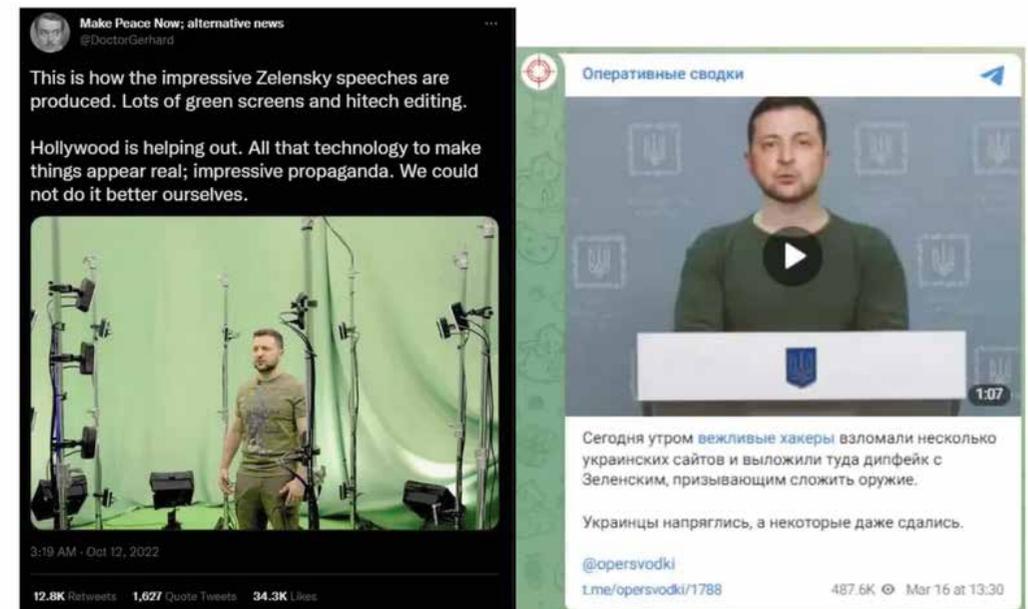
Table 2. Selected Private Think Tanks

Οι σημαντικότερες Ρωσικές δεξαμενές σκέψης (think tank)

ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οι τεχνικές στρατηγικής επικοινωνίας που χρησιμοποιεί η Ρωσία ποικίλουν και συχνά προσαρμόζονται, ώστε να ταιριάζουν με το προφίλ του ακροατηρίου στόχου. Οι τεχνικές, συνήθως, περιλαμβάνουν τη χρήση ψεύτικων λογαριασμών, παραποιημένων εικόνων, πλαστών εγγράφων και βίντεο με ψευδείς ειδήσεις που υποτίθεται ότι προέρχονται

από αξιόπιστες πηγές (fake news). Μια από τις πιο γνωστές εφαρμογές ενημέρωσης για τον πόλεμο της Ουκρανίας είναι η εφαρμογή Telegram, η οποία επέτρεψε την ευρεία διάδοση ακατέργαστου υλικού από τον πόλεμο. Οι Ουκρανοί τη χρησιμοποιούσαν, για να ενημερωθούν και να ελέγξουν φωτογραφίες και βίντεο για γνωστά πρόσωπα και μέρη. Ένεκα αυτού, οι Ρώσοι στόχευσαν τη δημοφιλή

This screenshot from report "Undermining Ukraine: How the Kremlin Employs Information Operations to Erode Global Confidence in Ukraine" shows examples of conspiracy theories claiming Zelensky left Ukraine. Digital Forensic Research Lab

Ρωσική στρατηγική επικοινωνία με τη μορφή οξείας ισχύος

εφαρμογή, ανεβάζοντας ψεύτικες φωτογραφίες και βίντεο που αποσκοπούσαν στην αποθάρρυνση του πληθυσμού, τη δημιουργία πανικού και την υπονόμευση της εμπιστοσύνης στην Ουκρανική κυβέρνηση.

Σε άλλες περιπτώσεις, η Ρωσία δημιούργησε πλήθος πολύγλωσσων καναλιών, όπως αυτό με την ονομασία «War on Fakes», για να υποστηρίξει το ρωσικό αφήγημα και να υπερασπιστεί τις ενέργειες του ρωσικού στρατού. Σε πολλές περιπτώσεις, η παραπληροφόρηση είχε στόχο τη δυσπιστία σχετικά με την αξιοπιστία της κυβέρνησης της Ουκρανίας ή την αποτελεσματικότητα του στρατού. Η Ρωσία συνδύασε αυτές τις τεχνικές με παραδοσιακές τακτικές εκφοβισμού, συμπεριλαμβανομένης της ρίψης φυλλαδίων που περιέγραφαν τι θα έπρεπε να κάνουν οι κάτοικοι σε περίπτωση έκρηξης στο πυρηνικό εργοστάσιο της Ζαπορίζια, στρατιωτικές εκπαιδευτικές πτήσεις που ενεργοποιούσαν τις σειρήνες αεροπορικής επιδρομής και φήμες για πιθανή χρήση πυρηνικών όπλων. Όλα τα παραπάνω είχαν ως σκοπό να διαστρεβλώσουν την αλήθεια, να δημιουργήσουν αμφιβολίες και να διχάσουν το ακροατήριο, για να αποσταθεροποιήσουν το κοινωνικοπολιτικό σύστημα ή να εξαναγκάσουν σε συγκεκριμένες ενέργειες τις αρχές της Ουκρανίας (Time 2023).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο σύγχρονο θέατρο του πολέμου, η επιτυχία των επιχειρήσεων εξαρτάται όχι μόνο από το αποτέλεσμα των τακτικών επιχειρήσεων, αλλά και από το πώς ο σκοπός και η διεξαγωγή του πολέμου επικοινωνούνται στην κοινή γνώμη. Παρότι η ικανότητα άσκησης επιρροής στις ομάδες στόχους του αντίπαλου ήταν πάντοτε ζωτικής σημασίας, η μορφή της επικοινωνίας σήμερα έχει πολλαπλασιάσει αυτή τη δυνατότητα (Dimitriu 2012). Η επιρροή των μέσων ενημέρωσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης είναι καθοριστική, ενώ η πρόσφατη είσοδος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, έχει οδηγήσει σε άγνωστες μέχρι πρότινος δυνατότητες στον επηρεασμό της κοινής γνώμης. Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική επικοινωνίας έχει καταστεί απαραίτητη για τη συνοχή

της στρατηγικής, των δραστηριοτήτων, των θεμάτων και μηνυμάτων, καθώς και για τη νομιμοποίηση και υποστήριξη των ενεργειών. Η στρατηγική επικοινωνίας διαμορφώνεται μέσα από ένα στρατηγικό αφήγημα, δηλαδή μέσα από μια «ιστορία» που μπορεί να εξηγήσει πειστικά τα γεγονότα και να δικαιολογήσει τις πράξεις.

Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, ως οργανισμός υποστήριξης της άσκησης της εξωτερικής πολιτικής της Χώρας, απαιτείται να αξιοποιούν τις δυνατότητες της επικοινωνίας με αποτελεσματικό τρόπο. Μέχρις στιγμής, η στρατηγική επικοινωνία εστιάζεται στην προβολή της κοινωνικής προσφοράς, της στρατιωτικής ισχύος και σε διάφορα θέματα προσωπικού παρά στην επικοινωνία κάποιου αφηγήματος. Δεδομένου ότι η παραπληροφόρηση και η προπαγάνδα αποτελούν μέρος του υβριδικού πολέμου, κρίνεται αναγκαίο να αναπτυχθούν μηχανισμοί συντονισμένης αντιμετώπισης και διεξαγωγής αυτών και να επιδειχθεί αποφασιστικότητα μέσα από τη θεσμική επικοινωνία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στην ενίσχυση της στρατηγικής επικοινωνίας συνηγορούν και οι εξελίξεις στο διεθνές προσκήνιο με την είσοδο της οξείας ισχύος. Βέβαια, η εφαρμογή της στρατηγικής επικοινωνίας δεν είναι εύκολη υπόθεση και απαιτεί προσωπικό με βαθιά κατανόηση των χαρακτηριστικών και μεθόδων αυτής. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαία η εκπόνηση επικοινωνιακής στρατηγικής με συγκεκριμένους σκοπούς, στόχους και μηνύματα, καθώς και ο ενιαίος συντονισμός των διάφορων φορέων και υπηρεσιών.

Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις προτείνεται να υιοθετήσουν τη στρατηγική επικοινωνίας για την επίτευξη των εθνικών στρατηγικών στόχων. Δεδομένου ότι αυτό απαιτεί ευαισθητοποίηση και αποφασιστικότητα των συναρμόδιων φορέων, προτείνονται τα παρακάτω μέτρα:

α. Η σύσταση νέας οργανωτικής δομής αντιμετώπισης απειλών επικοινωνίας και η εκπαίδευση στις δυνατότητες των μέσων για αξιοποίησή τους ως εργαλεία στρατηγικής επικοινωνίας και επιρροής.

β. Η αναβάθμιση του Πολυεθνικού Κέντρου Εκπαίδευσης Επιχειρήσεων Υποστήριξης Ειρήνης (ΠΚΕΕΥΕ) στην εκπαίδευση της στρατηγικής επικοινωνίας.

γ. Η αναβάθμιση των δύο δεξαμενών σκέψης με υπολογίσιμη επιρροή του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων (ΙΔΙΣ).

δ. Η εγκαθίδρυση νομικού πλαισίου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, ώστε να οριοθετηθούν οι δραστηριότητες του πληροφοριακού πολέμου. Οι Ουκρανοί είχαν τη δυνατότητα να εντοπίσουν τους διαχειριστές των ρωσικών διαδικτυακών τόπων μέσω παραπληροφόρησης, αλλά δεν υπήρχε το νομικό πλαίσιο αντίδρασης.

ε. Η δημιουργία Εθνικού Συμβούλιου Ασφαλείας για την αντιμετώπιση των σύγχρονων απειλών, μέσω συνένωσης υφιστάμενων συμβουλίων, όπως το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ) και το Συμβούλιο Εθνικής Επικοινωνιακής Πολιτικής (ΣΕΕΠ).

στ. Η υιοθέτηση κουλτούρας έγκυρης ενημέρωσης στα εγχώρια μέσα ενημέρωσης για περιορισμό της διασποράς πληροφοριών ή αφηγημάτων που επηρεάζουν την κοινή γνώμη.

ζ. Η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης για τον εντοπισμό των εχθρικών επιχειρήσεων παραπληροφόρησης (παράδειγμα οι εφαρμογές LetsData και Youtube).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η στρατηγική επικοινωνίας αποτελεί μια σύνθετη και πολύπλευρη διαδικασία που επηρεάζεται από ένα πλέγμα δραστηριοτήτων. Η ικανότητα να επηρεάζει κανείς την κοινή γνώμη αποτελεί διαχρονικά κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας. Από το συνολικό πλέγμα δραστηριοτήτων της στρατηγικής επικοινωνίας, οι Ένοπλες Δυνάμεις επικεντρώνονται στις δραστηριότητες κοινωνικής προβολής, ενώ δεν υφίσταται κάποιο αφήγημα. Παρά τα ευχολόγια και τις προτροπές, η εφαρμογή της στρατηγικής επικοινωνίας είναι δύσκολη υπόθεση και απαιτεί τον συντονισμό φορέων και υπηρεσιών με διαφορετικές προτεραιότητες και στάσεις ως προς τα εθνικά θέματα. Η επίδραση της

στρατηγικής επικοινωνίας ως μορφής ήπιας ισχύος είναι αδιαμφισβήτητη, αλλά η πρόσφατη εμπειρία έχει αποδείξει ότι δεν αρκεί για την επίτευξη των Εθνικών Συμφερόντων. Η αδυναμία της ήπιας ισχύος να αντιμετωπίσει τις εννοιολογικές, θεσμικές και πολιτικές διαστάσεις της πρόκλησης, έχει προωθήσει την έξυπνη και την οξεία ισχύ ως πιο αποδοτικές μορφές ισχύος. Η Ουκρανική κρίση απέδειξε την ανάγκη χρήσης συνδυασμένων μορφών ισχύος στην επίτευξη των εθνικών στρατηγικών στόχων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας: «Επικοινωνία Ενόπλων Δυνάμεων με Μ.Μ.Ε - Ρόλος ΡΑΟ.» Παρουσίαση ΑΔΙΣΠΟ. ΓΕΕΘΑ/Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου, Φεβρουάριος 2023α.
- Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας: «Πληροφοριακές Επιχειρήσεις.» Παρουσίαση ΑΔΙΣΠΟ. ΓΕΕΘΑ/Α5, Μάρτιος 2023β.
- Δασκαλάκης, Ιπποκράτης. «Διαχείριση Πολλών Κρίσεων.» Παρουσίαση ΑΔΙΣΠΟ. ΑΔΙΣΠΟ/ Έδρα Ακαδημαϊκών Σπουδών, Δεκέμβριος 2022.
- Dimitriu. G., R. «Winning the story war: Strategic communication and the conflict in Afghanistan». *Public Relations Review* (June 2012):195-207.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. «Στρατηγική επικοινωνίας της ΕΕ για την αντιμετώπιση της προπαγάνδας εναντίον της από τρίτους.» 23 Νοεμβρίου 2016.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. «Επισκόπηση των κυρώσεων της ΕΕ κατά της Ρωσίας.» 01 Μαρτίου 2023.
- Fearn-Banks, Kathleen. *Crisis Communications: A Casebook Approach. 5th Edition.* New York. Routledge. 2017.
- Μαρούλη, Άννα. «Διαχείριση Κρίσεων από Απρόσμενα Γεγονότα σε Φορείς - Επιχειρήσεις και Στρατηγική Επικοινωνία. Μελέτη περίπτωσης: Τομέας Αερομεταφορών.» Μεταπτυχιακή Εργασία. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. 2020.
- Μπαλωμένος, Π., Κωνσταντίνος. «Η Στρατηγική Επικοινωνία ως Μέσο Στρατηγικής και Συντελεστής Ήπιας Ισχύος για την Επίλυση

Διεθνών και Επιχειρηματικών Κρίσεων.» Δι-
δακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
Ιανουάριος 2016.

NATO Rapid Deployable Corps – Greece (NRDC-
GR). «Στρατηγική Επικοινωνίας (StratCom) –
Ενημέρωση (Public Affairs) – Συνεντεύξεις
(Προετοιμασία, Προϊόντα, Διεξαγωγή)» Πα-
ρουσίαση ΑΔΙΣΠΟ. ΑΔΙΣΠΟ/Έδρα Ακαδημαϊ-
κών Σπουδών, Φεβρουάριος 2023.

NATO. «Draft MC 0422/6 – NATO Military
Policy for Information Operations». 11 Σε-
πτεμβρίου 2018.

Nye, Joseph. Jr. «Soft power: the origins and
political progress of a concept.» Palgrave
Communications. 21 Φεβρουαρίου 2017.

Nye, Joseph. Jr. «The Benefits of Soft Power.»
Harvard Business School. 8 Φεβρουαρίου
2004.

Pallaver, Matteo. «Power and Its Forms: Hard,
Soft, Smart.» London School of Economics
and Political Science. Οκτώβριος 2011.

Ραγιές, Α., Ιωάννης. *Δημόσια Διπλωματία &
Στρατηγική Επικοινωνία σε Πολυεθνικές
Επιχειρήσεις Διαχείρισης Κρίσεων*. Αθήνα:
Εκδόσεις Σταμούλη, 2014.

Skoneczny, Lukasz & Boguslaw, Cacko. «Sharp
power – Introduction to the issue.» *Internal
Security Review Issue 25* (Ιανουάριος
2021):325-340.

Time. «Inside the Kremlin's Year of Ukraine
Propaganda.» 22 Φεβρουαρίου 2023.

University of Minnesota. «Communication
in the Real World: An Introduction to
Communication Studies.» Minnesota
Libraries Publishing, 2013.

Wikipedia. «Russkiy Mir Foundation.» 05 Απρι-
λίου 2023.

Wilson, J., Ernest III. «Hard Power, Soft Power,
Smart Power.» *Public Diplomacy in a
Changing World Vol. 616* (March 2008):
110-124.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αντισυνταγματάρχης (Γ) Κωνσταντίνος Σ. Σκοινάς κατάγεται από την Αγιά - Λάρισα και γεννήθηκε στις 10 Νοεμβρίου του 1977 στην Λάρισα. Το 1996 εισήλθε στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, από όπου αποφοίτησε το 2000 με το βαθμό του Ανθυπολοχαγού Πεζικού. Ως Ανθυπολοχαγός υπηρέτησε στο 625 ΕΚΕ στα Ιωάννινα και στο 646 Μ/Κ ΤΠ στην Κομοτηνή, ασκώντας τα καθήκοντα του Διμοιρίτη και του Διοικητή Λόχου. Το 2002 συμμετείχε σε εξετάσεις της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού επιτυχάνοντας την 1η θέση μεταξύ των υποψηφίων, ενώ το 2004 αποφοίτησε από τη Σχολή Τοπογραφίας της ΓΥΣ και μετατάχθηκε στο Γεωγραφικό Σώμα. Κατά το διάστημα 2007 έως 2009 φοίτησε στη Σχολή Αγρονόμων & Τοπογράφων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, ενώ κατά το διάστημα 2010 έως 2012 φοίτησε στο Διατμηματικό ΠΜΣ «Γεωπληροφορική» του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Το 2015, ύστερα από τη λήψη υποτροφίας με απαλλαγή διδάκτρων από το Ελβετικό Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Ζυρίχης (ETH Zurich), φοίτησε στο ΠΜΣ «Γεωματική» από όπου αποφοίτησε το 2018. Το ΕΤΗ κατατάσσεται μεταξύ των 10 κορυφαίων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων παγκοσμίως. Πέραν της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, έχει υπηρετήσει ως Επιτελής στον Ε΄ Κλάδο (Διεύθυνση Πολιτικής Πληροφοριών) και στον Γ΄ Κλάδο (Διεύθυνση Διαστήματος) του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Είναι ιπτάμενος Φωτοναυτίλος και απόφοιτος της Σχολής Αλεξιπτωτιστών. Του έχουν απονεμηθεί, Εύφημη Μνεία για αποφοίτηση με άριστη επίδοση από το ΠΜΣ «Γεωπληροφορική» χωρίς εκπαιδευτική άδεια, και Συγκλητήρια ως πρώτος αποφοιτήσαντας με άριστη επίδοση από το Τμήμα Προκεχωρημένης Εκπαίδευσης της Σχολής ΠΖ. Πέρα των στρατιωτικών και ακαδημαϊκών διακρίσεων, έχει βραβευτεί για την προσφορά του στον Αθλητισμό της Αγιάς, ως πανελληνιονίκης στην ελευθέρα πάλη. Είναι γνώστης της Αγγλικής και Γαλλικής Γλώσσας. Είναι παντρεμένος και έχει έναν υιό.

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Ναυτικής
Ιστορίας παρουσιάζει το πρώτο ελλη-
νικό portal για την Ναυτική Ιστορία
και Παράδοση.

 navalhistory.gr
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ένας διαδικτυακός χώρος που λειτουργεί ως κε-
ντρικό σημείο αναφοράς για όσους αγαπούν την
ελληνική και την παγκόσμια Ναυτική Ιστορία και
Παράδοση, με αρθρογραφία που καλύπτει και ένα
ευρύτερο φάσμα, όπως Ναυτική Τεχνολογία, Ναυ-
τική Ισχύ, Ναυτικό Δίκαιο, Τέχνη και Θάλασσα.

www.navalhistory.gr

Με τη σφραγίδα του Ελληνικού Ινστιτούτου
Ναυτικής Ιστορίας (Ε.Ι.Ν.Ι.Σ.)

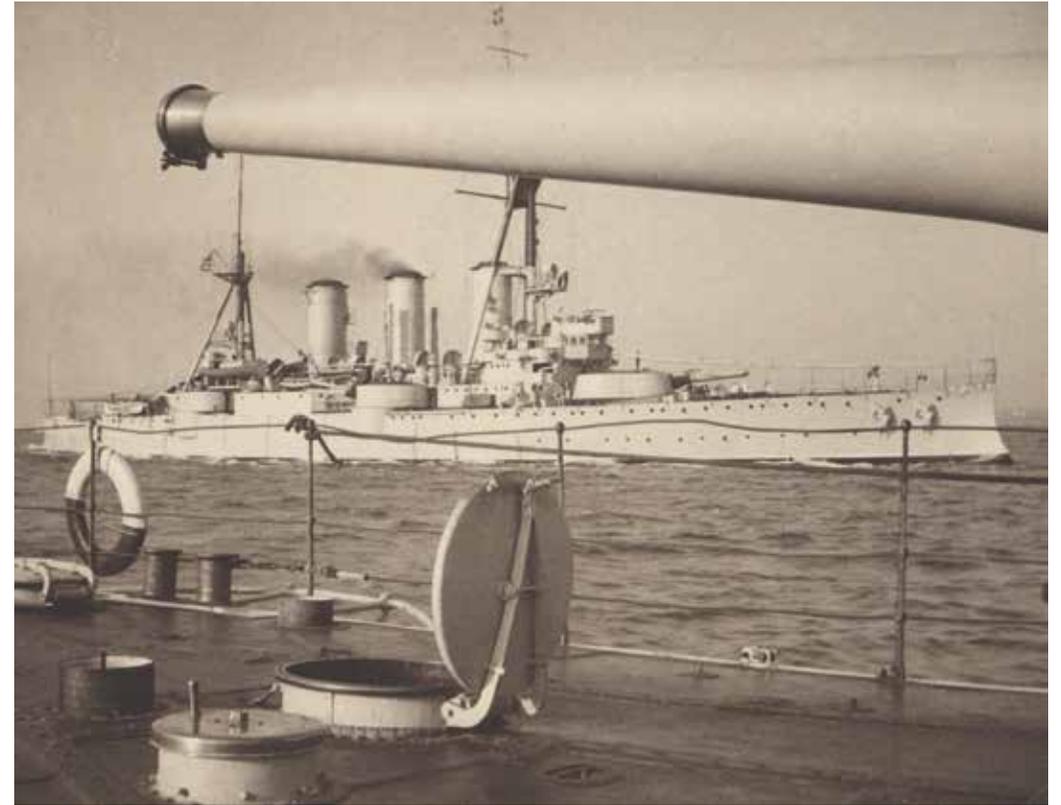

Ναυτικές Ιστορίες

**Ο Πλους και η Συμμετοχή του
Θ/Κ «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ»
Στις Εορταστικές Εκδηλώσεις της
Στέψης του Βρετανού Μονάρχη
Γεωργίου ΣΤ΄ το 1937.
Μέσα από το Φωτογραφικό
Αρχείο της Υ.Ι.Ν.**

Επιμέλεια: Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Βλάσιος Οικονόμου ΠΝ, Ιστορικός - Επιτελής ΥΙΝ
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) Μιχαήλ Κατσικαρέλης ΠΝ, Ιστορικός - Επιτελής ΥΙΝ

Η αλλαγή στον βρετανικό Θρόνο

Το θωρακισμένο καταδρομικό Γ.Αβέρωφ το 1937. Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΥΙΝ.

Στις 11 Δεκεμβρίου 1936 ο Βρετανός βασιλιάς Εδουάρδος Η΄ (1894-1972) παραιτήθηκε από τον θρόνο βυθίζοντας τον πολιτικό κόσμο της Βρετανίας σε δυναστική κρίση. Τον παραιτηθέντα βασιλιά θα διαδέχονταν ο αδελφός του πρίγκιπας Αλβέρτος με το όνομα Γεώργιος ΣΤ΄ (1895-1952). Η στέψη του αλλά και της συζύγου του Ελισάβετ ορίστηκε για τις 12 Μαΐου 1937 στο Αβαείο του Ουέστμινστερ στο Λονδίνο με προσκεκλημένες ξένες διπλωματικές και στρατιωτικές αποστολές όπως της Ελλάδας. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάδειξη των άγνωστων πτυχών του πλου του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» και η συμμετοχή στις βρετανικές εορταστικές εκδηλώσεις του Μαΐου, μέσα από το φωτογραφικό Αρχείο της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού και πιο συγκεκριμένα από την Συλλογή του Αντιπλοίαρχου ε.α. ΒΝ Κωνσταντίνου Χρυσάνθη πρωτίστως, σε συνδυασμό με το Ημερολόγιο Πλοίου.

Οι εορταστικές εκδηλώσεις θα κρατούσαν μέρες πριν από τη στέψη αλλά και μετά, αναδεικνύοντας την ιστορικότητα του θεσμού, τη διατήρηση της αίγλης και συναίνεσης για αυτόν στη ζωή του βρετανικού λαού αλλά και την κατ' επέκταση προβολή της ακτινοβολίας της βρετανικής ισχύος. Αν και ένα μικρό κομμάτι της κοινωνίας του Λονδίνου θα λάμβανε μέρος σε αυτές, πέραν της Στέψης, είναι γεγονός ότι θα λάμβαναν μεγάλη δημοσιότητα.

Σύμφωνα με το σαββατιάτικο φύλλο της βρετανικής εφημερίδας «THE MAIL» στις 16η Ιανουαρίου 1937, η έναρξη των βασιλικών εορτασμών βάσει επίσημου προγράμματος

Ο βασιλιάς Γεώργιος ΣΤ΄. Πηγή: <https://wartimecanada.ca/document/second-world-war/souvenir-publications/programme-coronation-george-vi>. Ανακτήθηκε την 8/7/2023.

θα σηματοδοτούνταν από την συγκέντρωση των μελών της βασιλικής αυλής στις 5 Μαΐου στο παλάτι του Μπάκινγχαμ. Στις επόμενες μέρες μέχρι τη Στέψη στις 12 Μαΐου, ο πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας θα υποδέχονταν σε δεξιώσεις τους επίσημους αξιωματούχους των ξένων διπλωματικών αντιπροσωπειών αλλά και των βρετανικών κτήσεων. Από τις 13 έως τις 19 Μαΐου, σειρά είχαν τα κρατικά συμπόσια αλλά και η συνεχής διοργάνωση από τη βρετανική βασιλική οικογένεια δείπνων και βασιλικών χορών.

Ιδιαίτερα επιβλητική αναμένονταν να είναι, στις 20 Μαΐου η ναυτική επιθεώρηση από τον Γεώργιο ΣΤ΄ του βρετανικού στόλου αλλά και των ξένων πλοίων, τα οποία είχαν καταφτάσει εν όψει εορτασμών στο Σπίτχεντ νότια του βρετανικού λιμανιού Πόρτσμουθ. Από τις 21 Μαΐου έως και τις 27 Ιουνίου, θα λάμβαναν χώρα σποραδικά επετειακές εκδηλώσεις όπως «η Μέρα της Αυτοκρατορίας» στις 24 Μαΐου, εορτασμοί για τα γενέθλια της Βασίλισσας Ελισάβετ στις 26 Μαΐου, αλλά και του Γεωργίου ΣΤ΄ στις 9 Ιουνίου, καθώς και εκδήλωση για την υποδοχή αντιπροσωπείας των Βρετανών Βετεράνων Πολέμου από τον Γεώργιο ΣΤ΄ στις 27 Μαΐου. Οι επίσημοι πανηγυρισμοί θα ολοκληρώνονταν με επίσημη δεξίωση στο παλάτι Μπάκινγχαμ στις 22 Ιουλίου, αφού η βασιλική οικογένεια θα είχε επιστρέψει από την περιοδεία της στην Σκωτία και Ουαλία.

Η αλλαγή στο βρετανικό σκίπτρο θα μπορούσε να σηματοδοτήσει και αλλαγές στη διεθνή γεωπολιτική σκακιέρα, αφού η Μ. Βρετανία είχε υπό την κατοχή της, την εποχή εκείνη, τη μεγαλύτερη αποικιακή αυτοκρατορία, στην οποία ο ήλιος δεν έδυε ποτέ. Εν όψει μάλιστα της αρπακτικής διάθεσης του Γερμανού Καγκελάρου Αδόλφου Χίτλερ στην Ευρώπη και μεσούσης της εμφύλιας ισπανικής σύρραξης από το 1936 να αποτελεί πεδίο ανταγωνισμού ανάμεσα σε Γερμανία και Ιταλία από την μια και η Ε.Σ.Σ.Δ. από την άλλη, τέτοιου είδους πολιτικές αλλαγές στις ηγεσίες κρατών, αποτελούσαν ευκαιρίες επαναδιαπραγμάτευσης στο διεθνές γίγνεσθαι.

Οι προετοιμασίες του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ»

Ο πλους μονάδων του Ναυτικού στο εξωτερικό στο πλαίσιο «*Επίδειξης Σημαίας*» για τη συμμετοχή σε εορταστικές εκδηλώσεις ήταν κάτι σύννηθες το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Η Ελλάδα, της οποίας τα συμφέροντα ταυτίζονταν με της Μ.Βρετανίας στην Ανατολική Μεσόγειο, δεν θα μπορούσε να μην αποστείλει ένα πλοίο της και μάλιστα την ναυαρχίδα της το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ», στη στέψη του Γεωργίου ΣΤ΄, δηλώνοντας την υποστήριξη της

στο πρόσωπό του. Πολλώ δε μάλλον αφού ο πατέρας του, πρώην Βρετανός βασιλιάς Γεώργιος Ε΄ (1865-1936) ήταν πρώτος εξάδελφος του Έλληνα βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄ (1868-1923) της Ελλάδας, γεγονός που σήμαινε ότι ο Βρετανός Γεώργιος ΣΤ΄ (1895-1952) ήταν δεύτερος εξάδελφος του τότε Έλληνα βασιλιά Γεωργίου Β΄ (1890-1947).

Οι απαραίτητες προετοιμασίες του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ», το οποίο είχε εκσυγχρονιστεί λίγα χρόνια πριν στην Γαλλία (1925-27), περιλάμβαναν την παραλαβή πυρομαχικών, την επιβίβαση αριθμού Ναυτικών Δοκίμων, αλλά και την απαραίτητη ανθράκευση για τον πλου. Άλλωστε στις 38 αποθήκες άνθρακα, τις οποίες διέθετε το πλοίο, μπορούσαν να αποθηκευτούν μέχρι και 1542 τόνοι. Το πλήρωμά του σε συνήθη πλου ανέρχονταν σε 670 άτομα. Οι προετοιμασίες για τον πολυήμερο πλου ολοκληρώθηκαν στις 18 Απριλίου 1937 με Επιθεώρηση του Κυβερνήτη, Πλοιάρχου Κωνσταντίνου Κοντογιάννη ΒΝ. Ο Α/Γ.Ε.Ν., Υποναύαρχος Αλέξανδρος Σακελλαρίου ΒΝ επέβη για λίγες ώρες για τη διεκπεραίωση τελευταίων λεπτομερειών πριν από τον απόπλου με τον Αρχηγό του Ελαφρού Στόλου (Α.Ε.Σ.) Αντιναύαρχο Δημήτριο Οικονόμου ΒΝ, ο οποίος θα συμμετείχε στο ταξίδι στη γη της γηραιάς Αλβιώνος, όπως αλλιώς ονομάζονταν η Μ. Βρετανία.

Ο απόπλους

Στις 19 Απριλίου 1937, τις απογευματινές ώρες, το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» έλυσε τους κάβους του και καθώς εξέρχονταν από την Ψυτάλλεια συμμετείχε σε μια σειρά από γυμνάσια τορπιλικών επιθέσεων με υποβρύχιο τύπου Παπανικολής, αλλά και την τορπιλάκατο «Τ1» στη θαλάσσια περιοχή της νήσου Ύδρας.

Η διαδρομή που ακολουθήθηκε περιλάμβανε τη διέλευση από τα ακρωτήρια Μαλέας και Ταίναρο της νότιας Πελοποννήσου και στις 21 Απριλίου το πλήρωμα του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» αντίκριζε το ακρωτήριο Σκαλίμπρι της νότιας Σικελίας πλέοντας με την ταχύτητα των 11 κόμβων. Ο καιρός ήταν ιδιαίτερα άσχημος με υψηλό κυματισμό στην κεντρική Μεσόγειο κοντά στη νήσο Παντελλερία. Παρόλα αυτά στις 24 Απριλίου το πρωί το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» αγκυροβόλησε στο λιμένα του Αλγερίου στη Βόρεια Αφρική.

Ανεφοδιασμός στο Αλγέρι

Η Αλγερία αποτελούσε αποικία της Γαλλίας από το 1834 και το Αλγέρι, η πρωτεύουσά της, την έδρα της γαλλικής διοίκησης. Έτσι, ο ναυτικός και στρατιωτικός διοικητής του επισκέφτηκε στο πλαίσιο εθιμοτυπίας το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» ευθύς αμέσως μετά τον κατάπλου του.

Το ίδιο πρωί, μάλιστα ανέβηκε στο ελληνικό πλοίο ο κυβερνήτης του ιταλικού εκπαιδευτικού *Americo Vecrucci* δίπλα στο οποίο πρυμνοδέτησε το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ». Το μεσημέρι της ίδιας μέρας, ο Α.Ε.Σ. Αντιναύαρχος Δημήτριος Οικονόμου ανταπέδωσε την επίσκεψη του Ιταλού Κυβερνήτη.

Αποδίδοντας τις απαραίτητες τιμές, άγημα μουσικών του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» και οι Ναυτικοί Δόκιμοι κατέθεσαν στεφάνι στο γαλλικό Μνημείο Αγνώστου Στρατιώτη στο Αλγέρι στις 25 Απριλίου. Η συγκίνηση ομογενών εξ Αμερικής, οι οποίοι στις 26 Απριλίου επισκέφτηκαν το ελληνικό πλοίο ήταν μεγάλη. Λίγες μέρες μετά, απέπλευσαν συγκινημένοι με το επιβατηγό τους πλοίο, το οποίο τους μετέφερε στην Ελλάδα στο πλαίσιο της ετήσιας εκδρομής της Ελληνοαμερικανικής Προοδευτικής Ένωσης, η οποία ιδρύθηκε στις Η.Π.Α. και οργάνωνε εκδρομές Ελληνοαμερικανών από το 1928. Η επίσκεψη του Γάλλου πολιτικού διοικητή του Αλγερίου στο Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» ήταν ίσως από τις σημαντικότερες τις ημέρες εκείνες.

Πρυμοδέτηση στο λιμένα Αλγερίου. Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΥΙΝ.

Η ανθράκευση στις 27 Απριλίου, με τη βοήθεια εντόπιων εργατών για τη μεταφορά ανεφοδίασε το ελληνικό πλοίο με 600 τόνους άνθρακα. Εργασίες όπως αυτή έβάζαν σε δοκιμασία την καθαριότητα του καταστρώματος. Ο καθαρισμός του όμως λίγο αργότερα επανέφερε στο πλοίο στην πρότερη του *επιθεωρήσιμη κατάσταση*.

Η επίσκεψη των Γάλλων επισήμων ολοκληρώθηκε με την έλευση του δημάρχου του Αλγερίου στις 28 Απριλίου, ενώ τελέστηκε και Θεία Λειτουργία στο παρεκκλήσι του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» το απόγευμα. Η ύπαρξη εκκλησίας και ιερέως στο Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» ήταν υψίστης σημασίας, αφού τα θρησκευτικά καθήκοντα του πολυπληθούς πληρώματος ήταν δυνατό να τελεσθούν ακόμα και κατά τη διάρκεια πολυήμερων πλόων διατηρώντας υψηλά την ορθόδοξη πίστη, οπουδήποτε η πλειάδα των αποστολών απαιτούσε την παρουσία του Ναυτικού. Παράλληλα, ενίσχυε και το θρησκευτικό συναίσθημα των επισκεπτών σε αυτό.

Ο πλους από το Αλγέρι στην Μ. Βρετανία

Στις 29 Απριλίου, τις πρώτες πρωινές ώρες της Μεγάλης Πέμπτης, το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» απέπλευσε με δυτική πορεία προς τα Στενά του Γιβραλτάρ, τα οποία βρίσκονταν υπό βρετανικό έλεγχο. Στις 30 Απριλίου, στο πλοίο υπήρχε αυξημένη επαγρύπνηση για επιπλέοντα αντικείμενα «*τα οποία θα μπορούσαν να είναι νάρκες*» όπως σημειώνει ο κυβερνήτης του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» στο Ημερολόγιο Πλοίου, καθώς ο Ισπανικός Εμφύλιος ήδη μαίνονταν από την περσινή χρονιά. Εκτελέστηκαν μάλιστα στο πλαίσιο γυμνασίων και πυρά με τα αντιαεροπορικά πυροβόλα Vickers Terni 40 mm/39 από τις ομοχειρίες οπλισμού. Τις

Καθαρισμός καταστρώματος. Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΥΙΝ.

βράδυνες ώρες, με κατάνυξη, τελέστηκε η Θεία Λειτουργία της Μεγάλης Παρασκευής στο μεσόστεγο και ακολούθως η περιφορά του Επιταφίου εν πλω έξω από τη θαλάσσια περιοχή του Γιβραλτάρ με λουλούδια από το Αλγέρι.

Την 1η Μαΐου, το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» έπλεε προς τα δυτικά του ακρωτηρίου του Αγίου Βικεντίου στην νότια Πορτογαλία. Τα ξημερώματα απαντήθηκε με το γερμανικό Καταδρομικό Μάχης Deutschland (από το 1940 Lützow), το οποίο του ευχήθηκε «*Καλό Ταξίδι*» όπως αναφέρεται στο Ημερολόγιο πλοίου.

Το Deutschland έπλεε στο πλαίσιο της «*Διεθνούς επιτροπής εφαρμογής της μη επεμβάσεως εν Ισπανία*», η οποία είχε συσταθεί από 24 κράτη συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας προκειμένου να μην επεκταθεί ο Ισπανικός Εμφύλιος σε Παγκόσμιο Πόλεμο, προσβλέποντας την κατά ξηρά και θάλασσα επιτήρηση με παρατηρητές στα Ισπανοπορτογαλικά και ισπανογαλλικά ως και τα μετά του Γιβραλτάρ σύνορα. Οι ναυτικές περιπολίες άρχισαν τον Απρίλη του 1937, στις οποίες συμμετείχε και το Deutschland, ενώ την ίδια στιγμή η Γερμανία ανεπίσημα βοηθούσε τους Εθνικιστές του Φρανθίσκο Φράνκο(1892-1975) στην Ισπανία με έμψυχο και άψυχο υλικό.

Το περίπλοκο αυτό διεθνές περιβάλλον οδήγησε στον κατά άλλους λανθασμένο βομβαρδισμό του γερμανικού καταδρομικού από δύο ισπανικά κυβερνητικά αεροσκάφη στις 29 Μαΐου του 1937, προκαλώντας του υλικές ζημιές και τριάντα 31 νεκρούς κοντά στην Ίμπιζα σχεδόν ένα μήνα μετά τον πλου του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» στα ισπανικά νερά! Για λόγους αποφυγής δυσάρεστων εκπλήξεων το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» έφερε κατά το πέρασμά του από τα ισπανικά θαλάσσια ύδατα 2 τεράστιες ελληνικές σημαίες στην πλώρη και την πρύμνη.

Η Ανάσταση τα μεσάνυχτα στις 2 Μαΐου γιορτάστηκε με 21 βολές πυροβόλων αλλά και έπαρση του μικρού σημαιοστολισμού. Από τις 2 έως τις 4 Μαΐου, ο πλοός κύλησε χωρίς κάτι το αξιοσημείωτο και στις 5 Μαΐου το πρωί Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» αγκυροβόλησε στο Σαουθάμπτον της νότιας Αγγλίας ακριβώς την ημέρα της έναρξης των επίσημων εορτασμών για τη Στέψη.

Ανεφοδιασμός στο Σαουθάμπτον και η μέρα της Στέψης

Την επόμενη ημέρα, ο Α.Ε.Σ. εξήλθε του πλοίου προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες συνεννοήσεις με τις τοπικές αρχές. Έτσι, στις 7 Μαΐου δύο βρετανικά ρυμουλκά βοήθησαν στην παραβολή του πλοίου σε τοπική προβλήτα για να ξεκινήσει η ομαλή ανθράκευση του πλοίου ως τις 9 Μαΐου μέχρι τις πρωινές ώρες.

Πλήθος επισκεπτών ανέβηκαν στο πλοίο, ενώ το πλήρωμα του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» αλλά και οι Ναυτικοί Δόκιμοι έλαβαν μέρος σε εκδρομές στο Λονδίνο στις 10 και 11 Μαΐου. Ήδη προσκεκλημένοι από όλη τη βρετανική αυτοκρατορία και όλο τον κόσμο είχαν συγκεντρωθεί στα ανάκτορα του Μπάκιγχαμ και πολλές επίσημες δεξιώσεις έλαβαν χώρα, για να τους καλωσορίσουν, τιμώντας και σηματοδοτώντας την ιστορική περίπτωση της στέψης.

Στις 12 Μαΐου το πρωί, πλήθη ανθρώπων παρατάχθηκαν στους δρόμους αλλά και σε ψηλά κτήρια, για να παρακολουθήσουν το βασιλικό ζεύγος και τους ξένους αντιπροσώπους σε πομπή από τα ανάκτορα του Μπάκιγχαμ ως το Αβαείο του Ουέστμινστερ για τη Στέψη σε μια διαδρομή μικρότερη από ένα μίλι. Περισσότεροι από 32.000 στρατιώτες και ναύτες ακολουθούσαν ως τιμητικά αγήματα αναδεικνύοντας τη βρετανική Ιστορία τηρώντας τις παραδόσεις αιώνων. Μάλιστα 20.000 περίπου αστυνομικοί παρατάχθηκαν στη διαδρομή, για να διατηρηθεί η τάξη, ενώ τοποθετήθηκαν, επίσης, κατά μήκος της λάβαρα με βρετανικές σημαίες σημαιοστολίζοντας όλους τους κεντρικούς δρόμους του Λονδίνου. Αντιπροσωπεία από Ναυτικούς Δόκιμους, υπαξιωματικούς και ναύτες του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» αναχώρησαν λίγο πριν τις εννέα το πρωί, για να παραβρεθούν στη Στέψη υπό τον Σημαιοφόρο Σούτσο Δημήτριο ΒΝ.

Το Βασιλικό Ζεύγος κατέφθασε με άμαξα στο Αβαείο λίγο πριν τις 11 π.μ. Ιδιαίτερη μεγαλοπρέπεια έδιναν οι πολυάριθμοι ιππείς σε χαλαρό καλπασμό με τις επί-

Η στιγμή της Στέψης του Γεωργίου ΣΤ΄. Πηγή: <https://www.countrylife.co.uk/coronation/i-was-there-last-time-a-king-was-crowned-at-westminster-abbey-this-is-what-it-was-like-to-be-there-255176>. Ανακτήθηκε την 8/7/2023.

Ο Γεώργιος ΣΤ΄ κατά την τελετή της Στέψης. Πηγή: <https://www.townandcountrymag.com/society/tradition/g43009439/king-george-vi-coronation-photos/>. Ανακτήθηκε την 8/7/2023.

σημες παραδοσιακές στολές τους συνοδεύοντας τιμητικά τους ξένους επίσημους αξιωματούχους της πομπής η διαδρομή της οποίας περιλάμβανε σημαντικά μνημεία του Λονδίνου όπως το Πάρλιαμεντ Σκουέρ, το Μπιγκ Μπεν και Ουέστμινστερ Χωλλ. Αναμφισβήτητα, την ομορφιά των σχηματισμών των στρατιωτικών τμημάτων απολάμβαναν περισσότερο αυτοί οι οποίοι είχαν φροντίσει να βλέπουν τη βασιλική πομπή από ψηλά μέρη όπως το Ουέστμινστερ Κλοκ. Πλήθη θεατών επευφημούσαν, καθώς ο Βρετανός βασιλιάς αποτελούσε το σύμβολο της βρετανικής ενότητας και ισχύος.

Το τελετουργικό της Στέψης του Γεωργίου ΣΤ΄, σαξονικής προέλευσης και γεμάτο συμβολισμούς, περιλάμβανε πέντε στάδια: Την Αναγνώριση, Τον όρκο του Μονάρχη, Το Χρίσμα, Την Ανακήρυξη και την Ωρίμανση. Μέσα από τα στάδια αυτά, ο βασιλιάς λάμβανε το Στέμμα του δεσμευόμενος να διατηρήσει τους νόμους και τα έθιμα του Βρετανικού Βασιλείου, αλλά και να προστατεύσει την Προτεσταντική Εκκλησία. Ελάχιστη μικρότερη σε διάρκεια ήταν η τελετή στέψης της Βασίλισσας Ελισάβετ.

Η διαδρομή της επιστροφής της βασιλικής πομπής μετά το πέρας της τελετής ήταν ασύγκριτα μεγαλύτερη, αφού αυτή η οποία ακολουθήθηκε ήταν της τάξεως των έξι μιλίων, περνώντας από όλα τα ιστορικά σημεία του Λονδίνου.

Η πομπή μετά τη Στέψη. Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΥΠΝ

Η Βασιλική Οικογένεια στο παλάτι του Μπάκιγχαμ μετά την Στέψη. Πηγή: <https://www.countrylife.co.uk/coronation/i-was-there-last-time-a-king-was-crowned-at-westminster-abbey-this-is-what-it-was-like-to-be-there-255176>

Στο Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» εκτελέστηκε ο Μεγάλος Σημαιοστολισμός και δόθηκε και άδεια για επισκέψεις στο πλοίο τις επόμενες δύο μέρες. Ο Δήμαρχος του Λονδίνου και διάφοροι άλλοι αξιωματούχοι ήταν ανάμεσα στους προσκεκλημένους. Το ελληνικό πλήρωμα προ-ετοιμάζονταν πυρετωδώς με γυμνάσια απόδοσης τιμών στο Βρετανό Μονάρχη για την προγραμματισμένη Ναυτική Επιθεώρηση στις 20 Μαΐου.

Η παράταξη στον Όρμο Σπίτχεντ και η απόδοση τιμών

Στις 15 Μαΐου, το ελληνικό θωρακισμένο καταδρομικό απέπλευσε για τον όρμο Σπίτχεντ νότια του Πόρτσμουθ, αγκυροβολώντας με δύο άγκυρες λίγες ώρες μετά και λαμβάνοντας την καθορισμένη θέση του μεταξύ άλλων πολεμικών πλοίων ερχόμενων από όλο τον κόσμο, τα οποία παρατάχθηκαν σε σειρές. Ο Έλληνας Αρχηγός Ελαφρού Στόλου επισκέφτηκε το βρετανικό ναυαρχείο στο πλαίσιο εθιμοτυπίας, επίσκεψη η οποία ανταποδόθηκε επίσημα το απόγευμα της ίδιας μέρας από αξιωματούχο του Βρετανικού Ναυαρχείου αλλά και τον κυβερνήτη του βρετανικού καταδρομικού μάχης Hood.

Τις ιστορικές στιγμές εκείνες επισκίασε ο θάνατος του ναύτη θερμαστή Δημητρίου Γιάγκου την επόμενη μέρα, αφού είχε μεταφερθεί στην ξηρά σε βρετανικό νοσοκομείο. Η κηδεία του τελέστηκε στις 18 Μαΐου με ελληνικό άγημα αποδόσεως τιμών. Σε ένδειξη πένθους άπαντα τα συνορμούντα ξένα πλοία υπέστειλαν τη σημαία τους προς απόδοση τιμών κατά τη διάρκεια της κηδείας. Στο Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» προληπτικά και προς αποφυγή πιθανής λοιμώξεως του αναπνευστικού θεωρήθηκε αναγκαίο να εκτελεστεί γενική κλήση και εν συνεχεία πλύση λάρυγγος με απολυμαντικό.

Στις 19 Μαΐου, όλα τα πλοία στο Σπίτχεντ ντύθηκαν ξανά τον Μεγάλο σημαιοστολισμό, αφού ο Γεώργιος ΣΤ΄ έφτασε στο Πόρτσμουθ και την επόμενη μέρα δέχθηκε τον Έλληνα Αρχηγό Ελαφρού Στόλου. Επιστρέφοντας το μεσημέρι στο Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ», μαζί του

Καλλιτεχνική απεικόνιση της παράταξης των πλοίων στο Σπίτχεντ στις 20 Μαΐου 1937. Πηγή: <https://www.worldnavalships.com/forums/tread.php?threadid=3768>.

ήρθαν και προσκεκλημένοι για την παρακολούθηση της ναυτικής επιθεώρησης, όπως ο Διάδοχος του ελληνικού Θρόνου Παύλος, αλλά και άλλα μέλη της ελληνικής Βασιλικής Οικογένειας. Όπως αναφέρεται στο «Επετειακό Πρόγραμμα της Ναυτικής Επιθεώρησης για την Στέψη», το οποίο εκδόθηκε από τις Ναυτικές Αρχές του Πόρτσμουθ, είχε προγραμματιστεί, στις 20 Μαΐου το πρωί, να παραταχθούν 145 ναυτικές μονάδες από τη Μ. Βρετανία αλλά και τις κτήσεις της οι οποίες θα συμπεριελάμβαναν κάθε τύπου πολεμικό πλοίο ακόμα και υποβρύχια ή αεροπλανοφόρα. Στον μεγάλο αυτό αριθμό, προστέθηκαν και 18 πλοία άλλων κρατών, τα οποία απέστειλαν από ένα πλοίο στον μεγάλο αυτό ναυτικό σχηματισμό όπως η Ελλάδα.

Κατά τη Ναυτική Επιθεώρηση του Γεωργίου ΣΤ΄, της 20ης Μαΐου, κατά τον πλου με τη θαλαμηγό του Victoria και Albert ανάμεσα στην τεράστια ναυτική δύναμη, ακολουθούσε η αραίωση των πληρωμάτων επί του καταστρώματος αλλά και 21 τιμητικές βολές από κάθε πλοίο συνοδευόμενες από ζητωκραυγές. Τις απογευματινές ώρες, η Ναυτική Επιθεώρηση περατώθηκε και οι προσκεκλημένοι αναχώρησαν από το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» ελάχιστα μετά. Ο φωτοστολισμός το βράδυ και η ακόλουθη ρίψη πυροτεχνημάτων από τον βρετανικό στόλο το ίδιο βράδυ ήταν κάτι το μοναδικό.

Ταξίδι για την επιστροφή. Η Λισσαβώνα

Στις 21 Μαΐου το μεσημέρι, ξεκίνησε ο απόπλους από το Σπίτχεντ για την Ελλάδα με τη βοήθεια πλοηγού απαραίτητου για τα ύδατα των βρετανικών νήσων, όπου τα θαλάσσια ρεύματα είναι ιδιαίτερα ισχυρά. Κατά τον πλου, εκτελούνταν συνεχώς γυμνάσια πυρκαγιάς και αναλαμπών με τη βοήθεια προβολέων, ώστε να διατηρείται η μαχητική ικανότητα του πληρώματος ακμαία. Πλησίον του ακρωτηρίου Ρόκα της Πορτογαλίας εκτελέστηκαν και ανταλλαγές σημάτων με τα ατμόπλοια Ντίντο, το Ντεντρεσεστέ και με πλοία του Πορτογαλικού Ναυτικού.

Παρέλαση οργανώσεων και νεολαίας στην Πλατεία Πράτσα Ντο Κομέρτσιο. Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΥΙΝ.

Στις 25 Μαΐου το πρωί, το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» έφτασε στην Λισσαβώνα την πρωτεύουσα της Πορτογαλίας. Ο χαιρετισμός του Πορτογαλικού Ναυτικού κατά την αγκυροβολία ήταν ιδιαίτερα θερμός, αφού εβλήθησαν 15 βολές προς τιμήν του Αντιναυάρχου Δημητρίου Οικονόμου ΒΝ. Στο ελληνικό πλοίο κατέφθασαν προς επίσκεψη ο Έλληνας Πρόξενος και Υποπρόξενος, ο Πορτογάλος Μοίραρχος και ο τοπικός Λιμενάρχης. Ήταν μια θαυμάσια ευκαιρία για το πλήρωμα του Γ.Αβέρωφ να περιηγηθεί την γεμάτη αξιοθέατα πόλη η οποία τον 16ο αιώνα ήταν πρωτεύουσα της μεγαλύτερης θαλάσσιας αυτοκρατορίας έως τότε.

Την επομένη οι Ναυτικοί Δόκιμοι του Γ.Αβέρωφ κατέθεσαν με την συνοδεία μουσικής στεφάνι στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτου σε μια σεμνή τελετή. Οι ανάγκες του υπόλοιπου ταξιδιού σε άνθρακα καλύφθηκαν καθ' όλη την 27η Μαΐου παραλαμβάνοντας 600 τόνους. Η στοιβάξη της μεγάλης ποσότητας άνθρακα πιθανότατα οδήγησε στην πυρκαγιά της 28ης το βράδυ στην ανθρακαποθήκη κάτω από το υπόφραγμα των θερμαστών, η οποία κατασβήστηκε όμως είκοσι 25 λεπτά αργότερα.

Στην πλατεία Πράτσα Ντο Κομέρτσιο, το διάστημα εκείνο, παρατηρήθηκαν παρελαύνοντα τμήματα από οργανώσεις του καθεστώτος του Πορτογάλου δικτάτορα Αντώνιο Ντε Ολιβέιρα Σαλαζάρ(1889-1970). Στην παρέλαση, συμμετείχαν και τμήματα της Οργάνωσης Νεολαίας (Μοσιντάντε Πορτουγκέζα) της Πορτογαλίας. Αν και δεν κατέστη δυνατή η ιστορική ταυτοποίηση κάποιας εορτής την περίοδο εκείνη, πιθανότητα τα τμήματα αυτά να προετοιμάζονταν για την συμμετοχή στην εθνική εορτή στις 10 Ιουνίου κατά την οποία η Πορτογαλία τιμούσε επίσημα τον Πορτογάλο ποιητή Λουίς Ντε Καμões (1525-1580).

Στις 30 Μαΐου, η χαρά της ελληνικής παροικίας με την παρουσία του ελληνικού πλοίου μετουσιώθηκε στην βάπτιση δύο ελληνόπουλων στο κατάστρωμα του Γ.Αβέρωφ: Του υιού του Εμμανουήλ Παπαμιχαήλ ο οποίος ονομάστηκε Γεώργιος αλλά και του υιού του Εμμανουήλ Σκαπανάκη που πήρε το όνομα Νικίας με ανάδοχο τον Κυβερνήτη του πλοίου. Η επίσκεψη όμως στην Λισσαβώνα έλαβε τέλος στις 31 Μαΐου, όταν το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» απέπλευσε με πορεία προς Γιβραλτάρ.

Ο κατάπλους

Το πυκνό στρώμα ομίχλης κατά τον πλου στον πορθμό του Γιβραλτάρ στη 1 Ιουνίου δεν εμπόδιζε το έμπειρο πλήρωμα που έλαβε όλα τα μέτρα ασφαλείας για ασφαλή ναυσιπλοΐα. Με πορεία ανατολική το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» πλησίασε το ελληνικό φορτηγό ΦΛΩΡΑ ΝΟΜΙΚΟΥ στην θαλάσσια περιοχή της νοτιοανατολικής Σικελίας κοντά στο ακρωτήριο Πασσάρο στις 4 Ιουνίου, παραλαμβάνοντάς τον σε κρίσιμη κατάσταση τον καπετάνιο του Πλοίαρχο Α΄ Χάλαρη.

Ο πλους μέχρι την ανατολική Πελοπόννησο κύλησε χωρίς απρόοπτα μέχρι τις 6 Ιουνίου. Ο ερχομός του Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ» συνδυάστηκε με τη συνεργασία του βοηθητικού «ΤΕΝΕΔΟΣ» για τη διεξαγωγή τορπιλικών επιθέσεων από το υποβρύχιο «ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ» αλλά και το «ΤΡΙΤΩΝ», κατά την οποία χρησιμοποιήθηκαν καπνογόνα στα νερά της Αίγινας. Λίγες ώρες μετά το ελληνικό θωρακισμένο καταδρομικό αγκυροβόλησε στον Ναύσταθμο Σαλαμίνας.

Αντί επιλόγου

Ο πολυήμερος πλους ελληνικής ναυαρχίδας, ο οποίος ολοκληρώθηκε μετά από συνολικά 48 ημέρες της μακριά από τα ελληνικά ύδατα, χωρίς αμφιβολία κρίνεται επιτυχημένος παρά τον θάνατο του ναύτη θερμαστή Δημητρίου Γάγκου. Ο αντικειμενικός σκοπός, η εκπροσώπηση των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων σε μια τέτοια ιστορική στιγμή για τη Θαλασσοκράτειρα Μεγάλη Βρετανία, επιτεύχθηκε με την επίδειξη της ελληνικής σημαίας ανάμεσα σε πλοία ξένων Ναυτικών εφάμιλλου και μεγαλύτερου εκτοπίσματος από το Θ/Κ «Γ. ΑΒΕΡΩΦ». Και μάλιστα σε μια διεθνή συγκυρία κατά την οποία η Μ. Βρετανία μετρούσε συμμάχους εν όψει του επερχόμενου Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου αναnevώνοντας συμμαχίες.

Με τα συνεχή γυμνάσια, το πλήρωμα αλλά και οι Ναυτικοί Δόκιμοι, οι οποίοι επέβαιναν, εκπαιδεύτηκαν σε συνθήκες πλεύσης εκτός ελληνικών υδάτων, ερχόμενοι σε επαφή με διεθνείς διαδικασίες σε ξένα λιμάνια και τους αξιωματούχους τους, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία. Σύμφωνα με το Αρχείο της ΥΙΝ, ένα χρόνο μετά, στα τέλη Αυγούστου του 1938, το εκπαιδευτικό «ΑΡΗΣ» με κυβερνήτη τον Πλοίαρχο Παναγιώτη Βανδώρο ΒΝ στο πλαίσιο εκπαιδευτικών πλόων βρέθηκε και εκείνο στο Αλγέρι. Επωφελείς ήταν και οι συνεργασίες με Ναυτικά ξένων χωρών στο χώρο της Μεσογείου, καθώς και στα νερά της Δυτικής Ευρώπης, περνώντας μέσα από εμπόλεμες ζώνες.

Αξιωματικοί που συμμετείχαν στον συγκεκριμένο πλου, εμπλουτίζοντας τις γνώσεις τους, ανέλαβαν κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο ακόμα πιο απαιτητικά καθήκοντα, όπως ο Σημαιοφόρος Σούτσος Δημήτριος ΒΝ, ο οποίος ως Ύπαρχος του αντιτορπιλικού Σφενδόνη με το βαθμό του Ανθυποπλοιάρχου το 1941, ακολούθησε την αποδημία του Ελληνικού Στόλου στην Μέση Ανατολή. Ο δε δημιουργός ορισμένων από τις φωτογραφίες του άρθρου εξάλλου, Σημαιοφόρος Μηχανικός ΒΝ Χρυσάνθης Κωνσταντίνος το 1937, θα αποτελούσε ως Υποπλοίαρχος και Διευθυντής Μηχανών, μέρος του πληρώματος του αντιτορπιλικού «ΠΙΝΔΟΣ», το οποίο παραλήφθηκε από την Αγγλία στις 3 Ιουνίου 1943. Οι φωτογραφίες του θα συνεχίζουν για πολλά χρόνια να αποτελούν πολύτιμα τεκμήρια του Ναυτικού των Ελλήνων του Μεσοπολέμου, αποκαλύπτοντας πολύτιμες πληροφορίες για το υλικό, τη νοοτροπία των δρώντων του αλλά και την ιδιοσυγκρασία τους.

Ο κύριος Μικρούλης τον Σημαιοφόρου (Ε) Αθανάσιου Τσαούση ΠΝ

Μια φορά και έναν καιρό, σε μια πολύ-πολύ μακρινή χώρα ζούσε, ο κύριος Μικρούλης. Ο κύριος Μικρούλης ήταν τόσο μικρούλης όσο ένα ξωτικό, άλλωστε έμοιαζε κιόλας, αφού είχε και μεγάλα αυτιά.

Τον κύριο Μικρούλη τον κορόιδευαν όλοι λόγω του μεγέθους του και έτσι προτιμούσε να ζει στο όμορφο ξύλινο σπιτάκι του στο δάσος. Μάλιστα, μιας και έμενε πολύ καιρό στο δάσος, μπορούσε να μιλάει με τα ζώα και κάποια τα είχε και καλούς φίλους.

Σε μια μακρινή πόλη, την πόλη του Πέρα-Πέρα, υπήρχε ένα βασιλείο στο οποίο βασιλιάς ήταν ο βασιλιάς Τρανός. Ο βασιλιάς Τρανός ήταν ξακουστός στα πέρατα του κόσμου για τη γενναιότητα του στις μάχες και ήταν πολύ ακριβοδίκαιος.

Είχε όμως ένα πελώριο πρόβλημα, είχε χάσει το τεράστιο πράσινο μονόπετρο δακτυλίδι του. Αυτό το δακτυλίδι δεν το αποχωριζόταν ποτέ, ούτε καν στις μάχες. Λένε δε, ότι με αυτό αντλούσε τη μεγάλη του δύναμη.

Για πολύ καιρό, ο βασιλιάς Τρανός έψαχνε αυτό το δακτυλίδι και είχε βάλει πολλούς υπηρέτες, ιππότες και διάφορους άλλους να το βρουν, αλλά αυτό ήταν ανώφελο. Έτσι, μια μέρα ένας μάγος τού είπε πως σε μια μακρινή πόλη ζούσε ένας πολύ μικρούλης άνθρωπος, ο κύριος Μικρούλης. Αυτός, όπως είχε διαδοθεί, εύρισκε τα πάντα λόγω του μεγέθους του.

Έτσι, ο βασιλιάς Τρανός διέταξε τον πιο γρήγορο ιππέα του να πάει να τον βρει. Αυτό και έγινε. Για πέντε ολόκληρες ημέρες και νύχτες ο ιππέας έτρεχε χωρίς σταματημό. Μόνο όταν έφτασε στο δάσος, όπου ζούσε ο κύριος Μικρούλης, σταμάτησε. Λαχανιασμένο και κουρασμένο το άλογο προχωρούσε στο δάσος μαζί με τον ιππέα, ο οποίος φώναζε δυνατά:

-Ψάχνω τον κύριο Μικρούλη παρακαλώ. Αν με ακούει, θα ήθελα να του μιλήσω.

Ο κύριος Μικρούλης, για να πούμε την αλήθεια, φοβήθηκε πάρα πολύ και δεν

εμφανίστηκε. Έτσι, ο ιππέας ξαναφώναξε δυνατότερα:

-Θέλω να μιλήσω στον κύριο Μικρούλη, ξέρω ότι είναι εδώ, είναι για κάτι πολύ σοβαρό. Σοβαρό; Τι να είναι τόσο σοβαρό για να με ψάχνει ο τρομακτικός ιππότης με το μαύρο ψηλό του άλογο!

Δειλά-δειλά ο κύριος Μικρούλης βγήκε από το σπιτάκι του και σάστισε με αυτό που είδε. Ήταν ένα τεράστιο μαύρο άλογο με έναν μεγάλο άνθρωπο επάνω του, με μαύρη πανοπλία, με κόκκινη μπέρτα και κόκκινο λοφίο στο κράνος του.

Είσαι ο κύριος Μικρούλης; Είπε με δυνατή φωνή.

Ο κύριος Μικρούλης δεν απάντησε, ξεροκατάπιε...

- Επαναλαμβάνω, είσαι ο κύριος Μικρούλης; Ξαναείπε ο ιππέας κοιτώντας τον στα μάτια.

-Ναι, εγώ είμαι αλλά δεν έκανα τίποτα, τί συμβαίνει;

- Ωραία, είπε ο ιππέας και εξήγησε στον κύριο Μικρούλη τι συμβαίνει. Τον παρακάλεσε μάλιστα, εάν θα ήθελε να τους βοηθήσει. Ο κύριος Μικρούλης, αφού είδε, ότι αν και πολύ τρομακτικός ο ιππότης, ήταν και πολύ ευγενικός το σκέφτηκε λίγο και είπε:

-Εντάξει θα έρθω όμως με μια προϋπόθεση, να μιλήσω ιδιαιτέρως στον βασιλιά Τρανό. Ο τεράστιος ιππότης έγνεψε καταφατικά το κεφάλι του και άπλωσε το χέρι του. Ο κύριος Μικρούλης ανέβηκε επάνω στο μαύρο άλογο και κρατήθηκε πολύ σφικτά από τη λαμπερή μακριά χαίτη του αλόγου. Για πέντε ημέρες και νύχτες σταματημό δεν είχαν.

Ξημερώματα της έκτης ημέρας και μέσα στην πηχτή ομίχλη ξεπρόβαλε ένα τεράστιο κάστρο στους πρόποδες του βουνού, το οποίο απλωνόταν και ανέβαινε ολόκληρο το βουνό. Ρίγος έπιασε τον κύριο Μικρούλη στο αντίκρισμα αυτού του επιβλητικού κάστρου. Μια τέφρα με νερό υπήρχε έξω από αυτό. Φτάνοντας ένας σαλπιστής σάλπισε και έτσι κατέβηκε η μεγάλη ξύλινη πόρτα του κάστρου. Αφού μπήκαν μέσα, τον κύριο Μικρούλη τον πήγαν κατευθείαν στον βασιλιά Τρανό.

Ο βασιλιάς Τρανός καθόταν στον ολόχρυσο θρόνο του. Ήταν πράγματι όπως έλεγαν... τεράστιος. Ήταν ένας άνθρωπος ψιλός, γεροδεμένος με μακριά λευκά μαλλιά και γένια. Τα βλέμμα του ήταν καθηλωτικό και έμοιαζε πολύ αυστηρός.

Είσαι ο κύριος Μικρούλης; Είπε με δυνατή φωνή.

Ναι, είπε αυτός.

Θα ήθελα να δώσεις τη λύση σε ένα πρόβλημά μου και για αντάλλαγμα θα έχεις ό,τι θέλεις. Είπε, ο βασιλιάς Τρανός.

Δεν θέλω τίποτα απήντησε ο κύριος Μικρούλης. Το μόνο που θέλω είναι να μου πεις από ποιους χώρους πέρασες την ημέρα που το έχασες και γιατί είναι τόσο σημαντικό για εσένα αυτό το δακτυλίδι.

Δεν μπορώ να σου πω γιατί και αν είναι σημαντικό, όμως τώρα που ήρθες δεν θα φύγεις από εδώ εάν δεν το βρεις, είπε ο βασιλιάς Τρανός προφανώς ενοχλημένος από την ερώτηση του κύριου Μικρούλη.

Ωραία, δείξε μου τους χώρους, είπε ο κύριος Μικρούλης καταλαβαίνοντας ότι έχει μπλέξει.

Έτσι, λοιπόν, ο βασιλιάς Τρανός οδήγησε τον κύριο Μικρούλη προσεκτικά από όλους τους χώρους από τους οποίους είχε περάσει, από την κρεβατοκάμαρα, την τουαλέτα, τον διάδρομο έως και τον χώρο δεξιώσεων όπου

βρισκόταν και ο θρόνος του. Αφού τα παρατήρησε για πολύ ώρα ο κύριος Μικρούλης, άρχισε να ψάχνει εξονυχιστικά αυτούς τους χώρους.

Θα είχαν περάσει περίπου δύο εβδομάδες και δεν είχε βρει τίποτα ούτε καν μια πληροφορία, όταν ο βασιλιάς Τρανός του είπε ότι και αυτός ότι είναι χάσιμο χρόνου, όπως και οι άλλοι. Ο κύριος Μικρούλης του είπε να του δώσει μια τελευταία ευκαιρία, πράγμα το οποίο έκανε ο βασιλιάς με βαριά καρδιά.

Άρχισε να σουρουπώνει όταν ο κύριος Μικρούλης με μεγάλο πλέον άγχος ξεκίνησε να ψάχνει με αφετηρία την κρεβατοκάμαρα του βασιλιά Τρανού. Ψάχνοντας περιμετρικά τους τοίχους παρατήρησε μια πολύ μικρή τρύπα πίσω από το κρεβάτι του βασιλιά. Και όντως ναι ήταν πράγματι μια τρυπούλα, ο κύριος Μικρούλης έσκυψε και προσπάθησε να μπει μέσα. Όμως δεν χωρούσε, για αυτό ξάπλωσε και σύρθηκε μέσα σε αυτή. Ήταν σα στοά και μπαίνοντας μέσα είδε ότι κάτι μπορεί και να ζούσε εκεί μέσα. Ο κύριος Μικρούλης φώναξε:

-Είναι κανείς εδώ; Επαναλαμβάνω είναι κανείς εδώ;

Τότε μια άγρια, νευρική και γέρικη φωνή ακούστηκε:

-Ναι. Ποιος είναι μέσα στο βράδυ; Τι θέλεις;

-Είμαι ο κύριος Μικρούλης απάντησε.

-Ε και τι θέλεις τι ζητάς;

-Βγες έξω να μιλήσουμε, είπε ο κύριος Μικρούλης φοβισμένος μιας και δεν ήξερε καν με ποιόν μιλάει.

Ξάφνου, εμφανίστηκε ένας τεράστιος, μαύρος αρουραίος με κόκκινα μάτια σαν και αυτούς που ζουν στους υπονόμους.

-Είμαι ο Ποντικαράς είπε και ακόμα δεν καταλαβαίνω γιατί με ενοχλείς.

-Θα ήθελα να σε ρωτήσω αν γνωρίζεις κάτι για ένα πράσινο δακτυλίδι.

-Ναι γνωρίζω, εσύ τι θέλεις με αυτό.

-Τι ξέρεις για αυτό; -Ξέρω γιατί εγώ το έχω.

-Το έκλεψες; Δεν σου ανήκει.

-Μπα δεν νομίζω, εγώ δεν έκλεψα τίποτα, το βρήκα!!

-Το βρήκες;

-Ναι, και αφού το βρήκα μου ανήκει.

-Δεν νομίζω, αυτό ανήκει στον βασιλιά Τρανό και μιας και το έμαθες είναι διαταγή να μου το δώσεις.

-Άκου να δεις πώς σε λένε, εγώ δεν το δίνω σε κανέναν και είναι δικό μου, τέλος είπε και σηκώθηκε απειλητικά στα δυο του πόδια προς τα μέρος του κύριου Μικρούλη ο Ποντικαράς.

Αμέσως, ο κύριος Μικρούλης έτρεξε στον βασιλιά να του πει τι ακριβώς συμβαίνει. Όπως είναι λογικό, ο βασιλιάς Τρανός έγινε έξω φρενών με αυτό που άκουσε και κόντεψε από τα νεύρα του να σπάσει ό,τι υπήρχε τριγύρω του. Ο κύριος Μικρούλης του είπε να ηρεμήσει και πως έχει ένα έξυπνο σχέδιο στο μυαλό του αρκεί να τον εμπιστευτεί.

Του ζήτησε να του φέρουν ένα μεγάλο και φαρδύ καλάθι. Του ζήτησε να του δώσει δύο δακτυλίδια και να τοποθετήσουν το ένα στη μέση της κρεβατοκάμαράς του και το άλλο μέσα στο καλάθι μαζί με λίγο τυράκι.

Έτσι και έγινε όπως ακριβώς ζήτησε.

-Μα τι θα κάνεις; Είπε ο βασιλιάς Τρανός

-Θα δεις του είπε ο κύριος Μικρούλης, απλά έχει μου εμπιστοσύνη.

Το βράδυ άρχιζε να πέφτει στο βασίλειο του Πέρα-Πέρα, όπως και η ομίχλη, το καλάθι είχε τοποθετηθεί μαζί με το ένα δακτυλίδι και το τυράκι έτσι ακριβώς όπως είχε προστάξει ο κύριος Μικρούλης. Τι περίμενε; Περίμενε τον Ποντικαρά να κάνει την κίνησή του. Ο κύριος Μικρούλης ήταν κρυμμένος στην άκρη του κρεβατιού κρατώντας ένα σχοινάκι στο οποίο ήταν δεμένο ένα μεγάλο δίχτυ.

Η ώρα περνούσε, τίποτα όμως δεν γινόταν, θα ήταν περασμένα μεσάνυχτα όταν δύο κόκκινα μάτια έλαμψαν μέσα στο σκοτάδι. Ήταν ο Ποντικαράς, έκανε δύο-τρία βήματα σταμάτησε και άρχισε να μυρίζει την περιοχή. Αυτό ήταν το πιο δύσκολο σημείο του εν λόγω εγχειρήματος, να μην καταλάβει ότι στην περιοχή βρισκόταν ο κύριος Μικρούλης. Ο Ποντικαράς κοντοστάθηκε, κοίταξε το καλάθι και κάτι του τράβηξε την προσοχή. Με πολύ γρήγορα βήματα έφτασε στο πρώτο δακτυλίδι, το οποίο βρισκόταν έξω από το καλάθι. Χαμογέλασε και το άρπαξε γρήγορα...

-Η τυχερή μου μέρα είναι σήμερα παραμίλησε ο Ποντικαράς.

Κοίταξε δεξιά-αριστερά για να σιγουρευτεί ότι δεν τον βλέπει κανένας, όταν ξαφνικά αυτά τα μοχθηρά κατακόκκινα μάτια του είδαν κάτι να γυαλίζει μέσα στο καλάθι. Πλησίασε πιο κοντά και ΝΑΙ το είδε. Ήταν ένα τεράστιο λαμπερό δακτυλίδι μέσα στο καλάθι καθώς και ένα νοστιμότατο κομμάτι τυριού. Χωρίς να το σκεφτεί κάνει ένα σάλτο και το αγκαλιάζει μέσα στην τρελή χαρά. Αμέσως, ο κύριος Μικρούλης άφησε το σχοινί που κρατούσε και αστραπιαία έπεσε και απλώθηκε το δίχτυ επάνω στον Ποντικαρά, εγκλωβίζοντάς τον.

Ο Ποντικαράς τα έχασε, άρχισε να χτυπιέται και να φωνάζει δυνατά. Αφού προσπάθησε να σκίσει και να ξεμπλέξει το δίχτυ, είδε πως δεν υπάρχει περίπτωση να τα καταφέρει.

-Βγάλτε με έξω τώρα, είπε.

-Σε είχα προειδοποιήσει Ποντικαρά, είπε ο κύριος Μικρούλης.

-Δεν είναι σωστό αυτό, ελευθέρωσε με τώρα και σου δίνω τον λόγο μου ότι δεν θα σε φάω, όταν θα βγω από εδώ μέσα, είπε ο Ποντικαράς.

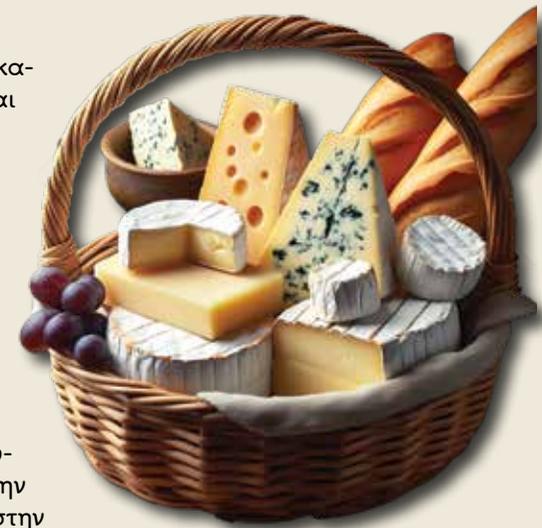
-Πλέον δεν είσαι εσύ που βάζεις τους κανόνες, είπε ο κύριος Μικρούλης.

-Καλό θα είναι να ακούσεις προσεκτικά αυτά που θα σου πω, συνέχισε.

-Ποτέ, απάντησε αυτός με οργή.

-Τότε θα σε καληνυχτίσω, του είπε ο κύριος Μικρούλης, δεν μου αφήνεις άλλον τρόπο, θα τα πούμε αύριο.

Έτσι και έγινε, ο κύριος Μικρούλης έφυγε και άφησε τον Ποντικαρά να κτυπιέται ακατάπαυστα. Δεν είχε σταματήσει μέχρι το πρωί να φωνάζει και να ψάχνει τρόπο να βγει από το καλάθι-φυλακή του, πλέον έως ότου τον πήρε ο ύπνος. Θα ήταν μεσημέρι, όταν ο κύριος Μικρούλης επισκέφτηκε τον Ποντικαρά.

-Πως τα πάμε; Του είπε.

-Παράτα με, απάντησε αυτός φανερά εκνευρισμένος.
-Λοιπόν άκου, θα μου δώσεις το δακτυλίδι του βασιλιά Τρανού και θα συμφωνήσουμε ότι δεν θα σε πειράξει κανένας αλλά ούτε και συ από εδώ και πέρα δεν θα παίρνεις πράγματα που δεν σου ανήκουν και δεν θα ξαναενοχλήσεις τον βασιλιά.

-Ποτέ, απάντησε αυτός, δεν δίνω τίποτα πίσω, που μου ανήκει.

-Αυτά είναι τα τελευταία σου λόγια; του είπε ο κύριος Μικρούλης.

Ο Ποντικαράς δεν απάντησε, απλά γύρισε την πλάτη του.

Είχαν περάσει σχεδόν τρεις ημέρες, ο Ποντικαράς πεινούσε πάρα πολύ, δεν άντεχε άλλο και επιπλέον έβλεπε πως δεν του έχουν μείνει και πολλές επιλογές. Τα πράγματα όταν πολύ δύσκολα, ήταν αδύνατο να αποδράσει. Ήταν πολύ κουρασμένος, όταν ζήτησε να δει τον κύριο Μικρούλη.

-Κύριε Μικρούλη το σκέφτηκα καλύτερα, είπε, όμως ζητάω και εγώ κάποια πράγματα.

-Σαν τι; Απάντησε αυτός.

-Θα σου δώσω το δακτυλίδι, όμως θέλω να μη με διώξουν από το σπίτι μου και να πεινάω πολύ.

-Λοιπόν σου δίνω τον λόγο μου ότι δεν πρόκειται να φύγεις από το σπίτι σου, θα φροντίσω να

έχεις πάντα φαγητό, αρκεί να μου δώσεις τώρα το δακτυλίδι.

-Δεν το έχω μαζί μου, είναι μέσα στο σπίτι μου.

-Καλώς, απάντησε αυτός και πρόσταξε στον Ποντικαρά να του δέσει τα πόδια και το ένα χέρι.

Αφού τον έδεσε, τον οδήγησε στο σπίτι του και αυτός μπήκε μέσα και μετά από ένα λεπτό βγήκε με το δακτυλίδι.

-Ορίστε να το, είπε ο Ποντικαράς, ελπίζω να μην ξεχάσεις και εσύ την υπόσχεσή σου, του είπε.

Αμέσως, ο κύριος Μικρούλης διέταξε να φέρουν φαγητό στον Ποντικαρά αλλά από εδώ και πέρα να του φέρνουν καθημερινά από το μενού του βασιλείου.

-Είσαι Μεγάλος κύριε Μικρούλη, είπε ο Ποντικαράς και χάθηκε στο σπίτι του.

Ο κύριος Μικρούλης αμέσως πήγε στον βασιλιά Τρανό και του έδωσε το τεράστιο, πράσινο, μονόπετρο του και του εξήγησε με ποιο τρόπο το πήρε από τον Ποντικαρά. Ο βασιλιάς Τρανός άρχισε να γελάει δυνατά και γεμάτος χαρά είπε:

-Κύριε Μικρούλη είσαι τελικά πολυμήχανος, από εμένα θα έχεις για πάντα το θαυμασμό και τον σεβασμό μου. Αύριο κιόλας θα το ανακοινώσω σε ολόκληρο το βασίλειο μου.

-Για πες μου μόνο βασιλιά μου, γιατί είναι τόσο σημαντικό αυτό το δακτυλίδι;

-Λοιπόν κύριε Μικρούλη μετά από εμένα θα είσαι ο μοναδικός που θα ξέρει, για αυτό πρόσεξε πολύ από εδώ και πέρα. Μέσα του έχει όλες τις μυστικές θύρες του βασιλείου μου, όταν οι εχθροί μου με έχουν περικυκλώσει από αυτές βγαίνω χωρίς να το ξέρουν, πάω από πίσω τους και τους περικυκλώνω εγώ τότε. Για αυτό είναι τόσο σημαντικό γιατί είναι το μυστικό της επιτυχίας μου.

Την επόμενη ημέρα σε μια λαμπρή τελετή ο βασιλιάς Τρανός ανακοίνωσε σε ολόκληρο το βασίλειο του Πέρα-Πέρα ότι από εδώ και πέρα θα τιμούν και θα υπακούν τον κύριο

Μικρούλη ως το δεξί χέρι και ως τον Μέγα Ιππότη του βασιλιά Τρανού. Τιμές και στεφάνια από όλα τα βασίλεια της οικουμένης έφτασαν για να δοξάσουν αυτόν τον ήρωα.

Έτσι, δεν έχει σημασία, εάν ο άλλος είναι μικρούλης, κοντούλης, με μεγάλα αυτιά, διαφορετικός. Καμιά φορά το να είσαι διαφορετικός είναι κάτι σπάνιο, όπως ο κύριος Μικρούλης που παρά το μικρό του ύψος, κατάφερε να αποδείξει σε όλους τη σπουδαιότητα του να είσαι διαφορετικός. Τη διαφορά την κάνει η ευγένεια, η ειλικρίνεια και το ήθος του ανθρώπου κατά τη διάρκεια ολόκληρης της ζωής του, έτσι κάνει έναν άνθρωπο σπάνιο, όπως ο κύριος Μικρούλης.

Και όπως είπε και ο Ποντικαράς

-Είσαι μεγάλος κύριε Μικρούλη!!!

Είσαι Μεγάλος!!!

Τέλος

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αθανάσιος Τσαούσης γεννήθηκε στην Καλαμάτα Μεσσηνίας και κατοικεί στην Περιφέρεια του Πειραιά. Είναι εν ενεργεία Αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού και κατατάχθηκε το 1993.

Υπηρέτησε σε μονάδες του Στόλου και κατόπιν ως Φρουρός Ναυτικών Εγκαταστάσεων. Ασχολείται με τη συγγραφή παιδικών παραμυθιών (ενδεικτικά: i-Θαλής, Η Αγαθούπολη και το Χαμένο Χαμόγελο), τον αθλητισμό με μεγάλη του αγάπη την καλαθοσφαίριση, παράλληλα με άλλες αθλητικές δραστηριότητες. Τέλος, αφιερώνει χρόνο στη ζωγραφική και στο σχέδιο. Είναι παντρεμένος και πατέρας ενός παιδιού.

Σύνταξη ειδήσεων Αντιπλοίαρχος Εμμανουήλ Μουρτζάκης ΠΝ

Μετά από αρκετά χρόνια απουσίας, αναβιώνει η θεματική Στήλη του περιοδικού «Ναυτική Επιθεώρηση» με τίτλο: «Ναυτικά Ξένων Χωρών». Συντάκτης της νέας στήλης θα είναι ο Αντιπλοίαρχος Εμμανουήλ Μουρτζάκης ΠΝ, όπου θα αρθρογραφεί και θα ενημερώνει τους αναγνώστες του περιοδικού για τα εξοπλιστικά και τα τεχνολογικά προγράμματα των έτερων χωρών. Οι αναγνώστες, μέσα από τη στήλη αυτή, θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται για τα προγράμματα των ξένων χωρών, τα οποία δραδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την εξέλιξη του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού.

Καλλιτεχνική απεικόνιση του UAV BAHA, του νέου αποκτήματος των ΤΕΔ (Πηγή: <https://www.havelsan.com.tr/en>)

Τον Μάρτιο 2024, ολοκληρώθηκαν οι δοκιμές αποδοχής του UAV BAHA από τις Τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις (ΤΕΔ) για να ακολουθήσει στη συνέχεια η ολοκλήρωση της προμήθειάς τους¹. Η λέξη BAHA προέρχεται από τα αρχικά Bulut Alti İnsansız Hava Aracı. Η πρώτη εμφάνισή του πραγματοποιήθηκε κατά τη διεθνή Άσκηση «International Anatolian Eagle 2021 Exercise» όπου και χρησιμοποιήθηκε σε πειραματικά στάδιο στην παρακολούθηση κίνησης στρατευμάτων σε ορεινές περιοχές και αποβατικών δυνάμεων. Αποτελεί μέλος της κατηγορίας Mini UAV και συγκεκριμένα ανήκει στην ομάδα των Hybrid – Wing Drone. Δύναται να επιχειρεί σε συνθήκες περιβάλλοντος -10/+60°C. Έχει εκπέτασμα 3,7 μέτρων, θερμικό κινητήρα για την οριζόντια πτήση και 4 ηλεκτρικούς κινητήρες για κάθετη απογείωση/προσγείωση με ικανότητα παραμονής στον αέρα έως 6 ώρες. Η επιχειρησιακή του εμβέλεια είναι έως 90 χιλιόμετρα. Φθάνει τα 15.000 πόδια μέγιστο υψόμετρο πτήσης και αιώρησης, ενώ το ωφέλιμο φορτίο του είναι 5 κιλά.

Διαθέτει EO/IR/LRF integrated cameras, day and night cameras και multispectral and hyperspectral cameras για εκτέλεση διαφόρων αποστολών. Μπορεί να αναλάβει τυπικές για την κατηγορία του αποστολές, δηλαδή επισκόπηση και παρακολούθηση πεδίου επιχειρήσεων (θαλάσσιου και χερσαίου), συλλογή πληροφοριών από εικόνες μέρας και νύχτας (IMINT²) αναγνώριση και στοχοποίηση, περιπολία και έλεγχος εγκαταστάσεων, χαρτογράφηση, ηλεκτρονική γεωργία, έλεγχος δασικών περιοχών, επισκόπηση περιοχών που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές και αστυνόμευση. Αναφέρεται μάλιστα από την εταιρεία και δυνατότητα ηλεκτρονικού πολέμου, πιθανά με κάποιο φορτίο υποκλοπών ή καταγραφής σημάτων εχθρικών εκπομπών κινητής τηλεφωνίας και ασύρματων επικοινωνιών (SIGINT³) μέσω εξωτερικού ατρακτιδίου. Η σχεδίαση και κατασκευή του είναι αποκλειστικά της Havelsan, ενώ προωθείται δυναμικά και ως εξαγωγίμο προϊόν σε Αφρικανικές χώρες κυρίως (Νιγηρία⁴). Μπορεί να απογειώνεται από σταθερά σημεία στο έδαφος, ενώ ο Τουρκικός Στρατός θα παραλάβει έκδοση η οποία θα επιχειρεί από όχημα κατάλληλα διαμορφωμένο. Μέχρι τώρα δεν έχουν αναφερθεί επίσημα δοκιμές απογείωσης/προσγείωσης από θαλάσσια πλατφόρμα χωρίς όμως αυτό να αποκλείεται μελλοντικά. Στη φάση της πειραματικής ανάπτυξης βρίσκεται σύστημα λειτουργίας και ελέγχου σμήνους 20-30 τέτοιας κατηγορίας UAV της κατηγορίας για αποτελεσματικότερη δράση (Swarm UAVs⁵) εναντίον στόχων ξηράς.

1 <https://flight.com.gr/baha-havelsan-in-service/>

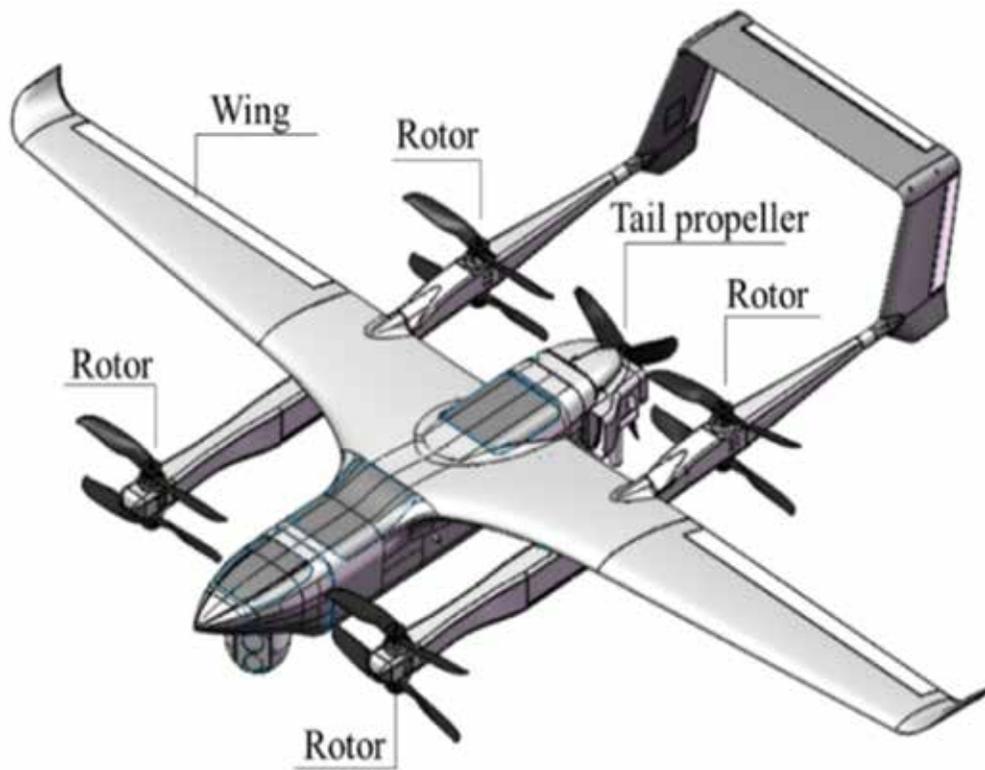
2 IMINT: Imagery Intelligence

3 SIGINT: Signal Intelligence

4 <https://www.military.africa/2023/08/nigeria-acquires-baha-and-togan-uavs-from-turkey/>

5 ο Swarm UAVs, αντιπροσωπεύουν μια επαναστατική προσέγγιση στην τεχνολογία των drones. Οι επιστήμονες και οι μηχανικοί έχουν σχεδιάσει και αναπτύξει συστήματα που επιτρέπουν σε μια ομάδα από drones να επικοινωνεί και να συνεργάζεται

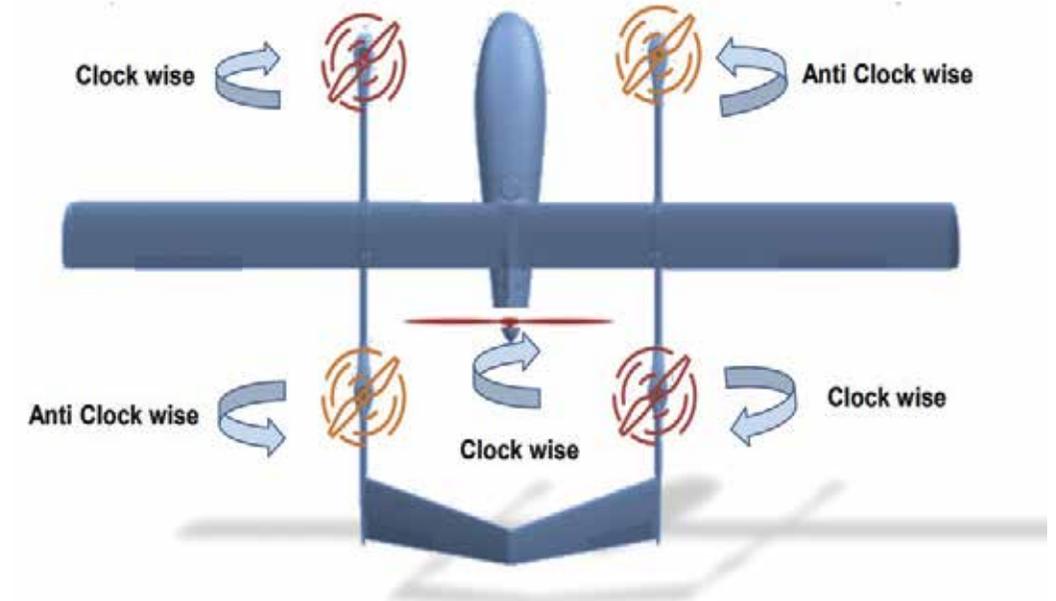
Η τεχνολογία των hybrid wing drone

Τα βασικά μέρη ενός Hybrid-Wing UAV (Πηγή: <https://www.mdpi.com>)

Η τεχνολογική εξέλιξη στον τομέα των αεροπορικών μέσων έχει προκαλέσει επαναστατική αλλαγή στην αντίληψη της πτήσης. Μια από τις πιο συναρπαστικές καινοτομίες είναι το Hybrid-Wing Drone, ένα σύστημα που συνδυάζει τα πλεονεκτήματα των σταθερών και ευέλικτων φτερών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω καινοτόμου σχεδιαστικής προσέγγισης που ενσωματώνει στοιχεία από τα πλεονεκτήματα και των δύο τύπων φτερών, επιτρέποντας έτσι την επίτευξη υψηλής απόδοσης και ευελιξίας σε διάφορες συνθήκες πτήσης καθώς και την εξοικονόμηση καυσίμου. Ο κύριος μηχανισμός που διακρίνει το Hybrid-Wing Drone από τα αντίστοιχα συστήματα είναι η ικανότητά του να αλλάζει δυναμικά το σχήμα του και τη διάταξη των φτερών του κατά τη διάρκεια της πτήσης. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω εξελιγμένων μηχανισμών που επιτρέπουν στο σύστημα να προσαρμόζεται αυτόματα στις αλλαγές των αεροδυναμικών συνθηκών και των απαιτήσεων της αποστολής. Οι αλλαγές στη διάταξη γίνονται μέσω προγράμματος αλγορίθμου στον υπολογιστή πτήσης και χωρίς την επέμβαση του χειριστή του UAV.

μεταξύ της. Αυτό το φαινόμενο, που ονομάζεται Swarm Robotics, εμπνέεται από την κοινωνική συμπεριφορά των ζώων που συνεργάζονται σε ομάδες, όπως τα μυρμήγκια ή τα πουλιά. Οι εφαρμογές των Swarm UAVs είναι ποικίλες και αναπτύσσονται συνεχώς τόσο στην άμυνα όσο και σε άλλους τομείς όπως την παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής και την ασφάλεια μέχρι τη γεωγραφική χαρτογράφηση και τη διάσωση σε περίπτωση καταστροφών. Ένα από τα πλεονεκτήματα των Swarm UAVs είναι η ικανότητά τους να λειτουργούν ως ένα συλλογικό σύστημα, αντί για ανεξάρτητες μονάδες. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να εργαστούν από κοινού για να επιτύχουν στόχους που θα ήταν αδύνατο να επιτευχθούν από μοναχικά drones. Για παράδειγμα, μια ομάδα Swarm UAVs μπορεί να συνεργαστεί για να δημιουργήσει ένα δίκτυο αισθητήρων που καλύπτει μια ευρεία περιοχή, ή να αναζητήσει έναν χαμένο άνθρωπο σε εκτεταμένο αγροτικό περιβάλλον. Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό των Swarm UAVs είναι η ευελιξία τους σε διάφορες συνθήκες και περιβάλλοντα. Αυτά τα συστήματα μπορούν να προσαρμοστούν αυτόματα σε αλλαγές στο περιβάλλον ή στις απαιτήσεις της αποστολής τους. Για παράδειγμα, αν ο καιρός αλλάξει από ξηρό σε βροχερό, οι drones μπορούν να προσαρμοστούν και να προσαρμόσουν τις πορείες τους για να διατηρήσουν την αποτελεσματικότητα της αποστολής. Παρόλα αυτά, υπάρχουν και προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των Swarm UAVs. Αυτές περιλαμβάνουν θέματα ασφάλειας και απορρήτου δεδομένων, καθώς και την ανάγκη για εξελιγμένους αλγόριθμους ελέγχου και επικοινωνίας μεταξύ των drones ειδικά στον αμυντικό τομέα.

Καλλιτεχνική απεικόνιση του τρόπου λειτουργίας των κινητήρων ενός Hybrid-Wing UAV (Πηγή: www.armour.gr)

Ενα σημαντικό χαρακτηριστικό αυτής της κατηγορίας συστημάτων είναι η ικανότητά τους να λειτουργούν τόσο σε χαμηλές όσο και σε υψηλές ταχύτητες, καθώς και σε διάφορες ατμοσφαιρικές συνθήκες. Αυτό το καταφέρνουν μέσω της διαμόρφωσης των φτερών τους και της αντιμετώπισης των προκλήσεων που προκύπτουν από τις διαφορετικές συνθήκες πτήσης. Ενδεικτικά πλεονεκτήματα από την εν λόγω σχεδίαση είναι : Υψηλή Απόδοση: Η σχεδίαση του Hybrid-Wing Drone επιτρέπει την επίτευξη υψηλής απόδοσης τόσο σε χαμηλές όσο και σε υψηλές ταχύτητες, καθιστώντας το ιδανικό για διάφορες αποστολές. Χαρακτηριστικά του, επίσης, είναι τα παρακάτω. Ευελιξία: δυνατότητα προσαρμογής στις αλλαγές των αεροδυναμικών συνθηκών το καθιστά εξαιρετικά ευέλικτο σε διάφορες συνθήκες πτήσης. Αποδοτική Χρήση Ενέργειας: η σχεδίαση του επιτρέπει την αποδοτική χρήση της ενέργειας, μειώνοντας έτσι την κατανάλωση καυσίμου και το κόστος λειτουργίας. Μειωμένος Θόρυβος: η εξελιγμέ-

τος που διακρίνει το Hybrid-Wing Drone από τα αντίστοιχα συστήματα είναι η ικανότητά του να αλλάζει δυναμικά το σχήμα του και τη διάταξη των φτερών του κατά τη διάρκεια της πτήσης. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω εξελιγμένων μηχανισμών που επιτρέπουν στο σύστημα να προσαρμόζεται αυτόματα στις αλλαγές των αεροδυναμικών συνθηκών και των απαιτήσεων της αποστολής. Οι αλλαγές στη διάταξη γίνονται μέσω προγράμματος αλγορίθμου στον υπολογιστή πτήσης και χωρίς την επέμβαση του χειριστή του UAV.

Ενα σημαντικό χαρακτηριστικό αυτής της κατηγορίας συστημάτων είναι η ικανότητά τους να λειτουργούν τόσο σε χαμηλές όσο και σε υψηλές ταχύτητες, καθώς και σε διάφορες ατμοσφαιρικές συνθήκες. Αυτό το καταφέρνουν μέσω της διαμόρφωσης των φτερών τους και της αντιμετώπισης των προκλήσεων που προκύπτουν από τις διαφορετικές συνθήκες πτήσης. Ενδεικτικά πλεονεκτήματα από την εν λόγω σχεδίαση είναι :

Υψηλή Απόδοση: Η σχεδίαση του Hybrid-Wing Drone επιτρέπει την επίτευξη υψηλής απόδοσης τόσο σε χαμηλές όσο και σε υψηλές ταχύτητες, καθιστώντας το ιδανικό για διάφορες αποστολές. Χαρακτηριστικά του, επίσης, είναι τα παρακάτω. Ευελιξία: δυνατότητα προσαρμογής στις αλλαγές των αεροδυναμικών συνθηκών το καθιστά εξαιρετικά ευέλικτο σε διάφορες συνθήκες πτήσης. Αποδοτική Χρήση Ενέργειας: η σχεδίαση του επιτρέπει την αποδοτική χρήση της ενέργειας, μειώνοντας έτσι την κατανάλωση καυσίμου και το κόστος λειτουργίας. Μειωμένος Θόρυβος: η εξελιγμέ-

To Control Unit (αριστερά) και το Ground Station (δεξιά) του UAV BAHΑ (Πηγή: <https://www.havelsan.com>)

Πτήση του UAV BAHA άνωθεν χιονισμένης δασικής περιοχής (Πηγή: <https://www.havelsan.com>)

νη σχεδίαση του μειώνει τον θόρυβο που παράγεται κατά τη διάρκεια της πτήσης, καθιστώντας το ιδανικό για εφαρμογές που απαιτούν χαμηλά επίπεδα θορύβου όπως παρακολούθηση σε αστικές περιοχές.

Κύριες εφαρμογές του Hybrid-Wing Drone είναι η Παρακολούθηση και Επιτήρηση: Η ικανότητα του Hybrid-Wing Drone να προσαρμόζεται σε διάφορες αεροδυναμικές συνθήκες το καθιστά ιδανικό για αποστολές παρακολούθησης και επιτήρησης σε απαιτητικά περιβάλλοντα και καιρικές συνθήκες. Παράδοση Εμπορευμάτων σε απομακρυσμένες περιοχές η οποία όμως βρίσκεται ακόμα σε πειραματικό στάδιο. Αεροφωτογραφία και Βιντεοσκόπηση: Οι υψηλές αποδόσεις και η ευελιξία το καθιστούν κατάλληλο για αεροφωτογράφιση και βιντεοσκόπηση σε διάφορες συνθήκες ειδικά σε ορεινό αλλά και σε αστικό περιβάλλον.

Επιχειρησιακή χρήση στο θέατρο επιχειρήσεων

Στο απαιτητικό περιβάλλον επιχειρήσεων του Ελληνικού Αρχιπελάγους, η συνεργασία μεταξύ ΠΝ, ΠΑ και ΣΞ είναι καθοριστικής σημασίας σε περίοδο ειρήνης, κρίσης – πολέμου για την άμυνα του νησιωτικού μας χώρου αλλά και για τον επιτιθέμενο. Ειδικά, ο τελευταίος είναι δεδομένο ότι θα προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί τα παράλια του και τον μεγάλο αριθμό μη επανδρωμένων συστημάτων που διαθέτει προκειμένου να αποκαλύψει τη διάταξη των ελληνικών δυνάμεων και να τροποποιήσει αντίστοιχα τη δική του τουλάχιστον στο αρχικό στάδιο μιας κρίσης. Επιπλέον, ακόμα και αν καταρριφθεί εχθρικό UAV, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο λόγω μεγέθους, αυτό δεν σημαίνει ακύρωση της επιχείρησης, ενώ το κόστος σε ανθρώπινες ζωές αλλά και σε χρήμα είναι μηδενικό και ελάχιστο αντίστοιχα. Συστήματα όπως το BAHA είναι ιδανικές πλατφόρμες για επιτήρηση συνόρων, στρατιωτικών και πολιτικών εγκαταστάσεων και υποδομών και παρακολούθηση «ευαίσθητων στόχων». Συνεπώς, οι δικές μας αμυντικές μονάδες αλλά και οι επιθετικές μονάδες ειδικών επιχειρήσεων θα έχουν να αντιμετωπίσουν, πέραν των άλλων, και ένα ικανό αισθητήρα επιτήρησης⁶ με αποτέλεσμα να αυξάνεται η δυσκολία επιτυχίας της αποστολής τους. Τουρκικές πηγές εκτιμούν ότι UAV BAHA θα προμηθευτεί σύντομα και η Στρατοχωροφυλακή για αποστολές αστυνόμευσης και

⁶ Οι Τουρκικές αμυντικές εταιρείες έχουν αναπτύξει μια μεγάλη συλλογή καμερών και αισθητήρων επιτήρησης κατάλληλων για να φέρονται από UAVs.

Το UAV BAHA ως μέρος ενός συνολικού δικτύου ρομποτικών συστημάτων – αισθητήρων χερσαίας, αεροπορικής και θαλάσσιας διάστασης (Πηγή: <https://www.havelsan.com>).

επιτήρησης των χερσαίων συνόρων⁷ ώστε να συνδράμει σε αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις συλλογής πληροφοριών χωρίς όμως να υπάρχει επίσημη επιβεβαίωση.

Προς το παρόν, δεν υφίστανται πληροφορίες για το ποιο Όπλο θα παραλάβει τα νέα συστήματα, αν και εκτιμάται ότι θα κατανεμηθούν και στα τρία με πρώτο τον Τουρκικό Στρατό λόγω των συνε-

χών επιχειρήσεων του σε ορεινές περιοχές του Κουρδιστάν, της Συρίας και νοτιοανατολικής Τουρκίας. Αξιοσημείωτο είναι ότι η εταιρεία κατασκευής του BAHA, Haveslan αναπτύσσει ρομποτικά συστήματα επίγεια, θαλάσσια και εναέρια καλύπτοντας τις ανάγκες των ΤΕΔ και των Σωμάτων Ασφαλείας. Υπό αυτή την έννοια, το BAHA θα πρέπει να θεωρείται ένας ακόμα «κρίκος» αλυσίδας συστημάτων που μπορούν να επιχειρούν στο περιβάλλον του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου σε αυτόνομο, ημιαυτόνομο αλλά και ενσωματωμένο ρόλο σε ένα πλέγμα αισθητήρων, με στόχο την πληροφοριακή υπεροχή ανεξαρτήτως καιρικών συνθηκών και χρονικής στιγμής. Η πληροφοριακή υπεροχή και η επικράτηση στο ηλεκτρομαγνητικό φάσμα αποτελούν μέρος της συνολικής επιχειρησιακής αντίληψης των ΤΕΔ τα τελευταία χρόνια και προσπαθούν να το επιτύχουν σχεδόν αποκλειστικά με εγχώρια συστήματα. Αυξάνοντας τον αριθμό και τον τύπο των διαθέσιμων συστημάτων αυξάνονται και οι πιθανότητες να επιτύχουν οι αποστολές τους εις βάρος μας.

Καλλιτεχνική απεικόνιση της πτήσης του UAV BAHA (Πηγή: <https://www.edrmagazine.eu>).

⁷ <https://www.aa.com.tr/en/science-technology/turkish-armed-forces-add-new-unmanned-aerial-vehicle-to-their-reconnaissance-capabilities/3097354>

Αυτοί που έφυγαν

VAR 4°15'W
Αποστρατείες

Ονομασίες

Αποστολές - Εκδηλώσεις

Συνδρομές

Δελτίο Ενημέρωσης

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

Αντιναύαρχος ε.α.

Δημήτριος Αθανασίου ΠΝ

Απεβίωσε τη 14η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το 1940 στον Δήμο Περιστερίου. Το 1956 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1993 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποναύαρχος ε.α.

Αθανάσιος Ψηφίας ΠΝ

Απεβίωσε τη 10η Μαΐου 2024. Γεννήθηκε το 1943 στον Δήμο Αττικής. Το 1961 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1996 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποναύαρχος (ΥΙ) ε.α.

Ιωάννης Καραδήμας ΠΝ

Απεβίωσε την 5η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το 1936 στον Νομό Αττικής. Το 1954 εισήλθε στη Σ.Ι.Σ. και το 1991 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποναύαρχος (ΥΙ) ε.α.

Ιωάννης Πολυχρονίδης ΠΝ

Απεβίωσε την 27η Φεβρουαρίου 2024. Γεννήθηκε το 1949 στον Νομό Λασιθίου. Το 1967 εισήλθε στη Σ.Σ.Α.Σ και το 2005 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποναύαρχος (Μ) ε.α.

Παναγιώτης Μαυραγάνης ΠΝ

Απεβίωσε τη 13η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το 1945 στον Δήμο Αθηναίων. Το 1961 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 2003 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αρχιπλοίαρχος ε.α.

Κωνσταντίνος Ράπτης ΠΝ

Απεβίωσε την 4η Μαΐου 2024. Γεννήθηκε το 1939 στον Νομό Αττικής. Το 1956 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1987 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αρχιπλοίαρχος ε.α.

Διομήδης Μπεκιάρης ΠΝ

Γεννήθηκε το 1937 στην Αθήνα. Το 1953 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1988 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αρχιπλοίαρχος (Ο) ε.α.

Στέφανος Μπακάλης ΠΝ

Απεβίωσε την 27η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το

1944. Το 1969 κατετάγη στο ΠΝ ως Σημαιοφόρος Οικονομικός και το 1998 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αρχιπλοίαρχος (Δ) ε.α.

Κωνσταντίνος Κωττάκης ΠΝ

Απεβίωσε την 8η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1932 στον Νομό Αττικής. Το 1953 κατετάγη στο ΠΝ ως μόνιμος Αρχικελευστής Διδάσκαλος και το 1995 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλοίαρχος (Ε) ε.α.

Γεώργιος Περγαμάλης ΠΝ

Απεβίωσε την 4η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1944 στη Νήσο Σκύρο. Το 1959 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυόπαις και το 1994 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλοίαρχος (Ε) ε.α.

Αθανάσιος Σακελλαρίου ΠΝ

Απεβίωσε την 24η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1939 στον Νομό Αττικής. Το 1955 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναύτης μαθητής Τεχνίτης Πυροβόλων και το 1990 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλοίαρχος (Ε) ε.α.

Αθανάσιος Αντωνίου ΠΝ

Απεβίωσε την 6η Μαΐου 2024. Γεννήθηκε το 1945 στον Νομό Φθιώτιδας. Το 1958 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυόπαις και το 1994 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλοίαρχος (Ε) ε.α.

Χρήστος Χριστοδούλου ΠΝ

Απεβίωσε την 1η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το 1954 στη νήσο Σαλαμίνα. Το 1971 εισήλθε στη ΣΔΥΗΝ και το 2006 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλοίαρχος (Ε) ε.α.

Βασίλειος Καλλής ΠΝ

Απεβίωσε την 26η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1955 στον Δήμο Γραβιάς. Το 1970 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυόπαις και το 2005 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Ιωάννης Λιακόπουλος ΠΝ

Απεβίωσε την 11η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

κε το 1941 στο Σιδηρόκαστρο Μεσσηνίας. Το 1957 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναύτης μαθητής τεχνίτης και το 1992 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (ΥΝ) ε.α.

Θεοδοσία Καμαρινέα-Αβραμάκη ΠΝ

Απεβίωσε τη 14η Μαΐου 2024. Γεννήθηκε το 1933 στη νήσο Κρήτη. Το 1956 εισήλθε στη ΣΑΑ/Ν και το 1980 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Ιωάννης Νικολόπουλος ΠΝ

Απεβίωσε την 8η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1962 στον Δήμο Χαλανδρίου. Το 1978 κατετάγη στο ΠΝ ως Δίοπος και το 2011 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Σπυρίδων Κολιαδήμας ΠΝ

Απεβίωσε την 11η Απριλίου 2023. Γεννήθηκε το 1935 στον Νομό Αττικής. Το 1950 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυόπαις και το 1985 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλωτάρχης (Ε) ε.α.

Παναγιώτης Ρούκης ΠΝ

Απεβίωσε την 30η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1941 στην Κορινθία. Το 1959 κατετάγη στο ΠΝ ως Δίοπος και το 1989 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποπλοίαρχος ε.α.

Περικλής Κοζαδίνος ΠΝ

Απεβίωσε τη 16η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1928 στη Νήσο Κέα. Το 1947 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναύτης πρότακτος και το 1979 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Περικλής Νικολούζος ΠΝ

Απεβίωσε την 30η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1965 στον Δήμο Νέας Ιωνίας. Το 1983 κατετάγη στο ΠΝ ως Δόκιμος Υπαξιωματικός και το 2008 τέθηκε σε αποστρατεία.

Ανθυποπλοίαρχος ε.α.

Αναστάσιος Οικονόμου ΠΝ

Απεβίωσε τη 12η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το

1928 στον Νομό Αττικής. Το 1945 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1974 τέθηκε σε αποστρατεία.

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Παναγιώτης Μπαλτάς ΠΝ

Απεβίωσε την 5η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1939 στον Νομό Ευβοίας. Το 1954 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυόπαις και το 1982 τέθηκε σε αποστρατεία.

Σημαιοφόρος (Ε) ε.ε.

Δημήτριος Κακάμπουρας ΠΝ

Απεβίωσε την 1η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το 1975 και το 1993 κατετάγη στο ΠΝ ως Δίοπος. Τον τελευταίο χρόνο υπηρετούσε στη ΣΔΑΜ.

Σημαιοφόρος (Ε) ε.α.

Σταμάτιος Χατζημικαήλ ΠΝ

Απεβίωσε τη 10η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1937 στον Νομό Λασιθίου. Το 1952 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυόπαις και το 1978 τέθηκε σε αποστρατεία.

Σημαιοφόρος (Ε) ε.ε.

Βλάσιος Μαργαρόνης ΠΝ

Απεβίωσε την 30η Απριλίου 2024. Γεννήθηκε το 1972 στον Δήμο Αθηναίων. Το 1990 κατετάγη στο ΠΝ ως Δίοπος. Τον τελευταίο χρόνο, υπηρετούσε στο ΝΣ/ΔΔ.

Επικελευστής (Τ/Τ) ε.ε.

Δημήτριος Μπεράτης ΠΝ

Απεβίωσε την 8η Μαρτίου 2024. Γεννήθηκε το 1985 στον Δήμο Πειραιώς. Το 2003 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναύτης. Τον τελευταίο χρόνο υπηρετούσε στη Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ».

Εκ μέρους του Πολεμικού Ναυτικού εκφράζονται τα πιο ειλικρινή συλλυπητήρια προς τις οικογένειες και τους συγγενείς των εκλιπόντων. Ευχόμεθα ο Πανάγαθος να τους προσφέρει παρηγορία και δύναμη ψυχής.

ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

■ Τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ως *Ευδοκίμως τερματίσας τη σταδιοδρομία του* ο **Αντιναύαρχος Μηχανικός** Χαρίλαος Παπαδημητρίου διατηρώντας τον τίτλο του **Επίτιμου Διοικητή Διοικήσης Διοικητικής Μέριμνας Ναυτικού**.

■ Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Αρχιπλοίαρχοι**:
Μάχιμοι: Βασίλειος Μαγγίνας, Παναγιώτης Σέργης, Αναστάσιος Μιχάλαρος.
Μηχανικός: Δημήτριος Μπεθάνης.
Οικονομικός: Αχιλλέας Παπούλιας.
Υγειονομικού/Ιατροί: Δημήτριος Τζαβούλης, Χαράλαμπος Μαρτίνος.

■ Τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ο **Αρχιπλοίαρχος Μηχανικός** Γεώργιος Χατζημαθιός.

■ Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτησή του ο **Αντιπλοίαρχος (Ε)** Δημήτριος Δανδουλάκης.

■ Τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ο **Αντιπλοίαρχος (Ε)** Παύλος Γαλάκος.

■ Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτησή της η **Πλωτάρχης Υγειονομικού/Νοσηλευτικής** Γεωργία- Λάουρα Πανάγου.

■ Τέθηκαν σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ως *Ευδοκίμως τερματίσαντες τη σταδιοδρομία τους* οι παρακάτω **Πλωτάρχες (Ε)**: Σταματούλα Αρτεμάκη, Μαρία Βερούκη, Γεωργία Παναγιωτοπούλου, Ιωάννα Λαδοπούλου, Βασιλική Σαραντοπούλου, Μαρία Καλογερή, Δέσποινα Ψαρουδάκη, Ελένη Αντωνοπούλου, Δήμητρα Τόμπρα, Βασιλική Μπάρζου, Αντιγόνη Καντιώτου, Βασιλική Κρίνη, Ελένη Παπαδάκη, Μαρία Καλογεροπούλου, Αγγελική Λέπουρα, Παναγιώτα Κουτσούκου, Παναγιώτα Ανδρικοπούλου, Γεωργία Μπογδάνου, Λαμπρινή Τσέλιου.

■ Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Υποπλοίαρχοι**:

Μάχιμοι: Αθανάσιος Ποσάντζης, Δημήτριος Ελευσινιώτης, Γεώργιος Βαφειάδης, Εμμανουήλ Λεμονιάς, Δημήτριος Χατζής.

■ Τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ο **Υποπλοίαρχος (Ε)** Κωνσταντίνος Κοροβέσης.

■ Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Ανθυποπλοίαρχοι**:
Μάχιμοι: Βασίλειος Πικέας, Ανδρέας Ρούσσοσ, Δημήτριος-Αλέξανδρος Βεκρής, Ειρήνη Παπαντωνίου, Δημήτριος Μπασδέκης, Εμμανουήλ Σκουμπουρδής.
Οικονομικοί: Νικόλαος Παναγάκης, Νικολέττα Παπακωνσταντίνου.

■ Τέθηκαν σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία οι παρακάτω **Ανθυποπλοίαρχοι (Ε)**: Ελένη Σμετοπούλου, Γεώργιος Μπούλης, Ξανθή Βέργου.

■ Τέθηκαν σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία οι παρακάτω **Σημαιοφόροι (Ε)**: Παρασκευάς Τσιχλάκης, Εμμανουήλ Ρούσσοσ.

■ Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Σημαιοφόροι (Ε)**: Χαρίδημος Συριανός, Αικατερίνη Λάππα, Αναστάσιος Κικίδης, Ζωή Βούλγαρη, Ιωάννης Παπαδάτος, Ιωάννης Παπαρίζος, Φώτιος Καλαμαριώτης.

■ Απολύθηκαν οι παρακάτω **Δίοποι Επαγγελματίες Οπλίτες ΕΠΟΠ**: Γεώργιος Βασιλείου (ΗΝ/ΥΔ), Ουρανία-Μαρία Μάργαρη (ΔΙΑΧ/ΥΛ), Γεώργιος Κυριακόπουλος (Τ/ΜΗΧ), Αγαμέμνων Σταμπούλης (ΑΡΜ), Αναστάσιος Γκίκας (Β/ΝΟΣ), Νικόλαος-Ελευθέριος Ψαρρέας (ΑΡΜ), Γεωργία Μίχα (Π/Λ/ΚΥΑΜ), Μάριος Γιαννακόπουλος (ΔΙΑΧ/ΛΟΓ).

■ Απολύθηκαν οι παρακάτω **Επαγγελματίες Οπλίτες Ναύτες ΕΠΟΠ**: Δημήτριος Μαντάς (Τ/ΟΠΛ/Τ), Άγγελος Μικρώνης (ΗΝ/ΥΔ), Νικόλαος Δήμος (Τ/ΗΝ/ΑΣ), Παναγιώτης Ζακαλούδης (Τ/

ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

ΜΗΧ), Στυλιανός Γεώργιος (ΕΕ/ΡΕ), Παναγιώτης Βασιλείου (ΕΕ/ΠΕΣ), Μιχαήλ-Παρασκευάς Μαραγκέλης (Τ/ΟΠΛ/ΟΠΛΓ), Δήμητρα Κουράκου (Τ/ΗΝ-ΡΕ), Χρίστος Σαράτσος (Τ/ΜΗΧ), Ταξίαρχης Ρούσσοσ (ΕΕ/ΡΕ), Κωνσταντίνος Δεδέογλου (Τ/

ΗΝ/ΡΕ), Οδυσσέας Τσιγγέλης (Τ/ΗΝ/ΡΕ), Αικατερίνη-Ιωάννα Σουρτζή (ΔΙΑΧ/ΥΛ), Κίμωνας Χατζηνικολάου (Τ/ΗΝ/ΣΝ), Ευάγγελος Ευσταθίου (Τ/ΣΥΝ/ΕΛ/ΛΕΒ).

ΟΝΟΜΑΣΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

■ Ονομάζονται **Μόνιμοι Σημαιοφόροι Οικονομικού Σώματος** και κατατάσσονται στο Πολεμικό Ναυτικό οι παρακάτω μαθητές που αποφοίτησαν ευδόκιμα από τη **Σ.Σ.Α.Σ.** το έτος 2024:

Οικονομικοί: Ευστράτιος-Παναγιώτης Περγαντής, Κωνσταντίνος Μαρουσόπουλος, Σταυρούλα Γκίκα, Χριστίνα Λιάτσου, Θεόδωρος Τσιαφούτης.

1. Εθνικές Ασκήσεις

■ Από 01 έως 02 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ΝΣ - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου Πελάγους - Αργολικού Κόλπου η άσκηση μικρής κλίμακας «ΟΡΜΗ» 1/24», με συμμετοχή των ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» - ΤΠΚ «ΡΟΥΣΣΕΝ» - ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ» - ΤΠΚ «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ» - ΤΠΚ «ΡΙΤΣΟΣ» - ΤΠΚ «ΒΛΑΧΑΚΟΣ» - ΤΠΚ «ΞΕΝΟΣ» - Υ/Β «ΤΡΙΤΩΝ» - Υ/Β «ΜΑΤΡΩΖΟΣ» - ΣΑΠ/ΤΜ «ΑΙΟΛΟΣ» - ΣΑΠ/ΤΑ - Ε/Π τ.ΣΗ70Β - Τ/Χ Φ.Ν.Ε.

■ Την 06 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη ζώνη ρίψεως Μεγάρων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΙΑΠΕΤΟΣ 01/24», με συμμετοχή στελεχών ΔΥΚ και ενός (1) Ε/Π τ.ΣΗ-47D.

■ Από 07 έως 09 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ΝΣ - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου Πελάγους - Θάλασσας Κυθήρων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΛΟΓΧΗ 1/24» σε συνδυασμό με την άσκηση «ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ 04/23», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ» - Φ/Γ «ΨΑΡΑ» - Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» - Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ» - ΠΓΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» - ΠΓΥ «ΑΙΑΣ» - ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» - ΤΠΚ «ΡΟΥΣΣΕΝ» - ΤΠΚ «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ» - ΤΠΚ «ΡΙΤΣΟΣ» - ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ» - ΤΠΚ «ΒΛΑΧΑΚΟΣ» - Κ/Φ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ» - Κ/Φ «ΜΑΧΗΤΗΣ» - Κ/Φ «ΚΡΑΤΑΙΟΣ» - Υ/Β «ΤΡΙΤΩΝ» - Υ/Β «ΜΑΤΡΩΖΟΣ» - Ε/Π τ.ΣΗ70Β - ΑΦΗ ΠΑ - ΣΑΠ/ΔΥΚ - Τ/Χ ΦΝΕ - ΔΥΟ(2) ΣΜΗΕΕΛ.

■ Τη 13 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή δυτικά ν. Ψαρών η άσκηση μικρής κλίμακας με πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 4/24», με συμμετοχή της Κ/Φ ΚΑΣΟΣ και ΑΦΔΒ της Π.Α.

■ Τη 13 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Όρμου Σούδας η συνεκπαίδευση της 1ης ΜΑΛ με τη Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ».

■ Από 19 έως 23 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Κεντρικού και Ανατολικού

Αιγαίου η άσκηση Αμφίβιου πολέμου μικρής κλίμακας «ΑΙΓΙΑΛΟΣ 1/24», με συμμετοχή των Α/Γ «ΙΚΑΡΙΑ» - Α/Γ «ΧΙΟΣ» - Α/Γ «ΡΟΔΟΣ» - Α/Γ «ΛΕΣΒΟΣ» - 32 ΤΑΞ ΠΖΝ - ΟΑΕ/ΔΥΚ - Ε/Π τ.ΣΗ70Β.

■ Από 19 έως 23 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στον Σαρωνικό κόλπο - Ν.Ο. Φλεβών και Μυρτώου πέλαγος η άσκηση μικρής κλίμακας «ΚΥΜΑ 1/24», με συμμετοχή στελεχών ΔΥΚ - Τ/Χ «ΑΕΤΟΣ» - ΣΑΠ/ΤΜ - ΣΑΠ/ΤΑ - ΑΒ «ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ».

■ Από 19 έως 23 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Κόλπου Μεγάρων συνεκπαίδευση του ΤΝΕΕ με το ΠΓΥ «ΑΙΑΣ».

■ Την 20 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νοτιοανατολικά ν. Καρπάθου η άσκηση μικρής κλίμακας χωρίς πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 5/24», με συμμετοχή της ΤΠΚ «ΞΕΝΟΣ» και ΑΦΔΒ της Π.Α.

■ Την 20 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στο Ναυτικό Οχυρό Σκαραμαγκά η άσκηση μικρής κλίμακας Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 1/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ του Οχυρού.

■ Από 21 έως 22 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Μυρτώου πελάγους η άσκηση μικρής κλίμακας «ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ 05/24», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ» - Φ/Γ «ΨΑΡΑ» - Υ/Β «ΝΗΡΕΥΣ» - ΠΑΤ «ΕΥΡΩΤΑΣ».

■ Από 22 έως 23 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στο Ναυτικό Οχυρό Βοτανικού η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 1Β/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ του Οχυρού.

■ Από 22 έως 23 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στην ΥΝΤΕΛ και το Ναυτικό Παρατηρητήριο ν. Λέρου η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 1Λ/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ, ΦΣ και ορμούντων πλοίων.

■ Την 22 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νότια ν. Λήμνου η άσκηση μικρής κλίμακας χωρίς πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 6/24», με συμμετοχή της Κ/Φ «ΜΑΧΗΤΗΣ» και ΑΦΔΒ της Π.Α.

■ Από 26 έως 27 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Κόλπου Ελευσίνας - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου πελάγους η άσκηση μικρής κλίμακας «ΒΡΟΝΤΗ 1/24», με συμμετοχή των Κ/Φ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ» - Κ/Φ «ΚΡΑΤΑΙΟΣ» - Κ/Φ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ» - ΣΑΠ/ΤΑ.

■ Την 28 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νότια ν. Ύδρας η άσκηση μικρής κλίμακας «ΠΥΡΣΟΣ 1/24», με συμμετοχή των ΤΠΚ «ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ» και ΠΑΤ «ΕΥΡΩΤΑΣ».

■ Την 28 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή κόλπου Μεγάρων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΚΟΡΑΛΙ 1/24», με συμμετοχή των Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ» και ΠΑΤ «ΕΥΡΩΤΑΣ».

■ Την 28 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού κόλπου συνεκπαίδευση της Ζ' ΜΑΚ με τα ΠΤΜ «ΚΕΡΚΥΡΑ» - Κ/Φ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ» - ΣΑΠ/ΤΑ.

■ Από 06 έως 08 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ΝΣ - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου Πελάγους - Δυτικών Κυκλάδων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΑΣΤΡΑΠΗ 2/24» σε συνδυασμό με την άσκηση «ΔΕΛΦΙΝΙ 1/24», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ» - Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ» - Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ» - Φ/Γ «ΨΑΡΑ» - Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» - Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» - ΠΓΥ «ΑΛΙΑΚΜΩΝ» - ΠΓΥ «ΑΤΛΑΣ Ι» - ΠΓΥ «ΑΙΑΣ» - ΠΓΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» - Υ/Β «ΤΡΙΤΩΝ» - Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ» - Ε/Π τ. ΣΗ70Β - ΑΦΗ ΠΑ.

■ Από 06 έως 08 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στο ΝΚ η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 2Κ/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ.

■ Από 13 έως 14 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στο Ναυτικό Οχυρό Κοτρωνίου η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 2/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ του Οχυρού.

■ Από 13 έως 14 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στο ΝΚ η άσκηση Αεράμυνας Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΦΡΟΥΡΟΣ 1Κ/24», με συμμετοχή των Πυροβολαρχιών Α/Α ναυτικών εγκαταστάσεων - ορμούντων πλοίων του Οχυρού - Ζεύγους ΑΦ/ΔΒ της Π.Α.

■ Την 14 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νοτιοανατολικά ν. Καρπάθου η άσκηση μικρής κλίμακας χωρίς πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 7/24», με συμμετοχή της ΤΠΚ «ΒΛΑΧΑΚΟΣ» και ΑΦΔΒ της Π.Α.

■ Από 14 έως 15 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Μυρτώου πελάγους, η άσκηση μικρής κλίμακας «ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ 06/24», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ» - Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ» - ΠΑΤ «ΕΥΡΩΤΑΣ» - Ε/Π τ. ΣΗ70Β.

■ Από 19 έως 20 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στον ΝΣ η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 2Σ/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ.

■ Από 20 έως 22 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ΝΣ - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου πελάγους - Δυτικών Κυκλάδων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΛΟΓΧΗ 1/24», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ» - Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ» - Φ/Γ «ΛΗΜΝΟΣ» - Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ» - Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» - Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» - ΠΓΥ «ΑΤΛΑΣ Ι» - ΠΓΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» - ΠΓΥ «ΑΙΑΣ» - ΤΠΚ «ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ» - ΤΠΚ «ΜΥΚΟΝΙΟΣ» - ΤΠΚ «ΒΛΑΧΑΚΟΣ» - ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ» - ΤΠΚ «ΡΟΥΣΣΕΝ» - ΚΦ «ΑΗΤΤΗΤΟΣ» - ΚΦ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ» - ΥΒ «ΤΡΙΤΩΝ» - ΥΒ «ΚΑΤΣΩΝΗΣ» - Ε/Π τ. ΣΗ70Β - ΑΦΗ ΠΑ - ΣΑΠ/ΤΜ - ΔΥΟ(2) ΣΜΗΕΕΛ.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

- Την 20 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νότια ν. Χίου η άσκηση μικρής κλίμακας με πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 7/24», με συμμετοχή της ΚΦ «ΜΑΧΗΤΗΣ» και ΑΦΔΒ της ΠΑ.
- Την 27 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού κόλπου και κόλπου Μεγάρων η συνεκπαίδευση της Ζ ΜΑΚ με το ΠΤΜ «ΚΕΡΚΥΡΑ» και την Κ/Φ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ».
- Από 26 έως 27 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στο ΝΣ η άσκηση Αεράμυνας Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΦΡΟΥΡΟΣ 1Σ/24», με συμμετοχή Πυροβολαρχιών Α/Α ναυτικών εγκαταστάσεων - ορμούντων πλοίων του Οχυρού - Ζεύγους ΑΦ/ΔΒ της ΠΑ.
- Από 01 έως 06 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ΝΣ - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου πελάγους - Κυκλάδων - Ανατολικού Αιγαίου η άσκηση μεσαίας κλίμακας «ΛΑΙΛΑΨ 1/24» σε συνδυασμό με τις ασκήσεις «ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΗΡ 1/24» και «ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ 7/24», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΛΗΜΝΟΣ» - Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ» - Φ/Γ «ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ» - Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» - Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ» - Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» - ΠΓΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» - ΠΓΥ «ΑΙΑΣ» - ΠΓΥ «ΑΤΛΑΣ Ι» - ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ» - ΤΠΚ «ΡΟΥΣΣΕΝ» - ΤΠΚ «ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ» - ΤΠΚ «ΒΛΑΧΑΚΟΣ» - Κ/Φ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ» - Κ/Φ «ΚΡΑΤΑΙΟΣ» - Α/Γ «ΙΚΑΡΙΑ» - Υ/Β «ΤΡΙΤΩΝ» - Υ/Β «ΝΗΡΕΥΣ» - Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ» - Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ» - Υ/Β «ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ» - Π/Φ «ΖΕΥΣ» - ΑΦΝΕ - ΣΑΠ/ΤΜ - ΣΑΠ/ΤΑ - ΑΦΠΑ - Ε/Π τ. ΣΗ70Β.
- Από 01 έως 08 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου η άσκηση μεσαίας κλίμακας «ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΗΡ 1/24» σε συνδυασμό με την άσκηση «ΛΑΙΛΑΨ 1/24», με συμμετοχή των Υ/Β «ΤΡΙΤΩΝ» - Υ/Β «ΝΗΡΕΥΣ» - Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ» - Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ» - Υ/Β ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ».
- Την 03 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νοτιοανατολικά ν. Αστυπάλαιας η άσκηση μικρής κλίμακας χωρίς πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 7/24», με συμμετοχή της ΤΠΚ «ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ» και ΑΦΔΒ της ΠΑ.
- Από 04 έως 05 Απριλίου 2024 διεξήχθη στο Ναυτικό Οχυρό Λέρου η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 2Λ/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ του Οχυρού.
- Από 15 έως 18 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ΝΣ - Σαρωνικού Κόλπου - Μυρτώου πελάγους - Ιόνιου πελάγους - Δυτικά Κυθέρων - Νότια Πελοποννήσου η άσκηση μικρής κλίμακας «ΑΣΤΡΑΠΗ 3/24» σε συνδυασμό με την άσκηση «ΗΝΙΟΧΟΣ 24», με συμμετοχή των Φ/Γ «ΛΗΜΝΟΣ» - Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ» - ΠΓΥ «ΑΤΛΑΣ Ι» - Υ/Β «ΜΑΤΡΩΖΟΣ» - Κ/Φ «ΑΗΤΤΗΤΟΣ» - ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» - Κ/Φ «ΑΗΤΤΗΤΟΣ» - Τ/Χ ΦΝΕ - Ε/Π τ. ΣΗ70Β - ΑΦΗ ΠΑ.
- Από 15 έως 19 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Νοτιοανατολικού Αιγαίου η άσκηση μικρής κλίμακας «ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΚΤΩΝ 1/24», με συμμετοχή των ΤΠΚ «ΡΙΤΣΟΣ» - ΤΠΚ «ΒΛΑΧΑΚΟΣ» - ΤΠΚ «ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ» - ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» - «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ» - ΤΠΚ «ΡΟΥΣΣΕΝ» (Ε/ΔΤΣ) - ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ» - ΤΠΚ «ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ» - ΠΠ «ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ».
- Από 15 έως 19 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού Κόλπου και ΠΒ Πλατειάς η άσκηση μικρής κλίμακας «ΣΑΡΩΣΗ 1/24», με συμμετοχή στελεχών ΔΥΚ.
- Την 16 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Αργοσαρωνικού κόλπου, η συνεκπαίδευση ΛΑΕΖ/Ζ ΜΑΚ με τα ΠΤΜ «ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ» - Τ/Χ ΦΝΕ.
- Την 16 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ν. Σάμου, η συνεκπαίδευση του 4ο ΕΤΕΘ με την Κ/Φ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ».

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

- Από 18 έως 19 Απριλίου 2024 διεξήχθη στο Ναυτικό Οχυρό Βοτανικού η άσκηση Φύλαξης Ναυτικών Εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας «ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ 2Β/24», με συμμετοχή των ΦΝΕ και ΦΣ.
- Την 22 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή βορειοδυτικά ν. Λέσβου η άσκηση μικρής κλίμακας με πυρά «ΤΡΙΑΙΝΑ 11/24», με συμμετοχή της ΚΦ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ» και ΑΦΔΒ της ΠΑ.
- Την 24 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή κόλπου Μεγάρων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΠΥΡΣΟΣ 2/24», με συμμετοχή των ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ» - ΠΑΤ «ΝΕΣΤΟΣ».
- Την 24 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή κόλπου Μεγάρων η άσκηση μικρής κλίμακας «ΚΟΡΑΛΙ 2/24» σε συνδυασμό με την άσκηση «ΑΣΤΕΡΙΑΣ 1/24» έρευνας και διάσωσης Υ/Β, με συμμετοχή των Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ» - ΠΑΤ «ΝΕΣΤΟΣ» - Στελεχών ΔΥΚ.
- Από 24 έως 25 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Αιγαίου και Ιόνιου πελάγους η άσκηση μικρής κλίμακας «ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ 1/24», με συμμετοχή συνόλου Ε/Π του ΠΝ.
- Από 22 Ιανουαρίου 2024 έως 02 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στην Οστάνδη Βελγίου η Συμμαχική άσκηση «DYNAMIC MOVE 24-1» σε Τακτικές/Διαδικασίες Ναρκοπολέμου, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών ΑΣ/ΔΝΑΡ.
- Από 05 έως 09 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στις εγκαταστάσεις Δ.Υ.Κ και ΕΚΑΜ και στη θαλάσσια περιοχή του Ν.Ο.Φλεβών συνεκπαίδευση με τα ΕΚΑΜ της ΕΛΑΣ, με συμμετοχή στελεχών ΔΥΚ - ΕΚΑΜ - ΣΑΠ/ΤΜ «ΑΣΤΡΑΠΗ» - ΣΑΠ/ΤΜ «ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ» - ΡΗΙΒ 11.
- Τη 13 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Μυρτώου πελάγους η Συνεκπαίδευση «PASSEX», με συμμετοχή της Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ» και της ΤΓ 441.02 (ITS BERGAMINI - TCG GEDIZ).
- Τη 14 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη στις εγκαταστάσεις ΕΚΑΜ και στο Ε/Δ Κοτρωνίου η συνεκπαίδευση με τα ΕΚΑΜ της ΕΛΑΣ, με συμμετοχή στελεχών ΔΥΚ - ΕΚΑΜ - ΣΗ70Β.
- Από 25 Φεβρουαρίου 2024 έως την 08 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στην Κένυα η Πολυεθνική άσκηση τ.ΙΝVΙΤΕΧ/LIVEX «INTERNATIONAL MARITIME EXERCISE/CUTLASS EXPRESS 2024», η οποία διοργανώθηκε από τον 50 Αμερικανικό Στόλο, σε Επιχειρήσεις Θαλάσσιας Ασφάλειας, Εφαρμογή Αντιμέτρων, Ναρκικής Απειλής, Ναυτικού Ελέγχου Εμπορικών Πλοίων και εκτέλεση νηοψιών, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς στελεχών ΚΕΝΑΠ.
- Από 26 Φεβρουαρίου 2024 έως την 08 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ανατολικά ν. Σικελίας - Πορθμό Σικελίας - Ιόνιο Πέλαγος η Συμμαχική άσκηση «DYNAMIC MANTA 24» σε Τακτικές/Διαδικασίες όλων των μορφών πολέμου με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των μονάδων Φ/Γ «ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ» - Υ/Β «ΜΑΤΡΩΖΟΣ» - Στελέχη ΔΥΚ.
- Από 26 Φεβρουαρίου έως την 09 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Κρητικού πελάγους η Πολυεθνική άσκηση «ARIADNE 24» σε Τακτικές/Διαδικασίες Ναρκοπολέμου, με συμμετοχή της μόνιμης δύναμης SNMCMG-2 καθώς και από Ελληνικής πλευράς των μονάδων ΝΘΗ «ΚΑΛΥΨΩ» - ΝΘΗ «ΕΥΡΩΠΗ» - ΝΘΗ «ΕΥΝΙΚΗ» - Κ/Φ «ΚΡΑΤΑΙΟΣ» - Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» (28 Φεβρουαρίου 2024 κατά την διάρκεια CET/FIT Phase σε θαλάσσια περιοχή κόλπου Αλμυρού ν. Κρήτης με ταυτόχρονα καθήκοντα συνοδείας USS «ΒΑΤΑΑΝ») - Στελέχη ΔΥΚ.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: GEN

■ Από 04 έως 14 Μαρτίου 2024 διεξήχθη η Πολυεθνική άσκηση «TROJAN FOOTPRINT-24» σε Τακτικές/Διαδικασίες ειδικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού κόλπου – Κόλπου Μεγάρων - Κόλπου Ελευσίνας, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των ΠΓΥ «ΑΤΛΑΣ Ι» – ΣΑΠ/ΤΜ - Ε/Π τ. SH70B – Στελεχών ΔΥΚ.

■ Από 08 έως 21 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη Ρουμανία η άσκηση τ.INVITEX του Ρουμανικού ΠΝ «SEA SHIELD 24», σε επιχειρήσεις ASW-AAW-ASuW, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς ενός επιτελούς του ΚΕΝΑΠ.

■ Από 08 έως 12 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Κύπρου η άσκηση Χειρισμού Κρίσεων και Ε-Δ της Κυπριακής Δημοκρατίας «ARGONAUT 24», με σκοπό την προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των φορέων της Κύπρου και τρίτων χωρών στην αντιμετώπιση περιστατικού εκκένωσης πληθυσμού, αντιμετώπισης ασύμμετρων απειλών καθώς και στην Ε-Δ, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς της Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ» και επιτελούς της Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ» στο ΚΣΕΔ/Λάρνακας.

■ Από 08 έως 21 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή νοτίως Γαλλίας η άσκηση τ. INVITEX του Γαλλικού ΠΝ «OLIVES NOIRES 24», με σκοπό την εξάσκηση του προσωπικού και μονάδων στη διεξαγωγή αντιναρκικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων Very Shallow Water, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των ΠΓΥ «ΗΡΑΚΛΗΣ» (πλοίο έδρας TG 441.04) και Ν/ΘΗ «ΕΥΡΩΠΗ» (TG 441.04).

■ Από 09 έως 11 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ν. Κυθέρων – Μυρτώου – Κεντρικού Αιγαίου – Β. Σποράδων – ΒΑ Αιγαίου η συνεκπαίδευση με Ισπανική δύναμη κρούσης «CSG DEDALO 24», με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ - Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» - Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ» - ΑΦ ΠΑ - Ε/Π τ.ΝΗ90 και από Ισπανικής πλευράς των LPD «GALICIA» - LHD «JUAN CARLOS I» - FFG «REINA SOFIA» - FFGH «BLAS DE LEZO».

■ Από 15 έως 26 Απριλίου 2024 διεξήχθη η διμερής συνεκπαίδευση «STOLEN CERBERUS XI», ανάμεσα στη Χώρα μας και τις ΗΠΑ, στη θαλάσσια περιοχή Μεγάρων – Νέας Περάμου. Το ΠΝ συμμετείχε με προσωπικό ΔΥΚ.

■ Από 19 έως 22 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή ν. Σκύρου - Γλαφυρά Βόλου η συνεκπαίδευση με Ισπανική δύναμη κρούσης «CSG DEDALO 24» με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» - Α/Γ «ΧΙΟΣ» - ΑΦ ΠΑ - Ε/Π τ.СН74 - στελεχών ΔΥΚ και 32 ΤΑΞΠΝ και από Ισπανικής πλευράς των LPD «GALICIA» - LHD «JUAN CARLOS I» - FFG «REINA SOFIA» - FFGH «BLAS DE LEZO».

■ Από 26 Απριλίου έως 10 Μαΐου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή Κεντρικής-Ανατολικής Μεσογείου η Συμμαχική επιχειρησιακή εκπαίδευση «NEPTUNE STRIKE 24» με ενσωμάτωση των δυνάμεων των Carrier Support Groups (CSG) που επιχειρούν στη Μεσόγειο με τις συμμαχικές δυνάμεις του SACEUR στην περιοχή ευθύνης του, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των Φ/Γ «ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ» - Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» - Α/Γ «ΙΚΑΡΙΑ» - Υ/Β «ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ» - ΣΑΠ/ΤΜ.

■ Την 28 Απριλίου 2024 διεξήχθη στη θαλάσσια περιοχή βορείως ν. Χίου συνεκπαίδευση «PASSEX», με συμμετοχή της ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ» και της FGS «GROEMITZ».

■ Από 29 Απριλίου έως 09 Μαΐου 2024 διεξήχθη η Ισπανική άσκηση «SPANISH MINEX 24», με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς των ΠΓΥ «ΗΡΑΚΛΗΣ» και ΝΘΗ «ΕΥΡΩΠΗ».

3. Επισκέψεις Ξένων Αντιπροσωπειών

■ Την 12 Μαρτίου 2024 έλαβε χώρα η επίσημη επίσκεψη του Ανώτατου Διοικητή Μετασχηματισμού (SACT) του ΝΑΤΟ με κατάθεση στέφανου στο Μνημείο Αγνώστου Στρατιώτη.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: GEN

■ Την 08 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα η επίσημη επίσκεψη του Αρχηγού Πολεμικού Ναυτικού της Βουλγαρίας, κατόπιν προσκλήσεως του κ. Α/ΓΕΝ, με συμμετοχή Τμήματος Μουσικής ΠΝ.

■ Την 19 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στο GEN η επίσκεψη του Υπουργού Ναυτικού των ΗΠΑ (SECNAV) κ. Carlos Del Toro.

Συμμαχικές - Πολυεθνικές Επιχειρήσεις

α. Επιχείρηση UNIFIL MAROPS:

Το ΠΝ συμμετέχει καθ' όλο το έτος με μία Φ/Γ στην επιχείρηση UNIFIL MAROPS, η οποία διεξάγεται στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, ως ακολούθως:

■ Από 17 Δεκεμβρίου 2023 έως την 28 Φεβρουαρίου 2024 συμμετείχε η Φ/Γ «ΛΗΜΝΟΣ». Την 28 Φεβρουαρίου αντικαταστάθηκε από τη Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ».

■ Από 28 Φεβρουαρίου 2024 συμμετέχει η Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ»

Επιχείρηση SEA GUARDIAN (OSG):

Το ΠΝ συμμετέχει καθ' όλο το έτος με ένα (1) Πολεμικό Πλοίο (ΤΠΚ ή Κ/Φ) υπό 8ωρη ετοιμότητα στο ΝΣ και με μία (1) Ομάδα Ειδικών Επιχειρήσεων 12 ατόμων της ΔΥΚ. Η συμμετοχή πολεμικού πλοίου στην εν λόγω επιχείρηση ήταν ως ακολούθως:

■ Εν όρω ΝΣ:

- Από 23 Ιανουαρίου έως 29 Φεβρουαρίου 2024 με το ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ».
- Από 01 έως 20 Μαρτίου 2024 με το ΤΠΚ «ΚΡΥΣΤΑΛΙΔΗΣ».
- Από 20 έως 31 Μαρτίου 2024 με το ΤΠΚ «ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ».
- Από 01 έως 30 Απριλίου 2024 με το ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ».

■ Από 1 Φεβρουαρίου έως 30 Απριλίου 2024 διεξήχθησαν συνολικά δέκα (10) αποστολές σε ρόλο «Associated Support» από πλοία του ΠΝ, στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή κεντρικής και ανατολικής Μεσογείου.

■ Εξειδικευμένο ιπτάμενο προσωπικό του ΠΝ επιβαίνει σε αεροσκάφη της ΠΑ για πτήσεις «AIS SWEEP», στο πλαίσιο της επιχείρησης OSG. Από 1 Φεβρουαρίου έως 30 Απριλίου 2024 πραγματοποιήθηκαν δεκατρείς (13) πτήσεις σε ρόλο «Associated Support» και τρείς (3) πτήσεις σε ρόλο «Direct Support».

■ Από 30 Ιανουαρίου έως 21 Φεβρουαρίου 2024 το Υ/Β ΚΑΤΣΩΝΗΣ συμμετείχε στην επιχείρηση «FOCOPS 24-1» σε ρόλο «Direct Support». Η ανωτέρω δύναμη επιχείρησε στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

γ. Επιχείρηση NOBLE SHIELD

Από 1 Φεβρουαρίου έως 30 Απριλίου 2024 διεξήχθησαν συνολικά μια (1) αποστολή σε ρόλο «Direct Support» και έξι (6) αποστολές σε ρόλο «Associated Support» στην επιχείρηση NOBLE SHIELD από πλοία του ΠΝ στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή κεντρικής και ανατολικής Μεσογείου.

δ. Συμμετοχή σε Μόνιμες Ναυτικές Δυνάμεις ΝΑΤΟ:

TG 441.02 (πρώην SNMG-2):

■ Από 17 Φεβρουαρίου 2016, στο πλαίσιο της δραστηριότητας «NATO SUPPORT TO ASSIST WITH THE REFUGEE AND MIGRANT CRISIS IN THE AEGEAN SEA», στοιχείο της Δύναμης CTU 1100.02.01 διεξάγει περιπολίες στη θαλάσσια περιοχή του ανατολικού Αιγαίου. Στην εν λόγω δραστηριότητα συμμετείχαν για το χρονικό διάστημα από 1 Φεβρουαρίου έως 30 Απριλίου 2024 οι ακόλουθες μονάδες του ΠΝ: ΤΠΚ «ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ» - ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» - Κ/Φ «ΚΑΣΟΣ» - Κ/Φ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ» - Κ/Φ «ΜΑΧΗΤΗΣ» - ΤΠΚ «ΜΥΚΟΝΙΟΣ» - Κ/Φ «ΤΟΛΜΗ» - ΤΠΚ «ΡΙΤΣΟΣ» - Κ/Φ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ» - ΝΘΗ «ΚΑΛΥΨΩ».

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

TG 441.04 (πρώην SNMCMG-2):

■ Από 12 Ιανουαρίου 2024 το ΠΓΥ «ΗΡΑΚΛΗΣ» συμμετέχει στη Δύναμη ως πλοίο Διοικήσεως, στο πλαίσιο ανάληψης της Διοίκησης από την Ελλάδα, για το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους και επιχειρεί στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου.

■ Από 08 Απριλίου 2024 το ΝΘΗ «ΕΥΡΩΠΗ» συμμετέχει στη Δύναμη, στο πλαίσιο ανάληψης Διοίκησης από την Ελλάδα, για το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους, που επιχειρεί στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου.

ε. Συμμετοχή σε Αποστολές Ευρωπαϊκής Ένωσης

■ Το ΠΝ συμμετέχει καθ' όλο το έτος με μία Φ/Γ στην επιχείρηση «IRINI» η οποία διεξάγεται στη θαλάσσια περιοχή της κεντρικής Μεσογείου. Από 12 Ιανουαρίου έως 19 Απριλίου 2024 συμμετείχε η Φ/Γ ΕΛΛΗ η οποία αντικαταστάθηκε την 19 Απριλίου 2024 από τη Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ».

■ Το ΠΝ συμμετέχει καθ' όλο το έτος με μία Φ/Γ στην επιχείρηση «ASPIDES» η οποία διεξάγεται στη θαλάσσια περιοχή της Ερυθράς Θάλασσας και του Κόλπου του Άντεν. Από 03 Μαρτίου 2024 συμμετέχει η Φ/Γ «ΥΔΡΑ».

στ. Επιχειρήσεις Αεροπλανοφόρων

■ Από 11 Ιανουαρίου έως 02 Φεβρουαρίου 2024 η Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» συμμετείχε σε επιχείρηση συνοδείας του USS «BATTAN» στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Αντικαταστάθηκε την 02 Φεβρουαρίου 2024 από τη Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ».

■ Από 02 έως 21 Φεβρουαρίου 2024 η Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ» συμμετείχε σε επιχείρηση συνοδείας του USS «BATTAN» στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Αντικαταστάθηκε την 21 Φεβρουαρίου 2024 από τη Φ/Γ «NABAPINON».

■ Από 21 Φεβρουαρίου 2024 έως 29 Φεβρουαρίου 2024 η Φ/Γ «NABAPINON» συμμετείχε σε

επιχείρηση συνοδείας του USS «BATTAN» στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

■ Από 25 έως 28 Απριλίου 2024 η Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» συμμετείχε σε επιχείρηση συνοδείας του Carrier Strike Group 2 (CSG-2) USS «DWIGHT DAVID EISENHOWER» στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

5. Κοινωνική προσφορά των Ενόπλων Δυνάμεων

α. Αποστολές Εσωτερικού – Εξωτερικού:

■ Από 09 έως 13 Φεβρουαρίου 2024 διατέθηκε το Α/Γ «ΡΟΔΟΣ» για τη μεταφορά υλικών πρώτης ανάγκης σε ν. Κύθηρα.

■ Από 20 έως 28 Φεβρουαρίου 2024 διατέθηκε η Υ/Φ «ΚΑΛΛΙΡΟΗ» για τη μεταφορά ποσίου ύδατος στην Ι.Μ. Πανορμίτης ν. Σύμης, στη μ/ν Ρω και στη ν. Ρόδο.

■ Από 05 έως 07 Απριλίου 2024 διατέθηκαν τα ΤΠΚ «ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ» και ΤΠΚ «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ» για τη μεταφορά προσωπικού της ΜΚΟ HOPE GENESIS σε ν. Νάξο – ν. Σχοινούσα – ν. Δονούσα και ν. Κουφονήσια.

■ Από 10 έως 16 Απριλίου 2024 διατέθηκε η Κ/Φ «ΚΑΣΟΣ» για τη μεταφορά ιατρικού προσωπικού των ΕΔ σε ν. Ανάφη – ν. Αμοργό και ν. Αστυπάλαια στο πλαίσιο του προγράμματος «Υγειονομική Μέριμνα για Όλους από τις ΕΔ».

■ Από 14 έως 19 Απριλίου 2024 διατέθηκε η ΤΠΚ «ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ» για τη μεταφορά προσωπικού της Μ.Κ.Ε. «ΑΝΟΙΧΤΗ ΑΓΚΑΛΙΑ» από ν. Ρόδο σε ν. Χάλκη και ν. Σύμη.

■ Από 26 έως 30 Απριλίου 2024 διατέθηκε η Υ/Φ «ΠΡΕΣΠΑ» για τη μεταφορά ποσίου ύδατος στην Ι.Μ. Πανορμίτης ν. Σύμης.

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ

β. Κατάσβεση πυρκαγιών – Περιπολίες – Επιτήρηση

Ουδεμία

γ. Έρευνα – Διάσωση

Μονάδες του ΠΝ συμμετείχαν, στις κάτωθι αποστολές Έρευνας-Διάσωσης (Ε-Δ):

■ Από 09 έως 10 Φεβρουαρίου 2024 διατέθηκε η Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ» στην περιοχή νοτίως ν. Κρήτης στο πλαίσιο διάσωσης ανθρώπινων ζωών επί λέμβου.

■ Την 25 Φεβρουαρίου 2024 διατέθηκε ένα (1) Ε/Π S-70B-6 στην περιοχή βόρεια Νομού Χανίων ν. Κρήτης στο πλαίσιο μεταφορά ενός ασθενούς από το Μ/Υ SEA BRAVERY.

■ Την 21 Μαρτίου 2024 διατέθηκε ένα (1) Ε/Π S-70B-6 στην περιοχή νοτιοανατολικά Καλαμάτας στο πλαίσιο μεταφοράς ενός ασθενούς από το Μ/Υ MIRA.

6. Εκδηλώσεις – Επισκέψεις

■ Την 05 Φεβρουαρίου 2024 έλαβε χώρα στα Ναυπηγία Σαλαμίνας η τελετή παράδοσης εξοπλισμένων τμημάτων (Blocks) της υπό κατασκευής Φ/Γ «ΦΟΡΜΙΩΝ» σε NAVAL GROUP, παρουσία Στρατιωτικής και Πολιτικής Ηγεσίας.

■ Την 20 Μαρτίου 2024 έλαβε χώρα στο Ναυτικό Οχυρό Κοτρωνίου η τελετή παράδοσης στο ΠΝ δύο (2) Ε/Π τ.ΜΗ-60 ROMEO, παρουσία Στρατιωτικής και Πολιτικής Ηγεσίας.

■ Από 22 έως 25 Μαρτίου 2024 έλαβε χώρα στο λιμένα Πειραιώς ο εορτασμός της 25ης Μαρτίου με συμμετοχή των Φ/Γ «ΛΗΜΝΟΣ» – ΤΠΚ «ΔΑΝΙΟΛΟΣ» και Υ/Β «ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ».

■ Την 08 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στο Προεδρικό Μέγαρο η επίσκεψη της Προέδρου της

Δημοκρατίας της Σλοβενίας, με συμμετοχή Τμήματος Μουσικής ΠΝ

■ Την 14 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στην Αγία Βαρβάρα Αττικής η μεταφορά Ιερών Λειψάνων με συμμετοχή αγήματος συνοδείας λειψάνων Τμήματος Μουσικής ΠΝ.

■ Την 20 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στον Καπνικαρέα και Πλατεία Συντάγματος Μέσω Ερμού το 18ο Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικών Συχνών με συμμετοχή Τμήματος Μουσικής ΠΝ.

■ Από 21 έως 23 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στο Ναυτικό Κλιμάκιο Γαλλίας στη Lorient η επίσκεψη του κ. Α/ΓΕΝ.

■ Την 29 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στο Ναυτικό Οχυρό Σκαραμαγκά η Τελετή Ορκομωσίας και Απονομής Πτυχίων 277ου Σχολείου ΣΕΑ/Μ.

■ Την 27 Απριλίου 2024 έλαβε χώρα στον Πειραιά η τελετή παράδοσης Ολυμπιακής Φλόγας στο Γαλλικό Ιστιοφόρο με συμμετοχή Τριήρων «Ολυμπιάς».

■ Από 27 έως 28 Απριλίου 2024 διεξήχθη η Επέτειος για την έξοδο Μεσολογίου, με συμμετοχή του ΣΑΠ/ΤΜ «ΕΣΠΕΡΟΣ».

7. Διάφορα Θέματα:

■ Από 05 έως 09 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη η εκπαίδευση «International Ship and Port Security (ISPS) Code Course» από το MARSEC-CoE στην Κωνσταντινούπολη, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελους ΓΕΝ.

■ Από 05 έως 16 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη η Εκπαίδευση Μαχητικής Ικανότητας από κινητή ομάδα ΑΣ/ΔΕΠΑ στο Πότι (Γεωργία) στις μονάδες του Γεωργιανού ΛΣ, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών ΑΣ/ΔΕΠΑ.

■ Από 06 έως 08 Φεβρουαρίου 2024 έλαβε χώρα η Αρχική σύσκεψη (IPC) της άσκησης REPNUM 24 (Robotic Experimentation and Prototyping with Maritime Unmanned Systems) στη Λισαβώνα (Πορτογαλίας), με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελούς ΑΣ/ΔΝΑΡ.

■ Την 15 Φεβρουαρίου 2024 έλαβε χώρα στο ΓΕΕΘΑ η συντονιστική σύσκεψη μεταξύ αντιπροσωπείας των ΓΕΕΘΑ και ΓΕ, της ΕΕ (αποτελούμενη από εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας [European Defence Agency - EDA] και του Στρατιωτικού Επιτελείου ΕΕ (European Union Military Staff – EUMS)), στο πλαίσιο της Ετήσιας Συντονισμένης Ανασκόπησης για την Άμυνα (Coordinated Annual Review on Defence - CARD).

■ Από 16 έως 19 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη Χειμερινός Εκπαιδευτικός Πλους της ΣΝΔ, με συμμετοχή των Φ/Γ «ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ» και ΠΓΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ».

■ Από 19 έως 20 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη Χειμερινός Εκπαιδευτικός Πλους της ΣΜΥΝ με συμμετοχή του Α/Γ «ΧΙΟΣ».

■ Από 20 έως 22 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη η 3η Διμερής Στρατιωτική Συνεργασία Επιπέδου GEN με το Ναυτικό της Αλβανίας, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών GEN.

■ Την 27 Φεβρουαρίου 2024, διεξήχθη Άσκηση Μείζονος Ατυχήματος (AMA) στο ΝΑΣΒΕ, με συμμετοχή στελεχών ΠΝ, ΕΚΑΒ, Δήμου Καλαμαριάς, Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ», 424 ΓΣΝΕ, 3ου Πυροσβεστικού Σταθμού Θεσσαλονίκης.

■ Την 07 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στο ΚΕΠΟΡΟΣ η τελετή Ορκωμοσίας Προπαιδευόμενων 2024 Α' ΕΣΣΟ.

■ Από 06 έως 08 Φεβρουαρίου 2024 διεξήχθη η 3η Διμερής Στρατιωτική Συνεργασία Επιπέδου GEN με το Ναυτικό της Πορτογαλίας, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών GEN.

■ Από 11 έως 12 Μαρτίου 2024, διεξήχθη το Εργαστήριο (Workshop - WS) αναφορικά με την πρόοδο προγραμμάτων της ΜΔΣ (Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας) PESCO (Permanent Structured Corporation), με την συμμετοχή επιτελών GEN.

■ Την 11 Μαρτίου 2024 διεξήχθη η τελετή παράδοσης - παραλαβής Διοικητού ΔΕΝ στο Ναυτικό Οχυρό Σκαραμαγκά.

■ Από 13 έως 14 Μαρτίου 2024 διεξήχθη στη Λισαβόνα το συνέδριο εργαστήριο (Workshop) αναφορικά με την αναθεώρηση των υπηρεσιών/λειτουργιών του προγράμματος CISE (Common Sharing Information Environment), με συμμετοχή επιτελών GEN.

■ Από 13 έως 15 Μαρτίου 2024 διεξήχθη το συνέδριο ναρκοπολέμου «THE FUTURE OF ABNL NMW» στην Οστάνδη Βελγίου, με συμμετοχή επιτελών ΔΝΑΡ.

■ Την 14 Μαρτίου 2024, διεξήχθη η τελετή παράδοσης - παραλαβής Διοικητού ΣΝΔ στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων.

■ Από 19 έως 22 Μαρτίου 2024 διεξήχθη το συνέδριο Maritime Workshops του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας (European Defence Agency – EDA) και η σύσκεψη συμμετεχόντων προγράμματος της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (Permanent Structured Cooperation - PESCO), στις Βρυξέλλες Βελγίου με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών GEN.

■ Την 26 Μαρτίου 2024, διεξήχθη στο GEN η σύσκεψη μεταξύ αρμόδιων Επιτελών GEN και Επιτελών του Ναυτικού των ΗΠΑ (ODC NAVEUR), επί του προγράμματος Θαλάσσιας Απαγόρευσης (Sea Denial Concept), στο πλαίσιο Διμερούς Συνεργασίας Ελλάδας- ΗΠΑ.

■ Από 02 έως 05 Απριλίου 2024 διεξήχθη η 14η Διμερής Στρατιωτική Συνεργασία Επιπέδου GEN, με το Ναυτικό της Γαλλίας με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών GEN.

■ Την 04 Απριλίου 2024, διεξήχθη Άσκηση Μείζονος Ατυχήματος (AMA) στην ΥΝΤΕΛ με συμμετοχή στελεχών ΠΝ, ΕΚΑΒ, Δήμου Λέρου, Κρατικού Νοσοκομείου Λέρου, Πυροσβεστικού Κλιμακίου Λέρου, Λιμεναρχείου Λέρου, ΔΕΔΔΗΕ Λέρου, Αστυνομία Λέρου.

■ Από 05 έως 07 Απριλίου 2024 διεξήχθη Χειμερινός Εκπαιδευτικός Πλους της ΣΜΥΝ με συμμετοχή του Α/Γ «ΛΕΣΒΟΣ».

■ Από 12 έως 15 Απριλίου 2024 διεξήχθη Χειμερινός Εκπαιδευτικός Πλους της ΣΝΔ με συμμετοχή των ΠΓΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» και Α/Γ «ΛΕΣΒΟΣ».

■ Την 16 Απριλίου 2024 διεξήχθη Άσκηση Μείζονος Ατυχήματος (AMA 1/24) στο Ναυτικό Οχυρό Σκαραμαγκά, με συμμετοχή στελεχών ΠΝ, Σωμάτων Ασφαλείας και πολιτικών φορέων.

■ Την 17 Απριλίου 2024 διεξήχθη «Άσκηση Μείζονος Ατυχήματος (AMA)» στο ΝΣ, με συμμε-

τοχή στελεχών του ΠΝ, Σωμάτων Ασφαλείας και πολιτικών φορέων.

■ Από 12 έως 15 Απριλίου 2024, διεξήχθη το συνέδριο Maritime Security Conference (MSC 24) στο Μπαχρέιν, με συμμετοχή του κ. Υ/GEN.

■ Από 16 έως 18 Απριλίου 2024, διεξήχθη το συνέδριο NATO Maritime Operational Commanders Conference (MOCC 2024) στο Ηνωμένο Βασίλειο, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελών GEN και ΑΣ.

■ Την 26 Απριλίου 2024 διεξήχθη η τελετή αφής της Ολυμπιακής Φλόγας στο Ίδρυμα «Σταύρος Νιάρχος», με συμμετοχή Τμήματος Μουσικής ΠΝ.

■ Την 23 Απριλίου 2024 διεξήχθη το Διεθνές Συνέδριο για την Ασφάλεια Κρίσιμων Υποδομών στο Θαλάσσιο Περιβάλλον στην Αθήνα, με συμμετοχή από Ελληνικής πλευράς επιτελούς GEN.

ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΣΗ ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΩΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΕΣ ΟΕΝ/ΔΥΚ

A.A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ
1	12-13/02/2024	στην περιοχή Λούρου Μεσολογίου.
2	15/02/2024	στη θαλάσσια περιοχή Δάφνης Πολιτικών Ευβοίας.

ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ & ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

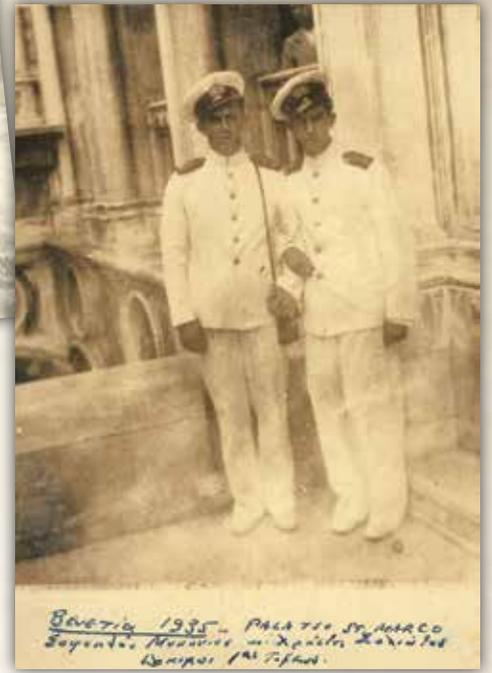
Το τρίμηνο που πέρασε, έγιναν οι ακόλουθες παραχωρήσεις αρχειακού υλικού στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού και ευχαριστούμε θερμά για την ευγενική χορηγία:

■ Ο κ. Μιχαήλ Κ. Βαούτσας, παραχώρησε στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού πλήθος αρχειακού και φωτογραφικού υλικού, από τη συλλογή του πατέρα του, Πλωτάρχη Κωνσταντίνου Μ. Βαούτση, κατά τη χρονική περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Στο συνημμένο φωτογραφικό αρχείο, εμφανίζεται η πλήρη και η γέφυρα του Α/Τ «ΨΑΡΑ» την Κυριακή του Πάσχα, 20 Απριλίου 1941, λίγες ώρες πριν από την αεροπορική επίθεση του γερμανικού σμήνους.

■ Ο κ. Γεώργιος Τσουτσάνης, παραχώρησε στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού πλήθος αρχειακού και φωτογραφικού υλικού, από την προσωπική του συλλογή.

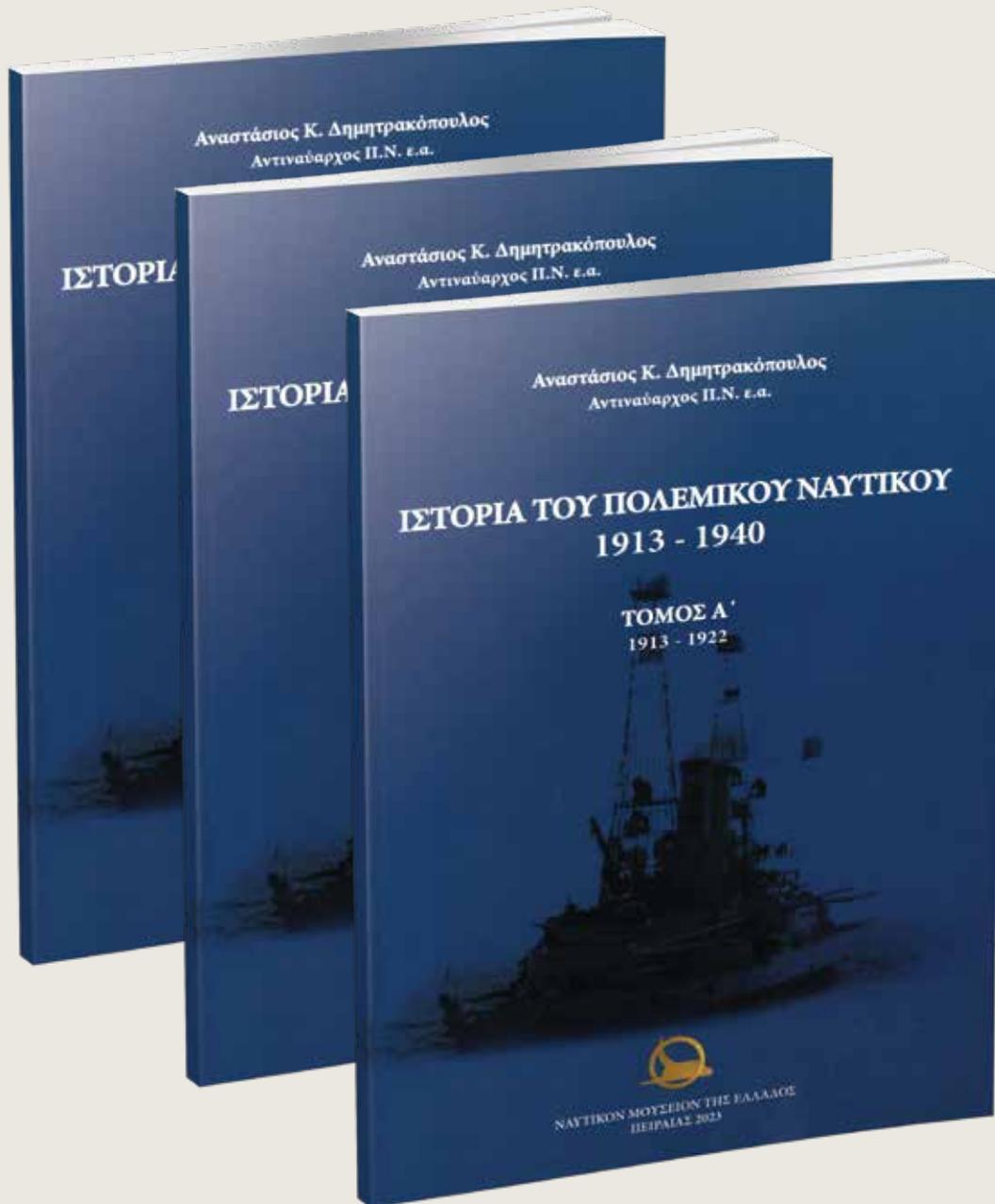
■ Ο κ. Μιλτιάδης Παπαδάκης, παραχώρησε στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού πλήθος φωτογραφικού υλικού, από τη συλλογή του πατέρα του, Κωνσταντίνου Παπαδάκη, κατά τη χρονική περίοδο της υπηρεσίας στο Α/Τ «ΑΕΤΟΣ» (1941-1944).

■ Ο Αντιπλοίαρχος (ε.α) ΠΝ Εμμανουήλ Παπαγρηγοράκης ΠΝ, παραχώρησε στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού πλήθος φωτογραφικού υλικού, από την προσωπική του συλλογή.

Α/Τ ΨΑΡΑ
 Αναλαβή από υπηρεσία του υφιστάμενου το κ. Βαούτση 20-4-41. Στη 6 το απόγευμα σμήνος γερμανικών αεροπλάνων, καθύψους 4000 μέτρων (JUNKERS), τα οποία έφτασαν να υψώσουν το υψόμετρο από το οποίο ανέβησαν η υψόμετρο. Σε δύο ώρες το άρμα αντιστοίχως βυθίστηκε. Τρεις σμήνους 45, γραμμάτιο υφιστάμενος από 60 και διαστάσεις 85. Ήταν στον σταθμό με απόσταση πρώτα. Κ.Μ.Β.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο Αντιναύαρχος ε.α. Αναστάσιος Δημητρακόπουλος ΠΝ έχει καταδειχθεί σε έναν από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της εξιστόρησης της πορείας και της εξέλιξης του ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού. Η έκδοση αυτή που εκτείνεται σε τρεις τόμους, καλύπτει την Ιστορία του Ναυτικού κατά την περίοδο από το 1913 μέχρι την είσοδο της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αποτελεί τη φυσική συνέχεια της προηγούμενης που εξιστόρησε την περίοδο μέχρι το 1912. Και σε αυτά τα βιβλία, εξετάζεται η εξέλιξη του Πολεμικού Ναυτικού από όλες τις πλευρές, την διοίκηση, την οργάνωση, την δομή, τα οικονομικά, τους εξοπλισμούς, τις επιχειρήσεις μέχρι και την υδρογραφία και τους φάρους. Πρόκειται για μία έκδοση για κάθε βιβλιόφιλο με την απόκτησή του να αποτελεί μια σημαντική προσθήκη στην βιβλιοθήκη του. Είναι χαρακτηριστικές οι παρακάτω τοποθετήσεις για το βιβλίο:

"Ένα αξιόλογο συγγραφικό πόνημα, που καλύπτει μία περίοδο για την οποία δεν υπάρχει ολοκληρωμένη και υπεύθυνη, λεπτομερής καταγραφή. Η ποικιλία των πληροφοριών, οι διατυπούμενες σκέψεις, τα συμπεράσματα και ο τρόπος με τον οποίο έχει δομηθεί το κάνουν κατανοητό και ενδιαφέρον στο ευρύτερο αναγνωστικό κοινό, αλλά και χρήσιμο βοήθημα για τον ειδικό, τον ιστορικό ερευνητή. Η πληθώρα των λεπτομερειακών στοιχείων και η αυθεντικότητα των πηγών στις οποίες παραπέμπει, το εντάσσουν στις αξιόπιστες ιστορικές πηγές αναφοράς. Το βιβλίο καλύπτει ένα κενό που υπήρχε". (Δημήτριος Λισμάνης - Αντιναύαρχος Π.Ν. ε.α.)

"Η άρτια δομή πηγαιίνει χέρι χέρι με την εκτεταμένη και σε βάθος έρευνα, η οποία αποτελεί τη στέρεα βάση οικοδόμησης του έργου του. Πρόκειται για ένα έργο υψηλότερων ποιοτικών προδιαγραφών, το οποίο (ραπίζει με ακρίβεια και επάρκεια κάθε πτυχή της Ιστορίας του Πολεμικού Ναυτικού κατά την περίοδο 1913-1940 κατά την οποία, ως ζωντανός οργανισμός το Ναυτικό μας δεν λειτουργούσε (ούτε θα μπορούσε να λειτουργεί) μέσα σε πολιτικά, διπλωματικά, κοινωνικά ή όποια άλλα στεγανά, αλλά επηρεαζόταν καθοριστικά από τον χωροχρονικό του περίγυρο. Το πόνημα αποτελεί σημαντικότερη συμβολή και σημείο αναφοράς στη σχετική βιβλιογραφία. Στις μέρες μας που η σημασία της ναυτικής ισχύος αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία, το έργο του συγγραφέα αποτελεί ακόμα πολυτιμότερη παρακαταθήκη". (Αντώνης Κλάψης - Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου).

Πρόκειται για έκδοση του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος
(Ακτή Θεμιστοκλέους, Φρεαττός, 185 37 Πειραιάς
Τηλ.: 210 4516264, 210 4516822, 210 4286959, 210 4286430).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ετήσια Συνδρομή Εσωτερικού

- Στρατιωτικό προσωπικό ε.ε., ε.α. και πολιτικό προσωπικό Πολεμικού Ναυτικού 10€
- Ιδιώτες & νομικά πρόσωπα..... 12€
- Ετήσια Συνδρομή Εξωτερικού..... 30€

Η εγγραφή των νέων στελεχών του ΠΝ διενεργείται σύμφωνα με το έγγραφο ΓΕΝ/ΔΕΔΗΣ Φ.800/05/05 από 6 Σεπτεμβρίου 2005.

Η εγγραφή ιδιωτών, νομικών προσώπων και πολιτικού προσωπικού ΠΝ υλοποιείται ως ακολούθως:

Οι ενδιαφερόμενοι καταθέτουν την ετήσια συνδρομή τους στον λογαριασμό της τράπεζας **ALPHA BANK** (χωρίς χρέωση εξόδων κατάθεσης) IBAN GR 0601404370437002001000022, δηλώνοντας στο πεδίο αιτιολογία του αποδεικτικού κατάθεσης τα στοιχεία του συνδρομητή. Κατόπιν αποστέλλουν την παρακάτω αίτηση συμπληρωμένη, επισυνάπτοντας την απόδειξη κατάθεσης της συνδρομής τους, σε ένα από τα e-mail της YIN.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

«ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ»
ΜΑΡΚΟΝΙ 20 – ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ
104 47 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 3484 233 - 243

e-mail: yin_syndromes@navy.mil.gr
yin_naftep@navy.mil.gr
yin1935@gmail.com

ΑΙΤΗΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΙΔΙΟΤΗΤΑ:

ΟΔΟΣ: ΑΡΙΘΜΟΣ: Τ.Κ.:

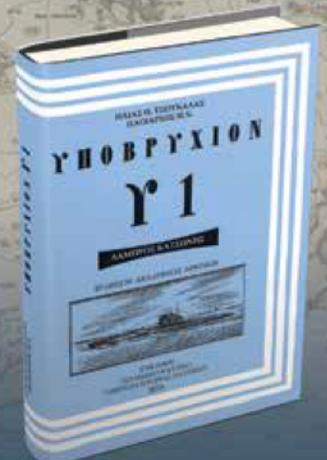
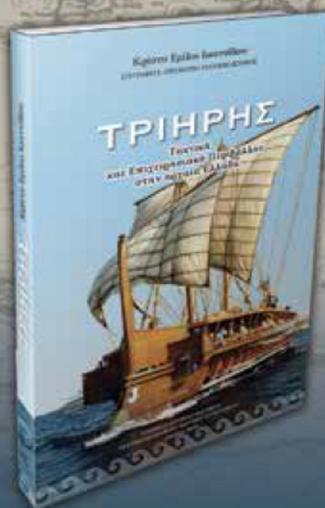
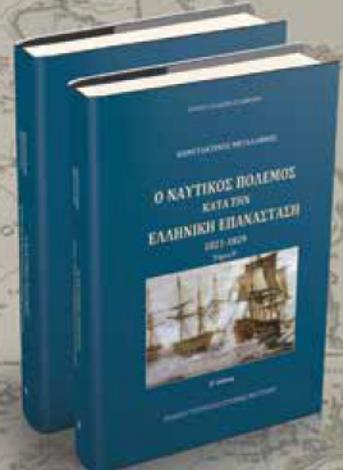
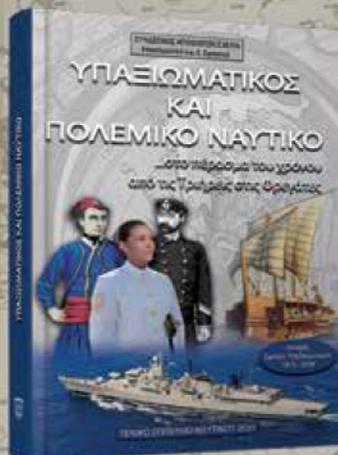
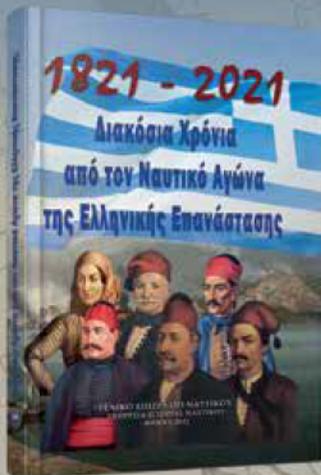
ΠΟΛΗ:

ΤΗΛ.:

E-MAIL:

ΑΡ. ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ:

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΠΛΗΡΟΜΕΝΟ
ΤΡΑΦΙ
Ταξ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Α.Θ.
Αριθμός Στάθου
4339

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1918/04 Κ.Ε.Μ.Π.Α.Θ.
ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
Μαρκόνη 20, 104 47 ΑΘΗΝΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ 011451